

Broj 1/2016. - Godina CXXX - Sarajevo

VRHBOSNA

Službeno glasilo Vrhbosanske nadbiskupije

GODINA MILOSRĐA

VRHBOSNA - Službeno glasilo Vrhbosanske nadbiskupije

Izdavač:

Vrhbosanska nadbiskupija
Kaptol 7, BiH - 71000 Sarajevo

Nakladnik:

Medijski centar Vrhbosanske nadbiskupije

Odgovara:

Vinko kardinal Puljić
vrhbosanski nadbiskup

Glavni urednik:

Mladen Kalfić, kancelar

Grafička obrada:

MCVN

Tisak:

Suton - Široki Brijeg

Sadržaj

USKRSNA POSLANICA

Isus se ukazuje učenicima na putu u Emaus	5

SVETA STOLICA

Poruka Svetog Oca Franje za korizmu 2016.	7
Poruka pape Franje za 53. svjetski dan molitve za duhovna zvanja	9
Poruka pape Franje u prigodi proslave 49. svjetskoga dana mira	10
Poruka pape Franje za 50. Svjetski dan sredstava društvene komunikacije	16
Zajednička Izjava pape Franje i Kirila, patrijarha Moskve i cijele Rusije	18

CCEE

Razmišljanje CCEE-ova povjerenstva Caritas in veritate	23
Održan susret Nacionalnih predstojnika i delegata katehetskih ureda Europskih BK	25

BK BIH

Izjava komisije „Iustitia et pax“ BK BiH povodom dvadesete obljetnice potpisivanja Daytonsko-pariškog sporazuma za BiH	26
Poruka biskupa Semrena za Dan života 2016.	33
Održana XV. godišnja skupština Nacionalnog vijeća PMD u BiH	35
Priopćenje sa XVIII. redovnog godišnjeg zajedničkog zasjedanja BK BiH i HBK	36
Propovijed vojnog biskupa mons. Tome Vukšića u Sarajevskoj katedrali na početku godišnje skupštine Nacionalnog vijeća PMD u BiH	38
Poslanica biskupa Mrzljaka u povodu Tjedna solidarnosti s Crkvom i ljudima u BiH	40
Euharistijsko slavlje u Derventi u okviru Tjedna solidarnosti	41
Reakcija Biskupske konferencije BiH na izjave patrijarha Irineja	43

IZ VRHBOSANSKE NADBISKUPIJE

Poziv na II. redovitu sjednicu Vijeća za mlade Vrhbosanske nadbiskupije	47
Poziv na sjednicu umrežavanja struktura u Vrhbosanskoj nadbiskupiji	47
Tema proljetne dekanatske korone	48
Treća korizmena nedjelja: Nedjelja solidarnosti	49
Poziv na Svećenički sabor u Vrhbosanskom bogoslovnom sjemeništu	49
Poziv na susret i razgovor o pripravi za Sinodu Vrhbosanske nadbiskupije	50
XIX. Susret ministranata Vrhbosanske nadbiskupije	51
Sjednica Ekonomskog vijeća Vrhbosanske nadbiskupije	53
Dopis svećenicima i vjernicima Vrhbosanske nadbiskupije na području entiteta RS	53
Poziv na obilježavanje Godine Božanskog milosrđa svim katolicima angažiranim u politici, društvu i kulturi	54
Susret Umrežavanja struktura u Vrhbosanskoj nadbiskupiji	55
Imenovanja i premještaji	57
Dozvole	57
Povelja o posveti crkve Svetog Franje Asiškog na Dobrinji	58
Odluka o mjestu posebnog pijeteta žrtvama rata	59
Kronika Vinka kardinala Puljića	60

PRILOZI

Propovijed kardinala Puljića na đakonskom ređenju u Katedrali	73
Pismo delegacije Vinka kardinala Puljića za posebnog izaslanika pape Franje na Festi Svetog Vlaha u Dubrovniku	74
Zahvala dubrovačkog biskupa Vinku kardinalu Puljiću na potvrdi dolaska u Dubrovnik u službi posebnog Papinog izaslanika	76
Propovijed Vinka kardinala Puljića u Dubrovniku	78
Propovijed kardinala Puljića u Katedrali na Pepelnicu i Stepinčevo 2016.	80
Propovijed u pravoslavnoj Sabornoj crkvi u Sarajevu na kraju molitvene osmine	82
Gladna nahraniti, žedna napojiti	84
„Siromaha zaodjenuti; stranca udomiti“	87
„Bolesna ozdraviti, zatvorenika posjetiti i mrtva pokopati“	89

BILJEŽIMO

Vlč. Gabrijel Jukić primio misionarski križ za odlazak u misije u Zambiju	90
Fra Slavko Topić i fra Josip Ikić imenovani misionarima milosrđa	91
Održane duhovne vježbe za svećenike	91
Novo vodstvo Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica BiH	92

KARDINALOVA PROSLAVA

Čestitka pape Franje kardinalu Puljiću povodom 25. obljetnice biskupskog ređenja	94
Prijevod Papine čestitke kardinalu Puljiću povodom 25. obljetnice biskupskog ređenja	96
Akademija u povodu 25. obljetnice biskupskog ređenja i ustoličenja kardinala Puljića	97
Mons. Mato Zovkić: Nadbiskupija vrhbosanska i Crkva u BiH u 25 godina službe nadbiskupa Vinka Puljića	99
Govor biskupa Komarice na svečanoj akademiji povodom 25. obljetnica biskupskog ređenja i ustoličenja kardinala Puljića	112
Čestitka mons. Luke Tunjića o 25. obljetnici biskupskog ređenja i ustoličenja kardinala Vinka Puljića	119
Svečano Euharistijsko slavlje u povodu 25. obljetnice biskupskog ređenja i ustoličenja kardinala Puljića	120
Homilija kardinala Josipa Bozanića povodom 25. obljetnice biskupskog ređenja Vinka kardinala Puljića	122
Zahvala na svršetku svete Mise 19. siječnja 2016. u Katedrali	125
Govor biskupa Tome Vukšića, potpredsjednika BK BiH na proslavi 25. obljetnice biskupske službe kardinala Vinka Puljića	126
Čestitke kardinalu Puljiću povodom 25. obljetnice biskupskog ređenja	127

NAŠI POKOJNICI

+ Fra Andrija Živković	145
+ Vlč. Anto Ćosić	146

DODATAK

Statistički podaci župa po dekanatima za 2015. godinu - Vrhbosanska nadbiskupija	148
Statistika po dekanatima 2015. godine	151

Isus se ukazuje učenicima na putu u Emaus

„A mi se nadasmo..!“ (Lk 24,21)

Nakon provedene tri godine u Isusovoj školi, učenici su strašno i stresno doživjeli Isusovu muku, razapinjanje i smrt. Uvukao se ljudski strah u njihova srca. Koliko god su uz Isusa rasli u vjeri, u njima je ostao ovosvjetski mentalitet i shvaćanje koje je različito od Isusova navještaja. Jedni su se zatvorili u dvoranu posljednje večere, a drugi su, čuvši neku priču o uskrsnuću, htjeli pobjeći od te stvarnosti. Dvojica idu izvan Jeruzalema, ali u sebi nose sve to što se dogodilo i prebiru u svom srcu. Ne mogu se oteti stvarnosti iako su od nje htjeli pobjeći. Putem su stalno razgovarali o tim događajima.

Naša životna stvarnost

Kada razmišljamo od tim događajima, koje su nam posredovali Bogom nadahnuti evanđelisti, možemo i sebe prepoznati u toj drami. Nakon svih stresnih ratnih i poratnih nedaća, kao da smo izgubili pouzdanje u Boga, kao da smo zaboravili gdje počiva naša sigurnost i tko ravna poviješću. Jedni su počeli tražiti sigurnost u materijalnom trošenju; drugi su se prepustili stalnoj priči o politici koju nam i mediji svakodnevno nameću; treći su odlučili pobjeći iz te sredine, iako odlazeći nose uspomene i pamćenje – mislima se često vraćaju na korijene s kojih su se otrgnuli – želeći sve zaboraviti. Nažalost, osim tog bijega sa svoga u nepoznato i tuđe, postoje i oni koji bježe u razne ovisnosti, kao što je droga, alkohol, kocka (kladionice). Iako kukaju kako se „nema za život“ ipak za taj bijeg nađu sredstva te sve ulože i troše, urušavajući tako obitelj, društvo a i samu osobu u svojoj stabilnosti. U želji takvo stanje nadvladati nemalo ih posegne za opijanjem ili drugim ovisnostima, kako bi zaboravili na ono s čime se moraju suočiti. Neki idu tako daleko da, nažalost, podignu ruku na svoj vlastiti život.

Nade i razočarenja

Isus, koji je očitovano milosrđe Božje, približava se našoj ljudskoj stvarnosti, kao što se približio i onoj dvojici učenika koji bježe u

Emaus. Time je pokazao da se zanima za našu stvarnost, pa i onda kada mi od nje bježimo. Utješno je da je spreman slušati naše jadanje, prigovaranje i okrivljivanje. No, valja uočiti da je prekorio onu dvojicu nakon njihova razočaranja: „A mi se nadasmo..“, jer su bezumni i srca spora (usp. Lk 24,25) da povjeruju Objavi koju Bog daje kao svjetlo i putokaz.

Tako često biva s našim molitvama Isusu, kada s njime razgovaramo i mi izričemo svoje potonule nade: mi smo se nadali da će demokracija donijeti ostvarenje ljudskih prava; mi smo se nadali da će zavladati jednakopravnost pred zakonom za sve; mi smo se nadali da će ljudi od svog rada moći živjeti i mirovinu zaraditi; mi smo se nadali da će društvo podržati majke i obitelji koje žele prihvatiti porod; mi smo se nadali da će se ispraviti taj nepravедni sporazum u Daytonu, te će se svatko moći mirno vratiti na svoja ognjišta; mi smo se nadali da će svatko moći u slobodi živjeti svoj vjerski i nacionalni identitet; mi smo se nadali... ali zavladao je koristoljublje, korupcija, podmićivanje, kriminal. Mnoge su majke otpuštene s posla jer žele roditi dijete; mnogi su više povjerali stranačkim interesima te zaboravili svoje korijenje i grobove svojih predaka; mnogi očekuju da im drugi gradi sretniju budućnost, a oni bježe „tražeći kruha nad pogačom“.

Nećemo bijegom obnoviti

Uskrsli Krist i k nama dolazi da nam rasvijetli pamet te budemo sposobni razlučiti i razabrati prave vrijednosti. Hrabri nas da se ne bojimo povjerovati Riječi Božjoj i u njoj naći lijeka za svoje rane. Poziva nas da svoje rane stavimo u njegove rane, da nas izliječi i u vjeri utvrdi te i mi poput apostola Tome ispovjedimo da je Isus „Gospodin moj i Bog moj!“ (Iv 20,28). Ta njegova prisutnost u našoj stvarnosti jest put kojeg smo zacrtali u pripravi za našu vrhbosansku Sinodu: *Sve obnoviti u Kristu*. Nećemo bijegom obnoviti, nego prihvaćajući Krista živog i uskrslog u naš život.

Zato nas uskrsna čestitka poziva da zavolimo svoje korijenje i na našem putu prepozna-

mo Isusa koji s nama putuje. On nam svojom riječju liječi rane i pomaže da nam se vrati hrabra nada s kojom ćemo se suočiti sa svagdašnjicom. Zvoljeti svoju „kolijevku koja nas je odnijela“. Uz Isusa nadvladati svaki strah u borbi za čovjeka, njegova prava i dostojanstvo. Osloboditi se straha u borbi za život, u borbi za našu dragu grudnu natopljenom mučeničkom krivljom – tu su grobovi naših predaka koji su naš zavjet da i mi hrabro stupamo stopama otaca živom vjerom.

Neka odjekuje radost uskrsne vjere

Ohrabreni uskrsnim Kristom suočimo se s našom stvarnošću i ne dozvolimo da drugi bez nas odlučuju o nama i našoj budućnosti na ovim prostorima. Nemojmo da i nama Isus mora reći: „O bezumni i srca spora“. Taj Krist koji je na križu pobijedio dat će nam snage u nošenju našeg križa, posebno kroz milost praštanja i očitovanja ljubavi. Svjesni da smo voljena bića, uznastojmo i sami rasti u ljubavi i praštati jedni drugima, kako bi Božje milosrđe zavladao u nama i među nama.

U tom duhu razmišljanja, dok vam upućujem uskrsnu čestitku, želim da svaki od vas doživi Isusovu blizinu, svjetlo i snagu njegove riječi: „Mir vama“ (Iv 20,21), koju smo čuli prigodom prošlogodišnjega pohoda pape Franje našoj zemlji. Želim da svako od vas doživi radost oprostjenja i ispunjenje milošću koja daje snagu za život. Dok vam čestitam Uskrs, želja mi je da vas zahvati i u vama odjekuje radost vjere kojom ćemo se suočiti sa svim izazovima hrabro svjedočeći njega, Uskrsloga. Neka uskrsna radost prožme svako dijete, svako mlado biće, svaku majku, svakog oca, svakog starca i staricu, svakog nemoćnika i bolesnika, svakog čovjeka koji traži nadu i smisao života, sve odgovorne u ovom društvu.

Uz ove želje sve vas predajem zagovoru i zaštiti nebeske Majke te na vas zazivam obilje uskrsnog blagoslova uz najsrdačnije pozdrave.

Sretan Uskrs vam želi

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup metropolit vrhbosanski*

Poruka Svetog Oca Franje za korizmu 2016.

“Milosrđe mi je milo, a ne žrtva” (Mt 9, 13). Djela milosrđa u jubilejskom hodu

Draga braćo i sestre,

1. *Marija - slika Crkve koja evangelizira zato što je evangelizirana*

U buli najave Jubileja uputio sam poziv da se “korizmu u ovoj jubilejskoj godini živi intenzivnije kao povlašteno vrijeme u kojem će se slaviti i iskusiti Božje milosrđe” (*Misericordiae vultus. Lice milosrđa*, 17). S pozivom na slušanje Božje riječi i na sudjelovanje u inicijativi “24 sata za Gospodina” htio sam istaknuti da na prvome mjestu treba biti pobožno slušanje Božje riječi, napose one izrečene po prorocima. Božje milosrđe je naime navještaj svijetu: ali taj je navještaj svaki kršćanin pozvan osobno iskusiti. To je razlog zbog kojeg ću u korizmi slati misionare milosrđa da budu za sve konkretni znak Božje blizine i opraštanja.

Pošto je prihvatila Radosnu vijest koju joj je uputio arkanđeo Gabriel, Marija je, u Magnificat, proročki opjevala Božje milosrđe kojom ju je Bog unaprijed izabrao. Nazaretska Djeвица, Josipova zaručnica, postaje tako savršena slika Crkve koja evangelizira zato jer je Duh Sveti, koji je njezino djevičansko krilo učinio plodnim, nju samu evangelizirao i neprestano je evangelizira. U proročkoj tradiciji, milosrđe je naime usko povezano, već na etimološkoj razini, upravo s majčinskom utrobom (*rahamin*) kao i s velikodušnom, vjernom i suosjećajnom dobrotom (*hesed*), koja se očituje u bračnim i rodbinskim odnosima.

2. *Božji savez s ljudima: povijest milosrđa*

Otajstvo Božjeg milosrđa otkriva se tijekom povijesti saveza između Boga i njegova naroda Izraela. Bog se, naime, uvijek pokazuje bogat milosrđem, spreman u svakoj prilici izliti na svoj narod nježnost i suosjećanje koji izvire “iz njedara”, osobito u najdramatičnijim trenucima kad narod svojom nevjerom prekida vezu saveza i savez treba čvršće utvrditi u pravdi i istini. Posrijedi je prava i istinska drama ljubavi, u kojoj Bog igra ulogu oca i iznevjernog zaručnika, dok Izrael igra ulogu nevjernog sina/kćeri i zaručnice. Upravo obiteljske sli-

ke – kao u Hošeinu slučaju (usp. Hoš 1-2) – pokazuju do kojeg se stupnja Bog želi vezati uz svoj narod.

Ta drama ljubavi postiže svoj vrhunac u utjelovljenom Sinu. U njemu Bog izlijeva svoje beskrajno milosrđe u tolikoj mjeri da ono postaje “utjelovljeno milosrđe” (*Misericordiae vultus. Lice milosrđa*, 8). Kao čovjek, Isus iz Nazareta je naime po svemu dijete Izraela i to dotle da utjelovljuje onaj savršeni posluš Bogu koji se traži od svakog pripadnika izraelskog naroda u Shema, koji je i danas srž Božjeg saveza s Izraelom: “Čuj, Izraele! Gospodin je Bog naš, Gospodin je jedan! Zato ljubi Gospodina, Boga svoga, svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom snagom svojom!” (Pnz 6, 4-5). Božji Sin je Zaručnik koji čini sve ne bi li pridobio ljubav svoje Zaručnice, uz koju ga veže bezuvjetna ljubav koja postaje vidljivom u svadbi s njom u vječnosti.

To je živo srce apostolske kerygme, u kojoj Božje milosrđe ima središnje i temeljno mjesto. Ona je “ljepota Božje spasiteljske ljubavi očitovane u Isusu Kristu umrlom i uskrslom” (apost. pob. *Evangelii gaudium. Radost evanđelja*, 36), onaj prvi navještaj koji “moramo uvijek iznova slušati na razne načine i koji se mora uvijek iznova naviještati u katehezi” (isto, 164). Milosrđe dakle “izražava način na koji Bog postupa s grešnikom, nudeći mu novu priliku da prizna svoj grijeh, za njega se pokaje, obrati se i vjeruje” (*Misericordiae vultus*, 21), ponovno uspostavljajući, upravo na taj način, odnos s njim. U Isusu raspetom Bog ide tako daleko da želi doći do grešnika bez obzira koliko se ovaj od njega udaljio, upravo tamo gdje se izgubio i udaljio od njega. I to čini u nadi da će moći tako konačno raznježiti otvrdnulo srce svoje Zaručnice.

3. *Djela milosrđa*

Božje milosrđe preobražava čovjekovo srce i daje mu iskusiti vjernu ljubav i tako ga osposobljava da i on sam bude milosrdan. Uvijek je novo čudo da se Božje milosrđe može širiti u životu svakog od nas, potičući nas na ljubav

prema bližnjemu i oživljavajući ono što tradicija Crkve naziva tjelesnim i duhovnim djelima milosrđa. Ona nas podsjećaju da se naša vjera izražava u konkretnim i svakodnevnima djelima kojima je cilj pomoći našem bližnjemu u tijelu i u duhu: hraniti ga, odjenuti, utješiti, odgojiti. Zato sam izrazio želju "da kršćanski narod, tijekom Jubileja, razmišlja o tjelesnim i duhovnim djelima milosrđa. Na taj će se način probuditi naša svijest, koja je previše često uspavana pred dramom siromaštva. Ulazimo također sve više u srž evanđelja, gdje Bog siromašnima na poseban način iskazuje svoju milosrdnost" (isto, 15). U siromahu, naime, Kristovo tijelo "ponovno postaje vidljivo u tijelu mučenih, ranjenih, bičevanih, pothranjenih, prognanih... kako bismo ga prepoznali, dotakli i za nj se brižno skrbili" (isto). Nečuven je i skandalozan misterij činjenica da se u povijesti nastavlja patnja Nevinog Jaganjca, tog gorućeg grma nezaslužene ljubavi pred kojim možemo poput Mojsija samo izuti obuću (usp. Izl 3, 5); to više kad je siromah brat ili sestra u Kristu koji trpe zbog svoje vjere.

Pred tom ljubavlju snažnom poput smrti (usp. Pj 8, 6), najbjednijim se siromahom pokazuje onaj koji ne prihvaća da ga se takvim promatra. Vjeruje da je bogat, ali je zapravo najsiromašniji od svih siromaha. On je to zato što je rob grijeha, koji ga tjera da koristi bogatstvo i moć ne zato da služi Bogu i drugima, već zato da zatomi u sebi duboku svijest da i on sam nije ništa drugo već siromašni prosjak. I što su veća moć i bogatstvo kojim raspolaže, to većom može postati ta lažna zaslijepljenost. On ide čak tako daleko da ne želi ni vidjeti siromašnog Lazara koji prosi pred vratima njegove kuće (usp. Lk 16, 20-21), koji je slika Krista koji u siromašnima prosi naše obraćenje. Lazar je mogućnost obraćenja koju nam Bog pruža a koju možda ne vidimo. A ta zaslijepljenost ide ruku pod ruku s oholim delirijem svemoći, u kojem zlokobno odzvanja onaj đavolski "bit ćete kao bogovi" (Post 3, 5) koji je korijen svakoga grijeha. Taj delirij može poprimiti također društvene i političke oblike, kao što su to pokazali totalitarizmi 20. stoljeća, i kao što to pokazuju ideologije jednodomlja i tehnološki, koji teže tome da učine Boga nevažnim a čovjeka svedu na mnoštvo koje treba instrumentalizirati. Mogu to danas pokazati također strukture grijeha vezane uz mod-

el lažnog razvoja utemeljenog na idolatriji novca, koja dobrostojeće pojedince i najbogatija društva čini ravnodušnima prema sudbini siromašnih, te im zatvaraju svoja vrata i ne žele ih čak ni vidjeti.

Korizma u ovoj jubilejskoj godini je, dakle, za sve pogodno vrijeme da mogu konačno izaći iz svoje egzistencijalne otuđenosti zahvaljujući slušanju Božje riječi i djelima milosrđa. Ako tjelesnim djelima milosrđa dotičemo Kristovo tijelo u braći i sestrama potrebitim hrane, odjeće, stana, pohoda, duhovna djela – savjetovati, poučavati, opraštati, opominjati, moliti – izravnije se dotiču naše grešnosti. Zato se tjelesna i duhovna djela nikada ne smije razdvajati. Naime, upravo dotičući u bijedniku tijelo raspetog Isusa grešnik može primiti na dar svijest da je on sâm siromašni prosjak. Na taj način i "oholi", "moćni" i "bogati" o kojima se govori u Magnificat imaju priliku osjetiti da su nezasluženo ljubljani od Raspetoga, koji je također za njih umro i uskrsnuo. Jedino je u toj ljubavi odgovor na onu žeđ za neprolaznom srećom i ljubavlju koju se čovjek zavarava da može utažiti idolima znanja, moći i posjedovanja. Ali uvijek ostaje opasnost da, zbog sve veće zatvorenosti Kristu, koji u siromahu nastavlja kucati na vrata njihova srca, oholi, bogati i moćni na kraju sami sebe osude na pad u onaj vječni bezdan samoće koji je pakao. Eto zašto iznova odzvanja za njih, kao i za sve nas, ozbiljna Abrahamova opomena: "Imaju Mojsija i Proroke! Njih neka poslušaju!" (Lk 16, 29). Taj će nas djelatni posluš pripraviti na najbolji način za proslavu konačne pobjede nad grijehom i smrću sada već uskrslog Zaručnika, koji želi očistiti svoju Zaručnicu, u iščekivanju njegova dolaska.

Nemojmo izgubiti ovo vrijeme korizme pogodno za obraćenje! Molimo za to obraćenje po majčinskom zagovoru Djevice Marije, koja je prva, pred veličinom Božjeg milosrđa koje joj je bilo besplatno darovano, prepoznala vlastitu malenost (usp. Lk 1, 48), priznavši se poniznom službenicom Gospodnjom (usp. Lk 1, 38).

*Iz Vatikana, 4. listopada 2015.
Blagdan svetog Franje Asiškog
Franjo*

Poruka pape Franje za 53. svjetski dan molitve za duhovna zvanja

Crkva - majka zvanjâ

Draga braćo i sestre!

Kako bih želio da tijekom ovog izvanrednog Jubileja milosrđa svi krštenici dožive radost pripadnosti Crkvi i otkriju da se kršćanski poziv, baš kao i svako pojedino zvanje, rađa u krilu Božjeg naroda i dar je Božjeg milosrđa! Crkva je dom milosti, a to je "tlo" gdje zvanje niče, raste i donosi plod.

Iz tog razloga pozivam sve vas da, o 53. Svjetskom danu molitve za duhovna zvanja, razmišljate o apostolskom zajedništvu i zahvaljujete za ulogu zajednice na putu zvanja svakog pojedinca. U buli najave izvanrednog Jubileju milosrđa podsjetio sam na ono što je Beda Časni rekao o pozivu svetog Mateja: "Miserando atque eligendo" (Misericordiae vultus 8). Gospodinovo milosrdno djelovanje oprašta naše grijehe i otvara nas novom životu koji se konkretizira u pozivu na nasljedovanje i poslanje. Svako zvanje u Crkvi ima svoj izvor u Isusovu samilosnom pogledu. Obraćanje i poziv su dva lica iste medalje i ostaju trajno uzajamno povezani kroz cijeli život učenika misionara.

Blaženi Pavao VI. u svojoj apostolskoj pobudnici Evangelii nuntiandi opisao je različite korake u procesu evangelizacije. Jedan od tih koraka je pripadnost kršćanskoj zajednici (usp. br. 23), onoj zajednici od koje smo mi sami primili svjedočanstvo vjere i jasan navještaj Gospodinova milosrđa. Ta pritetelovljenost kršćanskoj zajednici obuhvaća u sebi cjelokupno bogatstvo crkvenog života, osobito sakramente. Doista, Crkva nije samo mjesto u koje vjerujemo, već je to također predmet naše vjere; zbog toga u Vjeronanju molimo: "Vjerujem u Crkvu".

Božji se poziv zbiva posredstvom zajednice. Bog nas poziva da postanemo dijelom Crkve i, nakon što postignemo određeni stupanj zrelosti u njoj, on nam daje točno određeni poziv. Zvanje je put kojim se kroči zajedno s braćom i sestrama koje nam je Gospodin dao: to je poziv koji odiše zajedništvom. Crkvena dinamika poziva je protulijek ravnodušnosti i individualizmu. Ona uspostavlja zajedništvo u kojem je ravnodušnost pobijedena ljubavlju, jer zahtijeva da izađemo iz sebe samih i stavimo

svoj život u službu Božjeg nauma, prigrlljujući povijesne okolnosti njegova svetog naroda.

Na ovaj Dan posvećen molitvi za duhovna zvanja, potičem sve vjernike da preuzmu svoj dio odgovornosti u pogledu brige i razlučivanja zvanjâ. Kad su apostoli tražili nekoga da zauzme mjesto Jude Iškariotskog, sveti Petar je okupio stotinu i dvadeset braće (usp. Dj 1, 15); a kod izbora sedmorice đakona okupila se skupina učenika (usp. 6, 2). Sveti Pavao je dao Titu točno određene kriterije za izbor prezbitera (usp. Tit 1, 5-9). I dan-danas kršćanska zajednica je uvijek prisutna u razlučivanju zvanja, u njihovoj izgradnji i njihovoj ustrajnosti (usp. Apost. pobud. Evangelii gaudium, 107).

Zvanja se rađaju u Crkvi. Od prvog trenutka kada se zvanje javi, nužno je imati odgovarajući "osjećaj" za Crkvu. Nitko nije pozvan isključivo za određeni kraj, za neku skupinu ili crkveni pokret, već za Crkvu i za svijet. "Jasni znak autentičnosti neke karizme njezina je crkvenost, njezina sposobnost da se skladno uklopi u život svetoga Božjeg naroda za dobro svijeta" (isto, 130). Odgovarajući na Božji poziv, mladi čovjek osjeća kako se širi njegov crkveni obzor, pred očima mu se otvara mnogolikost karizmi i kadar je poduzeti objektivnije razlučivanje. Zajednica, na taj način, postaje kuća i obitelj gdje se zvanje rađa. Kandidati sa zahvalnošću promatraju to posredovanje zajednice kao nezaobilazni element za svoju budućnost. Uči poznavati i ljubiti braću i sestre koji slijede put različit od njihova; a te veze jačaju u svima zajedništvo.

Zvanja rastu u Crkvi. Tijekom izgradnje kandidati za različita zvanja trebaju sve bolje upoznavati crkvenu zajednicu, nadilazeći ograničene poglede koje svi na početku imamo. U tu je svrhu korisno poduzeti neko apostolsko iskustvo zajedno s ostalim članovima zajednice, kao na primjer: u društvu dobrog vjeroučitelja naviještati kršćansku poruku; iskusiti evangelizaciju periferije zajedno s nekom od redovničkih zajednica; otkriti blago kontemplacije kroz iskustvo života u klauzuri; bolje upoznati misiju ad gentes u kontaktu s misionarima; s dijecezanskim svećenicima produbiti

iskustvo pastoralna u župama i biskupijama. Za one koji su već u izgradnji, crkvena zajednica ostaje uvijek temeljno odgojno okruženje, prema kojem se osjeća zahvalnost.

Crkva podupire zvanja. Nakon konačnog opredjeljenja, naš put zvanja u Crkvi ne završava, već se nastavlja u našoj spremnosti na služenje, u našoj ustrajnosti i trajnoj izgradnji. Onaj tko je posvetio svoj život Gospodinu spreman je služiti Crkvi gdje god je to potrebno. Misija Pavla i Barnabe je dobar primjer te spremnosti služiti Crkvi. Poslani od Duha Svetoga i antiohijske zajednice u misiju (usp. Dj 13, 1-4), vratili su se toj istoj zajednici i ispriповjediti što je Gospodin učinio po njima (usp. Dj 14, 27). Misionare prati i podupire kršćanska zajednica, koja uvijek ostaje ključna referentna točka, kao vidljiva domovina koja pruža sigurnost onima koji su na putu prema vječnome životu.

Među pastoralnim djelatnicima posebnu važnost imaju svećenici. Po njihovoj se službi uprisutnjuje Isusova riječ, koji je rekao: "Ja sam vrata ovcama [...] Ja sam pastir dobri" (Iv 10, 7.11). Pastoral zvanjâ je temeljni dio njihove pastoralne službe. Svećenici prate one koji traže svoje zvanje, kao i one koji su već posvetili život služenju Bogu i zajednici.

Svi su vjernici pozvani postati svjesni crkvenog dinamizma zvanjâ, kako bi vjerna zajednica mogla postati, po primjeru Blažene Djevice Marije, nalik majčinu krilu koje prihvaća dar Duha Svetoga (usp. Lk 1, 35-38). Majčinst-

vo se Crkve očituje u ustrajnoj molitvi za zvanja i odgojnom radu i praćenju svih onih koji osjećaju Božji poziv. Crkva to majčinstvo izražava također pažljivim odabirom kandidata za svećeničku službu i posvećeni život. Konačno, Crkva je majka zvanjâ stalnom potporom onih koji su posvetili svoje živote služenju drugima.

Molimo Gospodina da svima onima koji su na putu zvanja podari duboki osjećaj pripadnosti Crkvi te da Duh Sveti u pastirima i svim vjernicima osnaži duh zajedništva, razlučivanja i duhovnog očinstva i majčinstva.

Milosrdni Oče, koji si dao svoga Sina za naše spasenje i trajno nas podupireš darovima svoga Duhom, daj nam žive, gorljive i radosne kršćanske zajednice, koje su izvori bratskoga života i koje kod mladih bude želja da se posvete Tebi i djelu evangelizacije. Podupri te zajednice u njihovu nastojanju da ponude odgovarajuću katehezu zvanja i putove posebnog posvećenja. Udijeli mudrost potrebnu za razlučivanje zvanja, tako da u svemu sja veličina tvoje milosrdne ljubavi. Neka Marija, Isusova Majka i odgojiteljica, zagovara za svaku kršćansku zajednicu, da, postavši plodnom po Duhu Svetom, bude izvor pravih zvanja u službi svetoga Božjeg naroda.

*Iz Vatikana, 29. studenoga 2015.
Prva nedjelja došašća
Franciscus*

Poruka pape Franje u prigodi proslave 49. svjetskoga dana mira

Pobijedi ravnodušnost i osvoji mir

1. Bog nije ravnodušan! Bog se brine za čovjeka! Bog nas ne napušta! Na početku nove godine želim ovo svoje duboko uvjerenje popratiti srdačnim željama za obiljem blagoslova i mira i nadom ispunjenu budućnost svakog muškarca i svake žene, svake obitelji, svih nacija i država, uključujući šefove državâ i vladâ i vjerske vođe. Ne gubimo, naime, nadu da ćemo se u 2016. svi odlučno i s povjerenjem, na različitim razinama, zalagati za ostvarivanje

pravde i raditi za mir. Mir je ujedno i Božji dar i ljudsko pregnuće. Kao Božji dar, povjeren je svim muškarcima i svim ženama, koji su ga pozvani provoditi u djelo.

Čuvati razloge nade

2. Nažalost, ratovi i terorizam s njihovim tragičnim posljedicama: otmicama, progonima zbog etničkih ili vjerskih razloga, zloupotre-

bama vlasti, obilježili su cijelu prošlu godinu. U mnogim dijelovima svijeta uzeli su tolikog maha da je to poprimilo značajke onoga što bi se moglo nazvati "trećim svjetskim ratom u dijelovima". Ali neki događaji iz proteklih godina i netom završene godine potiču me, dok upirem svoj pogled naprijed prema novoj godini, da ponovim poziv da ne gubimo nadu u čovjekovu sposobnost da, uz pomoć Božje milosti, pobijedi zlo i ne prepusti se bezvoljnosti i ravnodušnosti. Događaji o kojima govorim predstavljaju sposobnost čovječanstva da djeluje u solidarnosti i da se izdigne iznad individualističkih interesa, apatije i ravnodušnosti prema kritičnim situacijama.

U tome smislu želim podsjetiti na napore uložene da se svjetske čelnike okupi na COP 21, sa ciljem traženja novih putova za rješavanje pitanja klimatskih promjena i očuvanja Zemlje, naše zajedničke kuće. Možemo se u vezi s tim sjetiti i dvaju prethodnih događaja na globalnoj razini: summita u Addis Abebi sazvan radi prikupljanja sredstava za održivi razvoj svijeta te usvajanja, od strane Ujedinjenih naroda, Agende 2030. za održivi razvoj, koja ima za cilj osigurati dostojanstveniji život svima, poglavito najsiromašnijim narodima svijeta, do te godine.

Godina 2015. je bila posebna godina za Crkvu, između ostaloga zato što je bila u znaku 50. obljetnice objavljivanja dvaju dokumenata Drugog vatikanskog koncila koji izražavaju na vrlo rječit način solidarnost Crkve sa svijetom. Papa Ivan XXIII., na početku Koncila, izrazio je želju da širom otvori prozore Crkve kako bi se unaprijedilo komunikaciju između nje i svijeta. Dva dokumenta, *Nostra aetate* i *Gaudium et spes*, simbolični su izrazi novog odnosa u znaku dijaloga, solidarnosti i praćenja kojeg je Crkva nastojala uspostaviti u svijetu. U deklaraciji *Nostra aetate* Crkva izražava svoju otvorenost dijalogu s nekršćanskim religijama. U pastoralnoj konstituciji *Gaudium et spes*, polazeći od činjenice da "radost, nada, žalost i tjeskoba ljudi našeg vremena, osobito siromašnih i svih koji trpe, jesu radost i nada, žalost i tjeskoba također Kristovih učenika"[1], Crkva je izrazila spremnost uspostaviti dijalog s ljudskom obitelji o svjetskim problemima, kao znak solidarnosti i smjerne ljubavi[2].

U toj istoj perspektivi, ovim Jubilejom milosrđa želim pozvati Crkvu da moli i radi da

svaki kršćanin ima ponizno i suosjećajno srce, kadro naviještati i svjedočiti milosrđe, "oprašati i darivati", otvoriti se "onima koji žive u najudaljenijim egzistencijalnim periferijama, koje suvremeni svijet često stvara na dramatičan način", ne upadajući "u ravnodušnost koja ponižava ili monotone rutine koje priječe otkriti ono što je novo! Klonimo se razornog cinizma!". [3]

Postoje mnogi razlozi za vjerovati u sposobnost ljudskog roda da djeluje zajedno u solidarnosti i, svjestan vlastite međupovezanosti i međuovisnosti, pokaže brigu za našu najranjiviju braću i sestre i zaštitu zajedničkog dobra. Taj stav solidarne suodgovornosti je u ishodištu temeljnog poziva na bratstvo i zajednički život. Osobno dostojanstvo i interpersonalni odnos je ono što nas čini ljudima koje je Bog odlučio stvoriti na svoju sliku i priliku. Kao stvaranja urešena neotuđivim dostojanstvom povezuje nas jedan odnos s našom braćom i sestrama, za koje smo odgovorni i s kojima djelujemo u solidarnosti. Nema li toga odnosa čovjek postaje manje čovječan. Upravo zbog toga ravnodušnost predstavlja prijetnju za ljudsku obitelj. Dok nam se nova godina bliži, želim pozvati sve da prepoznaju tu činjenicu, kako bi se pobijedilo ravnodušnosti i osvojilo mir.

Neki oblici ravnodušnosti

3. Sigurno da stav ravnodušnosti nije nešto novo; u svim je povijesnim razdobljima bilo onih koji su zatvarali svoja srca pred potrebama drugih, zatvarali oči pred onim što se događa oko njih ili okretali glavu da ne vide probleme drugih ljudi. Međutim, u našim danima ravnodušnost je prestala biti nešto čisto osobno i poprimila globalne razmjere, iznjedrivši stanovitu "globalizaciju ravnodušnosti".

Prvi oblik ravnodušnosti u društvu je ravnodušnost prema Bogu, koja zatim dovodi do ravnodušnosti prema bližnjemu i prema stvarovima. A to je jedna od teških posljedica lažnog humanizma i praktičnog materijalizma čvrsto povezanog s relativističkom i nihilističkom misli. Čovjek je otišao tako daleko da misli da je tvorac samog sebe, vlastitoga života i društva; osjeća se samodostatnim i spremnim ne samo postavljati se na Božje mjesto, već se držati kao da Boga uopće nema. Slijedom toga, misli da nikome ništa ne duguje, osim samome sebi, i traži isključivo svoja prava[4].

Protiv toga pogrešnog samoshvaćanja osobe, Benedikt XVI. je primijetio da ni čovjek ni njegov razvoj ne mogu sami od sebe dati posljednji smisao[5]. Prije njega Pavao VI. je rekao da "nema... istinskog humanizma osim onog koji je otvoren prema Apsolutnome, priznajući poziv koji ljudskom životu daje pravi smisao"[6].

Ravnodušnost prema bližnjemu se očituje na različite načine. Ima onih koji su dobro informirani: slušaju radio, čitaju novine ili gledaju televiziju, ali to čine mehanički i iz čiste navike. To su ljudi koji su kao u nekoj magli svjesni drame koje muče čovječanstvo, ali to ne doživljavaju kao nešto što se njih osobno tiče i ne osjećaju suosjećanje. Njihov je stav jednak stavu onoga koji zna, ali su mu pogled, misao i djelo usredotočeni na njega samoga. Nažalost, moramo konstatirati da nagli porast informacijâ u našem dobu po sebi me dovodi do veće brige za probleme drugih ljudi, koja zahtijeva otvorenost i osjećaj solidarnosti[7]. Štoviše, to može za sobom povlačiti stanovitu zasićenost koja čovjeka čini neosjetljivim i, u određenoj mjeri, umanjuje ozbiljnost problema. "Neki se jednostavno zadovoljavaju time da na siromahe i najsiromašnije zemlje svaljuju krivnju za njihove probleme; prepuštajući se nepravednim generaliziranjima, drže da je rješenje u 'odgoju' koji će ih smiriti i učiniti ih pitomima i bezopasnima. To još više razdražuje isključene kada promatraju kako raste društveno zlo korupcije, koja se duboko ukorijenila u mnogim zemljama – u vladama, poduzetništvu i institucijama – neovisno o političkoj ideologiji vladajućih." [8]

U drugim slučajevima ravnodušnost se manifestira kao manjak pozornosti prema stvarnosti koja čovjeka okružuje, osobito ako ga se to izravno ne dotiče. Neki ne vole postavljati pitanja ili tražiti odgovore; žive u blagostanju i lagodnosti i gluhi su na vapaj boli trpjećeg čovječanstva. Malne neprimjetno, postali smo nesposobni osjećati samilost prema drugima i za njihove probleme; nismo zainteresirani brinuti se za njih, kao da je sve to pozvan netko drugi činiti i kao da je to nešto što se nas ne dotiče[9]. "Kad nam je dobro i kad smo bez briga tada zaboravljamo druge (što Bog Otac nikada ne čini): ne zanimaju nas njihovi problemi, njihove patnje i nepravde koje podnose... Tada naše srce postaje hladno. Sve dok

mi je relativno dobro i dok sam zadovoljan, ne mislim na one koji nisu dobro." [10]

Kao oni koji žive u zajedničkoj kući moramo se zanimati za nju, kao što sam ja to pokušao učiniti u *Laudato si'*. Onečišćenje vode i zraka, bezobzirno iskrčivanje šuma, uništavanje okoliša, često su plod čovjekove ravnodušnosti prema drugima, jer sve je povezano. Kao što, jednako tako, čovjekovo postupanje prema životinjama utječe na njegove odnose s drugima[11], a da ne govorimo o onima koji si dopuštaju drugdje činiti ono što se ne usude činiti u vlastitom domu[12].

U tim i u drugim slučajevima, ravnodušnost uzrokuje prije svega zatvorenost i nezalaganje, i tako na kraju pridonosi odsutnosti mira s Bogom, bližnjima i stvorenim svijetom.

Mir ugrožen globaliziranom ravnodušnošću

4. Ravnodušnost prema Bogu nadilazi okvire intimne i duhovne sfere osobe i pogađa javnu i društvenu sferu. Kao što je rekao Benedikt XVI. "postoji duboka povezanost između slavljenja Boga i mira među ljudima na zemlji". [13] Naime, "bez otvorenosti transcendentnom, čovjek lako postaje žrtvom relativizma i teško mu polazi za rukom djelovati po pravdi i zalagati se za mir". [14] Zaborav i nijekanje Boga, što ima za posljedicu da čovjek ne priznaje nijedan drugi zakon izvan samoga sebe i za mjerilo uzima jedino samoga sebe, urodili su neizrecivom okrutnošću i nasiljem[15].

I na individualnoj i na zajedničkoj razini ravnodušnost prema bližnjemu, koja je plod ravnodušnosti prema Bogu, izražava se u nezainteresiranosti i nezalaganju, koji samo pomažu produljivanju situacijâ nepravde i teške društvene neravnoteže. Ove pak mogu dovesti do sukoba ili, u svakom slučaju, stvoriti ozračje nezadovoljstva koje prijete da, prije ili kasnije, naglo preraste u nasilje i nesigurnost.

U tome smislu ravnodušnost, i nezalaganje koje iz toga proizlazi, predstavljaju teško zanemarivanje dužnosti svake osobe da, u skladu sa svojim sposobnostima i ulozi koju ima u društvu, pridonosi općem dobru, napose miru, koji je jedan od najdragocjenijih ljudskih dobara[16].

Na institucionalnoj razini, ravnodušnost prema drugome i njegovu dostojanstvu, njegov

ovim temeljnim pravima i njegovoj slobodi, povezana s kulturom koju karakterizira težnja za profitom i hedonizmom, potpomaže pa čak i opravdava djelovanja i politike koje u konačnici predstavljaju prijetnju miru. Takav stav ravnodušnosti može čak dovesti do opravdanja nekih žalosnih ekonomskih politika koje rađaju nepravde, podjele i nasilja radi osiguranja blagostanja pojedinaca i naroda. Nerijetko, naime, ekonomski i politički projekti imaju za cilj osvajanje ili održavanje moći i bogatstva, pa i po cijenu gaženja temeljnih prava i potreba drugih. Kada ljudi vide da im se niče njihova osnovna prava, kao što su hrana, voda, zdravstvena skrb ili rad, oni su u napaсти silom ih se domoći[17].

Osim toga, ravnodušnost prema prirodnom okolišu, koja ne mari za deforestaciju, zagađenje i prirodne katastrofe koji iskorjenjuju čitave zajednice iz njihovih ekosistema i stvaraju duboku nesigurnost, na posljetku stvara nova siromaštva i nove situacije nepravde, često s pogubnim posljedicama po sigurnost i socijalni mir. Koliki su se ratovi vodili i koliki će se još voditi zbog oskudice u dobrima ili da bi se odgovorilo na neutaživu žeđ za prirodnim dobrima?[18]

Od ravnodušnosti do milosrđa: obraćenje srca

5. Prije godinu dana, u Poruci za Svjetski dan mira, pod naslovom "Ne više robovi, nego braća", evocirao sam prvu biblijsku sliku ljudskog bratstva, onu Kajina i Abela (usp. Post 4, 1-16). Želio sam skrenuti pozornost na to kako je to izvorno bratstvo izdano od samih početaka. Kajin i Abel su bili braća. Ista ih je majka rodila, jednaki su u dostojanstvu i stvoreni na Božju sliku i priliku; ali taj odnos bratstva se prekida. "Ne samo da Kajin ne podnosi svoga brata Abela, već ga iz zavisti ubija." [19] Bratoubojstvo postaje oblik izdaje i Kajinovo odbijanje da Abela prizna bratom je prvi prekid u obiteljskim odnosima bratstva, solidarnosti i uzajamnog poštivanja.

Bog tada intervenira i poziva čovjeka na odgovornost prema svom bližnjemu, upravo kao što je to učinio kada su Adam i Eva, prvi roditelji, prekinuli zajedništvo sa Stvoriteljem. "Potom Jahve zapita Kajina: 'Gdje ti je brat Abel?' 'Ne znam', odgovori. 'Zar sam ja čuvar

brata svoga?' Jahve nastavi: 'Što si učinio? Slušaj! Krv brata tvoga iz zemlje k meni viče'" (Post 4, 9-10).

Kajin kaže da ne zna što se dogodilo njegovu bratu, da nije njegov čuvar. Ne osjeća se odgovornim za njegov život i udes. Ne osjeća se umiješanim. Ravnodušan je prema svome bratu, bez obzira na njihovo zajedničko porijeklo. Koje li žalosti! Koje li bratske, obiteljske i ljudske tragedije! Bilo je to prvo očitovanje ravnodušnosti među braćom. Bog, međutim, nije ravnodušan: Abelova krv ima veliku vrijednost u njegovim očima i traži od Kajina da to shvati. Bog se, dakle, od samih početaka ljudskog roda objavljuje kao onaj koji se zanima za čovjekovo određenje. Kada se kasnije Izraelovi sinovi budu nalazili u ropstvu u Egiptu, Bog će iznova intervenirati. Kaže Mojsiju: "Vidio sam jade svoga naroda u Egiptu i čuo mu tužbu na tlačitelje njegove. Znale su mi muke njegove. Zato sam sišao da ga izbavim iz šaka egipatskih i odvedem ga iz te zemlje u dobru i prostranu zemlju – u zemlju kojom teče med i mlijeko" (Izl 3, 7-8). Važno je primijetiti glagole koji opisuju Božji zahvat: on gleda, sluša, poznaje, silazi, oslobađa. Bog nije ravnodušan. On je pažljiv i on djeluje.

Na isti način, u svome Sinu Isusu, Bog je sišao među ljude, utjelovio se i pokazao solidarnost s čovjekom u svemu osim u grijehu. Isus se poistovjećivao s čovjekom: "Prvorodenac među mnogom braćom" (Rim 8, 29). On se nije zadovoljio time da poučava mnoštvo, već se brinuo za nj, posebno kada je ljude vidio gladne (usp. Mk 6, 34-44) ili besposlene (usp. Mt 20, 3). No on se nije brinuo samo za ljude, već i za ribe morske, ptice nebeske, biljke i stabla, mala i velika. Gledao je i grlio sve stvorove. No on se ne zaustavlja samo na tome, već on dodiruje osobe, govori im, pomaže im i pokazuje dobrotu prema onima koji su u potrebi. Ali ne samo to, on dopušta da ga svlada ganuće i roni suze (usp. Iv 11, 33-44). I radi na tome da dokonča patnju, žalost, bijedu i smrt.

Isus nas uči da budemo milosrdni poput Oca (usp. Lk 6, 36). U prisposobi o dobrom Samarijancu (usp. Lk 10, 29-37) osuđuje one koji uskraćuju pomoć bližnjemu u potrebi: "vidje ga i zaobiđe" (usp. Lk 10, 31.32). Istodobno, tim primjerom on poziva svoje slušatelje, a napose svoje učenike, da se nauče zaustaviti i pomoći ublažiti patnje ovoga svijeta i bo-

li naše braće i sestara, svim sredstvima koja su im na raspolaganju, počevši od njihova vremena, koliko god da zaposleni bili. Ravnodušnost, naime, često traži izlike: u održavanju obrednih propisa, u mnoštvu stvari koje treba učiniti, u predrasudama svake vrste koje nas priječe da budemo drugima uistinu bližnji.

Milosrđe je srce Boga. Zato ono mora biti također srce svih onih koji se priznaju članovima velike obitelji njegove djece; srce koje snažno kuca gdje god je u igri ljudsko dostojanstvo, taj odraz Božjeg lica u njegovim stvarima. Isus nas opominje da ljubav prema drugima – strancima, bolesnicima, zatvorenici, beskućnicima, pa čak i neprijateljima – je mjerilo kojim će Bog prosuđivati naša djela. O tome ovisi naše vječno određenje. Ne treba čuditi što apostol Pavao poziva rimske kršćane da se raduju s onima koji se raduju i plaču s onima koji su zaplakani (usp. Rim 12, 15), ili što onima iz Korinta preporučuje da organiziraju skupljanje milodara u znak solidarnosti sa članovima Crkve koji trpe (usp. 1 Kor 16, 2-3). A sveti Ivan piše: "Tko ima dobra ovoga svijeta i vidi brata svoga u potrebi pa zatvori pred njim srce – kako ljubav Božja ostaje u njemu?" (1 Iv 3, 17; usp. Jak 2, 15-16).

Eto zašto je "za Crkvu i za vjerodostojnost njezina navještaja od presudne važnosti da ona sama živi i svjedoči milosrđe. Vlastitim riječima i djelima mora prenositi milosrđe kako bi dotakla srca svih ljudi i potakla ih se da ponovno pronađu put koji vodi Ocu. Prva istina Crkve je Kristova ljubav. Crkva je služiteljica te ljubavi i posreduje tu ljubav ljudima: ljubav koja oprašta i izražava se kroz sebedarje. Zato, gdje god je Crkva prisutna ondje mora biti vidljivo Očevo milosrđe. U našim župama, zajednicama, udruženjima i pokretima, riječju, gdje god su kršćani, svatko mora naći oazu milosrđa"[20].

Tako smo i mi pozvani učiniti od ljubavi, suosjećanja, milosrđa i solidarnosti pravi program života, pravilo ponašanja u našim odnosima s drugima[21]. To zahtijeva obraćenje srca: naime da Božja milost pretvori naše kame-no srce u srce od mesa (usp. Ez 36, 26), kadro otvoriti se drugima s istinskom solidarnošću. Ova potonja, naime, je mnogo više od "osjećanja neke neodređene sućuti ili površnog ganuća zbog patnji tolikih ljudi, bliskih ili udaljenih"[22]. Solidarnost je "čvrsta i postojana od-

lučnost zauzeti se za opće dobro, to jest za dobro svih i svakoga, jer svi smo uistinu za sve odgovorni"[23], jer je sućutnost plod bratstva.

Shvaćena na taj način, solidarnost predstavlja moralni i društveni stav koji najbolje odgovara buđenju svijesti o pošastima našeg doba i neospornoj sve većoj međuovisnosti, osobito u globaliziranom svijetu, između života određenog pojedinca i njegove zajednice na određenom mjestu kao i između života muškaraca i žena u ostatku svijeta[24].

Promicati kulturu solidarnosti i milosrđa kako bi se pobijedilo ravnodušnost

6. Solidarnost kao moralna krepost i društveni stav, plod osobnog obraćenja, zahtijeva mnogostruki napor onih koji su odgovorni za odgoj i obrazovanje.

Tu u prvom redu mislim na obitelji, koje su pozvane na primarno i bitno odgojno poslanje. Obitelji su prva mjesta gdje se žive i prenose vrijednosti ljubavi i bratstva, suživota i dijeljenja. One su također povlašteni prostor za prenošenje vjere, počevši od onih prvih jednostavnih pobožnosti kojima majke uče svoju djecu[25].

Što se pak tiče nastavnika i odgojitelja koji, u školama ili raznim centrima, imaju zahtjevnu zadaću odgajati djecu i mladež, trebali bi biti svjesni da se njihova odgovornost proširuje također na moralne, duhovne i socijalne aspekte života osobe. Vrijednosti slobode, uzajamnog poštivanja i solidarnosti mogu se prenositi još od najranije dobi. obraćajući se voditeljima odgojnih ustanova, papa Benedikt XVI. je poručio: "Neka sve obrazovne sredine budu mjesta otvorenosti za nadnaravno i za druge, mjesto dijaloga, povezanosti i pažljivog slušanja, u kojem se mladi čovjek osjeća poštovanim zbog vlastitih sposobnosti i duhovnih bogatstava i gdje može naučiti cijeniti braću. Neka se ondje nauči iskusiti radost koju donosi svakodnevno činjenje djela ljubavi i suosjećajnost prema bližnjemu i djelatno sudjelovanje u izgrađivanju društva koje će biti humanije i u kojem će biti više bratstva".[26]

I kulturni i medijski djelatnici imaju odgovornost na polju odgoja i izobrazbe, osobito u suvremenim društvima, u kojima je pristup sredstvima informiranja i komunikacije toliko raširen. Njihova je zadaća prije svega staviti se

u službu istine a ne posebnih interesa. Komunikacijska sredstva, naime, "ne samo da informiraju, već također oblikuju duh svojih korisnika te stoga mogu dati značajan doprinos odgoju i obrazovanju mladih. Važno je imati na umu kako između obrazovanja i komunikacije postoji tijesna veza: obrazovanje se naime ostvaruje uz pomoć komunikacije, koja utječe, na pozitivan ili negativan način, na oblikovanje osobe"[27]. Kulturni i medijski djelatnici moraju također budno paziti da način na koji se informaciju dobiva i objavljuje bude uvijek pravno i moralno dopušten.

Mir: plod kulture solidarnosti, milosrđa i suosjećanja

7. Iako svjesni prijetnje globalizacije ravnodušnosti, moramo prepoznati da, u upravo opisanom scenariju, postoje također brojne inicijative i pozitivna djelovanja koja svjedoče o suosjećanju, milosrđu i solidarnosti za koje je čovjek sposoban. Želim ovdje podsjetiti na neke primjere hvalevrijednih napora, koji pokazuju kako svatko može pobijediti ravnodušnost kada odluči ne odvrćati svoj pogled od svoga bližnjega i koji predstavljaju dobre prakse na putu prema humanijem društvu.

Postoje mnoge nevladine i dobrotvorne organizacije, unutar i izvan Crkve, čiji se članovi, za vrijeme epidemija, prirodnih nepogoda i oružanih sukoba, hrabro nose s teškoćama i opasnostima u skrbi za ranjene i bolesne i pokapanju mrtvih. Također bih spomenuo one pojedince i udruge koji pomažu migrante koji prelaze pustinje i mora u potrazi za boljim životom. Ovi naponi su duhovna i tjelesna djela milosrđa na temelju kojih ćemo biti suđeni na kraju našeg života.

Tu mislim također na novinare i fotografe koji informiraju javnost o teškim situacijama koje potresaju naše savjesti kao i na one koji se posvećuju obrani ljudskih prava, napose pravâ etničkih i vjerskih manjina, domorodačkih naroda, žena i djece, i najranjivije naše braće i sestara. Među njima je i mnogo svećenika i misionara koji, kao dobri pastiri, ostaju uz svoje stado te ih podupiru usprkos opasnostima i nevoljama, osobito za vrijeme oružanih sukoba.

Kolike se obitelji, zatim, usred profesionalnih i društvenih teškoća, trude, uz velike žrt-

ve, odgajati djecu tako da nauče plivati protiv struje i poučiti ih vrijednostima solidarnosti, suosjećanja i bratstva! Koliko obitelji otvaraju svoja srca i domove onima u potrebi, kao što su izbjeglice i migranti! Želim zahvaliti na poseban način svim pojedincima, obiteljima, župama, redovničkim zajednicama, samostanima i svetištima koji su spremni odgovoriti na moj poziv za prihvaćanje jedne izbjegličke obitelji[28].

Na kraju, želim spomenuti mlade ljude koji se ujedinjuju u ostvarivanju djela solidarnosti, i sve one koji velikodušno pomažu svojim bližnjima u potrebi u vlastitim gradovima i zemljama ili drugim krajevima svijeta. Zahvaljujem svima i ohrabrujem sve koji su uključeni u te napore, koji često prolaze nezapaženo. Njihova glad i žeđ za pravdom će biti utažena, zbog svoga milosrđa će zadobiti milosrđe i, kao mirotvorci, oni će se sinovima Božjim zvati (Mt 5, 6-9).

Mir u znaku Jubileja milosrđa

8. U duhu Jubileja milosrđa svi smo pozvani prepoznati na koji se način ravnodušnost očituje u našem životu i konkretno pridonijeti poboljšanju svijeta koji nas okružuje, počevši od naših obitelji, susjedstva i radne sredine.

Civilno društvo je također pozvano učiniti konkretne i hrabre geste u korist najranjivijih članova društva, poput zatvorenika, migranata, nezaposlenih i bolesnika.

Kada je riječ o zatvorenicima u mnogim je slučajevima prijeko potrebno usvojiti konkretne mjere za poboljšanje uvjeta života u zatvorima, posvećujući posebnu brigu onima koji se nalaze u pritvoru gdje čekaju suđenje[29]. Treba imati na umu da kaznene sankcije imaju za cilj rehabilitaciju te razmotriti mogućnost da se u nacionalnim zakonodavstvima uz zatvorsku predvide i druge, alternativne kazne. U tome kontekstu, želim ponoviti poziv državnim vlastima na ukidanje smrtno kazne, tamo gdje je ona na snazi, i da razmotre mogućnost pomilovanja.

Što se tiče migranata, želim uputiti poziv da se revidiraju zakoni o migracijama, tako da budu nadahnuti željom za prihvaćanjem, u poštovanju uzajamnih dužnosti i odgovornosti, te da mogu olakšati integraciju migranata. U vezi s tim posebnu pažnju treba posvetiti

uvjetima boravka migranata imajući na umu da nezakoniti boravak za sobom povlači opasnost da se odaju kriminalu.

Želim, osim toga, u ovoj Jubilejskoj godini, uputiti hitni apel državnim vođama da učine konkretne geste u korist naše braće i sestara koji trpe zbog nedostatka posla, zemlje i krova nad glavom. Pozivam na stvaranje dostojanstvenih radnih mjesta kako bi se suzbilo društvenu pošast nezaposlenosti, koja pogađa veliki broj obitelji i mladih i ima veoma teške posljedice po društvo u cjelini. Nezaposlenost jako utječe na osjećaj dostojanstva i nade i može se tek djelomično kompenzirati socijalnom pomoći, ma koliko nužna bila, namijenjenoj nezaposlenima i njihovim obiteljima. Posebnu pozornost treba posvetiti ženama – koje su nažalost još uvijek diskriminirane na radnome mjestu – i nekim kategorijama radnika, čiji su uvjeti nesigurni ili opasni i čija primanja nisu razmjerna važnosti zadaće koju obavljaju u društvu.

Na kraju, želim pozvati da se poduzmu djelotvorni koraci za poboljšanje uvjetâ života bolesnih, jamčeći svima pristup zdravstvenoj skrbi i lijekovima nužnim za život, kao i mogućnost kućne njege.

Uzdižući pogled izvan vlastitih granica, državnici su također pozvani obnoviti svoje odnose s drugim narodima, omogućujući svima

stvarno sudjelovanje i uključivanje u život međunarodne zajednice, kako bi se ostvarilo bratstvo i unutar obitelji narodâ

U toj perspektivi želim uputiti vođama naroda tri poziva: pozivam ih ponajprije da se suzdrže od uvlačenja drugih naroda u sukobe i ratove koji uništavaju ne samo njihova materijalna, kulturna i društvena bogatstva, već – i to dugoročno – njihov moralni i duhovni integritet; pozivam ih, zatim, na brisanje ili održivo upravljanje međunarodnog duha najsiromašnijih zemalja; i, na kraju, na usvajanje politikâ suradnje koje, namjesto da se priklanjaju diktaturi nekih ideologija, poštuju vrijednosti lokalnih stanovništava i, u svakom slučaju, ne krše temeljno i neotuđivo pravo nerođenih na život.

Povjeravam ova razmišljanja, zajedno sa svojim najboljim željama za Novu godinu, zagovoru Blažene Djevice Marije, naše brižne Majke koja se brine za potrebe naše ljudske obitelji, da nas zagovora kod svoga Sina Isusa, Kneza mira, da usliši naše ponizne prošnje i blagoslovi naše svakodnevne napore oko izgrađivanja bratskog i solidarnog svijeta.

Iz Vatikana, 8. prosinca 2015.

Svetkovina Bezgrešnog začeća Blažene Djevice Marije

Otvorenje Izvanrednog Jubileja milosrđa

Poruka pape Franje za 50. Svjetski dan sredstava društvene komunikacije

Komunikacija i milosrđe: plodni susret

Draga braćo i sestre,

Sveta godina milosrđa poziva nas razmišljati o odnosu između komunikacije i milosrđa. Crkva, ujedinjena s Kristom, živim utjelovljenjem Milosrdnoga Boga, pozvana je živjeti milosrđe kao prepoznatljivo obilježje čitavog svog bića i djelovanja. Ono što govorimo i kako to govorimo, svaka riječ i svaki čin morao bi izražavati Božje suosjećanje, nježnost i opraštanje prema svima. Ljubav je, po svojoj naravi, komunikacija; vodi prema otvaranju i dijeljenju a ne odvajanju od drugih. I ako su

naše srce i naši čini nadahnuti ljubavlju, Božjom ljubavlju, naša će komunikacija biti nositeljicom Božje snage.

Kao Božja djeca pozvani smo komunicirati sa svima, bez iznimke. Na osobit način, jezik i djelovanje Crkve trebali bi prenositi milosrđe, tako da se dotaknu srca osoba i podupre ih se na putu prema punini života, koju je Isus Krist, poslan od Oca, došao donijeti svima. To znači da mi sami moramo biti spremni prihvatiti u nama i širi oko nas toplinu Majke Crkve, kako bi se Isusa upoznalo i uzljubilo; onu toplinu koja daje opipljivost riječima vjere i koja u

propovijedanju i svjedočenju pali "iskru" koja ih oživljava.

Komunikacija ima moć graditi mostove, potpomagati susret i uključivanje, obogaćujući tako društvo. Kako je lijepo kad osobe pažljivo biraju riječi i geste i tako se trude izbjeći nerazumijevanja, ozdraviti ranjeno sjećanje i graditi mir i sklad. Riječi mogu podići mostove među ljudima, obiteljima, društvenim skupinama i narodima. I to kako u fizičkom tako i u digitalnom okruženju. Zato neka naše riječi i djela budu takvi da nam pomažu izaći iz začaranih krugova osuđivanja i osvete, koji i dalje zarobljavaju pojedince i narode i koji dovode do toga da se ljudi služe porukama mržnje. Riječ Kristova učenika, naprotiv, trebala bi nastojati pomoći ljudima rasti u zajedništvo i, čak i u slučajevima kad treba odlučno osuditi zlo, nikada ne bi smjela prekidati odnos i komunikaciju.

Želim zato pozvati sve ljude dobre volje da otkriju da milosrđe ima moć ozdraviti prekinute odnose i vratiti mir i sklad obiteljima i zajednicama. Svi znamo na koji način stare rane i dugotrajne srdžbe mogu zarobiti osobe i spriječiti komunikaciju i pomirenje. A to vrijedi također za odnose među narodima. U svim tim slučajevima milosrđe može pokrenuti novi način govora i razgovora, kao što je to tako rječito izrazio Shakespeare kada je rekao: "Milosrđu je svojstveno to da nije prisilno. Silazi s neba na zemlju poput blagotvorne kiše. To je dvostruki blagoslov: i za onoga koji ga daje i za onoga koji ga prima" (Mletački trgovac, Čin IV, Scena I).

Poželjno je i da jezik politike i diplomacije bude nadahnut milosrđem, koje nikada ništa ne smatra izgubljenim. Apeliram prije svega na one koji imaju odgovornosti na institucionalnom i političkom polju i u oblikovanju javnog mnijenja, da uvijek budno paze kako govore o onima koji misle ili rade drukčije, kao i prema onima koji su možda pogriješili. Lako je podleći napasti iskorištavanja takvih situacija za raspirivanje vatre nepovjerenja, straha i mržnje. Treba, naprotiv, imati hrabrosti da se usmjeri osobe prema procesima povjerenja. Upravo ta pozitivna i kreativna smjelost pruža prava rješenja na drevne sukobe i mogućnost postizanja trajnog mira: "Blago milosrdnima: oni će zadobiti milosrđe! [...] Blago mirotvorcima: oni će se sinovima Božjim zvati!" (Mt 5, 7-9).

Kako bih samo želio da naš način komuniciranja, kao i naša služba pastira u Crkvi, nikada ne odražavaju oholu i trijumfalnu nadmoć nad neprijateljem i ne obezvrjeđuju one koje duh svijeta smatra gubitnicima i otpadom! Milosrđe može pomoći ublažiti protivštine života i pružiti toplinu onima koji su upoznali samo hladnoću suda. Neka način naše komunikacije bude takav da nadiđe logiku koja jasno dijeli grešnike od pravednika. Možemo i moramo osuđivati situacije grijeha – kao što su nasilje, korupcija, izrabljivanje i drugo – ali ne možemo osuđivati osobe, jer samo Bog može zaviriti u dubinu njihova srca. Naša je zadaća opomenuti one koji griješe i prokazati zlo i nepravdu određenih ponašanja, kako bi se oslobodilo žrtve i podiglo one koji su pali. Ivanovo Evanđelje nas podsjeća da "istina će vas osloboditi" (Iv 8, 32). Ta istina je, u konačnici, sâm Krist, čije je krotko milosrđe mjerilo za naš način naviještanja istine i osuđivanja nepravde. Naša je prvenstvena zadaća podupirati istinu s ljubavlju (usp. Ef 4, 15). Jedino riječi izgovorene s ljubavlju i praćene krotkošću i milosrđem mogu dotaknuti naša grešna srca. Oštre ili moralističke riječi i postupci dovode u opasnost da dodatno otuđe one koje želimo privesti obraćenju i slobodi, jačajući njihov osjećaj odbacivanja i obrane.

Neki misle da je vizija društva ukorijenjenog u milosrđu beznadno idealistična ili pretjerano popustljiva. Ali pokušajmo se prisjetiti svojih prvih iskustava odnosa u krilu obitelji. Roditelji su nas više ljubili i cijenili zbog onog što jesmo no zbog naših sposobnosti i postignuća. Roditelji želje najbolje za svoju djecu, ali njihova ljubav nije nikada uvjetovana postizanjem tih ciljeva. Obiteljski dom je mjesto gdje je čovjek uvijek dobrodošao (usp. Lk 15, 11-32). Želim potaknuti sve da promatraju ljudsko društvo ne kao prostor u kojem se stranci natječu i pokušavaju se probiti na vrh, već prije svega kao dom ili obitelj gdje su vrata uvijek otvorena i gdje se svi osjećaju prihvaćenima.

Zato je od temeljne važnosti slušati. Komunicirati znači dijeliti, a dijeljenje zahtijeva slušanje, prihvaćanje. Slušati je nešto mnogo više od čuti. Čuti se odnosi na primanje informacije; slušati, međutim, upućuje na područje komunikacije i traži blizinu. Slušanje nam omogućuje zauzeti ispravan stav, a ne samo biti pasivni gledatelji, slušatelji, potrošači. Slušati

znači također biti sposobni dijeliti pitanja i sumnje, prijeći neki put rame uz rame s nekim, osloboditi se svake umišljenosti o svemoći i staviti ponizno svoje sposobnosti i svoje darove u službu općeg dobra.

Slušati nije nikada lako. Ponekad je lakše praviti se gluhi. Slušati znači posvetiti pozornost, željeti razumjeti, prosuditi, poštivati tuđu riječ. Slušanje uključuje neku vrstu mučeništva, žrtvovanja samih sebe u kojem se obnavlja čin kojeg je učinio Mojsije pred gorućim grmom: izuti sandale na "svetom tlu" susreta s drugim koji mi govori (usp. Izl 3, 5). Znati slušati je neizmjerena milost, to je dar za koji trebamo moliti da bismo se zatim naučili provoditi ga u djelo.

I elektronska pošta, SMS poruke, društvene mreže i interaktivni razgovori više korisnika putem Interneta (chat) mogu biti potpuno ljudski oblik komunikacije. Nije tehnologija ta koja određuje je li komunikacija autentična ili ne, već ljudsko srce i njegova sposobnost da koristi dobro sredstva koja mu stoje na raspolaganju. Društvene mreže mogu olakšati uspostavu odnosa s drugima i promicati dobro društva ali mogu također dovesti do daljnje polarizacije i podjele među osobama i skupinama. Digitalni svijet je trg, mjesto susreta gdje možemo jedni druge milovati ili ranjava-

ti, voditi korisnu raspravu ili provoditi moralni linč. Molim da nas ova jubilejska godina, življena u milosrđu, "učini otvorenijima za dijalog kako bismo jedni druge bolje upoznali i razumjeli; neka ukloni svaki oblik zatvorenosti i prijezira i odagna svaki oblik nasilja i diskriminacije" (Misericordiae vultus, 23). Internet nam pomaže da budemo bolji građani. Pristup digitalnim mrežama za sobom povlači odgovornost za bližnjega kojeg, istina, ne vidimo ali je stvaran i ima svoje dostojanstvo koje treba poštivati. Internet se može mudro koristiti za izgrađivanje zdravog društva otvorena dijeljenju.

Komunikacija, njezina mjesta i njezina oruđa pomogli su mnogima da prošire svoje obzore. To je Božji dar i ujedno velika odgovornost. Sviđa mi se definirati tu moć komunikacije kao "bliskost". Susret između komunikacije i milosrđa je plodan u mjeri u kojoj rađa bliskost koja pokazuje brigu, tješi, ozdravlja, prati i slavi. U podijeljenom, rascjepkanom i polariziranom svijetu komunicirati s milosrđem znači pridonijeti dobroj, slobodnoj i solidarnoj bliskosti između Božje djece i braće u čovječstvu.

Iz Vatikana, 24. siječnja 2016.

Zajednička Izjava pape Franje i Kirila, patrijarha Moskve i cijele Rusije

Nismo suparnici, nego braća

U salonu međunarodne zračne luke *José Martí* u glavnom gradu Kube Havani, u nazočnosti kubanskog predsjednika Raúla Castra i dvaju službenih izaslanstava, papa Franjo i moskovski patrijarh Kiril potpisali su 12. veljače 2016. zajedničku Izjavu na talijanskom, odnosno ruskom jeziku te razmijenili tekstove izjava. Izjavu s pridonanim međunaslovima prenosimo u cijelosti.

„Milost Gospodina Isusa Krista, ljubav Boga i zajedništvo Duha Svetoga sa svima vama!“ (2 Kor 13,13)

1. Voljom Boga Oca, od kojeg dolaze svi darovi, u ime našega Gospodina Isusa Krista i uz

pomoć Duha Svetog Utješitelja, mi, papa Franjo i Kiril, patrijarh Moskve i cijele Rusije, danas smo se susreli u Havani. Zahvaljujemo Bogu, proslavljenomu u Trojstvu, za ovaj susret, prvi u povijesti.

Radost je što smo se sreli kao braća u kršćanskoj vjeri, koja se susreću da govore „iz usta u usta“ (2 Iv 1,12), od srca srcu, kako bismo razgovarali o međusobnim odnosima između Crkava, važnim problemima naših vjernika i izgledima za napredak ljudske civilizacije.

2. Naš bratski susret dogodio se na Kubi, na raskrižju sjevera i juga, istoka i zapada. S ovog otoka, simbola nade „novog svijeta“ i dramatičnih događaja povijesti XX. stoljeća,

mi upućujemo svoje riječi svim narodima Latinske Amerike i drugih kontinenata.

Izvor je radosti da kršćanska vjera ovdje dinamično raste. Snažni vjerski potencijal Latinske Amerike, njezina stoljetna kršćanska tradicija, utemeljena u osobnom iskustvu milijuna ljudi, zalag su za veliku budućnost ove regije.

3. Susrećući se daleko od dugotrajnih razmirica „starog svijeta“, ćutimo, s posebnim osjećajem žurnosti, potrebu zajedničkog rada katolika i pravoslavaca koji su pozvani da „blago i s poštovanjem dadnu svijetu obrazložene nade koja je u nama“ (usp. 1 Pt 3,15-16).

4. Zahvaljujemo Bogu za darove koji proi- zlaže iz dolaska u svijet njegova jedinog Sina. Dijelimo istu duhovnu tradiciju prvog tisućljeća kršćanstva. Svjedoci tog poklada jesu Presveta Majka Božja, Djevica Marija i sveti koje častimo. Među njima je bezbroj mučenika koji su svjedočili svoju vjernost Kristu i postali „sjeme kršćana“.

5. Usprkos ovoj zajedničkoj tradiciji prvih deset stoljeća, gotovo su tisuću godina katolici i pravoslavci bili lišeni euharistijskog zajedništva. Podijeljeni smo ranama koje su prouzročili stari i novi sukobi, razlike koje smo naslijedili od svojih predaka, u razumijevanju i izražavanju naše vjere u Boga, jednoga u trima osobama – Ocu, Sinu i Duhu Svetom. Povrijeđeni smo gubitkom ujedinjenosti, koji je posljedica ljudske slabosti i grijeha, koji su se dogodili unatoč svećeničkoj molitvi Krista Spasitelja: „Da svi budu jedno kao što ti, Oče, u meni i ja u tebi, neka i oni u nama budu, kao što smo mi jedno“ (Iv 17,21).

6. Imajući na umu trajnost mnogih prepreka, nadamo se da će naš susret moći pridonijeti reafirmaciji ujedinjenja koje je Bog htio, za koje je Krist molio. Neka naš susret nadahne kršćane diljem svijeta da mole Gospodina obnovljenim žarom za puno jedinstvo svih njegovih učenika. U svijetu koji ne žudi samo za riječima, nego i za opipljivim gestama, neka ovaj susret bude znakom nade za sve ljude dobre volje!

7. U našoj odluci da poduzmemo sve što je potrebno da nadiđemo povijesna razilaženja koja smo naslijedili, želimo udružiti svoje snage da svjedočimo evanđelje Krista i zajedničkog poklada Crkve prvog tisućljeća, zajednički dajući odgovore izazovima suvremenog svijeta. Pravoslavci i katolici moraju naučiti davati

jednodušno svjedočanstvo u onim sferama u kojima je to moguće i potrebno. Ljudska civilizacija stupila je u vrijeme epohalnih promjena. Naša kršćanska svijest i naša pastoralna odgovornost tjera nas da ne ostajemo pasivni u susretu s izazovima koji zahtijevaju zajednički odgovor.

8. Naš pogled mora biti čvrsto usmjeren u one krajeve svijeta gdje su kršćani žrtve progona. U mnogim državama Bliskog istoka i Sjeverne Afrike čitave obitelji, sela i gradovi naše braće i sestara u Kristu u potpunosti se iskorjenjuju. Njihove crkve barbarski su devastirane i pljačkane, njihove sakralne građevine profanizirane, njihovi spomenici uništeni. Puni bola prisjećamo se stanja u Siriji, Iraku i drugim državama Bliskog istoka i obilna egzodusa kršćana iz zemlje u kojoj je prvoj naša vjera posijana i u kojoj su živjeli još od vremena apostola, u zajedništvu s drugim vjerničkim zajednicama.

9. Pozivamo međunarodnu zajednicu na žurno djelovanje kako bi spriječili daljnje protjerivanje kršćana s Bliskog istoka. Podižući svoj glas u obranu progonjenih kršćana, želimo izraziti svoju sućut za trpljenja koja doživljavaju vjernici drugih religijskih tradicija koje su također postale žrtvama građanskog rata, kaosa i terorističkog nasilja.

10. Tisuće žrtava već su poginule zbog nasilja u Siriji i Iraku, koje je više milijuna ljudi ostavilo bez doma ili životnih sredstava. Zahtijevamo od međunarodne zajednice da doka- nča nasilje i terorizam i u isto vrijeme da kroz dijalog pridonese žurnom povratku građanskog mira. Treba osigurati velike količine humanitarne pomoći zatečenim stanovnicima i brojnim izbjeglicama koji traže sklonište u susjednim državama.

Pozivamo sve one čiji utjecaj može donijeti korist sudbini otetih, uključujući metropolita grada Alepa **Paula** i **Johna Ibrahima**, koji su ote- ti u travnju 2013., da učine svaki napor i osiguraju njihovo skoro puštanje na slobodu.

11. Uzdižemo svoje molitve Kristu, Spasitelju svijeta, moleći za povratak mira na Bliski istok, „plod pravednosti“ (Iz 32,17), kako bi se ojačao bratski suživot među različitim narodima, Crkvama i religijama, omogućujući izbjeglicama da se vrate svojim domovima, ranama da zacijele i dušama nevino ubijenih da počivaju u miru.

Upućujemo žarki poziv svim frakcijama koje bi mogle biti uključene u sukobe da pokažu dobru volju i sjednu za pregovarački stol. U isto vrijeme, međunarodna zajednica mora poduzeti sve moguće napore da dokonča terorizam zajedničkim, združenim i koordiniranim djelovanjem. Apeliramo na sve države koje su uključene u borbu protiv terorizma na odgovorno i razborito djelovanje. Pozivamo sve kršćane i vjernike u Boga da žarko mole providnosnog Stvoritelja svijeta da zaštiti svoje stvorenje od razaranja i ne dopusti novi svjetski rat. Kako bi se osigurao čvrst i trajan mir, mora se poduzeti određene napore za ponovno otkrivanje zajedničkih vrjednota koje nas ujedinjuju, na osnovu evanđelja našeg Gospodina Isusa Krista.

12. Klanjamo se pred mučeništvom onih koji su, po cijenu svojih života, svjedočili istinu evanđelja, birajući smrt iznad nijekanja Krista. Vjerujemo da su ti mučenici naših vremena, koji pripadaju različitim Crkvama, a ujedinjeni su zajedničkom patnjom, zalog jedinstva kršćana. Vama koji patite u ime Krista usmjerena je riječ apostola: „Ljubljeni... radujte se kao zajedničari Kristovih patnja da i o Objavljenju njegove slave mognete radosno klicati“ (1 Pt 4,12-13).

13. Međureligijski dijalog nužan je u našim nemirnim vremenima. Razlike u razumijevanju vjerskih istina ne smiju sprječavati narode različitih uvjerenja da žive u miru i slozi. U našem sadašnjem kontekstu vjerski vođe imaju osobitu odgovornost da poučavaju svoje vjernike u duhu koji je pun poštovanja prema uvjerenjima onih koji pripadaju drugim religijskim tradicijama. Pokušaji da se zločini opravdaju religijskim parolama potpuno su neprihvatljivi. Nijedan zločin ne smije se učiniti u Božje ime „jer Bog nije Bog nesklada, nego Bog mira“ (1 Kor 14,33).

14. Potvrđujući glavnu vrjednotu vjerske slobode, zahvaljujemo Bogu za trenutno besprimjenu obnovu kršćanske vjere u Rusiji, kao i u mnogim drugim državama Istočne Europe, u kojoj su desetljećima dominirali ateistički režimi. Danas su slomljeni okovi vojnog ateizma i u mnogim krajevima kršćani sad mogu slobodno ispovijedati svoju vjeru. U proteklih četvrt stoljeća izgrađene su tisuće novih crkava, kao i stotine samostana i teoloških instituta. Kršćanske zajednice poduzimaju zn-

atna djela u poljima karitativne pomoći i društvenog napretka, dostavljajući različite oblike pomoći potrebitima. Pravoslavci i katolici četo djeluju rame uz rame. Svjedočeći evanđeoske vrjednote, oni svjedoče postojanju zajedničkih duhovnih temelja ljudske koegzistencije.

15. U isto vrijeme zabrinuti smo zbog stanja u mnogim državama u kojima su kršćani sve više suočeni sa zabranama vjerske slobode, prava svjedočenja uvjerenja i života u skladu s njima. Osobito opažamo da preobrazba nekih država u sekularizirana društva, lišenih svakog odnosa s Bogom i njegovom istinom, predstavlja tešku prijetnju vjerskoj slobodi. Za nas je izvor zabrinutosti što postoji trenutno smanjenje prava kršćana, ako ne i njihova izravna diskriminacija, kad određene političke snage, vođene često vrlo agresivnom sekularističkom ideologijom, žele protjerati na rub društvenog života.

16. Proces europske integracije, koji je započeo nakon stoljeća krvlju natopljenih sukoba, mnogi su pozdravili s nadom kao jamac mira i sigurnosti. Ipak pozivamo na budnost protiv integracije koja je lišena poštivanja vjerskih identiteta. Dok ostajemo otvoreni za doprinos drugih religija našoj civilizaciji, naše je uvjerenje da Europa mora ostati vjerna svojim kršćanskim korijenima. Pozivamo kršćane Istočne i Zapadne Europe da ujedine svoje zajedničko svjedočenje Krista i evanđelja kako bi Europa mogla očuvati svoju dušu, oblikovanju tijekom dvije tisuće godina kršćanske tradicije.

17. Naš pogled usmjeren je i na one koji se suočavaju s ozbiljnim teškoćama, koji žive u krajnjoj potrebi i siromaštvu dok raste materijalno bogatstvo čovječanstva. Ne možemo ostati indiferentni na sudbine milijuna migranata i izbjeglica koji kucaju na vrata bogatih naroda. Nepopustljivi konzumerizam nekih razvijenijih država postupno iscrpljuje resurse našeg planeta. Sve veća nejednakost u raspodjeli materijalnih dobara uvećava osjećaj nepravde u međunarodnom redu koji je stvoren.

18. Kršćanske Crkve pozvane su obraniti zahtjeve pravde, poštovanja za tradicije naroda i autentičnu solidarnost prema svima koji pate. Mi kršćani ne možemo zaboraviti da „lûde svijeta izabra Bog da posrami mudre, i slabe svijeta izabra Bog da posrami jake; i neplemenite svijeta i prezrene izabra Bog, i ono što nije, da uništi ono što jest, da se nijedan smr-

tnik ne bi hvalio pred Bogom“ (1 Kor 1,27-29).

19. Obitelj je prirodno središte ljudskog života i društva. Zabrinuti smo zbog krize u obitelji u mnogim državama. Pravoslavci i katolici dijele isto shvaćanje obitelji i pozvani su svjedočiti da je to put svetosti, potvrđujući vjernost bračnih drugova u njihovu međusobnom odnosu, u njihovoj otvorenosti prokreaciji i odgoju njihove djece, solidarnost između generacija i poštovanje za najslabije.

20. Obitelj je utemeljena na braku, činu slobodno darovane i vjerne ljubavi između muškarca i žene. Ljubav zapečaćuje njihov savez i poučava ih da prihvaćaju jedno drugo kao dar. Brak je škola ljubavi i vjernosti. Žalimo što su drugi oblici suživota postavljeni na istu razinu kao ovaj savez, dok, posvećena biblijskom tradicijom, ideja očinstva i materinstva kao različitih poziva muškarca i žene u brak biva izgnana iz javne svijesti.

21. Pozivamo sve da poštuju neotuđivo pravo na život. Milijunima se niječe pravo da budu rođeni u svijet. „Krv“ nerođenih „vapije Bogu“ (usp. Post 4,10).

Nastanak takozvane eutanazije dovodi starije i invalide do osjećaja da su na teret svojim obiteljima i društvu uopće.

Također smo zabrinuti zbog razvoja biomedicinske tehnologije razmnožavanja jer manipulacija ljudskim životom predstavlja napad na temelje ljudske egzistencije, stvorene na priliku Božju. Vjerujemo da je naša dužnost podsjećati na postojanost kršćanskih moralnih načela koja se temelje na poštivanju dostojanstva osoba koje su pozvane na život u skladu sa Stvoriteljevim planom.

22. Danas se na poseban način obraćamo mladim kršćanima. Vi mladi imate zadatak da „ne skrivate svoje talente u zemlju“ (usp. Mt 25,25), nego da koristite sve sposobnosti koje vam je Bog dao da potvrdite Kristovu istinu u svijetu, utjelovljujući u svoje živote evanđeoske zapovijedi ljubavi Boga i bližnjega svoga. Ne bojte se plivati protiv struje, braneći Božju istinu, s kojima se suvremene sekularne norme često ne slažu.

23. Bog voli svakoga od vas i očekuje od vas da budete njegovi učenici i apostoli. Da budete „svjetlo svijeta“ kako bi oni oko vas „mogli vidjeti vaša dobra djela i slaviti Oca vašega koji je na nebesima“ (usp. Mt 5,14.16). Odgajajte svoju djecu u kršćanskoj vjeri, prenoseći im

„skupocjeni biser“ koji je vjera (usp. Mt 13,46), a zadobili ste ga od svojih roditelja i uzdržavatelja. Upamtite da ste „kupljeni otkupninom“ (1 Kor 6,20), po cijeni smrti na križu Bogočovjeka Isusa Krista.

24. Pravoslavci i katolici nisu samo ujedinjeni zajedničkom tradicijom Crkve prvog tisućljeća, nego i poslanjem na naviještanje evanđelja Kristova u današnjem svijetu. Ovo poslanje povlači za sobom međusobno poštivanje za članove kršćanskih zajednica i isključuje bilo koji oblik prozelitizma.

Nismo suparnici, nego braća, i ta ideja mora voditi sva naša međusobna djelovanje kao i ona koja su usmjerena vanjskom svijetu. Pozivamo katolike i pravoslavce u svim državama da uče kako živjeti zajedno u miru i ljubavi i da budu „međusobno složni po Kristu Isusu“ (Rim 15,5). Stoga ne može biti prihvaćeno da nelojalna sredstva budu korištena da potiču vjernike da prelaze iz jedne Crkve u drugu, negirajući im njihovu vjersku slobodu i njihove tradicije. Pozvani smo da u djelo provedemo pravilo apostola Pavla: „Trsio sam se navješćivati evanđelje ne gdje se već spominjao Krist – da ne bih gradio na temeljima drugih“ (Rim 15,20).

25. Nadamo se da će naš susret pridonijeti pomirenju svih napetosti koje postoje između grkokatolika i pravoslavaca. Danas je jasno kako bivši sustav „unijatizma“, koji predstavlja jedinstvo jedne zajednice s drugom, rastavljajući je od svoje Crkve, nije način kako ponovno uspostaviti jedinstvo. Ipak, crkvene zajednice koje su se pojavile u tim povijesnim okolnostima imaju pravo postojanja i poduzimanja svega što je potrebno da ispuni duhovne potrebe svojih vjernika, tražeći život u miru sa svojim susjedima. Pravoslavci i grkokatolici trebaju se pomiriti i međusobno prihvatiti oblike suživota.

26. Žalimo agresivnost u Ukrajini koja je već dovela do mnogih žrtava, nanijela bezbrojne rane u miroljubivih stanovnika i društvo bacila u duboku ekonomsku i humanitarnu krizu. Pozivamo sve sukobljene strane na razboritost, društvenu solidarnost i djelovanje usmjereno na izgradnju mira. Pozivamo svoje kršćane u Ukrajini da djeluju prema društvenoj slozi, da se suzdržavaju od sudjelovanja u sukobima i da ne podržavaju nikakav daljnji nastavak sukoba.

27. Nadamo se da će šizma između pravoslavnih vjernika u Ukrajini moći biti nadidena postojećim kanonskim normama, kako bi svi pravoslavni kršćani Ukrajine mogli živjeti u miru i slozi te kako bi katoličke zajednice u državi mogle pridonositi tomu na takav način da naše kršćansko bratstvo postane sve očiglednije.

28. U suvremenom svijetu, koji je i mnogolik, a i ujedinjen zajedničkom sudbinom, katolici i pravoslavci pozvani su na zajedničko bratsko djelovanje u naviještanju Radosne vijesti spasenja, da zajedno svjedoče moralno dostojanstvo i izvornu slobodu osobe „da svijet uzvjeruje“ (Iv 17,21). Taj svijet, u kojem duhovni stupovi ljudskog postojanja postupno nestaju, očekuje od nas jasno kršćansko svjedočenje u svim sferama osobnog i društvenog života. Velik dio budućnosti čovječanstva ovisit će o našim mogućnostima da zajednički svjedočimo Duha istine u tim teškim vremenima.

29. Neka naše hrabro svjedočenje Božje istine i Radosne vijesti spasenja podrži Bogočovjek Isus Krist, naš Gospodin i Spasitelj, koji

nas jača neprolaznim obećanjem: „Ne boj se, stado malo: svidjelo se Ocu vašemu dati vam Kraljevstvo“ (Lk 12,32).

Krist je izvor radosti i nade. Vjera u njega preobražava ljudski život, ispunja ga smislom. To je uvjerenje nošeno iskustvom svih onih za koje Petar kaže: „Vi, nekoć *Ne-narod*, a sada *Narod Božji*; vi *Ne-mili*, a sada *Mili*“ (1 Pt 2,10).

30. Milosnom zahvalnošću za dar međusobnog razumijevanja očitovanog tijekom našeg susreta, okrenimo se s nadom Presvetoj Bogorodici zazivajući je riječima ove stare molitve: „Pod obranu se tvoju utječemo, Sveta Bogorodice.“ Neka Blažena Djevica Marija svojim zagovorom nadahne bratstvo u svih koji je časte, kako bismo mogli ponovno biti ujedinjeni, u Božjem vremenu, u miru i slozi jednog Božjeg naroda, na slavu Presvetog i nerazdjeljivog Trojstva!

12. veljače 2016., Havana (Kuba)

Razmišljanje CCEE-ova povjerenstva Caritas in veritate

St. Gallen, Švicarska, 11. studenoga 2015.

Objavljujemo razmišljanje CCEE-ova povjerenstva Caritas in veritate na Dan svetog Martina, 11. studenoga 2015., na početku proslava 1700. obljetnice svečeva rođenja. Nacrt ovog razmišljanja predstavljen je na Plenarnom zasjedanju CCEE-a, u Svetoj zemlji, 13. rujna 2015.

1. U ovom povijesnom času Europa se bori sama sa sobom i sa svojom budućnošću na posebno istaknut način. Ipak, ozbiljan pritisak onoga što se zbiva izvan njezinih granica ne smije dovesti do toga da se zaboravi veličinu njezinih bogatstava, a poteškoće na putu koji je pred nama moraju nas navesti da dublje zagrabimo u vlastite materijalne i duhovne resurse.

2. Ideologije danas pokušavaju ukloniti iz Europe njezine vrijednosti i podijeliti je na pobornike i protivnike modelâ izgrađenih ne na zajedničkoj povijesti Europe, već na teoriji. Ekonomske i kulturne skupine za pritisak aktivno su mobilizirane u Europi protiv Europe. Institucije Staroga kontinenta pate od napetosti između identitetâ narodâ i veličine birokracije, koja obično odgovara apstraktnim parametrima i koju vode dužnosnici koji su često daleko od stvarnog života Europljana. Suživot religijâ ugrožava politika vjerske ravnodušnosti i pokušaj da se religiju iz javne prebaci u privatnu sferu. Baš kao i u ostalim povijesnim trenucima europske prošlosti, vjerski fenomen se predstavlja kao opasan, ali ga je takvim zapravo učinila politika koja odbacuje koristiti javnu rasudbu koja je kadra razlučivati religije na temelju univerzalnih ljudskih vrijednosti. Ekonomski problemi su često žrtva političkih i financijskih interesa. Na konkretnosti realne ekonomije i rada vodi se sukob između dviju apstrakcija: političke, uvjetovane ideologijom, te financijske, uvjetovane špekulacijom. Države se muče i bore posredovati na značajan način između narodâ i transnacionalnih europskih institucija.

3. U takvim teškim okolnostima, Europa je svjesna novih problema odnosno novih aspekata starih problema. Ona na njih može odgovoriti prokušanim mudrim realizmom, vjern-

ošću vlastitoj povijesti, povratkom moralnim i duhovnim resursima koji predstavljaju njezin poziv. U tijeku je slabljenje europske kohezije, i na razini susreta među narodima i na razini susreta među državama. Javljaju se oblici partikularističke reakcije kojih se veoma lako riješiti nazivajući ih "populističkim", ali koji, čak i ako se očituju u neprimjerenim oblicima, ukazuju na rašireno nerazumijevanje. Javljaju se nove podjele među državama: na jake i slabe, na one koje su se priklonile dominantnoj kulturi i one koje joj se nisu priklonile, no koje se zbog toga ne smije smatrati drugorazrednima. Potraga za zajedničkim vrijednostima ne znači nametati svima vrijednosti koje zastupaju samo neki, to znači dijeliti s drugima prave i za sve valjane vrijednosti. Ponovno se sklapaju savezi za koje se mislilo da su jednom zasvagda prevladani, ponovno se javljaju strahovi i tenzije koji su karakterizirali neka druga povijesna razdoblja. Trenutna situacija u Grčkoj je nametnula probleme koji su mnogo širi od onih s kojima se može nositi tako mala zemlja, pa čak i sama Unija. Postoji ozbiljna zabrinutost zbog situacije otvorenog sukoba u Ukrajini, zemlji koja je povijesno vrlo značajna za europski kontinent i njegovu civilizaciju na razmeđu Istoka i Zapada.

4. O svim se tim pitanjima Europa mora duboko preispitati i tražiti na njih odgovore. Katkad rad europskih institucija ljudi doživljavaju arogantnim. Stoga se čini da procesi integracije prolaze kroz fazu nazadovanja. Narodi se pribojavaju da će biti zarobljeni u kontekst koji će izobličiti njihove povijesne i kulturne karakteristike. Treba ih stoga umiriti stvarnim jamstvima.

5. Mir mora biti primarni cilj Europe, ali naš kontinent mora u vezi s tim biti više nego realan. Mir je mirni poredak, te je dakle globalna, a ne samo vojna potreba. Sigurna Europa koja je, zauzvrat, izvor sigurnosti je uređena Europa, gdje su različite društvene institucije s pravom na prvome mjestu. Ne poštivati život i obitelj ujedno znači stvarati ozračje sukoba i slabiti mir. Isto vrijedi i za nepoštivanje ili čak

progon religije, prije svega kršćanske religije, odnosno poučavanje mladih moralnoj anarhiji. Ako pravda nije zajamčena i ako sudska vlast teži nadomjestiti ne samo druge dvije vlasti, već i etos naroda, praveći se da ga restrukturira, sukob postaje put bez izlaza.

6. U suočavanju s novim problemima i novim aspektima starih problema, europski kontinent mora biti aktivni a ne pasivni subjekt na svim poljima. Migracijom treba mudro i odgovorno upravljati a ne trpjeti je. "Složenost ovog egzodusa, sa svojim neizbježnim diferencijacijama, zahtijeva veliku pozornost od strane pojedinih država, čije situacije se stubokom razlikuju, kako bi se blagovremeno odgovorilo na potrebe za izravnom pomoći i prihvaćanjem ljudi očajnih zbog rata, progona i bijede. Uz pomoć odgovarajućih institucija države moraju održavati javni red, jamčiti pravdu za sve i velikodušno pružiti pomoć onima koji su doista u potrebi, u perspektivi integracije u znak poštivanja i suradnje. Crkve europskog kontinenta ulažu velike napore, i, slijedeći napatke Svetoga Oca Franje, surađuju s državama, koje su primarno odgovorne za društveni i gospodarski život svojih naroda. Mnoga sadašnja iskustva poticaj su za nastavljanje i intenziviranje svih napora" (Poruka s plenarnog zasjedanja Vijeća europskih biskupskih konferencija, rujan 2015.). U upravljanju migracijama koje danas poprimaju oblik humanitarne krize, Europa se ne smije odreći vlastite pravne stečevine i temeljnih vrijednosti vlastite kulture koju je asimilirala iz tradicije naravnog moralnog zakona koja je ovdje kod nas obogaćena i prenošena kršćanskom tradicijom, a koja je također prisutna u drugim kulturama i religijama. Ne smije se isto tako osloboditi zajedničkog opredjeljenja za rješavanje ovog izvanrednog stanja ne samo u tzv. iskazivanju dobrodošlice izbjeglicama, već također i iznad svega u vanjskoj politici učinkovitog suprotstavljanja izopačenim interesima koji se kriju iza ovog fenomena. Ali Europa ne može sve učiniti sama! "Zbog složenosti situacijâ i razmjera humanitarne tragedije, nadamo se da će UN ozbiljno razmotriti situaciju i iznaći učinkovita rješenja ne samo u zbrinjavanju migranata nego i u poboljšanju stanja u zemljama iz kojih migranti dolaze, poduzimajući potrebne mjere za zaustavljanje nasilja i izgradnju mira i razvoja svih naroda. Nadalje, mir

na Bliskom istoku i u Sjevernoj Africi je od vitalne važnosti za Europu" (isto).

7. Europa se ne može na prikladan način uhvatiti u koštac s tako važnim procesima ako se povuče u samu sebe i odriče same sebe. Naprotiv, ona mora pokazati svoje lice, lice kontinenta koji je kroz svoju povijest spoznao istinu o muškarcima i ženama i njihovu suživotu i spreman je odgovorno dijeliti to bogatstvo. Konkretni ekološki problem mora se rješavati bez ograničavajućih odstupanja, u duhu "cjelovite ekologije" koja uključuje u sebi i okolišnu i ljudsku ekologiju. S gorućim pitanjem zapošljavanja treba se uhvatiti u koštac zajedničkim snagama, u pravom europskom prostoru, ponovno oživljavajući s duhom pragmatizma stare i nove profesionalnosti, oslobađajući energije od institucionalizacije rasipnosti, od dodatnih prihoda na temelju nekog dobra odnosno povlaštenih prihoda na temelju nekog društvenog položaja kao i od pretjeranog poreznog pritiska u okolnostima uopćenih sustava socijalne skrbi i nerijetko neprimjerenih naknada.

8. Takav duh mudrog pragmatizma, koji se ne boji pokazati svoje tipično europsku lice, vrijedi i za dijalog među religijama, a posebice s islamom. Ljudska prava, mir, stvarno opće dobro koje nije samo materijalno, već i duhovno, obitelj, jednako dostojanstvo ljudskih bića, ispravno razlikovanje između politike i religije su europske i ujedno općeljudske vrijednosti. Europa ih mora braniti dok promiče pravi susret između religija u čijem su ishodištu te vrijednosti.

9. Katolička crkva koja je prisutna u različitim europskim narodima dobro zna da je njezina prva dužnost navještaj Krista Europljanima, jer je evanđelje prvi činilac razvoja. Ona zna da to mora raditi u prijateljstvu sa svima, ali sa svojim jedinstvenim izgledom, utemeljenom na istini Gospodina Isusa Krista. Od prihvaćanja navještaja Krista nastaju novi odnosi, nov način gledanja na stvari, novi poticaji solidarnosti i građanskog prijateljstva, nova uvjerenost da se treba boriti za ljudsko i transcendentno dobro ljudi.

CCEE-ovim povjerenstvom predsjedava Njegova Preuzvišenost mons. Giampaolo Crepaldi, tršćanski nadbiskup. Podijeljeno je na tri odsjeka:

Migracije, kojim predsjeda zagrebački nadbiskup Njegova Uzoritost kardinal Josip Bozanić; Očuvanje stvorenog svijeta, kojim predsjeda umirovljeni nadbiskup Malines-Bruxellesa (Belgija) Njegova Preuzvišenost mons. André-Joseph Léonard;

Socijalna pitanja, kojim predsjeda tršćanski nadbiskup Njegova Preuzvišenost mons. Giampaolo Crepaldi.

(ika)

CCEE

Održan susret Nacionalnih predstojnika i delegata katehetskih ureda Europskih BK

Nacionalni predstojnici katehetskih ureda i delegati iz osamnaest biskupskih konferencija Europe susreli su se, od 1. do 4. ožujka 2016. na Malti i razgovarali o trenutnom stanju kateheze, katekumenata, i aktivnostima vezanim uz Jubilarnu godinu milosrđa.

Susret je organiziralo Vijeće za katehezu, škole i sveučilišta Vijeća europskih biskupskih konferencija (CCEE). Predsjedao je nadbiskup đakovačko-osječki mons. dr. Đuro Hranić, a na zasjedanju je sudjelovao i delegat Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine vlč. dr. Tomislav Mlakić, pročelnik Katehetskog ureda Vrhbosanske nadbiskupije i tajnik Vijeća za katehezu BK BiH.

Ovaj susret je prvi korak u pripravi velikog simpozija koji će se održati u svibnju 2017. godine u Barceloni a na kojem će sudjelovati predstavnici biskupskih konferencija Europe zaduženi za katehezu, škole, zvanja, sveučilišta i mlade.

Predstavnici biskupskih konferencija izvjestili su o praksi katekumenata u svojim mjesnim Crkvama. Rečeno je, između ostalog da u zemljama, u kojima katekumenat nije aktuelan, postaje vidljiva potreba nove evangelizacije već krštenih dok se u drugim zemljama rastući broj katekumena može povezati s trenutnim rastom broja izbjeglica koji kao svoju kraj-

nju destinaciju vide zemlje zapadne Europe.

Voditelj odjela za katehezu Papinskog vijeća za novu evangelizaciju mons. Franz-Peter Tebartz-van-Elst pozvao je vjeroučitelje i katehete na susret s papom Franjom koji će biti 25. rujna 2016. Predstojnici nacionalnih ureda izvjestili su o aktivnostima vezanim za Jubilarnu godinu milosrđa na područjima svojih biskupskih konferencija s posebnim osvrtom na sakrament pomirenja i otvaranje svetih vrata u pojedinim biskupskim konferencijama.

Voditeljica ureda za mlade i zvanja Francuske biskupske konferencije sestra Nathalie Beccuart govorila je o pastoralu mladih u digitalnom i multimedijalnom svijetu.

O Crkvi na Malti, pastoralu mladih i trenutnom stanju kateheze izvjestio je predstojnik nacionalnog ureda Malteške biskupske konferencije vlč. Carl Mario Sultana.

Najveći dio vremena posvećen je radu na pripravnim dokumentu za spomenuti Simpozij u Barceloni u svibnju naredne godine.

Susret je moderirao zamjenik generalnog tajnika CCEE-a don Michel Remery i voditelj odjela za katehezu CCEE-a don Luc Mellet.

(kta)

Izjava komisije „Iustitia et pax“ BK BiH povodom dvadesete obljetnice potpisivanja Daytonsko-pariškog sporazuma za BiH

(14. 12. 1995. – 14. 12. 2015.)

ANALIZA, STANJE, BUDUĆNOST ZEMLJE

U skladu sa službenim naučavanja crkvenog Učiteljstva i Pravilnika kojim je određena svrha, poslanje i područje djelovanja Komisije „Iustitia et pax“ – „Pravda i mir“ BK BiH, a i

U povodu obilježavanja 20. obljetnice potpisivanja u Parizu „Okvirnog sporazuma za mir“ u BiH (14. 12. 1995. – 14. 12. 2015.), koji je dogovoren u vojnoj bazi u gradu Daytonu u SAD-u 20. 11. 1995., Komisija Iustitia et pax je održala svoju redovnu sjednicu u Nadbiskupskom Ordinarijatu vrhbosanskom u Sarajevu. S te sjednice Komisija upućuje crkvenoj i društvenoj javnosti – u zemlji i u inozemstvu – svoju „IZJAVU“.

Uvod

Komisija Iustitia et Pax BK BiH je osnovana 1997. godine s ciljem promicanja pravde i mira u duhu kršćanske vjere i katoličkog socijalnog nauka Crkve. Kao tijelo Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine i članica Konferencije europskih komisija „Iustitia et Pax“, Komisija Iustitia et Pax BK BiH kontinuirano prati stanje ljudskih prava u Bosni i Hercegovini. Između ostaloga, u ranijim godinama ova Komisija organizirala mnoštvo okruglih stolova i sačinila čitav niz godišnjih izvješća o stanju ljudskih prava i sloboda u BiH.

U svim ovim izvješćima Komisija je jasno detektirala i obrazložila uzroke konstantnog stanja obespravljenosti građana i naroda u BiH, predlagala konkretna rješenja te i iznosila apele svim relevantnim domaćim i međunarodnim političkim čimbenicima za korjenitom promjenom postojećeg stanja. Tijekom svog dugogodišnjeg djelovanja Iustitia et Pax BK BiH je kontinuirano ukazivala da je jedan od glavnih generatora opće obespravljenosti građana i naroda u BiH nedemokratski, neracionalan i nefunkcionalan ustroj multietničke države BiH, a koji

svoje izvorište ima u nepravednim rješenjima nametnutog Daytonskog sporazuma.

I prije osnivanja Komisije Iustitia et Pax BK BiH, od samog donošenja i potpisivanja Daytonskog mirovnog sporazuma za BiH, Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine je uvijek imala jasan i dosljedan stav o ovom međunarodnom mirovnom sporazumu. To je vidljivo iz mnoštva njihovih javnih obraćanja, apela, otvorenih pisama, promemorijskih i poruka, upućenih predstavnicima međunarodne zajednice u BiH (OHR-a, OSCE-a, UNHCR-a i dr.), raznim međunarodnim forumima, europskim i svjetskim državicima, državnim tijelima Bosne i Hercegovine, državicima zemalja potpisnica Daytonskog sporazuma (SAD, Rusija, Francuska, Velika Britanija, Njemačka, Hrvatska, Srbija i EU), domaćim vjernicima – katolicima, te svekolikoj domaćoj i svjetskoj javnosti.

U duhu evanđeoskih zasada i kršćanskog nauka Crkve, dosljedni crkvenim stavovima u svezi s ratom i mirom u BiH, biskupi su apelirali i zauzimali se mnogo puta da do rata ne dođe; da se zaustavi nametnuti rat te da se uspostavi pravedan i trajan mir u BiH za sve njene građane. Zauzimali su se za osnovna ljudska i građanska prava i slobode svih ljudi, bilo koje nacije i vjere. Odlučno su dizali svoj glas protiv svih vrsta zločina i nasilja, kako nad katoličkim pučanstvom, tako i nad pripadnicima drugih crkava i vjerskih zajednica odnosno svih konstitutivnih naroda i nacionalnih manjina u BiH.

1. Neka od brojnih upozorenja i prijedloga biskupa

U **Otvorenom pismu** potpisnicima i svjedocima Daytonskog „Općeg okvirnog sporazuma za mir“, prije dvadeset godina, - **šest dana prije njegova svečanog potpisivanja** u Parizu i stupanja na snagu (8. 12. 1995.), članovi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine izni-

jeli su svoje sumnje o tom sporazumu, ustvrdivši da on „sadrži čudna proturječja i pogubne nesigurnosti“.

Između ostalog upozorili su:

„Očito je da ovaj mirovni sporazum ..., umjesto silno željena mira unosi novi nemir i nedoumice u pogledu povratka i zaštite osnovnih ljudskih prava i sloboda, u kojima su sadržana vjerska i etnička prava i slobode svih stanovnika Bosne i Hercegovine.“

I prije nego se dalo naslutiti da će doći do Daytonskog sporazuma, **povodom Washingtonskog sporazuma** u „Promemoriji“ predsjedniku Republike Hrvatske, dr. Franji Tuđmanu (12. 1. 1994.), biskupi su **otvoreno** iznijeli svoja neslaganja s onim što se nudilo i u kojem su smjeru išli pregovori. U tom smislu su istaknuli i ozbiljno upozorili: „Sudjelujući u tim pregovorima u ime hrvatskog naroda njegovi političari, s Vama na čelu pristaju na podjelu Bosne i Hercegovine. Veoma nam je žao što su ti pregovarači ignorirali i ignoriraju dosadašnje apele, s kojima su biskupi Bosne i Hercegovine izjavili da ne pristaju ni na kakvo mijenjanje granica svojih biskupija, niti na nestanak, s tih prostora, većeg dijela hrvatskog naroda i Katoličke crkve, koja mu je inače bila i ostala vjekovima najvjernija voditeljica i zaštitnica (...) Jedan od prekršenih principa jest ovaj: Europa je od početka stajala uz načela da neće priznati ni pedalj osvojene zemlje, a sada se pod njezinim pritiskom i na temelju otimačinom i agresijom osvojenih područja vode pregovori. Stječe se dojam da se osvajača želi zadovoljiti, što će biti samo na životnu štetu druge strane. Drugi nepravedni princip koji se primjenjuje jest ovaj: dioba Bosne i Hercegovine, praktično i stvarno vodi ne samo sankcioniranju dosadašnjih etničkih progona, nego i sutrašnjem potpunu dovršenju etničkog čišćenja, A takva „preseljenja“ i pothvati za vrijeme rata nisu ništa drugo nego zlodjela!“

Govoreći o uočenim moralnim neosjetljivostima do razine besramnih političkih popuštanja i otvorenih podržavanja i nehumanih postupaka agresoru, tijekom ondašnjih raznih mirovnih planova pa sve do tada aktualne Kontaktne skupine, sluteći opasnosti koje se spremaju, u Izjavi biskupa BiH danoj u Rimu 30. 11. 1994. godine, stoji: „A sada kao da se svi nalaze pred odobrenjem praktične pobjede ratnog bezumlja, zla i gaženja etničkih zasada, ljudskih, nacionalnih i vjerskih prava kao i građanskih sloboda... Ali ne možemo prihvatiti da danas, pred očima cijeloga civiliziranog svijeta, moramo posve nestati,

„etnički očišćeni“ sa svojih povijesnih prostora.“

Osvrćući se na „Golgotu“ koju je Katolička crkva u BiH tada proživljavala, u „Izjavi biskupa“ danoj u Mostaru 29. 1. 1995. godine navodi se: „Uzaludna nam je karitativna i humanitarna pomoć vjernika i ljudi dobre volje iz svijeta, ako nam se ne osiguraju ljudska i građanska prava i slobode da živimo i djelujemo u svojim mjestima, selima i gradovima Bosne i Hercegovine. Svejedno nam je hoćemo li biti gladni ili siti ako su nas agresori na čovjeka i narod osudili na smrt i svakodnevno nas progone i ubijaju. Duboko smo ožalošćeni zbog nedopustivih propusta međunarodne političke zajednice koja je pokazala neshvatljivo popuštanje prema agresiji i „sili jačega“, a ravnodušnost prema svom pučanstvu koje trpi neizmjerne nepravde, nasilja, rušenja, progonstva i klanja. Ona s „jačima“ razgovara na koljenima, a „ucjenama“ sa slabijima! Zaprepašteno se pitamo je li moguće da su politički interesi i prestiži beskrajno važniji od čovjeka, od ljudi i naroda koji se bez ikakve krivnje nalaze pred genocidnim istrebljenjem nakon tolikih stoljeća svoje nacionalne opstojnosti, vjerske prakse i kulturne otvorenosti prema svima na ovim prostorima?“

Poslijeratno vrijeme je vrlo brzo pokazalo da su strahovi i sumnje biskupā u pogledu realizacije Daytonskog mirovnog sporazuma bile opravdane, da su rješenja koja je ponudio ovaj sporazum za BiH ishitrena, parcijalna i klimava, da ne predstavljaju istinsko i trajno dobro, da su nelogična i na duže staze neodrživa; da smo po svemu imali rat bez pobjednika i poraženih, da imamo zločine bez kazne, narode bez nužne katarze i državu s ugrađenom daytonskom greškom koja bi se mogla pokazati kobnom za budućnost države BiH i njenih stanovnika. Sve je to izraženo i u mnogim kasnijim promišljanjima i apelima biskupā.

U svome pismu visokom predstavniku za BiH, gosp. **Carlosu Westendorpu** (4. 12. 1998.), **tri godine** nakon Daytonskog sporazuma, biskupi traže odlučniju podršku međunarodne zajednice u provođenju Aneksa 7 Daytonskog sporazuma. Najprije su konstatareli „da upravo niti jedan domaći političar niti predstavnici međunarodnih organizacija zaduženih za omogućavanje povratka, ne pomažu dostatno. Naprotiv, nerijetko sprečavaju povratnike u ostvarivanju jednog od svojih osnovnih ljudskih prava - prava na imovinu odnosno na zavičaj. Općenito je poznato da se u ove tri godine vratio mali broj pro-

gnanika i izbjeglica, osobito na područje Republike Srpske.“ Upoznali su zatim Visokog predstavnika s nedavno održanim zajedničkim sastankom s episkopima SPC BiH, gdje su zajednički „konstatirali žalosnu činjenicu da se povratku opiru oni koji su ovaj rat iskoristili za vlastiti interes“. Biskupi su i ovaj put bili jasni i dosljedni kad su Viskom predstavniku pisali: „tražimo ostvarenje prava na siguran povratak i život dostojan čovjeka na vlastitom posjedu i u svom zavičaju, ne samo za pripadnike svoje katoličke zajednice koji se žele vratiti nego i za pripadnike svake druge vjerske zajednice ili etničke skupine“. Isto tako zahtijevali su „ravnopravno djelovanje na domaće političare iz sva tri konstitutivna naroda u BiH kako bi se stvorili isti pravni uvjeti za čitav teritorij BiH. Očekujemo odlučniju i učinkovitiju zajedničku akciju, kako političara tako i međunarodnih organizacija koje se bave zbrinjavanjem povratnika, kako bi se što prije ostvario povratak na svim prostorima BiH“.

O istoj temi biskupi govore i **sljedeće godine** u svom pismu Predsjedništvu BiH, Vijeću ministara BiH, OHR-u, OSCE-u, UNHCR-u i međunarodnom Caritasu (Banja Luka, 14. 7. 1999.), te ističu: „Zabrinjava nas i nedosljednost međunarodnih čimbenika u obećanoj pomoći s obzirom na povratak prognanika i izbjeglica, povratak imovine i ostvarenje drugih ljudskih prava i sloboda. Imamo pouzdane podatke da se veliki broj prognanih katolika želi vratiti. Stoga ne stoji tvrdnja nekih međunarodnih institucija da se Hrvati iz BiH ne žele vraćati na svoje.“

Pet godina nakon što je stupio na snagu Daytonski sporazum biskupi BK BiH u Otvorenom pismu (Sarajevo, 23. 8. 2000.) predsjedatelju Pakta o stabilnosti u Jugoistočnoj Europi, Bodi Hombachu, ističu probleme u vezi opstrukcija povratku izbjeglih i prognanih u njihov zavičaj. Konstatirali su da ni izdaleka nije postignuta realizacija Aneksa 7 Daytonskog sporazuma, koji se jedva provodi, niti je donio očekivane plodove. Ispravljanje nanijetih nepravdi tolikom broju žrtava rata, izbjeglim, prognanim i raseljenim osobama s područja BiH odvija se neshvatljivo sporo, napose na području entiteta Republika Srpska. U pismu postavljaju pitanje: „*Tko je odgovoran od političkih dužnosnika domaćih i inozemnih da se na ovaj način zapravo cementira jedan od najtežih zločina protiv čovječnosti: oduzimanje prava na dom i domovinu, na svoj rodni kraj? Zbunjeni smo*

pred nedosljednošću svih onih odgovornih za sudbinu ljudi i naroda u ovoj zemlji kao i njezinom okruženju, koji već više puta jedno zaključuju a drugo rade ... Ne možemo i ne smijemo prihvatiti manipulaciju s prognanima i izbjeglicama niti obmanjivanje domaće i svjetske javnosti, a što čine pojedini domaći i međunarodni političari“.

I nakon 10 godina od potpisivanja Daytonskog sporazuma uočeni problemi se ne umanjuju, nego se sve više ozakonjuje nepravda. U izjavi biskupa (Mostar, 18. 3. 2005.) u kojoj se traži uspostava pravednijeg zakonskog sustava i ukidanje - Daytonskim sporazumom - nepravedne podjele zemlje, biskupi ističu: „*U povodu desetogodišnjeg prestanka rata, uvidom u stanje naše Katoličke Crkve, ističemo ne samo određene promašene projekte ugrađene u Daytonski sporazum, protivne povijesti, sadašnjosti i budućnosti ove zemlje i njezinih naroda, nego i očite nepravde učinjene implementacijom tog sporazuma od 1995. godine.... Najveću nepravdu vidimo u tome što se ratnim strahotama, etničkim čišćenjem i daytonskom nepravednom podjelom Bosne i Hercegovine katoličko pučanstvo u ovoj zemlji gotovo prepolovilo... Bolna je činjenica što se međunarodne snage koje su zadužene da se založe za izgradnju pravednog mira i ekonomske sigurnosti ljudi i za poštovanje narodnih identiteta, sve više doživljava kao predstavnike stranog protektorata i tražitelje vlastitih interesa. A još je bolnije što mnogi domaći političari braneći parcijalne interese pojedinih skupina i stranaka, a sve pod izlikom interesa vlastitih naroda, omogućuju da se agonija građana i naroda ove zemlje nastavlja.... Stoga iznova pozivamo domaće nositelje vlasti i službene međunarodne predstavnike da u ovoj državi Bosni i Hercegovini uspostave pravedan zakonski sustav ukidajući nepravednu, na etničkom čišćenju i na ratnim zločinima zasnovanu podjelu zemlje.“*

Uvidjevši da na ovakvom **nepravednom** Daytonskom sporazumu ustrojena Bosna i Hercegovina postaje **trajan izvor nestabilnosti**, a time i prijetnja miru, biskupi BK BiH u svom prijedlogu (Sarajevo, 29. 10. 2005.) o društveno-pravnom uređenju Bosne i Hercegovine podvrgli su oštroj kritici Daytonski sporazum iz čije primjene nastadoše mnoga zla i nevolje za građane Bosne i Hercegovine: „*Daytonskim sporazumom iz 1995. godine međunarodno priznata država Bosna i Hercegovina, koja je nastala raspadom bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, podijeljena je u dva entiteta:*

Federaciju Bosne i Hercegovine te Republiku Srbiju. Takva nepravedna podjela zemlje de facto je ozakonila zakon jačega, a ne zakon pravde, što je rezultiralo nefunkcionalnošću i neodrživošću društvenog uređenja države.“

Iznoseći već do tada često ponavljano tvrdnju da je Daytonski sporazum zaustavio rat u zemlji, biskupi ističu - po tko zna koji put - da on „nije donio pravedni i trajni mir za njegova tri konstitutivna naroda: Bošnjake, Srbe i Hrvate“. No, to nije bila nikakva smetnja mnogim domaćim i međunarodnim političarima da ovakav međunarodni sporazum tumače kao „nedodirljivu činjenicu“, zbog čega je „u ovih deset godina nakon Daytona izostao svaki ozbiljni razgovor o nužnim ustavnim promjenama koje bi postigle poželjni i trajni mir.“

U istom prijedlogu biskupa također stoji: „*Dosadašnje političko uređenje ove višenacionalne države, prema dvostrukim standardima koji se manifestiraju u postojanju tri različita ustava - dva za dva entiteta i jedan za cijelu državu - a koji međusobno nisu u suglasju, ima za posljedicu nemogućnost formiranja Bosne i Hercegovine i sprječava njezin poželjni i potrebni demokratski razvitak. Umjesto napretka i integracije, bosanskohercegovačko društvo je sada, deset godina nakon Daytonskog sporazuma, prema svim ozbiljnim analizama, u dubljoj političko-socijalnoj krizi nego u vrijeme njegova potpisivanja.“*

Iznoseći svu **apsurdnost i nepravednost daytonskih rješenja za BiH**, koja su bila i ostala samo okvir, unutar kojeg su ponuđene ali ne i zajamčene određene mogućnosti i prava, biskupi ističu da je **Daytonski sporazum najviše štete donio pripadnicima hrvatskog naroda**: „*Iako su najmalobrojniji i najviše žrtve rata, prognano ih je 67%, a vratilo se do sada samo 13%, Hrvati su žrtve i Daytonskog sporazuma jer kao konstitutivni narod nemaju ni prava manjine. Kao najstariji narod u BiH traže samo da u pravima i dužnostima budu izjednačeni s druga dva naroda u toj zemlji. Odredbama Daytonskog sporazuma dokinuti su dogovori i zaštitni mehanizmi iz Washingtonskog sporazuma i tako omogućeno da Bošnjaci u entitetu FBiH, a Srbi u entitetu RS-a jednostavnom većinom donose zakone ne obzirujući se na stavove i poziciju Hrvata. Bez i protiv predstavnika hrvatskog naroda u vlasti, sazivaju se sjednice Vlada i Parlamenata i donose odluke“.*

Tragom nepravednog Daytonskog sporazuma te njegovom još nepravednijom imple-

mentacijom definitivno se - po sudu biskupa - dokida obilježje multietničnosti Bosne i Hercegovine, što pridonosi novim etničkim tenzijama u ovom prostoru. Stoga su biskupi s pravom zaključili: „*Kada smo se ponadali miru i demokraciji, postali smo svojevrsnom žrtvom nepravednog mira. Desetogodišnje razdoblje nakon Daytonskog mirovnog sporazuma više je nego očito pokazalo da dosadašnje političko administrativno uređenje BiH ne omogućuje, zapravo sprječava pravedni i demokratski razvoj države ...“*

Tijekom i **daljnjih 10 godina** biskupi su u više svojih javnih nastupa iznosili neslaganje s održavanjem - od strane „Velikih sila“ - kontroliranog i doziranog kaosa u jednoj nepravednoj, nefunkcionalnoj i skupoj državnoj tvorivini, kao nemogućoj misiji za bilo kakav istinski napredak i osiguranje bolje, humanije i sigurnije budućnosti za sve narode i građane BiH.

2. Današnje činjenično stanje

Sada, **nakon dvadeset godina** od potpisivanja Daytonskog ugovora, više je nego jasno da se **mora još kritičnije progovoriti** o svim njegovim očitim negativnim i pogubnim utjecajima na bosansko-hercegovačko društvo, na Bosnu i Hercegovinu kao međunarodno priznatu državu, kao i na njeno okruženje. Treba napraviti trijeznu i temeljitu analizu dosadašnje provedenosti dotičnog sporazuma u svim njegovim dijelovima i modifikacijama, te na temelju takve analize napraviti jasan plan što se sve mora učiniti, i to odlučno i neodložno, da se izađe iz ovog dvadesetogodišnjeg mrcvarenja. Istina, Daytonskim sporazumom je zaustavljeno bezumlje rata, ali su tom prigodom učinjeni i nedopustivi politički kompromisi koji su rezultirali nepravednim i neodrživim ustavnim rješenjima. Invalidna struktura daytonske Bosne i Hercegovine i nepravedna legalizacija stanja, postignutog silom i zločinom, postala je trajnom kočnicom demokratskom razvitku države. Postojeće stanje zahtjeva korjenite promjene društva jer su i građani i narodi BiH na svojevrsan način postali taočima nepravde Daytonu.

Nažalost, dvadeset godina nakon potpisivanja Daytonskog sporazuma politička trvenja u BiH jasno ukazuju na opasnost da bi se Daytonom zaleđeni rat mogao svaki čas odlediti i ponovo pretvoriti u stanje nasilja i sukoba.

Kako je već ranije navedeno, od samog početka primjene Daytonskog sporazuma biskupi BK BiH i Komisija JP BK BiH su imali jasan stav prema ovom međunarodno-pravnom i za stanovnike BiH sudbonosnom dokumentu, iznoseći dosljedno i prokazujući sve nedostatke i sumnje u njegovu provedivost, koje su se nažalost obistinile. Na takvo ponašanje su ih, između ostalog, obavezivale jasne, smjerodavne riječi velikog moralnog i crkvenog autoriteta, pape – sv. Ivana Pavla II., izrečene u Sarajevu 13. 4. 1997., kako su biskupi „obavezni upozoravati na nasilja, raskrinkavati nepravde, nazivati zlo pravim imenom i svim zakonitim sredstvima braniti povjerene im zajednice“.

Nakon donošenja Daytonskog sporazuma i sami glavni kreatori i supotpisnici (Holbrooke, Kohl i dr.) utvrdili su i javno iznijeli neke nedostatke i nesavršenosti ovog međunarodnog dokumenta.

U ovom kontekstu, radi istine, treba podsjetiti da je međunarodno priznata država BiH na čudan (da li bez prisile?) način podijeljena na dva dijela u omjerima 51 % na F BiH i 49% na RS. Tu podjelu su prvotno potpisali predstavnik samo jednog naroda – Bošnjaka (Alija Izetbegović) u ime Federacije BiH, a u ime srpskog naroda, predstavnik druge države, tadašnje SR Jugoslavije (Slobodan Milošević) u ime RS. Predstavnik trećeg naroda, hrvatskog, prvotno nije bio potpisao.

Daytonski sporazum predat je međunarodno priznatoj državi BiH kao okvir za mir (takav mu je i naziv: „Opći okvirni sporazum ...“), dok je unutarne (ne)funkcioniranje države svjesno prepušteno domaćim političkim kadrovima – koji očigledno nemaju ni vizije ni volje za stvaranje demokratski ustrojenog društva ravnopravnih naroda i građana. No ne smije se zaobići ni krivnja međunarodne zajednice involvirane u kreiranje i upravljanje ovom državom u formi institucija OHR-a. Prisilnim nametanjem izmjena entitetskih ustava 2002. godine, međunarodna zajednica je zacementirala etničke podjele BiH definirane Daytonskim sporazumom. Nametanjem ovakvih rješenja, protivno stajalištima Ustavnog suda BiH (Odluka o konstitutivnosti sva tri naroda na cijelom teritoriju BiH) faktički su dekonstituirana sva tri konstitutivna naroda koji u entitetima nisu većina (Bošnjaci i Hrvati u RS te Hrvati i Srbi u FBiH) – što je samo produbi-

lo institucionalnu i demografsku krizu kroz koju prolazi ova država. Hrvati kao nominalno konstitutivni narod nakon ovih nametnutih korekcija Daytonskog sporazuma su gotovo potpuno dekonstituirani na cijelom teritoriju BiH te nisu bili u mogućnosti utjecati ni na jednu od odluka kojom su im majorizacijom većine ugrožena konstitutivna prava.

U praksi je nažalost, od strane „velikih sila“ omogućeno, da i nakon potpisivanja Daytonskog mirovnog sporazuma u Bosni i Hercegovini ostanu na vlasti iste ratne garniture i iste ratne opcije, dok je sama država upravljana kao poluprotektorat međunarodne zajednice i ona tako do danas „funkcionira“.

Po Daytonskom sporazumu uređen je cjelokupni politički život u Bosni i Hercegovini. Njegov sastavni dio je i Ustav BiH (Aneks 4), pa je dobro podsjetiti na neke bizarne okolnosti u svezi s njegovim formalnim statusom i statusom samoga dokumenta. Službeni čuvar originala Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini je zemlja u kojoj je on potpisan, odnosno parafiran (14. 12. 1995.) tj. Francuska. U Bosni i Hercegovini građani ni na koji način nisu pitani o njegovome donošenju. U svojim ranijim godišnjim izvješćima Komisija je argumentirano ukazivala da Aneks 4. kao Ustav BiH nije legitiman jer njegovi potpisnici nisu demokratski izabrani od strane građana BiH i njenih konstitutivnih naroda. On također nije ni legalan s obzirom da kao međunarodni sporazum nikad nije ratificiran u Skupštini BiH niti potvrđen od strane Predsjedništva BiH. Nikad nije sačinjen službeni prijevod ovog ključnog ustavno – pravnog dokumenta ni na jedan od tri službena jezika u BiH niti je on kao vrhovni zakon (ustav) objavljen u službenim glasilima države BiH ni njenih entiteta. Originalan primjerak Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH (Daytonskog sporazuma) bio je pohranjen u Arhivu BiH, ali je 2008. otkriveno da je nestao, odnosno da ga je administracija u BiH izgubila. Koliko je to javnosti poznato originalni primjerak do današnjeg dana nije pronađen. Problem je „riješen“ tako, što je na zahtjev Zastupničkoga doma Parlamentarne skupštine BiH Ministarstvo vanjskih poslova Francuske dostavilo ovjerenu fotokopiju Sporazuma sa svim aneksima!

Zbog ovog niza neregularnosti i naoko bizarnih manjkavosti na najvišoj upravno-politič-

oj razini države nikoga od odgovornih u Bosni i Hercegovini ne boli glava. I to je znakovit podatak koji mnogo govori o karakteru političkog života u zemlji, kada su u pitanju domaće i strane bosansko-hercegovačke političke elite.

One političke snage u zemlji koje po Daytonskom sporazumu imaju „povlaštenu/udobnu poziciju“ kroz entitetske strukture mogu zaustaviti svaki proces koji im „ne odgovara“, a tiče se prije svega afirmacije države, zajedničkih interesa itd. Mehanizmima, poput entitetskog glasovanja, one mogu zaustaviti svaku odluku koja im se ne sviđa. Taj raskorak između posebnog i zajedničkog, nažalost, produbljuje kriznu situaciju u državi. Elite koje promoviraju isključivo svoje interese, neprekidno obnavljaju i stvaraju pozicije kojih se nerado odriču, jer je to povezano s njihovim osobnim materijalnim i političkim interesima. Na tome su stvorene čitave strukture koje dobro žive na osnovu tih unaprijed zajamčenih pozicija i danih rješenja iz Daytonskog sporazuma. Na površinu su tijekom proteklih 20 godina isplivale skupine neodgovornih ratnih i političkih profitera, zainteresiranih isključivo za svoju vlast i profit. Ogrnuti nacionalnim plaštevima i floskulama da rade na dobrobit svoje etničke skupine vješto koriste nedostatak političke kulture u narodu. Zahvaljujući ovakvim daytonskim rješenjima u zemlji je stvorena kasta korumpiranih, i zato se svaki pokušaj promijene ovakvih ustavnih odredbi do sada pokazao neuspješnim.

Daytonski sporazum u vrijeme kada je donesen bio je djelotvoran utoliko što je zaustavio rat bombama, puškama, tenkovima, zaustavio je prolijevanje krvi ali nije donio pravdu i pravednost za mnoge žrtve rata. „Cementirao“ je granice osvojene u ratu a time i etničke podjele čime su stvorene mnoge nove nepravde i podloga za moguće buduće sukobe.

Notorna je istina da je on „uspio“ Bosnu i Hercegovinu **svih ovih 20 godina** zamrznuti u jednom stalnom političkom konfliktu, koji ima sve elemente latentnog rata.

I ova 20-ta godišnjica Daytonskog sporazuma obilježava se u žalosnoj situaciji kada je BiH etnički podijeljena zemlja. Još uvijek ne funkcionira pravna država jednakopravno na cijeloj teritoriji BiH. **O nužnoj ravnopravnosti pripadnika triju konstitutivnih naroda i nacionalnih manjina ne može se uopće govoriti,**

ti, također ni o poštivanju temeljnih ljudskih prava. Nacionalizam jača i osobito među mladima zabrinjavajuće se radikalizira, dok je ekonomska situacija sve teža, i osobito za mlade naraštaje sve nesigurnija. Nemajući povjerenja u državne institucije i političke strukture čak oko 70 % mladih BiH želi otići iz svoje zemlje – što je više nego zabrinjavajuće!

Uz takvo dramatično stanje sve veći utjecaj u oba entiteta stranih, moćnih – međusobno suprotstavljenih interesa – čine našu zemlju sve nestabilnijom i besperspektivnijom ne samo za osiguranje dugotrajnog mira za sve svoje građane nego i za svoje susjede.

Suočavanje sa istinom i istinsko priznanje u kakvoj situaciji se nalazi naša zemlja prvi je i neophodan korak kojeg se mora poduzeti.

Tijekom svih dvadeset godina nakon potpisivanja Daytonskog sporazuma učvršćivao se „zakon jačega“, etnocentrizam većine nad manjinom i entitetsko glasovanje odn. odlučivanje o pravu na život dostojan čovjeka. Prešućivala se i krivo tvorila istina, zaobilazila, pa i izrugivala pravda. Premalo se i nedovoljno radilo na praštanju i pomirenju. Mnogi građani u BiH žive u stanju svojevrstne amnezije i zamrznutog konflikta, koji čeka povoljnu klimu da se opet jednog dana aktivira kada neko ome bude trebalo.

Iako je od njegovog stupanja na snagu relativno brzo prošlo već 20 godina, vrlo sporo se provodilo, a u nekim segmentima i nikako, ono što se tada potpisalo. Bili smo sve ovo vrijeme svjedoci da su političari dijelili svoju milost kada, kome i koliko su htjeli. Mnogi građani su od njih uzalud tražili za sebe pravdu koja im je morala biti omogućena. Takva praksa nekorrektnog ponašanja svih dosadašnjih garnitura vlasti u zemlji, koje nisu primjenjivale ista mjera na isti način za sve narode i stanovnike zemlje, posebno je pogađala hrvatski narod i s njime katoličku populaciju u ovoj zemlji. Te populacije danas **nedostaje u cijeloj BiH više od 45% od predratnog njezinog broja. A u entitetu RS nedostaje čak više od 90% predratne hrvatske odn. katoličke populacije.** Tendencija je, nažalost, da ih bude još manje. Tijekom svih 20 poratnih godina kontinuirano im je bio onemogućavan odnosno otežavan - politički, ekonomski a često i pravno - njihov održivi povratak. To se čini nažalost i danas.

Opći trend demografskog genocida i etno-

cida, posebice onoga učinjenog nad domaćom hrvatskom odn. katoličkom populacijom, napose drastično u entitetu RS, pratili su istovremeno potpuno brisanje, **uništavanje i zaborav njihovih kulturno-političkih identifikacija i nazivlja** - od naziva ulica do vjerskih objekata.

Dodatno nas žalosti što je u slučaju hrvatskog naroda u zakonodavnoj i izvršnoj vlasti princip jednakopravnosti izvrgnut svojevrsnom ruglu. Tako, u više mandata u Narodnoj Skupštini RS-a hrvatski predstavnici nisu birani od strane svoga naroda, nego od stranke kojoj su pripadali. To je imalo za posljedicu njihovo pasivno ponašanje i potpunu nebrigu za zaštitu vitalnih interesa hrvatskog naroda u ovom entitetu, kako to omogućava ustav RS (čl. 5). Od ukupnog broja Hrvata u Narodnoj Skupštini Republike Srpske dva poslanika su izabrana s liste Hrvatske političke stranke a ostalih deset s jedne od političkih stranaka koji nose predznak „srpski“ ili su programski „srpski“ orijentirane., Nisu ih mogli izabrati Hrvati nego su ih izabrali birači većinskog srpskog naroda. Dotični poslanici su svjesno ili nesvjesno prihvatili tu ulogu čime su se stavili u poziciju aktivnog sudjelovanja u provođenju politika koje su bile uglavnom protiv interesa domaćeg hrvatskog pučanstva u RS-u. Svih ovih godina, premda su u skupštinskim klupama sjedili „ovakvi“ Hrvati, nikada u NS RS nije pokrenuto niti jedno vitalno pitanje u vezi položaja hrvatskog naroda u RS-u. Čak nije pokrenuto niti jedno poslaničko pitanje koje bi se odnosilo na životna pitanja Hrvata u RS-u!

Slično je i bilo i u Vijeću Naroda RS-a u čijoj je nadležnosti također pokretanje vitalnog nacionalnog interesa kada se procijeni da je on ugrožen. Kako su u Klubu Hrvatskog naroda u Vijeću naroda RS-a najbrojniji bili pripadnici srpski orijentirane političke stranke oni su bili u poziciji odlučivati u kojoj mjeri i da li je ugrožen vitalni nacionalni interes Hrvata u RS-u. U skladu s takvom svojom prosudbom oni su pokretali mehanizam zaštite, ako je to odgovaralo njihovim stranačkim interesima. Malobrojni članovi kluba iz hrvatskih političkih stranaka nisu imali tu mogućnost. Može se na osnovu ovakve analize lako zaključiti da je danas glavni generator lošeg stanja unutar preostalog hrvatskog korpusa u RS-u nemo-

gućnost izbora autentičnih hrvatskih predstavnika sa lista hrvatskih političkih stranaka u predstavnička tijela i tijela javne vlasti RS-a. Začuđuje da ovakve zloupotrebe ustavnih i zakonskih rješenja na štetu Hrvata u RS-u nikome ne smetaju, pa ni onima koji su dužni voditi računa o zakonitosti i nacionalnoj ravnopravnosti bez ikakve diskriminacije konstitutivnih naroda. Konstitutivni narod, ukoliko mu je omogućena istinska konstitutivnost, sam sebi bira i delegira svoje predstavnike u predstavnička tijela i tijela javne vlasti a ne bira mu ih drugi konstitutivni narod.

Štetnost takvog političkog nedjelovanja rezultirala je i veoma niskim postotkom povratka prognanih i izbjeglih Hrvata, kao i nepostojanjem sredstava i uvjeta za održiv ostanak onih koji su cijelo ratno vrijeme izdržali torture, odn. onih rijetkih, koji su se tijekom poratnih vremena uspjeli vratiti u svoja rodna mjesta.

Tu je jedan od ključeva razjašnjenja ovakvog teškog, ponižavajućeg, frustrirajućeg i nedopustivog položaja hrvatskog naroda u entitetu RS-a.

3. Budućnost zemlje

Svakodnevni životni problemi s kojima se susreću građani BiH zbog dosadašnjeg izuzetno kompliciranog ustavnog uređenja zemlje, kakvo je polučio Daytonski sporazum, već odavno traže korjenite promjene postojećeg ili donošenje posve novog Ustava BiH – koji bi jamčio jednakopravnost sva tri konstitutivna naroda i svih građana BiH na njenom cijelom teritoriju. Životni problemi običnih građana nužno diktiraju korjenite promjene no za to još uvijek nema političke volje jer postojeće stanje odgovara duboko ukorijenjenim i povezanim političkim elitama. Nadležne političke elite, ne samo u BiH nego i međunarodne zajednice, ne žele „raspakirati“ još uvijek postojeći Daytonski sporazum, takoda bi se išlo na potpuno nove aranžmane i u neke potpuno nove pregovore.

Aktualna demokracija u BH društvu snažno je prožeta etičkim relativizmom i izostankom prevažne moralne podloge, te predpolitičkih temelja nužnih za zajednički život svih građana naše zemlje, koji su pripadnici različitih etničkih, vjerskih i svjetonazorskih zajednica. Ovakva demokracija bez vrednota pret-

vara se u pokvareni i zloban totalitarizam, tj. u sistem tlačiteljskoga načina vršenja vlasti koji opasno urušava pa i bezobzirno gazi ljudsko dostojanstvo.

Naša zemlja BiH i svi njezini građani imaju pravo razvijati se i izgrađivati svoju budućnost kao i svaka druga moderna europska, funkcionalna, prosperitetna država.

Zato je doista prijeko potrebno, osobito u svjetlu najnovijih političkih nervoza i društvenih zbunjenosti na europskom kontinentu da od strane kompetentnih međunarodnih predstavnika, osobito onih iz EU u BiH, konačno dođe učinkovitija i odlučnija politička, pravna i materijalna pomoć za „izvlačenje“ naše zemlje iz njene predugo trajuće apsurdne situacije. Zbog toga bi osobito trebala biti zainteresirana susjedna zemlja Hrvatska koja je kao supotpisnica Daytonskog sporazuma, a sada kao članica EU, u najboljoj poziciji da daleko aktivnijim angažmanom oko zaštite teško obespašljenoga hrvatskog naroda u BiH, a uz očekivanu jednodušnu podršku EU-a i SAD-a ujedno učinkovito doprinese konačnom izlječenju ove predugo i opasno krvareće rane na tijelu Europe.

Unatoč svim dosadašnjim razočarenjima, može se ipak govoriti o **određenom optimizmu**. On se temelji na nekim najnovijim intenzivnim potezima prema punom uključivanju zemlje u europske i euroatlantske asocijacije. To pak pretpostavlja spremnost i odlučnost svih kompetentnih političkih dužnosnika – domaćih i onih iz EU – da se urgentnije poradi na ispunjavanju od strane BiH niza predviđenih međunarodnih kriterija. Recentne rezolucije o BiH naglašavaju kako je za preobrazbu BiH u učinkovitu i potpuno funkcionalnu europsku državu nužno provesti ustavne reforme na načelima federalizma, decentralizacije, supsi-

dijarnosti te legitimne predstavljenosti. Time bi se – i u praksi – osigurala potpuna ravnopravnost sva tri konstitutivna naroda, odn. poštivanje osnovnih ljudskih i građanskih prava i sloboda – osobnih i kolektivnih.

S pravom očekujemo, kao i svi dobronamjerni stanovnici ove zemlje da će i najodgovorniji politički dužnosnici konačno zajednički pokrenuti procese reformi i odlučnije krenuti putem koji je zacrtala Europska Unija. Nadamo se da će politički predstavnici sva tri konstitutivna naroda uz potporu međunarodne zajednice iznaći snage za kompromisna rješenja, kako bi se u prilagodbi tijekom pregovora približili visokim standardima ljudskih prava EU te da će na tom putu jačati institucionalne i ekonomske funkcije zajedničke države – čime bi u konačnici napaćeni građani i narodi BiH napokon mogli osjetiti univerzalne vrijednosti demokracije i dobrobiti demokratski uređene pravne države.

Za izgradnju takvog društva u BiH su prvenstveno odgovorne i domaće i strane političke elite koje su bile akteri Daytonskog mirovnog sporazuma, ali i Crkve i vjerske zajednice kao i nevladine organizacije i ostale čimbenike društvenog života u BiH - koje bi u svom djelovanju trebale promicati pravdu i mir te univerzalne vrijednosti praštanja i pomirbe. S tom namjerom i u dobroj vjeri, Komisija Justitia et Pax BK BiH je sačinila ovu izjavu u nadi da će biti poticaj svima za izgradnju humanijeg društva i suživota na cijelom prostoru zajedničke države.

U Sarajevu, 14. 12. 2015.

*Franjo Komarica,
biskup banjolučki,
predsjednik Komisije Justitia et pax BK BiH*

Poruka biskupa Semrena za Dan života 2016.

Zaštita života i pravo na život od samog začeca

U Izvanrednoj Jubilarnoj Godini Božanskog milosrđa (8. prosinca 2015., do svetkovine Krista Kralja, 20. studenog 2016.), potaknuti smo na poziv Crkve da budemo milosrdni kao

što je milosrdan Otac naš nebeski (Lk 6,36). U milosrđu nalazimo dokaz kako nas Bog ljubi. On daje svega sebe, zauvijek, slobodno i ne traži ništa zauzvrat. Dolazi nam u pomoć kada

god ga zazovemo. U ovoj Jubilarnoj godini imamo priliku otvoriti srce onima koji žive u „najudaljenijim egzistencijalnim periferijama“ (br. 15), koje suvremeni svijet često stvara na dramatičan način. Koliko je samo situacija nesigurnosti i patnje nazočno u današnjem svijetu! Koliko se rana nanosi onima kojih se glas ne primjećuje, jer je njihov vapaj postao nečujan i zagušen ravnodušnošću bogatih. U ovom Jubileju Crkva će još snažnije biti pozvana liječiti te rane, blažiti ih uljem utjehe, previjati ih milosrđem i vidati solidarnošću i dužnom pažnjom (br.13). **Bog je milosrdan.** Milosrđe je izvor radosti, vedrine i mira. Ono je uvjet našega spasenja. Milosrđe: riječ koja objavljuje otajstvo Presvetoga Trojstva. Milosrđe: posljednji i najviši čin kojim nam Bog dolazi u susret. Milosrđe: temeljni zakon koji prebiva u srcu svake osobe, kada iskrenim očima gleda brata kojega susreće na životnom putu. Milosrđe Božje je kucajuće srce Evanđelja. Beskrajno milosrđe Božje pokazuje se u Isusu, Bogočovjeku i našem Spasitelju. Isus je put Očeve milosrdne ljubavi za čovjeka i put čovjekove ljubavi za Boga. Milosrđe je put našega spasa. Stoga je Božje milosrđe, Božja moć koja održava, štiti, promiče, iznova stvara i izgrađuje život. Božje milosrđe hoće život. Milosrđe je Božja opcija za život. Ono jasno pokazuje: Bog nije, kako je mislio Nietzsche, neprijatelj života. Bog je snaga (Ps 27,1) i izvor života (Ps 36,10), On je prijatelj života (Mudr 11,26).

Služenje životu nadahnjuje se na prihvaćanju Radosne vijesti Isusa Krista – Života i time postajemo životni tj. volimo život, želimo zaštititi život i pravo na život od samoga začeca. Moramo krenuti od Isusa koji je lice Boga milosrdnoga i stoga na novi način govoriti o Bogu koji prihvaća, sluša i gleda ljudsku bijedu, koji nas prati. Valja nam imati otvorene oči kako bismo mogli vidjeti tuđu bijedu, da bismo vidjeli potrebe koje se danas vrlo brzo mijenjaju; imati otvorene oči da bismo u drugomu gledali lice Isusa Krista koji je rekao: *Ono što ste drugom učinili, meni ste učinili.* Te otvorene oči su dakle nova ili obnovljena mistika, mistika dobroga Samarijanca. Milosrđe je dakle snaga koja nas vodi u budućnost, a istodobno je i Božji dar za budućnost današnjega svijeta (W. Kasper).

Današnji suvremeni čovjek koristi takozvanu *kultura odbacivanja*, koja danas porobljuje

srcâ i umove mnogih ljudi, ima vrlo visoku cijenu; zahtijeva, naime, uklanjanje ljudskih bića, ponajviše ako su tjelesno ili društveno slabija. Svako nerođeno dijete, nepravedno osuđeno da bude pobačeno, ima lice Isusa Krista, ima lice Gospodina koji je već prije rođenja, i poslije, tek što je bio rođen, iskusio odbacivanje svijeta. Danas se isto čini i sa starijim ljudima. Iako je nemoćna ili je na kraju svojih dana, starija osoba nosi u sebi Kristovo lice. Njih se ne može odbaciti, kako predlaže „kultura odbacivanja“. Ne zaboravimo da stvari imaju cijenu, i mogu se prodavati, ali osobe imaju dostojanstvo, vrijede više od stvari i nemaju cijene.

Ljudski je život krhak ali uvijek svet, vrijedan i nepovrediv, te ga stoga valja voljeti, štiti i njegovati. Sam Bog se pojavljuje rođenjem u obitelji i time izražava najveću ljubav prema obitelji koja sudjeluje u Božjem stvarateljskom djelu života. Bez djece nema budućnosti. Svako dijete od svoga začeca ima Gospodinovo lice i stoga ima pravo na život. Prvo pravo jedne osobe jest njezin život. Otvorenost životu je u središtu istinskoga čovjekova razvoja. Paradoks se ogleda u činjenici da se, dok se osobi dodjeljuju nova prava, ponekad čak i prividna, život ne štiti uvijek kao glavna vrijednost i prvobitno pravo svakoga čovjeka. Krajnji cilj liječnikova djelovanja uvijek ostaje zaštita i promicanje života, te je zadaća, posebno ginekologa, biti svjedoci i širitelji kulture života. Nekada su žene koje su pomagale pri porođaju nazivale 'domajke'; poput majke uz onu pravu majku. Tako su liječnici/ce i primalje 'domajke' i 'doočevi'. Tko je katolik ima još veću odgovornost, posebno u odnosu na današnju kulturu; on treba pridonijeti prepoznavanju u ljudskom životu nadnaravne dimenzije, traga Božjega stvoriteljskoga djela, i to od prvoga trenutka njegova začeca. To je obveza nove evangelizacije koja često zahtijeva da idemo protiv struje, plaćajući osobno. Gospodin računa i s liječnicima i zdravstvenim osobljem u širenju evanđelja života. U tom su pogledu, ginekološki odjeli u bolnicama povlaštena mjesta svjedočenja i evangelizacije, jer tamo gdje je Crkva sredstvo nazočnosti živoga Boga, istodobno postaje oruđe pravoga očovječenja čovjeka i svijeta. S toga gledišta, kako je primijetio papa Benedikt XVI. u svom govoru na Katoličkomu sveučilištu Presvetoga Srca u Rimu, 2012. godine, zdravstvena ustanova postaje

mjesto na kojemu odnos prema liječenju nije zvanje nego poslanje. Papa Franjo liječnike potiče da svima pokazuju, riječima i djelima, da je život uvijek, u svim svojim razdobljima i u svakoj dobi, svet i da je uvijek valjan. I to ne zbog govora o vjeri, nego zbog razuma, zbog znanosti. Ne postoji neki život koji je svetiji od drugoga; jednako tako ne postoji ljudski život koji je po valjanosti važniji od drugoga. Vjerodostojnost se nekog zdravstvenog sustava ne mjeri samo po djelotvornosti, nego iznad svega po pozornosti i ljubavi prema ljudima, čiji je život uvijek svet i nepovrediv, (usp. govor pape Franje od 20. rujna 2015. u audijenciji stotinjak liječnika Međunarodnoga saveza katoličkih liječničkih udruga, u prigodi desete Međunarodne konferencije koja se održavala u Rimu, od 20. do 22. rujna 2015., s temom: *Nova evangelizacija, primaljska praksa i skrb o majkama*).

I ovo je prigoda da jasno i javno iskažemo svoje opredjeljenje i da razmotrimo bitne elemente u našim nastojanjima oko zaštite i razvoja ljudskog života u svim njegovim etapama, te da pritom razvidimo mogućnosti o udruživanju svojih akcija i napora s akcijama i naporima koje provode ljudi i institucije u našoj zemlji, koji su izvan Katoličke crkve.

Ovom prigodom u ime svih katoličkih biskupa Bosne i Hercegovine upućujem iskrenu zahvalnost svima Vama, svećenicima, redovnicima, redovnicima i drugima, koji se na

razne načine trudite oko izgradnje kulture i civilizacije života, a izbjegavate kulturu smrti.

Posebno zahvaljujem i izražavam veliko poštovanje svima onima u našoj Domovini koji s velikom sviješću odgovornosti prema Bogu, prema svojoj savjesti i prema svome narodu štite ljudski život i visoko cijene dostojanstvo braka i obitelji.

Zahvaljujem svim pomagačima zaklade „*Da životu*“, koju smo ustanovili prije više godina, a koja pomaže naše hrabre bračne drugove, koji su spremni imati više djece.

Zahvaljujem i raznim karitativnim i molitvenim skupinama koje se veoma trude oko pružanja pomoći mladim bračnim parovima kao i siromašnijim obiteljima.

Zahvaljujem također svim liječnicima i bolničkom osoblju, kao i članovima obitelji koji su se istakli u spašavanju nerođenih života.

Sve Vas molim: bdijte i dalje nad svakim ljudskim životom! Branite i štitite i ubuduće ljudski život u njegovoj cjelovitosti! To je velika zadaća i veliko poslanje za sve nas koje nam je povjerio sam Bog, Životvorac! Neka Vas On nagradi svojim blagoslovom i svojim mirom!

Banja Luka, 8. siječnja 2016.

*Dr. Marko Semren,
pomoćni biskup banjolučki i
Predsjednik Vijeća za obitelj BK BiH*

Održana XV. godišnja skupština Nacionalnog vijeća PMD u BiH

U ponedjeljak, 22. veljače 2016., na blagdan Katedre sv. Petra, večernjom Svetom Misom u sarajevskoj katedrali Presvetoga Srca Isusova započela je XV. godišnja skupština nacionalnog vijeća Papinskih misijskih djela u Bosni i Hercegovini. Svetu je misu predvodio i propovijed održao vojni biskup u BiH mons. Tomo Vukšić.

Nazočnom biskupu svećenicima, odgojiteljima Vrhbosanskoga bogoslovnog sjemeništa, đakonima, redovnicima, bogoslovima, kandidatima i svim vjernicima dobrodošlicu je uputio župnik katedralne župe u Sarajevu preč.

Marko Majstorović. Riječi pozdrava i zahvale izrekao je vlč. Pavo Šekerija, dijecezanski ravnatelj PMD u Vrhbosanskoj nadbiskupiji.

Bio je to radosni susret vjernika koji zahvaljuju Bogu za sve ono što čini Crkva po rukama PMD, po svojim misionarima i misionarkama.

Radni dio Skupštine održan je u utorak, 23. veljače u prostorijama Nadbiskupskog ordinarijata vrhbosanskog u Sarajevu. Susret je započeo molitvom i prigodnim pozdravima koje su uputili dijecezanski ravnatelj PMD u Vrhbosanskoj nadbiskupiji a potom nacionalni ra-

vnatelj PMD u BiH. Posebno su pozdravili uzoritoga kardinala Vinka Puljića, nadbiskupa metropolita vrhbosanskog, vlč. Antuna Štefana, nacionalnoga ravnatelja PMD u RH, zatim novoga dijecezanskoga ravnatelja iz Mostara don Marina Skendera i novu djelatnicu Misijske središnjice s. M. Antonelu Rašić, FDC.

Kardinal Puljić izrekao radost što može nastaviti hod svojih predšasnika blagopokojnih nadbiskupa koji su podržavali i njegovali misijski žar u Vrhbosni, izrazio zadovoljstvo zbog dobre suradnje dviju nacionalnih uprava PMD kao i zahvalu za dobro vođenje Misijske animacije na području Crkve u Hrvata. Pozvao je prisutne ravnatelje da budu ljudi nade – unatoč okruženju pesimizma i nositelji radosti i katoliciteta - unatoč prisutnim motivacijama na terenu koje nisu uvijek misijske niti crkvene.

Potom su ravnatelji predstavili svoja godišnja izvješća o djelovanju Papinskih misijskih djela na nacionalnoj i dijecezanskoj razini. Nakon izvješća nacionalnoga ravnatelja don Ivana Štironje, redali su se dijecezanski ravnatelji PMD: mons. Vlado Lukenda (Banja Luka), don Pavo Šekerija (Vrhbosna), don Marin Skender (Mostar) i don Josip Tadić (Vojni misijski ured). Izvješća i diskusije nakon toga svojevrsno su snimanje stanja misijske svijesti i odgovorne brige mjesnih Crkava za potrebe opće Crkve. Utvrđeno je da vjernici – katolici u BiH imaju veliko srce prema potrebama svoje braće i sestara u misijskim krajevima gdje se živi u znaku siromaštva, najčešće u oskudici, gladi i žeđi. Znak su života i nade Crkve u BiH, me-

đu ostalim, desetak novih misionara koji su otputovali u misijske krajeve posljednjih godina. Na temelju su izvješća dogovorene i neke smjernice za daljnju animaciju.

Radni dan je završio Misnim slavljem u crkvi Presvetoga Trojstva u Novom Sarajevu koje je predvodio i propovijedao vlč. Antun Štefan. Župnik i dekan preč. Josip Lebo na početku je Mise pozdravio sve prisutne i izrazio dobrodošlicu.

Nakon Mise upriličen je susret s vjernicima koji su imali prigodu nešto više čuti o Papinskim misijskim djelima i pobliže se upoznati s djelovanjem naših misionara na temelju prezentacije i kratkoga filma koji prikazuje život i rad fra Mire Babića u Keniji.

Skupština je završena u srijedu, 24. veljače posjetom Karmelu na Stupu gdje su ravnatelji susreli časne sestre karmelićanke, zahvalili im za plamen molitve za misije i misionare te im darovali neke knjige o misijama i misionarima da se nađu u njihovoj biblioteci. Sestre su za uzvrat prisutnima poklonili monografiju „Sv. Terezija Avilska i njezine kćeri na tlu Hrvatske i Bosne i Hercegovine“, tiskane 2015. o 500-toj godišnjici rođenja te svete i Božje ugodnice. Poklonivši se Isusu u Presvetomu Olatarskomu Sakrametu i otpjevavši pjesmu „Kriste budi naša radost“ u samostanskoj crkvi, ravnatelji su zahvalili sestrama na gostoprimstvu i preporučili u njihove svete molitve cjelokupnu misijsku animaciju, Papinska misijska djela, misionare, kao i sve prijatelje i dobročinitelje misija.

(kta/missio.ba)

Priopćenje sa XVIII. redovnog godišnjeg zajedničkog zasjedanja BK BiH i HBK

Članovi Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine i Hrvatske biskupske konferencije održali su svoje osamnaesto redovito godišnje zajedničko zasjedanje, 26. veljače 2016. u kući susreta „Emaus“ u Bijelom Polju (Potoci) pokraj Mostara pod predsjedanjem nadbiskupa metropolita vrhbosanskog kardinala Vinka Puljića, predsjednika BK BiH, i nadbiskupa zadarskog mons. Želimira Puljića, predsjednika HBK. U radu zasjedanja sudjelovala su 24 člana dviju

Biskupskih konferencija dok su se petorica članova ispričala zbog zdravstvenih razloga ili priprave za biskupsko ređenje, 27. veljače u Splitu.

Na dijelu zasjedanja sudjelovao je i apostolski nuncij u BiH nadbiskup Luigi Pezzuto koji je potaknuo biskupe da nastave jačati suradnju među sestrinskim partikularnim Crkvama utemeljenu na ravnopravnosti i jednakosti dostojanstva svih Crkava, a na uzajamnu korist na putu evangelizacije.

Biskupi su izabrali pomoćnog biskupa vrhbosanskog mons. Peru Sudara, predsjednika Vijeća HBK i BK BiH za hrvatsku inozemnu pastvu, na novi petogodišnji mandat. Saslušali su njegovo izvješće i izrazili potporu njegovu zauzimanju za što organiziraniji i učinkovitiji rad hrvatskih katoličkih župa i misija širom svijeta.

Nakon što su saslušali iscrpno Izvješće ravnatelja dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu vlč. Tomislava Markića o stanju 186 hrvatskih katoličkih župa, misija i zajednica, koliko obuhvaća hrvatska inozemna pastva, biskupi su izrazili zahvalnost svim svećenicima, redovnicima, redovnicama, đakonima i pastoralnim suradnicima i suradnicama koji skrbe za brojne Hrvate katolike širom svijeta. Pozivaju i potiču sve članove svojih biskupijskih zajednica, koji su iz raznih razloga, otišli iz svoje domovine, da ostanu vjerni i odani članovi Katoličke Crkve ne zaboravljajući svoj rodni zavičaj i pripadnost svom hrvatskom narodu. Zahvaljuju svima koji su, konkretnom pomoću ljudima pogođenim poplavama ili drugim osobama pogođenim neimaštinom, pokazali svoju ljubav prema potrebnima u kraju i zemlji odakle potječu. Raduje ih što i u hrvatskim katoličkim obiteljima i misijama ima onih koji su odazivaju Božjem pozivu na put svećeništva ili redovništva te se uključuju u biskupije ili provincije na čijem teritoriju trenutačno žive. Sa žalošću su primili vijest da se, na temelju podataka iz inozemne pastve, ne smanjuje broj onih koji uvjete za svoju egzistenciju traže izvan Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine i drugih krajeva gdje Hrvati stoljećima žive. Biskupi su izrazili potporu za planirane projekte Ravnateljstva: Ljetnu školu hrvatskoga jezika, povijesti i kulture i Formaciju animatora mladih.

Saslušavši Izvješće predsjednika *pro tempore* Biskupskog povjerenstva za Papinski hrvatski zavod sv. Jeronima mons. Tome Vukšića, vojnog biskupa u BiH, o službenom pohodu Papinskom hrvatskom zavodu sv. Jeronima u Rimu u siječnju ove godine, biskupi su izrazili najiskreniju zahvalnost dosadašnjem rektoru mons. Juri Bogdanu, novom vojnom biskupu u RH, za sve što je, tijekom svoga dugogodišnjeg obnašanje službe učinio za spomenuti Zavod i za Crkvu u hrvatskom narodu.

Nakon što su predsjednik Hrvatskoga Caritasa mons. Josip Mrzljak, biskup varaždinski, i predsjednik Caritasa BiH kardinal Puljić izvije-

stili o korizmenoj akciji „Tjedan solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini 2016.“, koja se provodi po deseti put u Republici Hrvatskoj, i o Nedjelji solidarnosti koja će se, na inicijativu Vijeća za kler BK BiH, po prvi put provesti u BiH u treću korizmenu nedjelju, 28. veljače, biskupi su izrazili zahvalnost svima koji na razne načine podupiru ovu međusobnu povezanost u Crkvi u istom narodu.

Svjesni činjenice progona kršćana, ali i mnogih drugih, biskupi su razmišljali o načinima kako na konkretan način pomoći kršćanima u zemljama Bliskog Istoka.

Predsjednik Vijeća za opće misije HBK mons. Slobodan Štambuk, u svom Izvješću biskupima o zajedničkom nastupanju i zastupanju u poslovima za misije, izrazio je veliko zadovoljstvo zbog zajedničkog djelovanja Nacionalnih uprava u RH i u BiH posebno ističući zajedničko izdavanje misijskog mjesečnika „Radostna vijest“ i redovite godišnje susrete koji se naizmjenice organiziraju u RH i u BiH za misionare i misionarke tijekom njihova ljetnog odmora u domovini.

Biskupi su saslušali Izvješće predsjednika Komisije HBK i BK BiH za hrvatski martirologij mons. Mile Bogovića, biskupa gospičko-senjskog, koji je prikazao sustavan rad članova Komisije i biskupijskih povjerenika na sastavljanju popisa žrtava katolika u totalitarnim sustavima s ciljem da među njima budu pronađeni svjedoci vjere za koje bi se pokrenuo proces beatifikacije.

Informirani o tijeku pripreme za izdavanje novoga Kantuala, nakon rasprave biskupi su zadužili predsjednike Biskupske komisije HBK za liturgiju i Vijeća za liturgiju BK BiH da im u što skorije vrijeme pripreme konkretan prijedlog za tiskanje Kantuala koji bi zajednički izdale ove dvije Biskupske konferencije.

Svi nazočni biskupi, u zajedništvu s apostolskim nuncijem u Bosni i Hercegovini nadbiskupom Luigijem Pezzutom, sudjelovali su, 25. veljače na zajedničkom Misnom slavlju u mostarskoj katedrali Marije Majke Crkve. Svečanom Euharistijskom slavlju predsjedao je i propovijedao nadbiskup Želimir Puljić, rodnom iz Mostarsko-duvanjske dijeceze, u povodu proslave 25. obljetnice svoje biskupske službe.

*Bijelo Polje, 26. veljače 2016.
Tajništvo HBK
Tajništvo BK BiH*

Propovijed vojnog biskupa mons. Tome Vukšića u Sarajevskoj katedrali na početku godišnje skupštine Nacionalnog vijeća PMD u BiH

Draga braćo i sestre!

Ovu svetu Misu slavimo u povodu početka zasjedanja redovite Godišnje skupštine Papinskih misijskih djela u Bosni i Hercegovini. U povodu toga, mogli smo pročitati poziv, koji je otposlán iz Misijske središnjice, svećenicima, redovnicima, redovnicama i vjernicima grada Sarajeva, „da se pridruže ovom svečanom misnom slavlju u sarajevskoj katedrali Presvetoga Srca Isusova (...), kako bismo svi zajedno Bogu zahvalili za brojne misionare i misionarke rasute širom svijeta, Boga molili za njihovu ustrajnu požrtvovnost te molili za sve dobročinitelje i prijatelje Papinskih misijskih djela, misija i misionara“.

Sve vas, koji ste se odazvali tom pozivu, srdačno pozdravljam i zahvaljujem vam što ste se pridružili ovom Euharistijskom slavlju. Slavimo ga zajedno s onima koji su, u ime naših biskupija, i službeno zaduženi za širenje misijske svijesti u našem dijelu Crkve. I dok ih pozdravljamo i srdačno im zahvaljujemo za njihov trud, zajedno s njima zahvaljujemo Gospodinu Bogu za dar tolikih misionara i misionarki, molimo Ga da i njih i sve misionare uzdrži u njihovim plemenitim nakanama i djelima dobrote te da probudi nova misionarska zvanja u našim biskupijama. Dakako, sjetit ćemo se i svih pokojnih misionara i misionarki. Među njima su i dvoje ubijenih misionara iz naših krajeva: fra Vjeko Ćurić i s. Lukrecija Mamić čija je smrt, zajedno sa smrću tolikih pobijenih kršćana ovih posljednjih godina, potvrda da Isusov križni put traje u Mističnom Tijelu Kristovu - Crkvi, čiji pojedini udovi i u ovo naše vrijeme ustrajavaju u vjernosti sve do prolijevanja krvi.

Misionari su među ljudima posuđeni glas Božje Riječi i produljena ruka djelatne Božje ljubavi i milosrđa. Oni ne samo propovijedaju Evanđelje i zasađuju Crkvu Kristovu, već vrše i djela služenja, caritasa, zdravstvene skrbi, odgoja i obrazovanja, zato što druge službe ili ne vrše ili nisu u stanju vršiti svoje obveze. Ta-

ko su misionari vrlo često u situaciji, da moraju brinuti za sveukupno duhovno i tjelesno zdravlje i napredovanje ljudi, kojima ih je Providnost poslala, i za to trebaju našu pomoć. Bogu zahvaljujemo na toj dugoj povorci dobrih ljudi, koji duhovno i materijalno potpomažu djelovanje mlade Crkve u misijskim krajevima. I njih danas rado uključujemo u svoje molitve.

Drugi vatikanski sabor u svom Dekretu o misijskoj djelatnosti Crkve (Ad Gentes) naglašava važnost Papinskih misijskih djela, posebice kao izraz brige za cijelu Crkvu, i njihovo promicanje svrstava među najvažnije zadatke svakoga biskupa. Tamo se kaže (AG, 38): „Svi biskupi, kao članovi tijela biskupa koje nasljeđuje kolegij apostola, posvećeni su ne samo za neku biskupiju nego za spasenje svega svijeta. Kristov nalog o propovijedanju Evanđelja svakom stvoru (Mk 16,15) tiče se u prvom redu i neposredno njih, s Petrom i pod Petrom.“

„S Petrom i pod Petrom“ klasičan je izraz svake duhovnosti i svakoga djelovanja u Katoličkoj Crkvi. To prvenstveno vrijedi za svakoga biskupa, a time i za svaku biskupiju. Ovaj izraz hoće reći: uvijek zajedno s Petrom i pod njegovim vodstvom, odnosno u svakom vremenu s Petrovim nasljednikom i u skladu s njegovim naznakama, suodgovorno svi biskupi. Stoga je vrlo sretna okolnost da ovu Euharistiju slavimo upravo na blagdan Katedre svetoga Petra, koji je blagdan trajne karizme i službe petrovskoga naučavanja i vodstva. Tu je čast, odgovornost i zadaću Isus obećao Petru, i svakom njegovu nasljedniku. Radi se o obećanju, koje je Isus izrekao nakon što je Petar, kao što smo čuli u maloprije pročitanoj odlomku iz Matejeva evanđelja, ispovjedio vjeru u Kristovo božanstvo riječima: „Ti si Krist-Pomazanik, Sin Boga živoga“ (Mt 16,16). Na to mu je Isus rekao: „Blago tebi, Šimune, sine Jonin, jer ti to ne objavi tijelo i krv, nego Otac moj, koji je na nebesima. A ja tebi kažem: Ti si Petar-Stijena i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svogju i vrata paklena neće je nadvladati. Tebi ću

dati ključeve kraljevstva nebeskoga, pa što god svežeš na zemlji, bit će svezano na nebesima; a što god odriješiš na zemlji, bit će odriješeno na nebesima“ (Mt 16,17-19).

Snagom povjerene službe prvoga starješine, i time na neki način sustarješine, Petar danas, jednako kao i kad je pisao svoju Prvu poslanicu, svim biskupima i svećenicima ponavlja riječi: „Starješine dakle među vama opominjem, ja sustarješina i svjedok Kristovih patnja, a zato i zajedničar slave koja se ima očitovati: pasite povjereno vam stado Božje, nadgledajte ga - ne prisilno, nego dragovoljno, po Božju; ne radi prljava dobitka, nego oduševljeno; i ne kao gospodari Baštine nego kao uzori stada. Pa kad se pojavi Natpastir, primit ćete neuveli vijenac slave“ (1 Pt 5,1-4).

Saborski Dekret o misijskoj djelatnosti Crkve vrlo snažno naglašava suodgovornost svih partikularnih Crkava za sveukupno misijsko poslanje, posebice odgovornost biskupa kao nasljednika apostola, kojima je Isus povjerio zadaću da po svemu svijetu propovijedaju Evanđelje svim narodima (Mk 16,15). Na osnovu toga kaže Sabor (AG, 38): „Odatle proizlazi ono zajedništvo i suradnja Crkava, koja je danas tako potrebna, da se nastavi djelo evangelizacije. Snagom toga zajedništva pojedine Crkve snose brigu za sve ostale, povjeravaju međusobno svoje potrebe, dijele uzajamno svoja dobra, jer je rast Tijela Kristova zadaća cjelokupnoga kolegija biskupa.

Time što biskup u svojoj biskupiji, s kojom tvori jednu cjelinu, budi, promiče i upravlja misijski rad, čini on prisutnim i kao vidljivim misijski duh i žar Božjega naroda, tako da cijela biskupija postaje misionarskom.“

Draga braćo i sestre!

Ponajviše su, dakle, odgovorni i prvi pozvani za djelo evangelizacije starješine u Crkvi - da ostanemo kod tog izraza što ga je upotrijebio apostol Petar. Njihova je zadaća da, pod vodstvom današnjega „sustarješine“, pape Franje, svaka biskupija postane i bude misionarska. A na pitanje, kako je to moguće i na koji način se to vrši, kad one i dalje ostaju tamo gdje su uvijek bile, često vrlo daleko od klasičnih misijskih krajeva, odgovor nam daje već navedeni dokument Drugoga vatikanskog sabora, koji veli: „Biskupova će biti zadaća da kod svoga naroda, osobito među bolesnicima i onima koje su pritisle nevolje, pobuđuje duše da

one otvorenoga srca prikazuju Bogu molitve i djela pokore za evangelizaciju svijeta; da kod mladića i klera rado podupire zvanja za misionarske zajednice primajući sa zahvalnošću, ako Bog izabere neke, da se priključe misijskoj djelatnosti Crkve; da bodri i pomaže redovničke dijecezanske kongregacije, da preuzmu svoj dio u misijama, da promiče kod svojih vjernika djela misijskih instituta, a navlastito papinska misijska djela. Pravo je dati prvo mjesto tim djelima, jer su sredstvo da se katolici već od djetinjstva prožimaju pravim sveopćim i misijskim duhom i da se potakne uspješno sakupljanje pomoći na dobrobit svih misija prema potrebama svake od njih“ (AG, 38).

U tom nastojanju, dakle, pravo je dati prvo mjesto Papinskim misijskim djelima! Tako kaže Sabor.

A što su konkretno ta Papinska misijska djela? Kao što vam je poznato, ta crkvena ustanova grana se u četiri smjera, a svakomu je na čelu zasebna organizacija: Djelo za širenje vjere (Paulina Maria Jaricot, 1822.); Djelo svetoga djetinjstva (Charles Auguste Marie de Forbin-Janson, 1843.); Djelo svetoga Petra apostola (Jeanne i Stephanie Bigard, 1889.); i Misijska zajednica svećenika, redovnika i redovnica (Paolo Manna, 1916.). Sve te organizacije djeluju u okviru Kongregacije za širenje vjere (osnovana 1622. godine) koja, u ime Crkve i Petrova nasljednika, vodi brigu za sve misijske pothvate i krajeve u svijetu.

Produžena ruka tih Papinskih misijskih djela pri svim biskupskim konferencijama u svijetu, pa tako i u našim krajevima, jest Nacionalna uprava - Misijska središnjica, na čijem se čelu nalazi ravnatelj. Istovremeno, kao izravna suradnja s Misijskom središnjicom, na nižoj razini djeluju biskupijska misijska djela na čijem se čelu također nalaze ravnatelji. Svi oni večeras su ovdje! Ponajprije da se zajedno s nama pomole za Božji blagoslov i da sutra analiziraju svoj dosadašnji rad, da se osvjedoče u našu pomoć i vjerničku blizinu te da dogovore svoje buduće djelovanje.

Zbog toga, po zagovoru svih svetaca i mučenika misionara, rado se pridružujemo svojom molitvom i djelima solidarnosti, da dragi Bog blagoslovi sva plemenita nastojanja ovih ravnatelja kako bi, po propovijedanju i svjedočenju misionara, radosna vijest Evanđelja mogla stići do svakoga Božjeg stvorenja.

Amen!

Poslanica biskupa Mrzljaka u povodu Tjedna solidarnosti s Crkvom i ljudima u BiH

Budite svi jednodušni, puni suosjećanja i bratske ljubavi, milosrdni, ponizni! (1Pt 3,8)

Draga braćo i sestre!

Već jedanaestu godinu zaredom tjedan uoči treće korizmene nedjelje, a osobito na samu treću nedjelju, odlukom hrvatskih biskupa održava se "Tjedan solidarnosti i zajedništva s Crkvom i ljudima u Bosni i Hercegovini".

U tom tjednu u svim župama diljem Hrvatske zajedno molimo ali i prikupljamo milodare za pomoć najugroženijim stanovnicima BiH. Odlukom svojih biskupa pridružuju nam se i vjernici u Bosni i Hercegovini. Znak je to našeg zajedništva u obje naše domovine, ali i zajedništva svih naših sunarodnjaka raseljenih po cijelom svijetu.

Svima nam je već dobro poznato kako je papa Franjo 8. prosinca 2015., na svetkovinu Bezgrješnoga začeca Blažene Djevice Marije, proglasio jubilarnu godinu za cijelu Crkvu – Svetu godinu milosrđa. Iz dana u dan promišljamo što to znači za naš svakodnevni život.

Sveta i jubilejska godina prikladno je vrijeme za promjenu života. Da bismo život mogli promijeniti, ponajprije svoj, a onda i tuđi, treba naći snage i hrabrosti otvoriti i oči, i uši i srce, usuditi se čuti plač nevinih ljudi kojima su oduzeta dobra, dostojanstvo, osjećaji, život – piše Papa. Prepoznati one koji su okradeni, porobljeni i opljačkani u onome što čini (njihovo) ljudsko dostojanstvo prvi je korak ka putu života nadahnutog kršćanskim milosrđem. Drugi korak je jasno i nedvoznačno priznati i označiti što je to u nama samima, našem društvu, zajednicama u kojima živimo, krećemo se i jesmo grešno i kvarno, sve ono što nas zavodi i odvlači s puta milosrđa. Treći je korak odlučiti se obratiti i na tom putu obraćenja zatražiti pomoć naših bližnjih. Tako jubilarna godina postaje izvrsno sredstvo da se svi jačamo u zajedništvu i potičemo se na otkrivanje važnosti konkretnog svjedočenja vjere tj. snažnije življenje djela tjelesnoga i duhovnoga milosrđa.

Ljubav je po svojoj naravi konkretna i potvrđuje se u svakidašnjici: u nakanama i mislima, u stavovima, u ponašanju. Kao što je Bož-

je milosrđe njegova odgovornost za nas, i mi smo svoju ljubav pozvani usmjeriti prema bližnjima. Jedino u svakodnevici oživotvorujemo milosrđe, tu snagu koja sve pobjeđuje, koja srca ispunja ljubavlju i tješi opraštanjem. Jedino tako Crkva postaje živi znak Očeve ljubavi prema svijetu i stvorenju. Ta konkretna ljubav teži se pokazati i oživotvoriti za cijeli svijet, za sve potrebite!

Još jednu stvar, tako značajnu za djelovanje i život Caritasa na svim razinama, od najmanje župe preko nad/bskupijske do nacionalne razine organiziranog djelovanja, naglašava Papa: Crkva i župe neka budu oaze milosrđa. Caritas, taj integrativni element i jedan od tri stupa Katoličke Crkve, u Očevu i Kristovu milosrđu nalazi temelj na kojem počiva život Crkve. Stoga, cjelokupno njezino pastoralno djelovanje moralo bi biti obavijeno nježnošću koju pokazuje prema vjernicima; ništa u njezinu naviještanju i njezinu svjedočenju svijetu ne bi smjelo biti lišeno milosrđa. Sama se vjerdostojnost Crkve očituje u tome kako ona svjedoči milosrđe i suosjećajnu ljubav. Vrijeme je da se vratimo na bitno i da preuzmemo na sebe teret slabosti i teškoća naše braće i sestara. Ta suosjećajna ljubav očituje se u odgoju djece – primjerom i prisutnošću roditelja u njihovom svakodnevnom životu; u promicanju vrijednosti braka kao zajednice muškarca i žene; u važnosti odgoja u vjeri, ponajprije primjerom odgajatelja; u poticanju solidarnosti; u razvijanju kritičkog mišljenja i hrabrog preuzimanja odgovornosti; u ustrajnosti i spremnosti na žrtve – a sve to ukorijenjeno u Kristu.

Osim toga, hvale je vrijedno u pastoralu naglašavati konkretna djela kršćanske ljubavi. Sedam tjelesnih djela milosrđa: 1. Gladna nahraniti; 2. Žedna napojiti; 3. Siromaha odjenuti; 4. Putnika primiti; 5. Bolesnika i utamničenika pohoditi; 6. Zarobljenike i prognanike pomagati; 7. Mrtve pokopati. Sedam duhovnih djela milosrđa: 1. Dvoumna savjetovati; 2. Neuka poučiti; 3. Grješnika ukoriti; 4. Žalosna i nevoljna utješiti; 5. Uvrjedu oprostiti; 6. Ne-

pravdu strpljivo podnositi; 7. Za žive i mrtve Boga moliti. Živeći tako, susrećemo Krista živog; odričući se grijeha susrećemo se sa živim Bogom ljubavi, te na taj način prolazimo kroz vrata milosrđa. Na to nas podsjećaju i riječi sv. Ivana od Križa: "Na zalasku života bit ćemo suđeni po ljubavi", kako ih citira papa Franjo, ili, kako je govorio njegov prethodnik, papa u miru Benedikt XVI.: "Milosrđe je sva ona ljubav koju smo primili i pružili."

Je li naivno vjerovati da živeći djela milosrđa možemo promijeniti svijet? Kako i sam papa Franjo uočava, ljudski govoreći, to je ludo, ali "ludo Božje mudrije je od ljudi i slabo Božje jače je od ljudi" (1 Kor 1, 25). Ondje gdje stane milosrđe naizgled nemoguće postaje stvarnost.

Uvjereni i poučeni u kršćanskom milosrđu, želeći slijediti primjer Isusa Krista, Spasitelja i Otkupitelja, moleći za jedinstvo i zajedništvo

hrvatskog naroda i Crkve u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini, zajednički su-pateći, pod-noseći brige i terete, dijeleći radosti i nade, pozivam vas, draga braćo i sestre, da danas konkretno posvjedočimo kako nam je milosrđe milo. Molimo zajedno i podržimo akciju koju organizira Hrvatski Caritas kako bismo prikupljenu pomoć preko Caritasove mreže biskupijskih Caritasu u Bosni i Hercegovini, od Banja Luke preko Sarajeva do Mostara, uputili onima koji čeznu za duhovnim i tjelesnim milosrđem.

Djeвица Marija neka nam bude zagovornicom da ova Sveta godina milosrđa urodi obiljem plodova i, dajući svima iskusiti Božju skrb za nas, potakne sve nas da neumorno činimo djela tjelesnog i duhovnog milosrđa. Amen!

*Biskup Josip Mrzljak,
predsjednik Hrvatskog Caritasa*

Euharistijsko slavlje u Derventi u okviru Tjedna solidarnosti

Uz izravan prijenos Hrvatske televizije središnje Euharistijsko slavlje Tjedna solidarnosti i zajedništva na 3. korizmenu nedjelju, 28. veljače 2016. u prepunoj župnoj crkvi sv. Jurja, mučenika u Derventi slavio je predsjednik Biskupske konferencije BiH i Caritasa Bosne i Hercegovine kardinal Vinko Puljić, nadbiskup metropolit vrhbosanski, u zajedništvu s predsjednikom Hrvatskog Caritasa mons. Josipom Mrzljakom, biskupom varaždinskim. Koncelebriralo je desetak svećenika među kojima ravnatelji Caritasa BiH i Hrvatskog Caritasa mons. Tomo Knežević i mons. Fabijan Svalina te dijecezanski ravnatelji iz Banje Luke, Mostara i Sarajeva mons. Miljenko Aničić, don Ante Komadina i vlč. Mirko Šimić zatim mons. Franjo Topić, predsjednik HKD Napredak i drugi. Asistirao je jedini trajni đakon u BiH vlč. Robert Čabraja. Sudjelovalo je oko 60 djelatnika Caritasa BiH i dijecezanskih Caritasu sa sjedištima u Banjoj Luci, Mostaru i Sarajevu. Među okupljenim vjernicima bili su i mladi odjeveni u prelijepu narodne nošnje derventskog kraja te zajednica sestara milosrdni-

ca sv. Vinka Paulskog koje svojim djelovanjem u Derventi nastavljaju tradiciju ovih sestara koji su do kraja Drugog svjetskog rata imale i svoju školu u ovom gradu. Liturgijsko pjevanje animirao je župni zbor pod ravnanjem s. Petronile Kovačević.

Pozdrav i dobrodošlicu svima, a posebno župljanima župe Derventa i okolnih župa, koji su došli iz raznih krajeva kamo su tijekom rata prognani, zaželio je derventski župnik vlč. Filip Maršić. Pozdravio je i sve župljane i vjernike ovog dijela Bosanske Posavine širom svijeta koji su pratili Svetu misu putem malih ekrana izražavajući radost što će iz Dervente biti upućena poruka mira, tolerancije i ljubavi. Pozdravio je političke i diplomatske predstavnike među kojima su bili dopredsjednik RS-a gosp. Josip Jerković i konzul gerant RH u Mostaru gosp. Dragan Matijević. Poseban pozdrav uputio je kardinalu Puljiću, biskupu Mrzljaku i kolegama svećenicima ističući radost što se na ovaj način snaži povezanost unutar Crkve i hrvatskog naroda u RH i u BiH, a osobito s obje strane rijeke Save.

U uvodnoj riječi kardinal Puljić je zahvalio svima koji se na bilo koji način uključuju u akciju povezanosti i izraza solidarnosti s potrebnima u Bosni i Hercegovini, a koja se u Republici Hrvatskoj provodi već jedanaestu godinu zaredom tjedan uoči treće korizmene nedjelje, a osobito na samu treću nedjelju. Istaknuo je da se u isto vrijeme od ove godine provodi i Nedjelja solidarnosti u partikularnoj Crkvi u Bosni i Hercegovini kao izraz blizine i zajedništva s najpotrebnijima.

Prigodnu propovijed uputio je biskup Mrzljak koji se najprije osvrnuo na prvo misno čitanje tumačeći da i Bog svom izraelskom narodu predstavio po imenu kao što to čine i ljudi kada dolaze jedan drugome. „On dolazi u gorućem grmu pred Mojsija koji pita, što će reći kako ti je ime? A Bog govori: Ja sam koji jesam; ja sam Jahve, ali dodaje: ja sam Bog vašeg praoca Abrahama“, kazao je mons. Mrzljak dodajući da se Bog kasnije predstavlja i kao onaj koji je izveo izraelski narod iz egipatskog ropstva. „Ja sam vas vodio; ja želim biti s vama. Bog pruža prijateljsku ruku čovjeku. Čovjek, dakako, može tu ruku prihvatiti; može je odbiti, zanemariti kao što neki ljudi, kada im nudimo svoje prijateljstvo, to mogu odbiti“, rekao je biskup Mrzljak.

„U ovoj godini Jubileja papa Franjo želi da mi još više upoznamo, tko je taj naš Bog; je li to neki nepoznati negdje u svemiru ili je On nama blizu. Zato nam je rekao: Boga možete najviše upoznati onda kada ga pratite u Njemu samom u objavi Isusa iz Nazareta. U tom licu Isusa iz Nazareta možete najviše upoznati Boga. Zato mi slušamo Božje riječi, slušamo što nam Bog govori po čovjeku iz Nazareta Isusu Kristu. Bog nije mogao doći bliže nego što je nama došao u Isusu Nazareta koji nam govori i danas nakon više od dvije tisuće godina i koji je prisutan među nama. Ovdje smo danas okupljeni upravo u Njegovo Ime. Vjerujemo da je On danas s nama prisutan i vjerujemo da Njegove riječi nisu samo prošlost i sjećanje nego sadašnjost i riječi koje vrijede“, kazao je biskup Mrzljak.

Tumačeći evanđeoski nedjeljni odlomak, biskup Mrzljak je istaknuo Isusov pozivan na obraćenje i vjerovanje na Njegovu riječ. „Obratiti se znači okrenuti se od svojih ljudskih razmišljanja i stavova i prikloniti se Božjim stavovima“, kazao je biskup Mrzljak napominju-

ći da ljudi često imaju svoja mišljenja i nerijetko žele uzvratiti onima koji im čine zlo. „U molitvi na početku čuli smo, koji je lijek našim grijesima. To su: post, molitva i djela ljubavi. Post nije samo odricanje od hrane nego odricanje od brojnih stvari koje su nam možda potrebne i dobre, ali ih se odričemo u korist drugih. Možemo jednostavno reći da je post izlaženje iz našega ja i želja da vidimo i druge ljude kraj sebe posebno one koji su potrebni naše blizine“, kazao je biskup Mrzljak pojašnjavajući da se čovjek može odreći svoga vremena i posvetiti ga drugima.

Govoreći o molitvi, biskup Mrzljak je kazao da je to neprestana povezanost s Bogom. „U molitvi promatramo i razmišljamo o svom životu i o tome kakvi smo kršćani te dolazimo pred Boga“, pojasnio je biskup Mrzljak ističući da molitva nije samo izgovaranje nekih napamet naučenih riječi nego i razmišljanje u šutnji te osjećaj potrebe Božjeg milosrđa.

Poseban naglasak u svojoj propovijedi biskup Mrzljak stavio je na djela ljubavi ističući da se po tim djelima vidi, koliko je vjera djelotvorna. „Ta djela ljubavi možemo jednostavno nazvati Caritas. Upravo danas, kada na neki način slavimo taj Caritas i u Hrvatskoj i ovdje u Bosni i Hercegovini, želimo biti povezani međusobno i pomagati jedni drugima. Često je ta pomoć ovakav zajednički susret i molitva da se nitko od nas ne osjeti zaboravljenim i osamljenim. Tu vidimo ljubav na djelu, i u lijepoj riječi i u susretu, ali isto tako i u nekoj materijalnoj pomoći siromašnima odnosno siromašnjijima od nas“, kazao je biskup Mrzljak ističući da, odvajajući od onoga što je potrebno, žele podijeliti to što imaju s onima koji su u većoj potrebi od njih. „To su sasvim konkretna naša djela ljubavi. Na taj način naša vjera zaista postaje nešto sasvim konkretno. To znači obratiti se, to je obraćenje na koje nas Isus poziva“, rekao je biskup Mrzljak.

Nakon Mise župnik Maršić upriličio je sa sestrama i svojim župljanima okrpju u kriпти crkve. Tijekom zajedničkog susreta nakon Mise kardinal Puljić je zahvalio biskupu Mrzljaku i ravnatelju Svalini te im darovao sliku sarajevske katedrale i medalju izrađenu u čast sluge Božjega nadbiskupa Stadlera, a prigodne darove predali su i predstavnici Caritasa iz Banje Luke, Mostara i Sarajeva. Prigodan dar predan je i uredniku religijskog programa

HRT-a gops. Mariju Ragužu. U prigodnoj riječi biskup Mrzljak izrazio je želju da se Tjedan solidarnosti s Crkvom i ljudima u BiH proširi i na cijeli hrvatski narod odnosno i na hrvatsku inozemnu pastvu.

Župa Derventa prije rata brojila oko devet

tisuća vjernika, a danas ih u župi živi 224 katolika. Nemali broj prognanih i iz ove župe iz derventskog dekanata došao je za ovu prigodu u rodni kraj.

(kta)

Reakcija Biskupske konferencije BiH na izjave patrijarha Irineja

Predsjednik Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine kardinal Vinko Puljić, nadbiskup metropolit vrhbosanski, uputio je u ime svih članova BK BiH, 8. veljače 2016. pismo patrijarhu srpskom gospodinu Irineju kojim, u kršćanskom duhu i na temelju činjenica, reagira na izjave tijekom proslave „Dana RS-a“ u Banjoj Luci, 9. siječnja 2016. „Budući da su izjave Njegove Svetosti izrečene javno te da su ih prenijeli brojni mediji, članovi Biskupske konferencije na čelu s kardinalom Puljićem, uvjereni da sve ljude pa tako i sve kršćane samo istina može osloboditi, istina izrečena u ljubavi, smatraju da Pismo treba dati u javnost. Biskupi su također uvjereni da će ovo Pismo pridonijeti iskrenu kršćanskom dijalogu na ovim prostorima“, napisano je u popratnom dopisu uz spomenuto pismo.

Vaša Svetosti!

U ime Istine, koja nas, kao kršćane, obvezuje da je branimo i promičemo, te u ime iskrene želje da zajedno surađujemo na učinkovitu liječenju još uvijek nezacjeljenih rana iz nedavnoga rata i na izgradnji mironosne budućnosti za pripadnike Katoličke Crkve i Srpske Pravoslavne Crkve i svih naših sugrađana u Bosni i Hercegovini – obraćam Vam se u ime svih članova ove Biskupske konferencije BiH, dobronamjernim pismom s nadom da ćete ga na isti dobronamjeren način prihvatiti, kao potreban doprinos uspješnu otklanjanju najnovijih zburnjenosti i nesporazuma. Svjesno sam pričekao da prođe određeno vrijeme od događaja na koji reagiram jer želim to učiniti trijezno i pravedno i u skladu s Godinom milosrđa koja je u tijeku u Katoličkoj Crkvi te u skladu s nasto-

janjem pape Franje koji je svojim posjetom u lipnju prošle godine pokazao posebnu ljubav prema svim ljudima u Bosni i Hercegovini koja je toliko krvarila u nedavnom ratu.

O čemu se radi? Jedan od dva entiteta u Bosni i Hercegovini Republika Srpska proslavio je svoj entitetski praznik „Krsnu slavu i Dan RS-a“ 9. siječnja 2016., unatoč presudi Ustavnoga suda Bosne i Hercegovine da je taj Dan, što god to značilo, neustavan. U ovu manifestaciju, koja je uzrok velikim sporenjima u BiH, uključili ste se i Vi, kao vrhovni poglavar Srpske Pravoslavne Crkve. Nakon svete arhijerejske liturgije u Sabornoj crkvi Krista Spasitelja u Banjoj Luci, Vi ste, kao prvi duhovni vođa SPC-e, svojim izjavama, koje su prenijeli gotovo svi mediji (tiskani i elektronički) u Bosni i Hercegovini i okruženju izazvali kod mnogih naših sugrađana, napose vjernika katolika – ali i drugih vjernika – nevjericu, zgražanje i razočarenje.

U tumačenje u obranu jedne političke i društvene činjenice - entiteta Republika Srpska, koja je dio sadašnjega unutrašnjeg ustroja Bosne i Hercegovine, a koji je dovršenjem krvavoga rata nastao slijedom međunarodnog Daytonskog mirovnog sporazuma - upustili ste se i Vi, kao duhovni otac svih pravoslavnih Srba. Ono što je osobito šokiralo, povrijedilo i iznenadilo mnoge vjernike nepravoslavce, kao i sve druge istinoljubive naše sugrađane, navodimo kako je Vaš glas prenijela RTRS:

„Danas Republika Srpska, utemeljena na istini Božijoj, na pravdi Božijoj, slavi svoj rođendan, veliki dan, ne samo za vas, braćo i sestre, veliki dan za ceo srpski narod, i onaj koji je ostao u otadžbini i onaj koji je otišao silom prilika u svet i danas oni sa nama svima i sa svima vama slave Gospoda,

slave Republiku Srpsku, Bogom blagoslovenu, blagodaću Božjom osvećenu. I to je ono što garantuje njen život, njenu budućnost i budućnost njenog naroda. Znamo mi danas da, kao što su nekada fari-seji škrgutali zubima na arhiđakona Stefana kada im je prigovorio istinu, Božiju istinu, i danas mnogi škrgući zubima na Republiku Srpsku, ali uzalud im to škrgutanje. Ako Gospod blagoslovi narod, naslednike onih koji su položili živote svoje, i ova Republika je postavljena na krvi svetih mučenika, na kostima svetih mučenika, a sve što je postavljeno na pravdi, na istini, na krvi za pravdom i za ime Božije, to je večno i neprolazno. To Gospod podupire svojim prstom. A sve ono što Gospod podupire nikakva sila ovoga sveta ne može se odupreti tome. Nije uzalud sveti apostol Pavle rekao: 'Ako smo mi sa Gospodom - a verujemo da je ovaj narod sa Gospodom - ko će protiv nas'. Zato se molimo Gospodu, da Gospod blagoslovi narod Republike Srpske, da Gospod blagoslovi narod Srbije, srpski narod, ma gde se on nalazio, jer je to sveti narod, mučenički narod, narod koji je postradao za ime Hristovo. A takva žrtva ne može nikada izgubiti vrednost i cenu, ne samo pred Bogom, nego i pred ljudima. Zato se molimo Gospodu, da Gospod blagoslovi Republiku Srpsku, Republiku svetoga Save, Republiku srpskoga naroda. I oni temelji na kojima je ona postavljena neka budu čvrsti da izdrže sva iskušenja veka ovoga i sveta ovoga. A Gospod je moćniji od svih iskušenja, pa se nadamo da će Republika Srpska napredovati u Gospodu.'

Politički entitet Republika Srpska u Bosni i Hercegovini jest ljudska, a ne Božja tvorevina. To je zacijelo jasno i Vašoj Svetosti. Mi kršćani, poučeni objavljenom Božjom istinom, dobro znamo: Sve što je čovjek stvorio prolazno je i ima rok trajanja; nije večno niti je neprolazno. To više začuđuju i zbunjuju ovakve izjave Vaše Svetosti, kao vrhovnog autoriteta Srpske Pravoslavne Crkve. Samo je Bog vječan i neprolazan!

Božja istina i pravda. Izjavili ste da je „Republika Srpska, utemeljena na istini Božjoj, na pravdi Božjoj“? Teško da ikome s ovih prostora, a pogotovo Vama, mogu biti nepoznate u nebo vapijuće činjenice koje su u potpunoj suprotnosti s tom tvrdnjom. Budući da pišem u ime Biskupske konferencije BiH, neću navoditi stradanja svih ljudi, iako su ona uistinu velika, nego ću spomenuti samo nekoliko činjenica u vezi sa stradanjima Katoličke Crkve na prostorima današnje Republike Srpske napominjući da su ta stradanja bila još veća jer

su se srpske oružane postrojbe, nakon Daytonskog sporazuma, morale povući s pojedinih dijelova Bosne i Hercegovine koji danas pripadaju entitetu Federacije BiH. Dopustite da Vas podsjetim na trogodišnje opsjeđanje glavnoga grada BiH Sarajeva od strana bivše JNA i srpskih oružanih formacija. Sve sam to i osobno proživio zajedno sa svim građanima koji su, bez presude i krivice, kažnjeni na svakodnevno granatiranje, ubijanje iz snajpera, ranjavanje, žeđu, glad, hladnoću...

Prema crkvenim statističkim podacima, s prostora koji danas obuhvaća bosanskohercegovački entitet Republika Srpska nasilno je protjerano iz svojih domova oko 140.000 katolika. Tako je npr. u 15 župa Derventskog dekanata prije rata živjelo gotovo 50.000 katolika koji su tijekom rata u golemoj većini protjerani pa ih je nakon rata ostalo tek oko tisuću.

Posebno je bolna činjenica da su se ubijanja, progoni i oduzimanje ljudskih i građanskih prava nesrpskom stanovništvu, pa tako i katolicima, događali i u onim dijelovima koji su bili sasvim pod kontrolom srpskih vlasti i gdje nije bilo ratnih sukoba. Tako je na području banjolučke općine, u kojoj nije bilo nikakvih oružanih sukoba niti ratnih događanja i u kojoj su apsolutnu vlast imali srpski predstavnici, a Banja Luka je i moj rodni grad i rodni grad banjolučkoga biskupa Franje Komarice, ubijeno 122 katolika. A više od 90% tamošnjih katolika, te svećenika, redovnika i redovnica, uključujući i majku i najbližu rodbinu biskupa Komarice i moje najbliže, protjerani su iz svojih domova. Sve do sada se najveći broj tih prognanika unatoč njihovom upornom inzistiranju nije uspio vratiti i ostati u svojim župama i na svojoj očevini. Na području prijedorske općine ubijen je 151 katolik, među kojima i tamošnji župnik vlč. Tomislav Matanović i njegovi roditelji. Potpuno nedužnog župnika Matanovića policija Republike Srpske držala je od 24. kolovoza 1995. u kućnom pritvoru odakle su ga u noći s 19. na 20. rujna 1995. odveli policajci Republike Srpske i ubili zajedno s njegovim roditeljima. Pred međunarodnim Domom za ljudska prava u Sarajevu vođen je 1997. godine sudski postupak u kojem je presuđeno da su vlasti Republike Srpske odgovorne za nestanak obitelji Matanović, i da su dužne razjasniti njihov slučaj, što one nisu učinile do danas. Posmrtno ostatke ubijenog žup-

nika vlč. Tomislava Matanovića i njegovih roditelja pronašao je u svome bunaru povratnik Bošnjak (musliman) na lokalitetu Rizvanovići-Bišćani kod Prijedora, tek 2001. godine, i nakon predaje od strane službenih vlasti crkveno i dostojanstveno pokopani na groblju u Prijedoru 24. studenog 2001.

U župi Presnače pokraj Banje Luke policija i vojska Republike Srpske ubili su pa spalili zajedno sa župnom kućom, 12. svibnja 1995. župnika i čuvara biskupijskog svetišta sv. Terezije od Djeteta Isusa vlč. Filipa Lukendu i redovnicu Družbe sestara Milosrdnica sv. Vinka Paulskog sestru Ceciliju Grgić. Svetište je miniranjem potpuno uništeno. Vlč. Ratko Grgić, župnik u Novoj Topoli i duhovnik redovnica Družbe Klanjateljica Krvi Kristove u tamošnjem samostanu, odveden je 16. lipnja 1992. iz župne kuće od četvorice uniformiranih muškaraca te nepoznatog dana i na nepoznatom mjestu ubijen. Jednako uniformirane osobe su sljedeće noći provalile u samostanske sobe te se cijelu noć užasno izživljavali nad tamošnjim redovnicama. Unatoč dosadašnjim brojnim inzistiranjima kod lokalnih vlasti i međunarodnih institucija, još uvijek nisu vraćeni posmrtni ostatci ubijenog župnika, da ga vjernički pokopamo u svećeničku grobnicu, niti su pozvani na odgovornost oni koji su bez ikakva povoda i razloga odveli i ubili župnika.

Vlč. Ivana Grgića, župnika u Ravskoj kod Ljubije, u noći između 7. i 8. studenog 1992. odveli su iz župne kuće vojnici Republike Srpske na kraj župe, na „kipe“ rudnika Ljubija i mnoštvom metaka ubili. Preč. Petar Jurendić, župnik u Mrkonjić Gradu, teško je fizički i psihički zlostavljan u lipnju 1992. od lokalnih paravlasti pa je od posljedica podnesene torture preminuo 2. studenog 1992. Vlč. Marko Šalić, župnik u Dragalovcima, podnio je višemjesečnu užasnu torturu u dobojskom zatvoru od svibnja do kolovoza 1992. te umro od posljedica torture 12. siječnja 1993. U noći između 6. i 7. svibnja 1995. u banjolučkom naselju Petrićevac, policija Republike Srpske ušla je u franjevački samostan i uhitila sve redovnike i redovnice, a vojnici Republike Srpske minirali su i potpuno uništili novoizgrađenu samostansku i župnu crkvu sv. Ante Padovanskog, a samostan spalili, pri čemu se ciljano i potpuno uništilo arhiv župe i samostana. Tijekom torture i paljenja samostana preminuo je osamdeseto-

godišnji fra Alojzije Atlija. Veći broj drugih svećenika i časnih sestara s područja Banjolučke biskupije i Vrhbosanske nadbiskupije te Trebinjsko-mrkanske biskupije, podnio je razna i mnogobrojna zlostavljanja. Osobite torture doživjeli su u logorima srpske vojske župnici vlč. Zvonimir Matijević, vlč. Stipo Šošić, vlč. Ilija Arlović, fra Ivan Franjić i fra Jozo Puškarić.

Većina katoličkih crkava, samostana i drugih crkvenih objekata u potpunosti su uništeni ili teško oštećeni, a na prste bi se mogle nabrojiti katoličke crkve na prostoru Republike Srpske koje nisu barem djelomično oštećene. Porušene su i opljačkane mnoge tisuće obiteljskih kuća. Posebno tužna činjenica jest da vlasti Republike Srpske tijekom cijelog poratnog vremena nisu ništa poduzele da se brojne ratne nepravde isprave i da se brojni prognani katolici vrate u svoj rodni kraj, što im je jamčio Daytonski sporazum (aneks 7), nego su na razne načine opstruirale njihov održivi povratak i svakako nastojale cementirati nepravdu, koju su učinile tijekom rata. O stanju malobrojnih katolika u Republici Srpskoj u poratnim godinama dovoljno govori činjenica da sam i osobno sa svećenicima, časnim sestrama i malobrojnim vjernicima, 23. travnja 1998. u Derventi doživio fizički napad i višesatno zarobljeništvo kada smo htjeli slaviti Svetu misu u kripti minirane župne crkve u središtu grada. Mons. Kazimir Višaticki, župnik i dekan u Bosanskoj Gradišci, ubijen je u svojoj župnoj kući 16. studenog 2004., nakon višegodišnjeg boravka u izbjeglištvu.

Za sve spomenute zločine i još puno više nespomenutih teških zločina, koliko je meni poznato, nitko nije osuđen na nekom od sudova Republike Srpske. Naprotiv, istina se uporno prešućuje i iskrivljuje. Umjesto žrtava, štite se i pomažu zločinci. A to ne može imati nikakve veze s pravdom i istinom, a ponajmanje s onom Božjom i Božjim blagoslovom. Ovi i mnogi drugi zločini počinjeni su u ime Republike Srpske koja nije „postavljena na krvi svetih mučenika, na kostima svetih mučenika“. Nije riječ o svetim mučenicima nego o mučiteljima i progoniteljima drugih i drugačijih. Zato ta Republika ničim ne nalikuje „arhiđakonu Stefanu“ nego upravo onima koji su zatiskivali uši da ne čuju istinu pa su posegnuli za silom i nasiljem oduzimajući život prvomučeniku

Stjepanu koji je istinska slika tisuća prognanih ljudi raznih vjera i naroda na ovim prostorima. Nazivajući „Božjom pravdom“ najužasnije zločine, Vaša je Svetost u velikoj pogibelji da na posebno bolan način nanese dodatnu uvrjedu svim žrtvama protekloga, nama nametnutoga rata, svim patnicima, koji su proživjeli razne torture i obespravljenost.

Vaša Svetosti,

Danas prijeti potpuni nestanak katolika na cijelom teritoriju bosanskohercegovačkog entiteta Republika Srpska jer ih sada na tom prostoru živi manje od deset tisuća i to velikim dijelom starijih osoba. To predstavlja samo oko 6 % od ukupnoga predratnoga broja katolika na istom prostoru. Također je, na žalost, smanjen broj članova Srpske Pravoslavne Crkve u bosanskohercegovačkom entitetu Federacija BiH odakle su tijekom rata mnogi prognani i ubijeni. Uništeni su i brojni vjerski objekti. Ubijeni su također i prognani brojni članovi Islamske zajednice u BiH i drugih manje brojnih naroda te srušene džamije i drugi vjerski objekti. Može li biti Božje djelo, Božja istina i pravda da Pravoslavne Crkve nestane u jednom entitetu, a Katoličke Crkve u drugom, a nekih drugih na nekim drugim prostorima i to u istoj zemlji Bosni i Hercegovini? Zar se ne bi svi, a posebno mi kojima je povjereno pastirsko služenje, morali zauzeti za one slabe, nemoćne i obespravljene članove i svoje Crkve i svih drugih ljudi tražeći da se isprave nanese im nepravde?

U Bosni i Hercegovini odavno je zavladao logika jačega i logika moćne većine dok iza onih manje brojnih, bez obzira o kome riječ, na žalost, nitko ne stoji. Dok te manjine većina pritišće, dotle ih se sjete iz vlastitoga naroda samo onda kada treba prebrojavati njihove žrtve da bi se opravdala nepravda učinjena drugima na nekom drugom prostoru. Zar ne bismo trebali pozivati sve moćnike, pa tako i one iz svoga naroda, da govore i postupaju po istini i pravdi prema svima i da rade na ispravljanju počinjene nepravde? Zar smijemo, pozivajući se na neku nepravdu u prošlosti ili sadašnjosti na ovom ili nekom drugom mjestu, blagoslivljati nepravdu koja se danas čini ne-dužnim ljudima iz drugih naroda i biti potpora vlastodržcima koji tu nepravdu čine da bi se, pod krinkom ljubavi prema svom narodu, obogatili i gradili svoju vlast na pijesku ovo-

zemaljštine umjesto na hridi Božje pravde? Zar nam ne bi trebalo iznad svega biti važno spasenje njihovih duša koje su, zbog laži i nepravdi koje uporno čine te njihove nespemnosti na kajanje i popravak, u velikoj opasnosti da odu u vječnu propast? Ne pot- hranjuje li se takvim postupcima ekstremizam svake vrste i otvara prostor za neku novu nepravdu kada ojačaju (a možda budu i izmanipulirani) oni koji su sada slabiji?

Ljudi u Bosni i Hercegovini puno su prepa-tili i u prethodnim ratovima i u nedavnom ratu, a i danas pate zbog toga što preko njih svjetski moćnici, ali i neki političari iz susjednih zemalja provode neke svoje uskogrudne interese što mi i ovdašnji ljudi nerijetko krvlju i nestajanjem plaćamo. Uvjeren sam da bi i pravedni mir odavno bio izgrađen da nema onih koji podupiru rušitelje mira i nagrađuju razaratelje ove zemlje, a kažnjavaju žrtve rata. Pokazalo se i uvijek se iznova pokazuje da ima i rušitelja i graditelja, onih koji nam odmažu i koji nam pomažu. Bratski Vas pozivam i iskreno molim da nam pomognete izgraditi istinski i trajan mir među svim ovdašnjim ljudima i narodima, te našim Crkvama i vjerskim zajednicama, koji ne će biti utemeljen na bezakonju i sili jačega, na iskorjenjivanju drugih i drugačijih nego „na istini Božjoj, na pravdi Božjoj“, jer samo takav mir jest u Bogu utemeljen i može imati zdravu i zajamčenu budućnost kakvu svi mi priželjkujemo.

Vašoj je Svetosti dobro poznato ono Kristovo upozorenje iz Matejeva Evanđelja da je uzaludan trud graditeljima koji kuću grade na pijesku (7,26) nepravde i tuđih stradanja! Pomozite nam da izgradimo Bosnu i Hercegovinu kao kuću za sve njezine građane i za sve koji u nju dolaze kao prijatelji i gosti. Stanovnici ove zemlje to doista zaslužuju!

Neka nam svima Gospodin Bog udijeli spremnost na pokajanje i svjetla svoga Duha da budemo doista u službi Njegove Istine, Pravde, Mira i Ljubavi!

Moleći da nam Duh Sveti daruje obilje svoje mudrosti u životu i radu, najiskrenije Vas pozdravljam!

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup metropolit vrhbosanski
predsjednik BK BiH*

ČLANOVIMA VIJEĆA ZA MLADE
VRHBOSANSKE NADBISKUPIJE

PREDMET: Poziv na II. redovitu sjednicu Vijeća za mlade Vrhbosanske nadbiskupije

Datum: 11. siječanj 2016.
Broj: 12/2016

Prema članku 17. Statuta Vijeća za mlade Vrhbosanske nadbiskupije, sazivam sjednicu Vijeća za mlade koja se ima održati 16. siječnja 2016. u **prostorijama Nadbiskupijskog centra za pastoral mladih „Ivan Pavao II.“, Gatačka 18 (Sarajevo) s početkom u 10.00 sati.**

Dnevni red:

1. Molitva, pozdrav i uvodna riječ nadbiskupa Vinka kardinala Puljića
2. Osvrt na susret s papom Franjom
3. Razrješenje starih vijećnika i najava novih
4. II. Nacionalna konferencija o pastoralu mladih
5. Svjetski dan mladih u Krakowu
6. Volonterska akcija mladih „72 sata bez kompromisa“ – predstavljanje i usvajanje termina Akcije
7. Osnivanje regionalnog centra za mlade u Travniku-informacija
8. Razno

Nakon sjednice i svete Mise koju će predslaviti uzoriti gospodin Vinko kardinal Puljić, nadbiskup vrhbosanski, u 12:00 sati za sve vijećnike djelatnici NCM „Ivan Pavao II.“ su pripremili prigodan program i druženje koje će trajati do poslijepodnevnih sati. Kontakt osoba: Ivana Klačar – 033 766 226.

U nadi da ćete se odazvati, sve Vas iskreno pozdravljam i zazivam obilje Božjeg blagoslova!

*Vinko kardinal Puljić,
nadbiskup vrhbosanski*

Mladen Kalfić, kancelar

Predmet: Poziv na sjednicu umrežavanja struktura u Vrhbosanskoj nadbiskupiji

Datum: 21. siječnja 2016.
Broj: 66/2016

Već se ustalilo da svake godine imamo zajedničko zasjedanje nositelja pojedinih službi nazvano Umrežavanje struktura.

Ovogodišnju sjednicu Umrežavanja struktura održat ćemo u prostorijama Ordinarijata u **četvrtak 4. veljače 2016. s početkom u 9 sati.**

Dnevni red:

1. Molitva i uvodna riječ Nadbiskupa
2. Godina milosrđa kao posebna prigoda učvršćivanja našeg zajedništva-Nadbiskup
3. Tijek pripreme za Sinodu-Generalni tajnik Sinode
4. Razno

Pozivam slijedeće nositelje službi:

- mons. dr. Peru Sudara, pomoćnog biskupa i Promicatelja sustava Katoličkih škola za Europu.
- mons. mr. Luku Tunjića, generalnog vikara
- mons. mr. Marka Tomića, sudskog vikara
- preč. Mladena Kalfića, kancelara
- preč. Franju Tomića, ekonoma
- mons. Antu Meštrovića, prepošta Kaptola, rektora Katedrale i arhivara
- preč. mr. Josipa Kneževića, rektora Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa
- preč. dr. Michelea Capassa, rektora sjemeništa „Redemptoris Mater“
- preč. dr. Darka Tomaševića, dekana KBF
- preč. mr. Željka Marića, rektora sjemeništa „Petar Barbarić“
- vlč. dr. Tomu Mlakića, pročelnika Katehetskog ureda
- vlč. dr. Mirka Šimića, ravnatelja Caritasa
- vlč. Miroslava Čavara, ravnatelja Medijskog centra
- vlč. dr. Šimu Maršića, ravnatelja Nadbiskupijskog centra za pastoral mladih
- vlč. Fabijana Stanušića, ravnatelja Svećeničkog doma
- vlč. dr. Maria Bernadića, generalnog tajnika Biskupijske sinode
- vlč. Peru Brajku, bolničkog dušobrižnika
- vlč. Pavu Šekeriju, dijecezanskog direktora PMD

Kao što vidite predviđen je malo drugačiji susret, stoga svoja godišnja izvješća dostavite Ordinarijatu u pisanom obliku.

Koristim i ovu prigodu zahvaliti vam na suradnji i iskreno pozdravljam u Gospodinu.

Vinko kardinal Puljić
nadbiskup metropolit vrhbosanski

Mladen Kalfić, kancelar

Dekanima i župnicima u Vrhbosanskoj nadbiskupiji

Predmet: Tema proljetne dekanatske korone

Datum: 1. veljače 2016.

Broj: 100/2016

Praksa je u našoj Nadbiskupiji da se tema za proljetnu koronu dobije iz Ordinarijata. Budući da se nalazimo u Godini milosrđa i da se sakrament pomirenja stavlja na prvo mjesto, jer bez istinskog pomirenja s Bogom i bližnjima nema ni milosrđa, tema nam se sugerira i nameće sama od sebe. Prigoda je da se, kao svećenici, u Godini milosrđa dublje upoznamo i doživimo kao djelitelji božanskog milosrđa. Stoga će tema biti „**Svećenik služitelj božanskog milosrđa**“. Vama osobno i onima koji vam budu pripremali ovu temu može biti korisna knjižica istog naslova koju je izdala Kongregacija za kler, a u nakladništvu Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 2012.

Podtema neka bude dopis koji ste dobili iz Ordinarijata broj 491/2015 od 10. travnja 2015. godine. Predmet tog dopisa je „Popis žrtava Drugog svjetskog rata“. To je za nas izuzetno važna tema zbog samih žrtava i povijesne istine koja se, kako možemo vidjeti, stalno tendenciozno iskrivljuje. Mr. sc. vlč. Pero Brajko imenovan je u ime naše Nadbiskupije članom Komisije za hrvatski martirologij. U nekoliko dekanata mr. Brajko je govorio o toj temi. Molim dekane iz

dekanata u kojima nije imao prigodu govoriti da ga pozovete i da vam izbliže predstavi ciljeve i nakane ovog projekta.

Zapisnik s prosljetne korone dostavite Ordinarijatu.

Želeći uspješan i blagoslovljen rad iskreno vas pozdravljam u Gospodinu.

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup vrhbosanski*

Mladen Kalfić, kancelar

ŽUPAMA VRHBOSANSKE NADBISKUPIJE

Predmet: Treća korizmena nedjelja: Nedjelja solidarnosti

Datum: 1. veljače 2016.

Broj: 101/2016

Na 65. redovitom zasjedanju Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine 4. i 5. studenog 2015. godine u Sarajevu odlučeno je da treća korizmena nedjelja bude Nedjelja solidarnosti u svim župama u Bosni i Hercegovini. Ove godine treća korizmena nedjelja je 28. veljače i prikuplja se samo kolekta solidarnosti. Svaka župa treba predati novac isključivo Ekonomatu nadbiskupije. I župe koje su imale partnerske župe trebaju predati novac Ekonomatu, a ne izravno partnerskoj župi kako je bila mogućnost do sada, jer će se raditi nova lista i novi način dijeljenja pomoći. Ovim prestaje vrijediti partnerstvo između župa Vrhbosanske nadbiskupije objavljeno u Vrhbosni, br. 1/2003, str. 32-33. Župe naše Nadbiskupije trebaju predati novac do Svećeničkog sabora, srijeda, 6. travnja 2016. godine, kako bi se mogla napraviti nova preraspodjela pomoći.

O novom načinu međusobnog potpomaganja bit ćete naknadno obaviješteni.

Zahvaljujem na dosadašnjoj pomoći i iskreno pozdravljam u Gospodinu.

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup vrhbosanski*

Mladen Kalfić, kancelar

Svim svećenicima Vrhbosanske nadbiskupije

Predmet: Poziv na Svećenički sabor u Vrhbosanskom bogoslovnom sjemeništu

Datum: 3. veljače 2016.

Broj: 113/2016

Prema Pastoralnom kalendaru i već ustaljenoj praksi Svećenički sabor je u srijedu nakon druge uskrasne nedjelje. Tako je Sabor ove godine 6. travnja i počinje sv. Misom u sjemenišnoj crkvi sv. Ćirila i Metoda u 9,30 sati. Svake godine na Saboru se predstavi novoizšli dokument Svete Stolice ili BK BiH odnosno Vrhbosanske nadbiskupije. Kongregacija za bogoštovlje i disciplinu

sakramenata objavila je prošle godine Homiletski direktorij. Zbog važnosti ovog Dokumenta i važnosti propovijedanja u našem poslanju smatram potrebnim predstaviti ga, kako bi obnovili u našim srcima pristup pripravi propovijedi, njezinom sadržaju i izričaju. Homiletski direktorij predstaviti će dr. sc. mons. Pavo Jurišić, profesor na KBF-u Sarajevo. Uobičajeno je da nakon predstavljanja bude prigoda razgovora na temu. Za nas je ovo uvijek aktualna tema i uvjeren sam da govoreći o njoj možemo jedni druge obogatiti, razumjeti i ohrabriti.

Zatim slijede potrebne informacije iz Ordinarijata naše Nadbiskupije, te Nadbiskupova završna riječ. Zajednički ručak je predviđen u 13,00 sati.

Mole se svećenici koji ne mogu doći da svoj nedolazak obrazlože u pisanom obliku i na vrijeme dostave kancelariji Ordinarijata.

Molim vas također da sa sobom ponesete albu i štolu bijele boje.

Koristim prigodu zaželjeti da vam korizma i priprava za uskrš prođu u duhu Godine milosrđa. Neka u tom duhu bude i molitveni vikend 24 sata za Gospodina.

Radujući se susretu iskreno vas pozdravljam u Gospodinu i zazivam Božji blagoslov.

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup vrhbosanski*

Mladen Kalfić, kancelar

Profesorima i predavačima
Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Sarajevu

Predmet: Poziv na susret i razgovor o pripravi za Sinodu Vrhbosanske nadbiskupije

Ponedjeljak, 22. veljače u 15 sati u prostorijama Ordinarijata

Datum: 12. veljače 2016.

Broj: 142/2016

Poštovani!

Uzoriti gospodin Vinko kardinal Puljić, nadbiskup vrhbosanski i dekan KBF-a preč. dr. Darko Tomašević, a na prijedlog nekolicine profesora, pozivaju Vas na susret i razgovor o pripravi za Sinodu Vrhbosanske nadbiskupije. Susret će se održati u ponedjeljak, 22. veljače 2016. godine u 15 sati u prostorijama Ordinarijata, Kaptol 7.

Program susreta:

1. Molitva i uvodna riječ Kardinala
2. Pozdrav preč. Darka Tomaševića, dekana KBF-a Sarajevo
3. Predstavljanje priprave Sinode na terenu- dr. sc. Mario Bernadić, gen. tajnik
4. Prijedlozi profesora KBF-a kao doprinosi priprave za Sinodu
5. Razno

Ovaj susret je želja da se svi uključe u pripravu za Sinodu VN. Iskreno vas pozdravljam.

Mladen Kalfić, kancelar

XIX. Susret ministranata Vrhbosanske nadbiskupije

Sarajevo, subota 16. travnja 2016.
(Bogoslovija – Katedrala – Katolički školski centar)

Datum: 16. veljače 2016.
Broj: 143/2016.

I. UPUTE I SUGESTIJE ZA PRIPRAVU

Dopisom broj 1497/2015. od 25. studenoga 2015. godine najavljen je susret ministranata. Radi dobre pripreme i realizacije ovog programa želimo Vam ponuditi sljedeće upute i sugestije:

Programski sadržaji i priprava:

1. Dva su dijela ministrantskog susreta: *liturgijski* (procesija i svečano misno slavlje) te *zabavno – rekreacijski* (natjecanje u znanju i sportskim vještinama).
2. Lijepo je i korisno da u liturgijskom dijelu programa dođe do izražaja naša lokalna i krajevna raznolikost u zajedničkom misnom slavlju. Zbog toga molimo dekane da predvide i neke sudionike koji kao predstavnici dekanata u liturgiji vrše posebne službe.
3. Za prinos darova neka dekanati predvide prikladan dar koji na neki način treba biti simbol kraja iz kojeg se dolazi.
4. U drugom dijelu programa, koji je natjecateljski, mogu aktivno sudjelovati samo uredno i pravodobno prijavljeni pojedinci i ekipe (skupine). Uz prijavu svakako treba staviti i voditelja ministrantske skupine s naglaskom koga predstavlja: župu ili dekanat.
5. Tema kviza znanja je u duhu godine milosrđa te iz redovnog poznavanja osnovnog vjerskog nauka kao i Svetog Pisma – Biblije.

II. Propozicije za sudjelovanje:

1. U natjecateljskom dijelu programa mogu sudjelovati samo djeca četvrtog, petog, šestog, sedmog, osmog i devetog razreda osnovne škole (ne mogu mlađi, a niti stariji od navedenog).
2. I ove godine nudimo raznoliki program za sve ministrante. Bitno je detaljno pročitati upute i po njima prijavljivati ministrante. Obzirom da veliki broj mladih sudjeluje na Susretu ministranata potrebna nam je Vaša suradnja i pomoć. U dolje navedenom tekstu su ponuđene aktivnosti u kojima će mladi sudjelovati.
3. MALONOGOMETNI TURNIR – odigravat će se u dvije skupine: 4., 5. i 6. razred će činiti jednu dobnu skupinu, a 7., 8. i 9. razred drugu skupinu. Jedna ekipa može brojati od 5 – 8 natjecatelja. Ekipe mogu nastupiti za svoju župu, ili pak za dekanat, ukoliko župa nema dovoljnog broja igrača. Iz dekanata može sudjelovati samo jedna ekipa pa neka se ili u dekanatima odigra turnir tko će predstavljati taj dekanat ili neka se župnici dogovore.
4. KVIZ ZNANJA – svaka župa može prijaviti najmanje 1. a najviše 2. sudionika. Materijal za pripremu će biti dostavljen svim župama.
5. STOLNI TENIS – svaka župa može prijaviti najmanje 1. a najviše 2. igrača
6. ŠAH – svaka župa može prijaviti najmanje 1. a najviše 2 natjecatelja
7. TURNIR U „ČOVJEČE NE LJUTI SE“ - u natjecanju može sudjelovati 2 igrača iz jedne župe.
8. IGRE BEZ GRANICA – (splet zabavnih, timskih i poučnih igara). Župu predstavlja tim koji čini 5 – ero mladih iz jedne župe.

III. Prijavljivanje sudionika:

- Župnici prijavljuju uredu svog dekanata ili direktno organizatoru ukupni broj sudionika iz svoje župe, te imena natjecatelja za pojedine aktivnosti.
- Dekan prijavljuje organizatoru po jednog predstavnika dekanata za ministriranje i za prinos darova kao i dar koji se prinosi u misnom slavlju. Prijavljuje se istovremeno kad i sudionici u ostalim ponuđenim aktivnostima.
- Prijavnice dostaviti do 06. IV. 2016. (XXII. Sabora svećenika Vrhbosanske nadbiskupije)
- Također je važno napisati u prijavi tko je vođa (pratitelj) skupine ministranata bilo župe, bilo da je organizirana pratnja na dekanatskoj razini.

IV. Neke tehničke napomene:

a) Susret će se odvijati u nekih 500 – 600 metara raspona Bogoslovija, Katedrala i KŠC Sv. Josip i bilo bi dobro biti točan vremenski:

- **do 9,45 – okupljanje i oblačenje ministranata**
- 10,00 – procesija od Bogoslovije do Katedrale
- **10,30 – Sveta Misa u Katedrali koju predvodi nadbiskup Vinko kardinal Puljić**
- 12,00 – Ručak ili okrepa u Bogosloviji
- 12,30 – Okupljanje u KŠC-u
- 12,45 – Započinje Zabaoni – sportsko – rekreacijski dio programa
- 15,15 – 15,30 je podjela nagrada i polazak kućama.

b) Bilo bi lijepo da svi ministranti budu u svojim župama duhovno pripravljeni i ispovjeđeni kako bi u ovoj godini milosrđa i aktivnim pristupom sv. Pričesti uzeli duhovne darove i punopravno učešće participirajući na taj način na zajedništvu sa našim Ordinarijem.

c) Svi ministranti koji imaju ministrantska odijela neka ih ponesu i obuku. Kao i svi svećenici koji ih doprate neka sa sobom ponesu misno ruho i štolu bijele boje.

d) Ako župa ima svoju zastavu ili makar transparent sa nazivom župe također bi bilo lijepo da ga ponese i neka ministrant koji bude zadužen za transparent ili zastavu stoji na čelu kolone ministranata župe kojoj oni pripadaju.

e) U natjecateljskom dijelu se razdijelimo i navijajmo svatko za svoje favorite lijepo i dostojanstveno, znajmo nagraditi aplauzom i dobar potez protivnika. Budimo veliki u pobjedi, a dostojanstveni u porazu svoje ekipe.

f) Ministranti izlaze iz autobusa kod Katedrale, a autobusi odlaze na prikladno parkiralište. Okupljanje i oblačenje za procesiju je u Bogosloviji. Sv. Misa će biti u Katedrali.

g) Manji automobili moći će se parkirati u našem Svećeničkom domu kao i na parkiralištima između katedrale i nadbiskupije (parkirana mjesta se plaćaju!).

h) Autobusi na odlasku mogu preuzeti ministrante na istom ili na drugom prikladnom mjestu, prema dogovoru s vozačem i vođom puta.

i) Dobro je upozoriti ministrante na uljudno ponašanje (psovke, bacanje smeća uokolo, uništavanje inventara, dobacivanje prolaznicima, nekulturno ponašanje u trgovinama... su naša dosadašnja loša iskustva). Za očekivati je da pratitelji ministranata (svećenici, časne sestre, katehete ili druge odrasle osobe) budu cijelo vrijeme uz svoje ministrante

Nadam se da ćemo svi doprinijeti kako bi susret ministranata prošao u lijepom i korisnom ozračju. U toj želji i nadi sve Vas iskreno pozdravlja Vaš

Vaše prijave možete poslati na jednu od dvije sljedeće mogućnosti:

Vrhbosanska nadbiskupija
Kaptol 7, 71000 Sarajevo, BiH
Fax: 033 212 - 937
E – mail: markomikic200@gmail.com

Vlč. Marko Mikić, vicerektor VBS-a, koordinator

Sjednica Ekonomskog vijeća Vrhbosanske nadbiskupije

Petak, 4. ožujka 2016. godine u 15:30 sati

Datum: 23. veljače 2016.
Broj: 185/2016

Ovim sazivam redovnu sjednicu članova Ekonomskog vijeća Vrhbosanske nadbiskupije (EVVN) u petak 4. ožujka 2016. godine u prostorijama Ordinarijata s početkom rada u 15:30 sati. Na tu sjednicu uz članove EVVN pozivam i preč. Franju Tomića, ekonomu Nadbiskupije.

Dnevni red :

1. Uvodna riječ Nadbiskupa
2. Čitanje i usvajanje Zapisnika sa sjednice 29. listopada 2015. (III. sjednica)
3. Prikaz prispjelih kopija računa i izvješća institucija.
4. Stanje tekućih poslova i planovi
5. Razno.

U nadi uspješnog rada, radujem se susretu te iskreno pozdravljam i zazivam obilje Božjeg blagoslova!

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup vrhbosanski*

Mladen Kalfić, kancelar

— —
Dostavlja se:
Svim članovima ekonomskog vijeća
Ekonomu preč. Franji Tomiću
Arhivu

Dopis svećenicima i vjernicima Vrhbosanske nadbiskupije na području entiteta RS

Datum: 29. veljače 2016.
Broj: 216/2016

Poštovani!

Ovaj Ordinarijat je dana 03. veljače zaprimio dopis broj 21.02/404-21/13 od Republičke uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove Republike Srpske u kojemu nas potiču da upozorimo župnike i pravne zastupnike drugih crkvenih ustanova na obvezu registriranja nekretnina u vlasništvu Crkve. Ne ulazeći u namjere odluke nadležne vlasti zbog kojih je donijela odluku provesti upis svih nekretnina na području njezine nadležnosti, upozoravamo župnike i druge pravne zastupnike da su obvezni odazvati se gore spomenutom pozivu i odluci te izvršiti upis sve crkvene nepokretne imovine u nove registre. Molimo da Ordinarijatu, čim prije, dostavite obavijest o izvršenom upisu kako to spomenuta odluka, koju Vam dostavljamo, traži.

Napominjemo da je moralna obveza svih katolika, kao i drugih građana, učiniti sve što nadležne civilne vlasti zakonom određuju da bi svojom nepokretnom imovinom mogli nesmetano i zakonito raspolagati i vlastitoj djeci u nasljedstvo ostaviti. Rijetko gdje u svijetu su ljudi tako tegobno stjecati i posjedovali svoje nekretnine kao u Bosni i Hercegovini. Nisu tako davna vremena kada su ljudi ove zemlje bili prisiljeni svoju vlastitu zemlju obrađivali kao da je tuđa i tuđu kao da je njihova. I tako su sami preživljavali i svojoj djeci ostavili.

Dobro nam je poznato da su mnogi katolici i ostali sugrađani svoju rodnu grudu i sve što su posjedovali morali napustiti da bi sačuvali goli život. Znamo kako su sve vrijeme poraća vrlo teški uvjeti povratka na svoje. Ali sve to nije i ne može biti opravdan razlog zaborava i tihog odricanja i prepuštanja drugima vlastite zemlje i obiteljskih imanja. Za ta imanja su mnoge generacije vaših predaka, na puno načina, davale svoje živote. I zato su ona, na svoj način, svetinja i moralna obveza današnjih generacija. Potičemo vas, poštovani vjernici da nađete načina i izvršite traženi upis svoje očevine. Nemojte žaliti truda i napora, tko zna kada bi to vlasništvo moglo postati životno važno vama ili vašim nasljednicima! Od svećenika na terenu očekujemo da vam u tome budu od pomoći koliko i kako god mogu.

Želeći vam obilje Božjeg blagoslova iskreno vas pozdravljam.

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup vrhbosanski*

Mladen Kalfić, kancelar

Poziv na obilježavanje Godine Božanskog milosrđa svim katolicima angažiranim u politici, društvu i kulturi

Sarajevo, Katedrala - utorak 22. ožujka 2016 u 15:30 sati.

Datum: 06. ožujka 2016.

Broj: 244/2016

Papa Franjo proglasio je izvanrednu Jubilarnu Godinu milosrđa koja je započela 8. prosinca 2015. godine. Nama biskupima dao je u zadatak da okupljamo razna staleže, te tako Božansko milosrđe prožme sve strukture društva. „Milosrđe je temelj na kojima počiva život Crkve“ stoji u br. 10 Papine bule *Lice Milosrđa* gdje se nadalje kaže: „Došlo je vrijeme da Crkva ponovno preuzme na sebe zadaću da s radošću poziva na opraštanje.“

Potaknut ovom porukom u buli *Lice Milosrđa* i mi smo Vrata Katedrale otvorili kao simbol oprosta. Zato ovim pozivam na posebno molitveno zajedništvo sve katolike uključene u društveno-kulturne-političke djelatnosti na prolaz kroz *Vrata oprosta*. Sveti Tjedan ili Veliki Tjedan je posebno milosno vrijeme da doživimo Božansko milosrđe i tako se pripravimo za Uskrs. Zato predviđamo taj milosni susret u katedrali Srca Isusova u Sarajevu na Sveti ili Veliki utorak.

- u 15:30 sati prigoda za osobnu ispovijed u Katedrali
- u 16:00 sati Sveta Misa
- u 17:00 sati prigodno predavanje u dvorani Svećeničkog doma (Josipa Stadlera 11) imat će isusovac iz Slovenije p. Peter Rožić, koji je doktorirao političke znanosti na sveučilištu Georgetown u Washingtonu.

Nakon toga imat ćemo skromno druženje, jer su dani pokore, a uskoro će biti i uskrsno primanje.

Pozvani su svi katolici bez obzira na stranačku pripadnost, jer ovdje se svi trebaju osjećati kao djeca Božja. Poziv neće biti upućivan osobno nego prenesimo jedni drugima ovu informaciju.

Radosno očekujući ovaj duhovni događaj iskreno pozdravljam i na sve zazivam obilje Božjeg blagoslova!

*Vinko kardinal Puljić
nadbiskup metropolit vrhbosanski*

Susret Umrežavanja struktura u Vrhbosanskoj nadbiskupiji

U prostorijama Ordinarijata 4. veljače 2016. godine u 9 sati, održan je godišnji susret nositelja određenih službi u našoj Nadbiskupiji. Na sjednici su sudjelovali: Vinko kard. Puljić, nadbiskup, mons. dr. Pero Sudar, pomoćni biskup vrhbosanski, mons. mr. Luka Tunjić, generalni vikar, mons. Ante Meštrović, rektor katedrale, arhivar i prepošt Kaptola, preč. Franjo Tomić, ekonom, preč. dr. Michele Capasso, rektor nadbiskupijskog sjemeništa RM – Vogošća, preč. mr. Željko Marić, rektor Nadbiskupskog sjemeništa „Petar Barbarić“-Travnik, vlč. dr. Tomo Mlakić, pročelnik Katehetskog ureda, vlč. dr. Mirko Šimić, direktor Caritasa VN, vlč. Fabijan Stanušić, ravnatelj Svećeničkog doma VN, preč. Pavo Šekerija, dijecezanski ravnatelj Papinskih misijskih dijela i preč. Mladen Kalfić, kancelar. Svi nositelji struktura do kraja veljače ovo godine trebaju napraviti svoja izvješća o radu u protekloj godini i predati ih u kancelariju Ordinarijata.

Zbog nemogućnosti dolaska na susret ispričali su se: mons. mr. Marko Tomić, sudski vikar, preč. dr. Darko Tomašević, dekan Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Sarajevu, vlč. dr. Šimo Maršić, ravnatelj Nadbiskupijskog centra za pastoral mladih, vlč. Miroslav Čavar, ravnatelj Medijskog centra, vlč. mr. Pero Brajko, bolnički dušobrižnik i nadbiskupijski povjerenik za Martirologij, preč. mr. Josip Knežević, rektor Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa i vlč. dr. Mario Bernadić, generalni tajnik Sinode VN.

Susret je započeo molitvom i uvodnim pozdravom **Vinka kard. Puljića, nadbiskup vrhbosanskog** koji je održao kratko predavanje i prezentaciju na temu Zajedništva. U svojoj prezentaciji Nadbiskup je odmah želio pojasniti da Crkva nije organizacija već živi organizam kako ističe i papa Franjo. Taj organizam čine konkretni ljudi u konkretnom vremenu. Mjesna Crkva je naše žarište koje nas okuplja i svaki njezin član bi trebao biti aktivan, a ne pasivno-ravnodušan. Jasno je i da zajednica ne davi već razvija osobnost pojedinca istaknuo je Nadbiskup. Važno je izbjegavati iluzije o zajednici kao da je to samo nešto lijepo jer pretjerivanje dovodi do zajednice koja postaje idol i svrha sama sebi i ne vidi veći cilj. Zato je potrebno ispunjavati uvjete kao što su: sposobnost odgoja za zajedništvo, bratstvo, prihvaćanje drugog, komunikacija, prijateljstvo(i vertikalno i horizontalno), jednakost i dijalog. Unatoč problemima koje ima svaka zajednica: različite kulture, agresivnost i sukobi važno je napredovati u krepostima kroz tri čarobne riječi: molim, hvala i oprost. Molim je pravednost i prema Bogu(bogoštovlje) i prema ljudima. Hvala je poštovanje i zahvalnost prema drugome, a oprost poniznost i istina o sebi.

Nakon izlaganja prve teme odmah je pokrenuta rasprava u kojoj su se istaknule pojedine stvarnosti i to:

- Zajedništvo unutar Nadbiskupije je kontinuirani rad. Stalno je u dinamici.
- Služba nije osobna već za Crkvu. Zajedništvo traži poniznost svakog od nas. Problem predstavlja monolog ili dijalog samo sa onima koji nam povlađuju.
- Ako čovjek nije temeljno raspoložen i opredijeljen za zajedništvo stvara svima probleme.
- Crkva općenito kao i mjesna jest živi organizam, ali je i organizacijski strukturirana. Zna se tko je glava i na ovozemaljskom području. I ta glava i uprava bi trebale davati zamah i elan cijelom organizmu. Jer organizam i raste, razvija se, deblja se, ali i obolijeva. Nije dobro ako se neki

u tom organizmu stalno osjećaju kao rep ili kurije oko, a nikoga za to nije briga, dok neki zauzimaju mjesto ruke i srca, a ukočeni su i pred infarktom. Zato je najveća odgovornost za zajedništvo poglavara.

- Zajedništvo je dar Božji i dostiže se prihvaćanjem teškoća i kad umiremo sebi.
- Za zajedništvo je važna komunikacija. Nije dobro donositi zaključke brzopleto i s predrasudama.
- Najveći neprijatelj zajedništva jesu parcijalni i osobni interesi. Zato je važno odrediti koji su to interesi Nadbiskupije i tko te interese odabire. Imali smo „nesretno nespretnu“ Izjavu koja je donesena negdje i na nekom nepoznatom gremiju i prezentirana na jedan neprimjeren način. Tko su ljudi koji otpisuju i određuju tko voli Nadbiskupiju, Nadbiskupa, Narod, a tko ne voli. Struktura i interesi moraju biti jasni jer samo tako gradimo istinsko zajedništvo.
- Uvijek upadamo u zamku da govorimo o onome čega nema i čega nam najviše fali, ali samo toliko da opravdamo svoju savjest. Ne idemo u dubinu jer ne želimo mijenjati stvarnost. Nema crkvenog(eklezijalnog) zajedništva bez ljudskog temelja, bez ljudskih korektnih odnosa. Interes pokreće i naprijed i nazad. Ali ne interes na štetu drugoga, ne umivati se pljujući po drugom. Postaviti sve više ljudskije i čestitije. Važno je naglasiti da se zajedništvo samo od sebe gradi ako su komponente-institucije zdrave tj. ako rade svoj posao. Drugi vatikanski sabor definirao je Crkvu kao Narod Božji koja je uvijek potrebna čišćenja, propitivanja i obnove. Dobronamjerni i čestiti ljudi bez osobnih interesa čine zajednicu i zajedništvo.

Nakon pauze Kardinal je progovorio o Sinodi i rekao da je Povjerenstvo imalo do sada 20 sjednica, da su obrađene tri teme: obitelj, caritas i donekle župna vijeća. Spomenuo je da je 20. veljače susret po dekanatima. Iznosio je još neke statistike o web stranicama župa i otvorio raspravu u kojoj je istaknuto:

- po dekanatima se čuju pitanja koja muče i svećenike i vijećnike. Ljudi se pitaju zašto se otvara svaki susret neka nova tema, a prijašnje se ne dovrši. Imaju osjećaj da se otvore, reknu svoje brige, boli i rane, a nikoga kasnije nema da im pomogne to zacijeliti. Što je sa temom obitelji?
- Struktura Sinode je takva da se provedu ankete na određenu temu, te se to skupi i osniva se radna grupa koja to analizira i donosi radni dokument.
- Ljudi očekuju poglavito svećenici upute odavde iz Povjerenstva što trebaju činiti. Kao da smo u jednom rascjepu mi očekujemo od njih oni od nas. Stručna grupa za obitelj je osnovana skoro prije godinu dana, a još ništa. Dobro bi bilo da prema istraživanjima makar napišu teme koje dominiraju i da se rekne župnicima da se od njih očekuje da obrađuju te teme ili kroz propovijed, katehezu ili kroz organizirana predavanja sa stručnim ljudima. Ali treba se jasno kazati župnicima što se od njih očekuje.
- To je župnicima rečeno i oni znaju što se od njih očekuje. Ne može Povjerenstvo raditi njihov posao.
- Ne znaju jer se nije od početka išlo pravom linijom od župnika pa sad i oni žele sve jasno, a mi se vrtimo u krug. Ovo je dobro i potrebno, ali stati i pogledati kako dalje.
- do sada su u Sinodu bili uključeni od svećenika samo župnici. Trebalo bi uključiti i svećenike iz institucija(KBF, Dom i ostali) neka i oni daju svoj prilog pripravi za Sinodu.

Imenovanja i premještaji

Vlč. gosp. Juro Babić imenovan župnikom u župi Rođenja BDM u Brusnici (Dekret br. 1592/2015 od 14. prosinca 2015.)

Vlč. gosp. Ivan Ravlić razriješen službe upravitelja župe Rođenja BDM Brusnica (Dekret br. 1593/2015 od 14. prosinca 2015.)

Vlč. gosp. Marko Mikić imenovan promicateljem duhovnih zvanja u Vrhbosanskoj nadbiskupiji (Dekret br. 1594/2015 od 14. prosinca 2015.)

Vlč. gosp. Zvonko Zečević, OFM, razriješen službe župnog vikara župe Sv. Franje Asiškog Šikara i imenovan župnim vikarom u župi Bezgrešnog začeca BDM Dubrave (Dekret br. 1612/2015 od 19. prosinca 2015.)

Vlč. gosp. Ivan Karača razriješen službe župnog vikara župe Sv. Ivana Krstitelja Lug-Brankovići i imenovan župnikom župe Rođenja BDM Bežlja (Dekret br. 22/2016 od 12. siječnja 2016.)

Vlč. gosp. Ivan Marić, OFM, imenovan vršiteljem dužnosti dekana Derventskog dekanata (Dekret br. 102/2016 od 1. veljače 2016.)

Vlč. gosp. Dražen Kustura, đakon, imenovan na uskršni đakonski praktikum u župu Sv. Ante Padovanskog u Žepču (Dekret br. 193/2016 od 25. veljače 2016.)

Vlč. gosp. Marko Slišковиć, đakon, imenovan na uskršni đakonski praktikum u župu Sv. Josipa u Zenici (Dekret br. 194/2016 od 25. veljače 2016.)

Vlč. gosp. Ivan Ivančević, đakon, imenovan na uskršni đakonski praktikum u župu Sv. Ivana Krstitelja Lug-Brankovići (Dekret br. 195/2016 od 25. veljače 2016.)

Vlč. gosp. Anto Zubak, đakon, imenovan na uskršni đakonski praktikum u župu Sv. Josipa u Zavidovićima (Dekret br. 196/2016 od 25. veljače 2016.)

Vlč. gosp. Ljubo Zadrić, đakon, imenovan na uskršni đakonski praktikum u župu Presvetog Srca Isusova u Katedrali (Dekret br. 197/2016 od 25. veljače 2016.)

Dozvole

Dopis broj 1568/2015 od 16. prosinca 2015.: dozvola gradnje kapelice-mrtvačnice na katoličkom groblju u župi sv. Josipa Radnika na Palama.

Dopis broj 94/2016 od 11. veljače 2016.: dozvola obnove i uređenja župne dvorane-pastoralnog centra u župi Sv. Ane u Radunicama.

Povelja

o posveti nove crkve

*U ime Presvetog Trojstva:
Oca, Sina i Duha Svetoga!*

*U vrijeme pontifikata pape Franje,
Vrhbosanskog nadbiskupa Vinka kardinala Puljića,
Provincijala Bosne Srebrene fra Lovre Gavrana,
Župnika fra Petra Karajice,
Dana 3. listopada 2015. godine*

*Uzoriti Vinko kardinal Puljić, nadbiskup vrhbosanski
Posveti novu župnu crkvu Svetoga Franje Asiškoga
na Dobrinji na ponos katoličkog i hrvatskog puka ove župe,
ugradivši moći blaženog Jakova Zadranina (1400-1490).*

*Župa je osnovana 12. kolovoza 1997. odvajanjem od župe Stup.
Crkvu i pastoralni centar je projektirao arhitekt Ivan Straus.
Građevinski radovi započeli 2. listopada 2010. a blagoslov
gradilišta i kamena temeljca obavio kardinal Puljić 18.6.2011.
Blagoslov garaže župne kuće za molitveni prostor 16.9.2012.
Kuća završena, crkva posvećena, blagoslov zvona 22.12.2013.
U siječnju 2015. u župi žive 644 vjernika u 305 obitelji.*

Vinko kardinal Puljić
nadbiskup vrhbosanski

fra Lovro Gavran
provincijal Bosne Srebrene

fra Petar Karajica
župnik

ODLUKA

O MJESTU POSEBNOG PIJETETA ŽRTVAMA RATA

Župa sv. Ivana Krstitelja Uzdol, proživjela je teška stradanja za vrijeme Domovinskog rata 1992.-1995. godine. Posebno je dan stradanja nevinih ljudi bio 14. rujna 1993. godine kada su muslimanske snage masakrirale 29 civila i 12 vojnika Hrvatskog vijeća obrane. Tijela pokojnika sahranjena su na spomen groblju uz župnu crkvu, gdje se osobito na blagdan Uzvišenja Svetog Križa odaje poštovanje tim žrtvama i svim žrtvama rata.

U 2016. godini Župa obilježava 160. godina postojanja. Ova godina je proglašena i Godinom Božanskog milosrđa, koju ćemo u znaku Kristova križa i njegove muke i pomirenja proživljavati kroz korizmeno vrijeme. Zato ovo mjesto stradanja:

PROGLAŠAVAM MJESTOM POSEBNOG PIJETETA ŽRTVAMA RATA!

Neka to bude mjesto Božanskog milosrđa za sve duše. Neka Dobri Bog udijeli pokojnima smiraj, a živima oslobođenje od svake mržnje i zla, kroz zahvaćenost Božanskim milosrđem očitovanog na križu Gospodinovu, kroz njegovu muku i smrt.

Mrtvima svjetlost vječna, a živima Božji mir, pravednost i milosrđe!

Vinko kardinal Puljić
Vinko kardinal Puljić
nadbiskup metropolit vrhbosanski

Dano u Sarajevu 10. veljače 2016. na početku korizme i o 25. obljetnici biskupske službe

Kronika Vinka kardinala Puljića

od 1. prosinca 2015. do 1. ožujka 2016.

3. prosinca 2015.

Nadbiskup se vratio sa putovanja iz Bruxellsa.

4. prosinca 2015.

U 11:00h nadbiskup je posjetio ured direktora za koordinaciju policijskih tijela BiH i susreo se sa gospodinom Mirsadom Vilić direktorom i njegovim suradnicima. Kardinal je gospodinu Viliću zahvalio za izvrsno obavljen posao prigodom papina pohoda BiH 6. lipnja. Na susretu je dogovoreno da će vozilo u kojem se papa vozio prilikom boravka BiH biti poklonjeno vrhbosanskoj nadbiskupiji.

U 16:00h nadbiskup je započeo duhovnu obnovu u VBS-u. Na početku nadbiskup je imao razmatranje za bogoslove na temu zajedništva te nakon razmatranja ispit savjesti. U 18:00h nadbiskup je predslavio Svetu misu u bogoslovskoj kapelici.

U 19:15h nadbiskup se susreo sa apostolskim nuncijem u BiH mons. Luigi Pezzutom u prostorijama Apostolske nuncijature.

U 20:30h nadbiskup je imao susret sa bogoslovima u kojim su imali bogoslovi prigodu postavljati pitanja nadbiskupu.

5. prosinca 2015.

U 9:00h nadbiskup je u kapelici VBS-a predvodio klanjanje Isusu u Presvetom Oltarskom Sakramentu i imao meditaciju.

U 9:30h nadbiskup je imao susret sa odgojiteljima u VBS-u.

U 11:00h nadbiskup je predslavio Svetu misu u kapelici VBS-a i dvojici bogoslova Davoru Madžareviću i Josipu Erjavcu podijelio službu akolitata.

U 15:00h nadbiskup je primio na razgovor gospodina Vedrana Džida.

U 16:00h nadbiskup je primio na razgovor gospođu mr. sc. Sandu Smoljo.

U 17:00h nadbiskup je primio na razgovor patra Matu Anića urednika Radio Marije Bosne i Hercegovine.

6. prosinca 2015.

U ranim jutarnji satima nadbiskup se uputio u župu Vijaka. U 11:00h nadbiskup je predslavio Svetu misu za narod pred prepunom župnom crkvom. Nadbiskup je pod Svetom misom blagoslovio novu isповјedaonicu, te

posvetio župnu zajednicu Presvetom Srcu Isusovu i Prečistom Srcu Marijinu. To je pobožnost koju je župnik fra Marinko Štrbac pokrenuo za župnu zajednicu. Nakon Svete mise nadbiskup je podjelio paketiće djeci koja su bila nazočna na misi. U 12:15h nadbiskup je predvodio pobožnost križnoga puta i blagoslovio postaje novonapravljenog križnoga puta.

U 16:15h nadbiskup je posjetio mons. Antu Ćosića župnika u Brezi.

7. prosinca 2015.

U 9:30h nadbiskup je primio na razgovor njegovu ekselenciju gospodina Ivana del Vecchia ambasadora Republike Hrvatske u Bosni i Hercegovini.

U 10:15h nadbiskup je primio na razgovor mons. Ivu Tomaševića generalnog tajnika BK BiH.

U 11:00h nadbiskup je primio na razgovor patra Krešimira Djakovića župnika župe Sv. Ignacija Loyolskog na Grbavici.

U 20:00h nadbiskup je nazočio tribini u zgradi VBS-a u organizaciji KBF-a Sarajevo.

8. prosinca 2015.

U 10:30h nadbiskup je predslavio Svetu misu u Sarajevskoj katedrali. Taj dan je blagdan Bezgrješnog začeca BDM suzaštinik vrhbosanske nadbiskupije. Na taj dan 1918. preminuo je prvi vrhbosanski nadbiskup dr. Josip Stadler. Svetoj misi nazočilo je 15 svećenika te Mons. Luigi Pezzuto apostolski nuncij u BiH i mons. Pero Sudar pomoćni biskup vrhbosanski.

U 13:00h nadbiskup je posjetio Stadlerov dječiji dom Egipat kojega Vode sestre SMI, nazočio kratkoj predstavi u kojoj su kandidatice prikazale povijest osnutka družbe SMI. Nakon kratke predstave nadbiskup je nazočio svečanom ručku sa sestrama, mons. Pavom Jurčić postulatorom kauze, vlč. Markom Majstorović župnikom katedralne župe Presvetog Srca Isusova te vlč. Ljubom Zadrić đakonom u katedralnoj župi. Nadbiskup je održao prigodni govor na svečanom ručku i zaželio obilje blagoslova u djelovanju i poslanju sestara. Nakon ručka nadbiskupa su pozdravila djeca, štíćenici Stadlerova doma Egipat te je uslijedilo fotografiranje sa djecom doma.

U 20:00h nadbiskup je nastupio na Radio Mariji BiH gdje je dao intervjuu patru Mati Aniću na temu Godine Milosrđa koja je započela u katoličkoj crkvi. Nadbiskup je pojasnio slušateljima kako će biti obilježen početak Godine Milosrđa i u našoj nadbiskupiji te pozvao sve vjernike da iskoriste i otvore se milosti koju Gospodin daje.

9. prosinca 2015.

U 9:30h nadbiskup je predsjedao sjednicom Povjerenstva Sinode vrhbosanske nadbiskupije.

U 11:25h nadbiskup je primio na razgovor vlč. dr. sc. Mirka Šimića ravnatelja Caritasa VN i profesora na KBF-u u Sarajevu.

U 14:30h nadbiskup je primio na razgovor mons. Tomu Vukšića vojnoga biskupa u BiH, vlč. Željka Čuturića generalnog vikaravojne biskupije, vlč. Josipa Tadića tajnika biskupa Vukšića te četvoricu generala i jednoga bojnika na čelu sa generalom gosp. Antom Jeleč. Tom prigodom general Jeleč darovao je kardinalu portret koji je naslikao jedan od vojnika OS BiH a kardinal je generalima i gospodinu bojniku poklonio po jedan primjerak monografije papina pohoda Sarajevu 6. lipnja 2015.

U 16:00h nadbiskup je predsjedao sjednicom Upravnog vijeća Centra za pastoral mladih Ivan Pavao II. Sjednica se održavala u prostorijama Centra.

U 17:15h nadbiskup je u prostorijama Centra za pastoral mladih Ivan Pavao II. primio na razgovor zagrebačkog gradonačelnika gospodina Milana Bandića i njegove suradnike. Nadbiskup je gosp. Bandiću poklonio monografiju papina pohoda BiH 6. lipnja. Gospodin Bandić je u službenoj posjeti gradu Sarajevu te je izrazio želju susresti se sa nadbiskupom.

10. prosinca 2015.

U 11:00h nadbiskup je predslavio Svetu misu u župi Uznesenja BDM Haljinići i blagoslovio novoizgrađenu župnu crkvu, prvu nakon osnivanja same župe. Projek izgradnje župne crkve u Haljinićima podržao je nadbiskup u suradnji sa župnikom vlč. Josipom Šimunovićem. Ove godine crkva je započeta sa izgradnjom i osposobljena je za slavljenje Svete mise. Današnjoj svečanosti nazočilo je 10 svećenika iz okolnih župa i iz institucija vrhbosanske nadbiskupije. To je veliki dan za malo stado koje se nalazi u toj župi. Nakon Svete mise i blagoslova uslijedilo je zajedničko druženje.

U 15:15h nadbiskup je primio na razgovor gđu. Zdravku Bago.

U 17:00h nadbiskup je u televizijskoj kući TV1 dao intervjuu koji će biti emitiran za Božić.

U 19:30h nadbiskup je primio na razgovor mons. mr. sc. Tomu Kneževića ravnatelja Caritasa BiH i profesora na KBF-u u Sarajevu.

11. prosinca 2015.

U 8:30h nadbiskup je primio na razgovor don Michellea Capassa rektora Međunarodnog misijskog sjemeništa Redemptoris Mater u Vogošći.

U 10:00h nadbiskup je posjetio TV OBN gdje je dao intervjuu koji će biti emitiran u Božićnom vremenu.

U 11:00h nadbiskup je zajedno sa mons. Ivom Tomašević posjetio zgradu BHRT-a i susreo se sa direktorima. Cilj susreta bila je zahvala za odrađeni posao javnoga RTV servisa prigodom papina pohoda BiH 6. lipnja 2015. U znak zahvalnosti nadbiskup je poklonio četiri monografije papina pohoda BiH. Prilikom toga posjeta nadbiskup je obišao prostorije Federalne televizije i susreo se sa gospođicom Marinom Knežević koja radi na toj televiziji religijski sadržaj ispred Vrhbosanske nadbiskupije.

U 15:00h nadbiskup je dao Božićni intervjuu za televiziju FACE u prostorijama Ordinarijata.

U 16:30h nadbiskup je dao Božićni intervjuu za TV KISS u prostorijama Ordinarijata.

U 17:45h nadbiskup je dao Božićni intervjuu za internetski portal Klix.

12. prosinca 2015.

U 11:00h nadbiskup je predslavio Svetu misu u Nadbiskupijskom centru za pastoral Mladih Ivan Pavao II. Povod je bio potpisivanje ugovora stipendista fonda "Fons" kojim upravlja vlč. Ilija Orkić. Nakon mise i potpisivanja ugovora uslijedio je zajednički ručak, a nakon ručka nadbiskup je u pratnji vlč. dr. sc. Šime Maršića, vlč. Ilije Orkića i vlč. Miroslava Čavara obišao gradilište na kojem se izgrađuje studentski dom organizacije Fons u ulici Ljubljanska u Sarajevu.

U 17:00h nadbiskup je primio na razgovor vlč. Marka Mikića vicerektora u VBS-u.

13. prosinca 2015.

U 10:30h nadbiskup je predslavio Svetu misu u sarajevskoj katedrali. Povod je bio otvaranje "Vrata Milosrđa". 8. prosinca prema odluci Svetoga Oca pape Franje započela je Jubilara Godina Milosrđa gdje je papa u buli *Lice*

milosrđa preporučio da se u svim mjesnim crkvama učini ova simbolička gesta. Nadbiskup je to učinio i u sarajevskoj katedrali. Svetoj misi nazočili su vjernici grada Sarajeva a koncelebriralo je 7 svećenika. Procesijski se išlo oko katedrale, zatim je nadbiskup otvorio glavna vrata katedrale te unutar katedrale izmolio molitve predviđene obrednikom koji je sastavljen za tu prigodu. U svojoj homiliji nadbiskup je protumačio što se od nas očekuje u godini milosrđa te protumačio i podsjetio vjernike i svećenike na tjelesna i duhovna djela milosrđa.

U 19:30h nadbiskup je primio na razgovor mons. dr. sc. Franju Komaricu biskupa banjolučkog.

14. prosinca 2015.

U 9:30h nadbiskup je primio na razgovor gospodina Janka Hlpka.

U 10:30h nadbiskup je primio na razgovor fra Josu Oršolića ravnatelja karitativne udruge "Kruh Sv. Ante".

U 11:00h nadbiskup je primio na razgovor vlč. Josipa Šimunovića, župnika župe Uznesenja BDM u Haljinićima.

U 11:30h nadbiskup je primio na razgovor vlč. dr. sc. Tomislava Mlakića predstojnika Katedetskog ureda VN.

15. prosinca 2015.

U 9:15h nadbiskup je primio na razgovor gospođu Dušanku i njezinu kćerku iz župe Breza.

U 10:30h nadbiskup je dao intervju za *Radio Žepče* i *Radio postaju Žepče*.

U 11:45h nadbiskup je primio don Francesca d Alfonsa di Beluna iz Italije koji je došao upratnji sestre Kristine Adžamić SMI.

U 18:00h nadbiskup je predslavio svetu misu u crkvi Kraljice krunice na Banjskome brijegi povodom spomendana blažene s. Jule i susedara drinskih mučenica. U koncelebraciji je bilo oko desetak svećenika, pjevao je bogoslovski zbor i na misi je bio nazočan veliki broj vjernika i mladih iz inetrnata. Nakon svete mise svećenici su se zajedno sa nadbiskupom uputili do oltara posvećenog blaženicama te izmolili molitvu za njihovo proglašenje svetima.

16. prosinca 2015.

U 9:00h nadbiskup je dao intervju za *Anadolu agency*.

U 10:00h nadbiskup je primio na razgovor gospodina Zekerijaha Smajića iz *SENS NEWS*

AGENCY.

U 15:00h nadbiskup je predsjedao sjednicom Ordinarijata vrhbosanskog.

U 17:00h nadbiskup je dao intervju za *Radio Mir Međugorije*.

U 20:00h nadbiskup je nazočio božićnoj priredbi u Vrhbosanskom bogoslovnom sjemeništu koju su pripremili bogoslovi istoga sjemeništa.

17. prosinca 2015.

U 9:00h nadbiskup je dao intervju za Hayat TV.

U 15:00h nadbiskup je primio na razgovor gospođicu Teu Vuglec, studenticu na postdiplomskom studiju u Beču.

U 18:00h nadbiskup je nazočio svečanom Božićnom prijemu kod predsjednika dr. Dragana Čovića u zgradi Parlamenta BiH.

18. prosinca 2015.

U 10:00h nadbiskup je dao intervju za *Federalni radio*.

U 11:00h nadbiskup je primio na razgovor patra Krešimira Djakovića župnika župe SV. Ignacija Loyolskog - Grbavica.

U 13:00h nadbiskup je primio na božićno čestitanje bogoslove međunarodnog misijskog sjemeništa Redemptoris Mater iz Vogošće.

U 14:30h nadbiskup je posjetio ured Caritasa BiH i susreo se sa ravnateljem mons. mr. sc. Tomom Knežević i djelatnicima Caritasa.

U 18:00h nadbiskup je nazočio božićnoj priredbi franjevačkog sjemeništa i gimnazije u Visokom.

19. prosinca 2015.

U 9:00h nadbiskup je posjetio samostan sestara karmelićanki u Sarajevu. Nadbiskup je održao sestrama kratko razmatranje na temu zajedništva a nazočilo je pet šest sestara. Nakon razmatranja uslijedilo je zajedničko druženje.

U 11:00h nadbiskup je primio na razgovor vlč. Juru Babića.

U 12:00h nadbiskup je nazočio humanitarnoj izložbi koju organizira KŠC sv. Josip u Sarajevu.

U 15:30h nadbiskup je primio na razgovor bogoslova Antu Vrhovca.

U 18:30h nadbiskup je primio na razgovor mons. Luigi Pezzuta apostolskog nuncija u BiH.

20. prosinca 2015.

U 14:00h nadbiskup u Tolisi je predslavio Svetu misu zadušnicu za pokojnog fra Andriju Živkovića. Na Svetoj misi zadušnici je bilo oko 40 svećenika uglavnom franjevaca. Bio je

nazočan i provincijal franjevačke provincije Bosne Srebrene fra Lovro Gavran.

U 19:00h nadbiskup je u Vitezu nazočio božićnom koncertu kojega su organizirali gospodarstvenici iz Viteza i veleposlanstvo Republike Hrvatske. Na početku koncerta nadbiskup je održao prigodan govor.

21. prosinca 2015.

U 10:00h nadbiskup je primio na razgovor vlč. Miroslava Čavara župnika župe Uznesenja BDM na Stupu i direktora Medijskog centra VN.

U 11:30h nadbiskup je primio na razgovor vlč. dr. sc. Šimu Maršića profesora na KBF-u i ravnatelja Nadbiskupijskog centra za pastoral mladih "Ivan Pavao II."

U 18:00h nadbiskup se susreo sa vlč. dr. sc. Mirkom Šimićem ravnateljem Caritasa VN u zgradi Caritasa na Stupu.

U 19:00h nadbiskup je nazočio Božićnoj priredbi koju su organizirali bogoslovi franjevačke bogoslovije na Nedžarićima.

22. prosinca 2015.

U 8:30h nadbiskup je predslavio Svetu misu u svećeničkom umirovljeničkom domu u Sarajevu. Pod Svetom misom koncelebriralo je 12 svećenika od kojih 10 umirovljenika koji žive u domu. Nakon Mise nadbiskup je doručkovao sa umirovljenicima te u pratnji ravnatelja doma vlč. Fabijana Stanušića obišao gradišće rezidencije.

U 12:00h nadbiskup je primio na razgovor gospodina Luku Džolan.

U 14:30h nadbiskup je posjetio vlč. dr. sc. Antu Ledića župnika župe Presvetog Trojstva u N. Travniku.

U 17:30h nadbiskup se susreo sa sjemeništarcima i internistima u Nadbiskupijskom sjemeništu "Petar Barbarić" gdje su sjemeništarci čestitali nadbiskupu Božić a nakon toga nadbiskup se obratio sjemeništarcima prigodnim riječima. Nakon čestitanja nadbiskup je dao kratki intervju za travničku televiziju *Kanal 6*.

U 18:00h nadbiskup je nazočio Božićnoj priredbi u Nadbiskupijskom sjemeništu "Petar Barbarić" u Travniku.

23. prosinca 2015.

U 11:00h nadbiskup je održao press konferenciju na kojoj je isčitao božićnu poslanicu.

U 11:30h nadbiskup je dao intervju za *Federalnu televiziju*.

U 11:35h nadbiskup je dao intervju za HRT.

U 12:15h nadbiskup je dao intervju za *Radio RTRS*.

U 14:30h nadbiskup je posjetio tajništvo BK BiH i susreo se sa generalnim tajnikom mons. Ivom Tomaševićem.

U 17:00h nadbiskup je u pratnji vlč. Pere Brajke bolničkog kapelana posjetio vlč. Božu Odobašića u Kliničkom centru u Sarajevu.

24. prosinca 2015.

U 11:00h nadbiskup je primio svećenike, redovnike i redovnice na tradicionalno Božićno čestitanje. Tom prigodom Božićnu čestitku nadbiskupu izrekao je vlč. Jakov Kajinić duhovnik u VBS-u. U svome govoru čestitarima nadbiskup je napomenuo da se nalazimo u Godini milosrđa, da treba da zajedno radimo na spasenju duša, da nismo izolirani od grijeha te naveo "24 antibiotika" za borbu protiv napasti kojima su izložene osobe sa posebnim poslanjem oslanjajući se na govor pape Franje rimske kuriji. Na čestitanju su bili mons. Luigi Pezzuto apostolski nuncij u BiH, mons. Tomo Vukšić vojni ordinarij i fra Lovro Gavran provincijal franjevačke provincije Bosne srebrene.

U 24:00h nadbiskup je predslavio Svetu misu polnoćku u sarajevskoj katedrali Presvetoga Srca Isusova. Koncelebriralo je 10 svećenika među kojima i apostolski nuncij mons. Luigi Pezzuto i dva đakona. U svojoj homiliji kardinal se osvrnuo i kroz prizmu Marije, josi pa i Maloga Isusa spomenuo ratom zahvaćene zemlje, obespravljene radnike, napuštene i ostavljene roditelje, siromašne i zaboravljene te pozvao svetu Obitelj da dođu na ta mjesta i donesu blagoslov. Svetoj misi polnoćki nazočila su trojica predstavnika Srpske Pravoslavne Crkve. Nakon Mise u prostorijama ordinarijata nastavljeno je druženje u duhu Božića na kojem su nazočili i članovi Srpske Pravoslavne Crkve.

25. prosinca 2015.

U 10:30h nadbiskup je predslavio svečanu pontifikalnu Misu u sarajevskoj katedrali. Pod Svetom misom koncelebriralo je 13 svećenika među kojima apostolski nuncij mons. Luigi Pezzuto i fra Lovro Gavran provincijal franjevačke provincije Bosne srebrene đakon. U svojoj homiliji nadbiskup je tumačio smisao Božića, smisao slavljenja Božića te molio za sve koji su u potrebi. Nakon mise u prostorijama ordinarijata upriličeno je čestitanje gdje su

građani imali priliku čestitati Božić nadbiskupu. Nakon čestitanja nadbiskup je nazočio tradicionalnom ručku sa apostolskim nuncijem i članovima ordinarijata i nuncijature.

U 15:30h nadbiskup je posjetio dječiji dom "Egipat" te nazočio predstavi koju su štitenici toga doma priredili a u kojoj je prikazan nadbiskup Josip Stadler i njegovo zauzimanje za siromašnu i napuštenu djecu. Nakon toga nadbiskup je nazočio prigodnom druženju koje su organizirale sestre SMI u domu "Egipat".

U 17:00h nadbiskup je posjetio provincijalnu kuću sestara Franjevki Bosansko-Hrvatske provincije, susreo se sa provincijalkom s. Katom Karadža te zajednici čestitao Božić.

26. prosinca 2015.

U 11:00h u Svećeničkom domu održan je tradicionalni Božićni prijem gdje su osobe iz javnog, političkog i kulturnog života imali prigodu nadbiskupu čestitati Božić.

28. prosinca 2015.

U 9:30h nadbiskup je primio na razgovor profesora Franju Marića.

31. prosinca 2015.

U 18:00h nadbiskup je predslavio Svetu misu zahvalnicu u sarajevskoj katedrali. Nažočilo je oko 10 svećenika i apostolski nuncij mons. Luigi Pezzuto. Nadbiskup je u svojoj homiliji napravio kratki presjek što se sve događalo u protekloj godini u svijetu i u BiH. Na poseban način je istaknuo pohod pape Franje BiH.

1. siječnja 2016.

U 10:30h nadbiskup je nazočio Svetoj misi u katedrali koju je predslavio mons. Luigi Pezzuto apostolski nuncij. Nakon mise održan je tradicionalni ručak u prostorijama Ordinarijata na kojemu je nazočio i sam nuncij.

U 15:15h nadbiskup je primio na razgovor vlč. Davora Topić župnika župe Presvetog Srca Isusova u Skoplju i župnoga vikara te župe vlč. Jošt Mezega.

2. siječnja 2016.

U 9:00h nadbiskup je primio na razgovor vlč. Davora Topića i vlč. Jošt Mezega.

3. siječnja 2016.

U 15:30h nadbiskup je predslavio Svetu misu zadušnicu i pogrebne obrede za pokojnu Luju Dominković, majku vlč. Ante Dominkovića u Oštroj Luci.

4. siječnja 2016.

U 11:30h nadbiskup je primio na razgovor gospodina Zvonimira Ćorić.

U 15:45h nadbiskup je primio na razgovor mons. Ivu Tomaševića generalnog tajnika BK BiH.

5. siječnja 2016.

U 14:30h nadbiskup je primiona razgovor dr. sc. vlč. Dubravka Turaliju profesora Svetoga Pisma SZ na KBF-u u Sarajevu.

U 18:00h nadbiskup je nazočio svečanom Božićnom prijemu kod člana predsjedništva BiH gospodina Mladena Ivanića u zgradi Predsjedništva.

6. siječnja 2016.

U 10:30h nadbiskup je predslavio Svetu misu u sarajevskoj katedrali Presvetog Srca Isusova. Danas je ujedno i 25 godina kako je nadbiskupa u Rimu zaredio Sv. Ivan Pavao II. Na miisi su nazočili svećenici koji djeluju u Sarajevu, a na početku Svete mise nadbiskupu je u ime svećenika čestitao mons. Luka Tunjić generalni vikar vrhbosanske nadbiskupije. U svojoj homiliji nadbiskup se prisjetio nekih događanja iz toga vremena te izrekao svoju zahvalu Gospodinu za milost koju mu je udjelio pored njegove slabosti i krhkosti koja je samo Gospodinu poznata. Nakon Svete mise upriličen je ručak u prostorijama Ordinarijata a na ručku su sudjelovali svećenici i predstavnici institucija kojima je nadbiskup udjelio priznanja za nesebičan doprinos tijekom njegove pastirske službe u ovoj nadbiskupiji. Svećenici kojima je nadbiskup darovao priznanje su: Mons. Mato Zovkić umirovljeni profesor, mons. Ivo Tomašević generalni tajnik BK BiH i prvi osobni tajnik nadbiskupa, vlč. Jakov Kajinić duhovnik u VBS-u, vlč. Fabijan Stanušić ravnatelj svećeničkog doma, vlč. Marko Zubak župnik u Bijeljini, profesor Franjo Marić i gospodin Anto Kvesić. Institucije kojima je nadbiskup podjelio priznanje su: KBF, Katedralni zbor Josip Stadler, Sjemenište Petar Barbarić, Susatav katoličkih škola za Europu, Katehetski ured, VBS, Katolički Tjednik, Apostolska nuncijatura, Centar za mlade, Družba sestara Služavke Maloga Isusa, Caritas VN. Nakon podjelje priznanja nadbiskup je održao kratki govor u kojem zahvalio svima koji su mu bili od pomoći u upravljanju biskupijom u teškim vremenima te je citirao Sv. Ivana Pavla II. koji mu je osobno rekao da kada ga je redio za biskupa i kada mu je stavljao biskupski križ nije ni sam bio svjestan koliki mu je križ na ramena stavio.

U 16:00h nadbiskup je primio na razgovor gospođicu Vanju Karlović.

7. siječnja 2016.

U 9:15h nadbiskup je dao intervju za Kato-
lički tjednik.

U 14:00h nadbiskup je otputovao u Zagreb.

8. siječnja 2016.

Nadbiskup je u Zagrebu nazočio svečanom simpoziju kojega su organizirali dominikanci hrvatsk provincije povodom 800 godina od utemeljenja dominikanskog reda. Simpozij je nosio naslov "Imaju li religije značenje za Europu". Na početku simpozija nadbiskup je održao prigodni govor.

9. siječnja 2016.

Nadbiskup se vratio iz Zagreba.

10. siječnja 2016.

U 15:00h nadbiskup je predslavio misu zadušnicu i imao sprovodne obrede za pokojnog svećenika vlč. Antu Ćosića u župi Bežlja gdje je pokojnik bio župnik. Na sahrani bilo je oko 60 svećenika i oko 1000 vjernika iz raznih župa.

11. siječnja 2016.

U 10:00h nadbiskup je predsjedao sjednicom Vijeća za ekumenizam i dijalog među religijama i kulturama BK BiH.

U 15:00h nadbiskup je primio na razgovor vlč. Iliju Karlovića župnika u župi Imena Marijina u Gromiljaku.

U 16:00h nadbiskup je primio na razgovor fra Josipa Ikića gvardijana iz Visokog.

U 16:15h nadbiskup je primio na razgovor dr. sc. vlč. Šimu Maršića ravnatelja Nadbiskupijskog centra za pastoral mladih "Ivan Pavao II." i profesora na KBF-u.

U 16:30h nadbiskup je primio na razgovor gospodina Antona Lovrenovića.

12. siječnja 2016.

U 9:45h nadbiskup je primio na razgovor vlč. Gabrijele Jukića svećenika Vrhbosanske nadbiskupije koji se sprema za odlazak u misije u Afriku.

U 10:10h nadbiskup je primio na razgovor mons. Slađana Ćosića svećenika vrhbosanske nadbiskupije koji je u službi diplomaciji Svete Stolice.

U 15:00h nadbiskup je dao intervju za Radio BiH.

13. siječnja 2016.

U 10:30h nadbiskup je primio na razgovor gospodina Josipa Ivića.

U 11:45h nadbiskup je primio na razgovor

vlč. Iliju Matanovića župnika u Jelaškama i fra Marinka Štrbca župnika u Vijaci.

U 16:00h nadbiskup je primio na razgovor mons. Ivu Tomaševića generalnog tajnika BK BiH.

14. siječnja 2016.

U 8:30h nadbiskup je primio na razgovor fra Slavka Topića.

U 9:30h nadbiskup je primio na razgovor vlč. Miroslava Ćavara direktora Medijskog centra i župnika župe Uznesenja BDM - Stupu.

U 10:00h nadbiskup je primio na razgovor fra Marka Jukića župnika u Suhom Polju.

U 15:00h nadbiskup je predsjedao sjednicom Ordinarijata vrhbosanskog.

U 16:00h nadbiskup je primio na razgovor preč. mr. sc. Josipa Kneževića rektora VBS-a.

15. siječnja 2016.

U 10:00h nadbiskup je dao intervju za Radio Bosne i Hercegovine.

U 18:00h nadbiskup je predslavio Svetu misu za bogoslovsku zajednicu u VBS-u.

16. siječnja 2016.

U 10:00h nadbiskup je predsjedao sjednici vijeća za pastoral mladih. U 12:00h nadbiskup je predslavio misu na kojoj je bio nazočan veliki broj mladih koji se nalaze na formaciji animatora.

18. siječnja 2016.

U 10:00h nadbiskup je dao intervju za Federalnu televiziju.

U 16:30h nadbiskup je primio na razgovor sestru Mariju Ljevar karmelićanku koja je došla nadbiskupu čestitati 25 jubilej biskupskog posvećenja u ime zajednice sestara Karmelićanki.

U 17:00h u prostorijama ordinarijata upriličena je svečana večera na kojoj su nazočili predstavnici Srpske pravoslavne crkve svi ukućani i nadbiskupova bliža rodbina rodbina. Pod večerom nadbiskupov brat je predao nadbiskupu dar u ime nadbiskupove braće i sestara.

U 18:00h nadbiskup je predvodio liturgiju u katedrali jer danas počinje molitvena osmina za jedinstvo kršćana.

Danas nadbiskup slavi 25 godina od ustoličenja za Vrhbosanskog nadbiskupa. Prigodna akademija je održana u Svećeničkom domu. Na toj akademiji u čast nadbiskupovih 25 godina biskupstva prigodne referate o nadbiskupovu životu imali su mons. Franjo Komarica, biskup banjolučki, mons. Mato Zovkić umirov-

ljeni profesor i mons. Luka Tunjić generalni vikar. Mons. Tunjić je u ime svećenika Vrhbosanske nadbiskupije uručio nadbiskupu repliku misnice i mitru od posljednjeg bosanskoga kralja Stjepana Tomaša i ta misnica i mitra dar je svćenika Vrhbosanske nadbiskupije. Također nadbiskupu su svećenici darovali njegov portret koji je izradio akademski slikar Safet Zec. Pod akademijom prezentirana je i nova knjiga nadbiskupovih propovijedi pod nazivom *Korita prošlosti i pritoke sadašnjosti* koju je uredio dr. sc. vlč. Dubravko Turalija. Svečanoj akademiji nazočili su kardinal Josip Bozanić zagrebački nadbiskup, mons Luigi Pezzuto nuncij u BiH, mons. Pero Sudar pomoćni vrhbosanski biskup, mons. Mate Uzinić, dubrovački biskup, mons. Marin Barišić splitski nadbiskup, mons. Marin Srakić đakovački nadbiskup u miru, mons. Kiro Stojanov skopski biskup, predsjedavajući predsjedništva BiH dr. Dragan Čović i drugi uzvanici iz crkvenog i političkog života. Akademiji je nazočio veliki broj svećenika, redovnika i redovnica.

19. siječnja 2016.

U 9:30h nadbiskup je primio na razgovor mons. Franju Komaricu i mons. Ratka Perića.

U 10:30h nadbiskup je predslavio Svetu misu u katedrali Presvetog Srca Isusova u Sarajevu. Pod Svetom misom propovijedao je nadbiskup zagrebački kardinal Josip Bozanić a povod je bio slavlje 25 godina od imenovanja i ustoličenja nadbiskupa Puljića. Na kraju svoje homilije kardinal Josip Bozanić zahvalio je Bogu za nadbiskupa Puljića i nadbiskupu Puljiću zahvalio što svojim djelovanjem uprisutnjuje Boga te molio za zagovor Blaženu Djevicu Mariju i blaženog Alojzija Stepinca. Pod Svetom misom bio je nazočan veliki broj svećenika oko 100 te biskupi mons. Lugi Pezzuto apostolski nunciju BiH, mons. Stanislav Hočevar beogradski nadbiskup, mons. Marin Barišić splitski nadbiskup, mons. Marin Srakić đakovački nadbiskup u miru, mons. Mato Uzinić dubrovački biskup, mons. Kiro Stojanov skopski biskup, mons. Franjo Komarica banjolučki biskup, mons. Tomo Vukšić vojni ordinarij u BiH, mons. Ratko Perić mostarski biskup mons. Pero Sudar pomoćni biskup vrhbosanski i mons. Marko Semren pomoćni biskup banjolučki, pater Anto Tustonjić isusovački provincijal, fra Lovro Gavran provincijal franjevačke provincije Bosne Srebrene i don Pejo Oršolić

salezijanski provincijal. Pod misom pjevao je zbor bogoslova VBS-a na čelu sa profesorom vlč. Markom Stanušićem. Od predstavnika civilne vlasti na Svetoj misi bili su dr. Dragan Čović predsjedavajuće predsjedništva BiH, Marinko Čavara predsjednik Federacije BiH, gospođa Borjana Krišto te potprijesjednik Republike Srpske Josip Jerković. Nakon Svete mise upriličen je svečani ručak u svećeničkom domu na kojem su nazočili svi svećenici, redovnici i redovnice te predstavnici civilnih vlasti. Tjekom ručka prigodne govore uputili su mons. Tomo Vukšić, mons. Marin Barišić i mons. Marin Srakić te predsjednik dr. Dragan Čović koji su u svome obraćanju čestitali nadbiskupu Puljiću. Na kraju ručka obratio se i sam nadbiskup i u svome govoru zahvalio se Bogu na svemu što je proživio i na darovanoj milosti.

20. siječnja 2016.

U 9:30 nadbiskup je predsjedao sjednicom povjerenstava za sinodu Vrhbosanske nadbiskupije.

U 11:00h nadbiskup je primio na razgovor vlč. Josipa Vajdnara urednika Katoličkog tjednika i župnika u župi Briješće.

21. siječnja 2016.

U 10:00h nadbiskup je primio na razgovor gospodina Iliju Cvitanovića v. d. predsjednika stranke HDZ 1990.

U 11:00h nadbiskup je primio na razgovor fra Zorana Tadića župnika u župi Bugojno i gospodina Andriju

U 11:45h nadbiskup je primio na razgovor fra Andriju Jozića, župnika u župi Doljani.

U 15:00h nadbiskup je primio na razgovor mons. Ivu Tomaševića generalnog tajnika BK BiH.

U 19:30h nadbiskup je nazočio večeri i druženju u apostolskoj nuncijaturi.

22. siječnja 2016.

U 7:00h nadbiskup je predslavio Svetu misu u VBS-u za bogoslove. Ujedno danas je i Sv. Vinko đakon - nadbiskupov imendan. U tradiciji je da nadbiskup na svoj imendan predslavi misu i proslavi imendan sa bogoslovima. Na početku mise nadbiskupa je pozdravio rektor preč. mr. sc. Josip Knežević i uručio mu prigodan dar.

U 10:30h nadbiskup je primio na razgovor don Ivana Štironju ravnatelja Misisjske središnjice BiH.

U 11:00h nadbiskup je primio na razgovor

fra Juru Perića župnika u župi Rumboci.

U 15:30h nadbiskup se susreo u prostorija-
ma Ordinarijata sa djecom iz dječjeg doma
"Egipat" koji su došli u pratnji sestara SMI.
Djeca su nadbiskupi čestitala imendan, otpj-
evala mu dvije pjesme te nakon čestitanja pok-
lonili su nadbiskupu sliku Maloga Isusa. Na-
kon uručivanja darova nadbiskup je opušteno
razgovarao sa djecom i bio otvoren njihovim
pitanjima. Susret je trajao oko 40 minuta.

23. siječnja 2016.

U 10:00h nadbiskup je dao intervju za em-
isiju *Mozaik religija* Federalne televizije.

U 10:30h nadbiskup je primio na razgovor
gospođicu Marinu Knežević.

24. siječnja 2016.

U jutarnjim satima nadbiskup se uputio u
Slavonski Brod gdje je u 10:30h predslavio Sv-
etu misu u župi Gospe brze pomoći povodom
173. godišnjice rođenja S. B. nadbiskupa Stadl-
era. Blagopokojni nadbiskup Stadler rođen je i
kršten u toj župi isti dan. Svetoj misi nazočio
je veliki broj vjernika te župe ali i hodočasnika
kao te velik broj sestara Služavki Maloga Isusa
duhovnih kćeri Sluge Božjega Josipa Stadlera
na čelu sa časnom majkom sestrom Radoslav-
om Radek. Također je bilo nazočno i 7 svećen-
ika koncelebranata te jedan đakon. U svojoj
homiliji nadbiskup se dotakao života i djela
nadbiskupa Stadlera te napomenuo kako je
Božji prst ispisivao stranice njegova života
tako čudesno. Nadbiskup je u svojoj homiliji
napomenuo da je pošast današnjega vremena
ozakonjeno ubijanje djece i pozvao na borbu
molitvom i djelima protiv toga. Nakon Mise
uslijedila je procesija od pastoralnog doma
gdje se slavilo Misno slavlje do župne crkve
gdje su svi zajedno molili za proglašenje Stad-
lera blaženikom. Na završetku nadbiskup je
pozvao vjernike da žarko mole da Gospodin
po zagovoru svoga sluge Stadlera učini čudo
te nas blagoslovi njegovim uzdizanjem na čast
oltara. Nakon Svete mise nadbiskup se upu-
tio u Zagreb.

U 20:00h nadbiskup je odsjeo kod zagreba-
čkog nadbiskupa kardinala Josipa Bozanića te
se susreo sa njime.

25. siječnja 2016.

U 9:00h nadbiskup je u rezidenciji kardin-
ala Bozanića primio gđu. Tanju Popec i dao
intervju za Hrvatski katolički radio.

U 10:00h nadbiskup je primio na razgovor

gđu. Đurđu Adlešić.

U 10:30h nadbiskup je primio na razgovor
gospodina Matu Granića.

U 11:30h nadbiskup je primio na razgovor
vlč. Josipa Pavlovića svećenika VN koji pasto-
ralno djeluje u Njemačkoj.

U 17:00h nadbiskup je bio na zajedničkoj
sjednici HBK i BK BiH u zgradi HBK u
Zagrebu.

U 19:00h nadbiskup je u dvorani Vijenac na
Kaptolu nazočio predstavljanju knjige o nad-
biskupu Strossmeyeru autora mons. Marina
Srakića đakovačkog nadbiskupa u miru.

26. siječnja 2016.

U 9:00h nadbiskup je nazočio otvaranju 56.
Teološko pastoralnog tjedna u Zagrebu na Šal-
ati. Po samome dolasku nadbiskup je dao inter-
vju za obiteljsku televiziju *Laudato TV*. Nad-
biskup je održao prigodan govor na samome
početku. U svome govoru nadbiskup je napo-
menuo da mu je žao što mlađi svećenici u ve-
ćem broju ne nazoče na tome skupu. Nadbis-
kup je nazočio prvom dijelu predavanja.

U 12:00h nadbiskup je predslavio Svetu mi-
su u sjemenišnoj crkvi. Na početku mise nad-
biskupa je pozdravio kardinal Bozanić i čest-
itao mu njegovu 25. obljetnicu biskupskoga
ređenja. Na Svetoj misi bilo je nazočan veliki
broj svećenika koncelebranata te velik broj
biskupa iz Hrvatske.

Nadbiskup je također nazočio i drugom
dijelu prvoga dana pastoralnog tjedna u
Zagrebu.

U 19:00h nadbiskup je nazočio svečanoj
akademiji u dvorani Vijenac na Kaptolu u Za-
grebu povodom završetka godina posvećeno-
ga života, a organizator akademije je Hrvatska
konferencija viših redovničkih poglavara.

27. siječnja 2016.

U 9:00h nadbiskup se iz Zagreba uputio u
Sarajevo.

U 11:00h nadbiskup je posjetio vlč. Antu
Trgovčevića u župi Novo Selo kod B. Broda.

28. siječnja 2016.

U 10:00h nadbiskup je posjetio zajednicu
sestara Uršulinki u Zenici.

U 11:00h nadbiskup je predslavio Svetu
misu u Kazneno popravnom domu u Zenici.
Na poziv vlč. Vladimira Pranjića župnika u
župi Sv. Josipa u Zenici nadbiskup je prihvatio
poziv i predslavio Svetu misu. Na misi je naz-
očilo oko 25 zatvorenika. U homiliji nadbisk-

up je govorio o godini milosrđa i potrebi suočavanja sa samim sobom te otvaranja srca Bogu i prepuštanje Božjoj milosti da srce oblikuje. Nakon mise nadbiskup se kratko zadržao sa zatvorenima gdje su oni imali prigodu postaviti nadbiskupu pitanja. Većina ih se preporučila u nadbiskupove molitve.

U 13:30h nadbiskup je posjetio župu u Ključu pored Zenice te se susreo sa župnikom o. Perom Jurič.

U 15:30h nadbiskup je primio na razgovor mons. Ivu Tomaševića generalnog tajnika BK BiH.

29. siječnja 2016.

U 10:00h nadbiskup je primio na razgovor vlč. Iliju Orkića župnika župe u Radunicama.

U 11:30h nadbiskup je primio na razgovor vlč. Miljenka Džaltu župnika župe na Uzdolu.

U 12:00h nadbiskup je primio Ministra vanjskih poslova Republike Hrvatske njegovu exelenciju gospodina Miru Kovača i veleposlanika RH u BiH njegovu exelenciju Ivana Del Vechia te njihovu delegaciju. U razgovoru koji je trajao oko 40 minuta nadbiskup je iznio svoj pogled stanja u BiH te prioritete u kojima RH može pomoći da se riješe u odnosu prema BiH. Ministar Kovač je iznio svoje planove za vanjsku politiku RH među kojima je istaknuo kao prioritetno dobrosusjedne odnose. Nakon sastanka nadbiskup je ugostio delegaciju na ručku u ordinarijatu.

1. veljače 2016.

U 16:15h nadbiskup je primio na razgovor upravu zajednice Djela Marijina iz Rima te članove te zajednice zadužene za područje Crkve u Hrvata.

U 16:40h nadbiskup je primio na razgovor mons. Ivu Tomaševića generalnog tajnika BK BiH.

U 17:00h nadbiskup je nazočio klanjanju Isusu u Presvetom oltarskom Sakramentu kojega su organizirali i animirali redovnici i redovnice grada Sarajeva uoči dana posvećenog života. Također je nadbiskup nazočio i večernjoj molitvi Božanskoga časoslova a u 18:00h nadbiskup je predslavio Svetu misu pod kojom je propovijedao fra Lovro Gavran provincijal franjevačke provincije Bosne Srebrene. Na kraju mise nadbiskup je svim redovnicima i redovnicama čestitao dan posvećenog života.

2. veljače 2016.

U 8:00h nadbiskup se uputio u Dubrovnik na proslavu Sv. Vlaha zaštitnika Dubrovnika.

Nadbiskup je pošao u Dubrovnik kao posebni izaslanik pape Franje za tu festu kada dubrovčani slave 1700 godina mučeništva Sv. Vlaha i 600 godina zakona o ukidanju trgovine robljem. U 15:30h nadbiskup je u pratnji mons. Mate Uzinića dubrovačkog biskupa i u pratnji mons. Marina Barišića splitskog nadbiskupa i metropolita došao u stari grad Dubrovnik gdje je dočekan uz velike počasti kao posebni izaslanik Svetoga oca pape Franje. Nadbiskup se potom uputio u crkvu Svetoga Vlaha te održao pozdravni govor i proglasio festu Svetoga Vlaha otvorenom tom prigodom nadbiskup je pustio dvije golubice mira.

U 18:00h nadbiskup je u dubrovačkoj katedrali predvodio svečenu večernju molitvu iz Božanskoga časoslova a pod večernjom molitvom propovijedao je nadbiskup Chichaga Blaise Chupich porijeklom Hrvat. Pod svečanom večernjom imenovani su novi kanonici stolnoga kaptola dubrovačke biskupije. Nakon Svečane večernje molitve nadbiskup je nazočio svečanom koncertu u dubrovačkoj katedrali, a nakon koncerta upriličena je svečana večera na kojoj je nazočila i predsjednica RH gđa. Kolinda Grabar-Kitarović.

3. veljače 2016.

U 10:00h nadbiskup je predslavio svečanu Svetu misu ispred dubrovačke katedrale uz nazočnost oko 30 biskupa iz Hrvatske, Srbije, Kosova, Albanije, Bosne i Hercegovine, Austrije, Norveške, Crne Gore i SAD-a, velikim brojem svećenika te nekoliko tisuća vjernika. Na početku Svete mise nadbiskupa kao izaslanika Svetoga oca pape Franje pozdravio je dubrovački biskup mons. Mate Uzinić i zahvalio mu što je u ime Svetoga Oca nazočan i s njima slavi taj za dubrovačku biskupiju i grad važan jubilej. U svojoj homiliji nadbiskup se referirao na papino povjerenje ukazano njemu, zatim je izložio jedan dio povijesti koja povezuje dubrovačku biskupiju i dubrovnik i drevnu Bosansku biskupiju i Bosnu koju danas on kao pastir vodi. Nadbiskup se također osvrnuo i na jubilej 600 godina zakona o zabrani trgovanja robljem te napomenuo današnje probleme po tome pitanju, probleme suvremenoga svijeta te naglasio koja su to moderna ropstva suvremenoga svijeta. Nadbiskup je pozvao okupljene na svojevrstni ispit savjesti i suobličavnju života s Božjim zapovijedima i voljom Božjom. Nakon Svete mise nadbiskup je su-

djelovao u svečanoj procesiji sa relikvijama Sv. Vlaha po ulicam staroga grada Dubrovnika. Nakon procesije nadbiskup je podijelio apostolski blagoslov i potpuni oprost.

U 15:30h nadbiskup je nazočio ceremoniji razvijanja barijaka ispred dubrovačke katedrale.

4. veljače 2016.

U 8:30h nadbiskup je primio na razgovor fra Viktora Nuića.

U 9:00h nadbiskup je predsjedao sjednici umrežavanja struktura Vrhbosanske nadbiskupije.

U 10:15h nadbiskup je primio na razgovor vlč. Pavu Šekeriju duhovnika u malome sjemeništu.

U 11:35h nadbiskup je primio na razgovor preč. Željka Marića rektora nadbiskupijskog sjemeništa "Petar Barbarić" u Travniku.

U 13:20h nadbiskup je primio na razgovor don Michellea Capassa rektora sjemeništa "Redemptoris Mater".

5. veljače 2016.

U 9:00h nadbiskup je primio na razgovor preč. mr. sc. Josipa Kneževića rektora VBS

U 9:30h nadbiskup je primio na razgovor vlč. Fabijana Stanušića ravnatelja svećeničkog doma.

U 11:15h nadbiskup je primio na razgovor vlč. Miljenka Džaltu župnika župe na Uzdolu.

U 15:30h nadbiskup je održao sastanak sa poglvarima VBS-a u prostorijama bogoslovije.

6. veljače 2016.

U 10:30h nadbiskup je primio na razgovor mons. mr. sc. Tomu Kneževića ravnatelja Caritasa BiH i profesora na KBF-u u Sarajevu.

U 11:15h nadbiskup je primio na razgovor vlč. Marka Mikića vicerektora u VBS-u.

U 16:00h nadbiskup je predslavio Svetu misu u župi Uznesenja BDM u Osovi kod Žepča i pod Svetom misom podijelio sakrament krštenja sedmom djetetu jedne obitelji.

7. veljače 2016.

U 11:00h nadbiskup je predslavio Svetu misu u župi sv. Antuna Padovanskog i pod Svetom misom blagoslovio misijski križ i predao ga misionaru vlč. Gabrijelu Jukiću koji odlazi u misije u Afriku država Zambija. Pod Svetom misom koncelebriralo je oko 20 svećenika te je nazočio veliki broj vjernika. U svojoj homiliji nadbiskup je u prvom redu protumačio Riječ Božju a onda se referirao što znači taj misionarski križ, da je to križ kojega treba nositi i s ni-

me naviještati, da taj križ predstavlja misionara koji je poslan u ime Crkve i da Crkva stoji iza njega a ne da je "slobodan strijelac".

8. veljače 2016.

U 11:00h nadbiskup je u pratnji mons. Ante Meštrovića posjetio državni arhiv u zgradi predsjedništva BiH.

U 14:30h nadbiskup je započeo kanonsku vizitaciju župe Rođenja BDM na Brestovskom kod Kiseljaka. Nadbiskup se susreo sa župnikom fra Damirom Pavićem, obišao nekoliko grobalja, u 17:00h predslavio Svetu misu za narod te nakon mise susreo se sa župskim vijećima. Nadbiskup je u ovoj vizitaciji posjetio i samostan sestara Klarisa koje žive i rade na toj župi.

9. veljače 2016.

U 9:30h nadbiskup je započeo kanonsku vizitaciju župe Svetoga Duha u Fojnici. Nadbiskup se susreo sa župnikom fra Nikicom Vujicom, pregledao knjige župne administracije a u 11:00h nadbiskup je predslavio Svetu misu za narod na kojoj je nazočio veliki broj vjernika te župe. Nakon Svete mise nadbiskup se susreo sa članovima župskih vijeća a nakon toga susreta obišao četiri filijalne crkve.

U 16:30h nadbiskup se susreo sa vlč. Jakovom Pavlovićem u župskom uredu u Gromiljaku.

10. veljače 2016.

U 9:00h nadbiskup je primio na razgovor profesora Mirka Pejanovića.

U 15:15h nadbiskup je primio na razgovor gđu. Božanu Ivelić Katavu i dr. sc. vlč. Tomu Mlakića pročelnika Katehetskog ureda VN.

U 18:00h nadbiskup je predslavio Svetu misu u katedrali povodom početka korizme jer je danas Pepelnica. Ujedno je i dan rođenja za nebo blaženoga kardinala Alojzija Stepinca. Nadbiskup se u svojoj homiliji osvrnuo na život našega blaženoga kardinala Stepinca te progovorio o svojim iskustvima tijekom toga vremena.

11. veljače 2016.

U 10:00h nadbiskup je primio na razgovor gospodina Ivana Vukčevića bogoslova kotorske biskupije.

U 10:30h nadbiskup je primio na razgovor mons. Ivu Tomaševića generalnog tajnika BK BiH.

U 11:30h nadbiskup je primio na razgovor gospođu Giselle Wilz – general brigadir – zap-

ovjednicu NATO-a u Sarajevu, monsignor Chad Gion – iz North Dakote vojnog kapelana na službi na Kosovu i Theresia M. Hersch pomoćnicu zapovjednika NATO-a.

U 15:00h nadbiskup je predsjedao sjednicom Ordinarijata vrhbosanskog.

U 17:30h nadbiskup je primio na razgovor mons. dr. sc. Franju Topića profesora na KBF-u u Sarajevu i predsjednika HKD-a Napredak.

12. veljače 2016.

U 9:00h nadbiskup je primio na razgovor gospođu Katu Senjak.

U 9:30h nadbiskup je primio na razgovor gospođicu dr. sc. Sandu Smoljo.

U 20:00h nadbiskup je nazočio svečanoj Livanjskoj večeri u Zagrebu koju su organizirali članovi zajednice livnjaka u RH.

13. veljače 2016.

Nadbiskup se iz Zagreba uputio u Italiju u gradić Codroipo gdje je odsjeo u župi Santa Maria maggiore. Nadbiskupa je dočekaio župnik mons. Ivan Benuzzi. U toj župi nadbiskup je uvečer u 21:00h imao predavanje i osobno svjedočanstvo iskustva rata. Naime u župnoj crkvi izložen je "Crni križ" kojemu su se kroz povijest utjecali vjernici i osuđenici na smrt kojima su bile odsijecane glave. Svakih 25 godina taj križ se izlaže na čašćenje a ove godine je napravljen presedan povodom izvanrednog jubileja milosrđa. Svojim nastupom nadbiskup je pobudio veliko interesiranje nazočnih za BiH.

14. veljače 2016.

U 10:00h nadbiskup je predslavio Svetu misu u župi u Codroipu. Nadbiskupa je na početku mise pozdravio župnik mons. Ivan i zahvalio mu što je došao zajedno sa njima slaviti Boga. Pred prepunom crkvom nadbiskup je propovijedao o križu te pozvao nazočne vjernike da se odazovu u školu križa u kojoj je Isus glavni učitelj. Na kraju svete mise nadbiskup je podjelio svečani blagoslov sa potpunim oprostom. Nakon Svete mise nadbiskup se u pratnji župnika uputio u lokalni starački dom gdje je podijelio blagoslov sa potpunim oprostom svim korisnicima doma katolicima.

15. veljače 2016.

U 9:00h nadbiskup je primio na razgovor mons. Ivu Tomaševića generalnog tajnika BK BiH.

U 11:45h nadbiskup je posjetio središnjicu Caritasa VN. U dječijem vrtiću *Sveta Obitelj* bio

je priređen prigodan program za nadbiskupa prigodom 25 obljetnice biskupskog posvećenja. Odgojiteljice i djeca toga Caritasova vrtića nadbiskupu su priredila prigodan program sa glazbenim i plesnim točkama. Nakon prigodna programa nadbiskup je zajedno sa ravnateljkom vlč. dr. sc. Mirkom Šimić i djelatnicima Caritasa nazočio prigodnom ručku na kojem su djelatnici Caritasa uručili posebnu monografiju povezanosti Caritasu VN i nadbiskupa.

U 15:00h nadbiskup je primio na razgovor vlč. Pericu Majića župnika župe Dragunja.

U 15:15h nadbiskup je primio na razgovor gospođu Zdravku Bago.

U 15:45h nadbiskup je primio na razgovor mons. dr. sc. Antu Ćosića profesora na KBF-u i župnika župe Breza.

U 16:00h nadbiskup je primio na razgovor sestru Admiratu Lučić provincijalnu glavaricu sestara Služavki Maloga Isusa sarajevske provincije.

U 21:00h nadbiskup je nazočio početku duhovnih vježbi za svećenike koje se održavaju u prostorijama VBS-a a koje predvodi pater Mijo Nikić.

16. veljače 2016.

U 7:45h nadbiskup je nazočio nastavku duhovnih vježbi u VBS-u.

U 10:00h nadbiskup je primio na razgovor vlč. Ivu Tomića župnika u Tesliću.

U 10:30h nadbiskup je primio na razgovor vlč. Gorana Kosića župnika u Bjelom Brdu.

U 15:00h nadbiskup je primio na razgovor fra Iku Skoku generalnog vizitatora franjevačke provincije Bosne Srebrene.

17. veljače 2016.

U 7:45h nadbiskup je nazočio nastavku duhovnih vježbi u VBS-u.

U 10:00h nadbiskup je primio na razgovor brata Rogera iz zajednice Taize i vlč. dr. sc. Šimu Maršića.

U 15:00h nadbiskup je primio na razgovor gospođu Božanu Katava i vlč. dr. sc. Tomu Mlakića.

U 19:45h nadbiskup je primio na razgovor vlč. Olivera Jerkovića prefekta u internatu KŠC-a Sv. Josip u Sarajevu.

18. veljače 2016.

U 7:45h nadbiskup je nazočio nastavku duhovnih vježbi u VBS-u.

U 8:30h nadbiskup je primio na razgovor dr. sc. Sandu Smoljo.

U 10:00h nadbiskup se susreo sa vlč. Fabijanom Stanušićem ravnateljem svećeničkog doma.

U 11:30h nadbiskup je predslavio Svetu misu u bogoslovskoj kapelici prigodom završetka duhovnih vježbi a pod Svetom misom propovijedao je pater Mijo Nikić voditelj duhovnih vježbi.

U 14:00h nadbiskup je započeo sa kanonskom vizitacijom župe SV. Ilije u Kiseljaku. Nadbiskup se susreo sa župnikom fra Vinkom Ćurom, obišao filijalnu crkvu, pregledao župske knjige, u 17:00h predslavio Svetu misu za narod te nakon mise održao susret sa članovima župskih vijeća.

U 19:00h nadbiskup je posjetio redovnice sestre Franjevke koje djeluju u župi Kiseljak.

19. veljače 2016.

U 9:30h nadbiskup je započeo kanonsku vizitaciju župe Uznesenja BDM u Kreševu. Nadbiskup se susreo sa župnikom fra Mijom Rajičem, obišao filijalne crkve, pregledao knjige župske administracije i u 11:00h predslavio Svetu misu za narod. Nakon Svete mise nadbiskup se susreo sa članovima župskih vijeća i time završio kanonsku vizitaciju.

U 19:30h nadbiskup je u dvorani KŠC-a Sv. Josip u Sarajevu nazočio prezentaciji filma o Petru Barbariću kojega je izradila HRT.

20. veljače 2016.

U 9:30h nadbiskup je primio na razgovor patra Matu Anića.

U 17:00h nadbiskup se susreo sa mons. Tomom Vukšićem, mos. Ivom Tomašević i vlč. Markom Stanušić.

21. veljače 2016.

U 10:00h nadbiskup je primio na razgovor dr. sc. Sandu Smoljo.

U 16.00h nadbiskup je predslavio Svetu misu neokatekumenskoj zajednici na Gromiljaku.

22. veljače 2016.

U 11:00h nadbiskup je sudjelovao na sjednici MRV-a.

U 15:00h nadbiskup je održao sjednicu sa profesorima KBF-a u zgradi Ordinarijata, a povod sjednice je priprava za Sinodu VN.

23. veljače 2016.

U 9:00h nadbiskup je nazočio sjednici PMD BiH.

U 10:15h nadbiskup je primio na razgovor don Michelle Capasa te još dvojicu neokatekumenskih svećenika i neokatekumenskoga bo-

goslova gospodina Darka Kovačevića.

U 11:00h nadbiskup je primio na razgovor don Milana Ivančevića ravnatelja KŠC-a Don Bosco u Žepču.

U 14:00h nadbiskup je započeo kanonsku vizitaciju župe Sv. Ane u Lepenici, pohodio filijalnu crkvu, dva groblja, pregledao knjige administracije te 17:00h predslavio Svetu misu za narod. Nakon mise nadbiskup se susreo sa vijećnicima te župe.

24. veljače 2016.

U 9:00h nadbiskup je primio na razgovor gospođu Željku Tomašević.

U 10:45h nadbiskup je primio na razgovor gospođu Mrijanović-Begić.

U 14:00h nadbiskup je započeo kanonsku vizitaciju u župi Busovača. Nadbiskup je pohodio filijalnu crkvu, obišao groblja, pohodio zatvorenike zatvora u Busovači, susreo se sa vijećima i u 18:00h predslavio Svetu misu za narod.

25. veljače 2016.

U 9:00h nadbiskup je započeo kanonsku vizitaciju expoziture Sv. Bonaventure u Visokom. Nadbiskup se susreo sa fra Josipom Ikićem župnikom i gvardijanom samostana u Visokom, posjetio filijalnu crkvu u Zimči i arheološki lokalitet staroga samostana iz XIV. stoljeća, pregledao knjige župne administracije te u 11:00h predslavio Svetu misu za narod na kojoj je nazočilo oko 50 vjernika. Nakon Mise nadbiskup se susreo sa članovima vijeća.

U 14:30h nadbiskup se uputio u Mostar na godišnje zajedničko zasjedanje BKBiH i HBK. U 18:00h nadbiskup je nazočio Svetoj misi za narod koju je predslavio mons. Želimir Puljić zadarski nadbiskup i predsjednik HBK. Nakon Mise nadbiskup je nazočio predstavljanju zbornika priređenog mons. Želimiru Puljiću u čast 25 obljetnice biskupskog posvećenja. Nakon predstavljanja zbornika nadbiskup je u društvu biskupa nazočio svečanoj večeri u prostorijama Ordinarijata mostarske biskupije.

26. veljače 2016.

Od 9:00h nadbiskup je predsjedao godišnjoj zajedničkoj sjednici HBK i BK BiH kojoj je nazočila većina biskupa iz Hrvatske i BiH. Sjednica je trajala do 16:30h. Nakon sjednice nadbiskup se uputio u Split. U 20h nadbiskup je nazočio svečanoj večeri u zgradi Ordinarijata u Splitu a razlog okupljanja bio je biskupsko posvećenje mons. Jure Bogdana novoga vojnog ordinarija u RH. Pod večerom nadbiskup

je održao kratki govor u kojemu je zahvalio u prvom redu dosadašnjem vojnom ordinariju mons. Juriju Jazarincu na otvorenosti prema Hrvatima u BiH i stalnom i kontinuiranom zajedništvu. Nadalje nadbiskup se zahvalio splitskome biskupu na susretljivosti i otvorenosti posebno tijekom rata kada je dolazio i prolazio Splitom. Nadbiskup je novome biskupu dosadašnjem rektoru Hrvatskog zavoda Sv. Jeronima zahvalio za sve što je učinio za svećenike koji dolaze iz Vrhbosanske nadbiskupije, za sve što je njemu osobno učinio i poželio mu obilje Božjega blagoslova.

27. veljače 2016.

U 11:00h nadbiskup je koncelebrirao na misi biskupskoga posvećenja mons. Jure Bogdana u splitskoj konkatedrali Sv. Petra i Pavla zajedno sa brojnim biskupima iz RH, BiH i šire. Nakon Mise nadbiskup se uputio u Sarajevo.

28. veljače 2016.

U 10:00h nadbiskup je predslavio Sv. Misu za narod u crkvi Sv. Juraja mučenika u Derventi a pod misom je propovijedao mos. Josip Mrzljak varaždinski biskup. Povod je bio tje-

dan solidarnosti sa Crkvom u BiH. Toje projekt biskupskih konferencija HBK i BK BiH. Svetoj misi je nazočio veliki broj vjernika koji su organizirano došli a sve je uživo prenosio HRT. Nakon mise nadbiskup se uputio u Sarajevo.

U 18:00h nadbiskup je dao intervju za emisiju HRT-a *Biblija* u prostorijama Ordinarijata.

29. veljače 2016.

U 8:40h nadbiskup je primio na razgovor profesora dr. sc. Niku Ikića.

U 9:00h nadbiskup je dao telefonski intervju za radio postaju Mir Međugorije.

U 11:00h nadbiskup je posjetio gradilište staračkoga doma i dječijeg vrtića Caritasa VN na Gromiljaku.

U 14:00h nadbiskup je započeo kanonsku vizitaciju župe Gospe Snježne u Deževicama, u pratnji župnika vlč. Marina Marića obišao filijalnu crkvu i groblje, posjetio vrelo Svetoga Jaova, pregledao knjige administracije i u 16:30h predslavio Svetu Misu za narod.

Propovijed kardinala Puljića na đakonskom ređenju u Katedrali

29. studenoga 2015. godine

Draga braćo misnici svih službi,
dragi kandidati za đakonat,
dragi bogoslovi i sjemeništarci, časne sestre,
draga rodbino naših ređenika,
draga braćo i sestre kako ovdje u Katedrali
tako i oni koji nas prate preko Radio Marije

Došašće je, lijepo i intenzivno vrijeme koje nas budi da bdijemo kako bi doživjeli susret sa Gospodinom jer je On došao, utjelovio se. Ušao je u našu povijest i živi sa onima koji mu se otvore. Ovo je vrijeme gdje treba otvoriti svoja srca Gospodinu. Lijepo i radosno je ovo vrijeme, ljudima nije teško ustati i doći na zornicu, jako raspoloženi kako bi obavili temeljitu i čestitu ispovijed. Osjeća se potreba Boga doživjeti. To je smisao došašća ali još je ljepše što su nakon toga i ljudi raspoloženi jedni drugima praštati. Evanđelje danas poručuje kako treba paziti da srce ne oteža. Čovjek u sebi nosi razne ružne sklonosti, svako od nas ima svoje slabosti i ranjiv je. Potrebno je paziti na to kako bi se mogli otvoriti Gospodinu koji nam dolazi. To je ljepota ovoga vremena. Svijeće koje palimo simboliziraju našu gorljivost kojom želimo još više svjedočiti i zračiti radošću vjere. U tom ozračju doživljavamo još jedan lijepi događaj.

Ovdje pred vama su petorica momaka koji dolaze iz raznih župa, neki su bili u malom sjemeništu a drugi se došli u bogosloviju gdje su odgajani. Proces je to, nije jednostavno sposobiti nekoga kako bi doživio susret sa Isusom. Zvanje je dar koji se živi iz toga susreta. Kao što je Petar rekao Isusu Gospodine ti sve znaš i znaš da te volim. To je i njihov odgovor. Gospodine ti znaš da te volim unatoč mojoj ljudskoj krhkosti i slabosti. Oni ne postaju službenici oltara po svojim zaslugama nego darom Božijim i povjerenjem Crkve. Crkva im daje danas to povjerenje kako bi primili prvi stupanj svećeničkog reda. Papa je rekao kako se mnogi služe Crkvom umjesto da služe Crkvi i u Crkvi što znači da u ljudskoj slabosti postaje zastranjenja. Posebno Sveti Otac kritizira karijerizam, trku za uživanjem i trošenjem. Na

to papa upozorava sve one koji služe Crkvi na razne načine od biskupa pa do onih koji se tek spremaju na služenje Crkvi. Svetim redom se dobija dar, milost kojim služe Crkvi i u Crkvi za Crkvu a ne da se njome služe. Dragi kandidati za đakonat, sjećate se kako sam na duhovnim vježbama nakon jutarnje molitve uzeo kalež i pred vama imao razmatranje. Vi se izuzimate od ovoga svijeta kako bi postali izabrane posude koja služi za žrtvu, za prikazivanje Tijela i Krvi Kristove. Ne zaboravite to i nemojte se izjednačiti sa svjetskim duhom. Budite u svijetu ali kao posude koje nose dragocijenu poruku spasenja, koje nose spremnost života u ljubavi. Vaša ljudskost i krhkost neće prestati, i dalje ćete vi njih nositi zato je potrebno jačati svakim danom. Danas preuzimate posebnu dužnost, drag zadatak moljena časoslova naroda Božjeg, služite Crkvi molitvom i nemojte je okraštati jer mnogi otimaju i krađu joj nadu. Revno molite jer danas nam treba hrabre vjere koja izvire iz tog pouzdanja u Boga. Preuzimate i celibat, nije jednostavno živjeti krepost čistoće u ovome vremenu kada sve pokušava uništiti tu vrednotu u Crkvi. Posebno vam želim staviti na srce Petrove riječi koje smo čuli danas, Gospodin zna da ga ljubimo. Sve dok nam Isus bude mjerilo stojati će te uspravno. Evanđelje poručuje "Gore glave", kada se počnete povijati prema nečemu izgubit će te svoju osobnost i nećete biti prepoznatljivi kao oni koji su se opredijelili za Isusa Krista. Tada će u opasnosti biti vaš celibat. Hrabrim vas danas, nemojte misliti da je to teret, to je dar vama i dar Crkvi da po vama vodi narod Božji, krijepljen i tješen.

Danas kada postajete službenici oltara želim vam podsvijestiti kako se od oltara živi, Crkva živi od te Euharistije. Danas vi postajete graditelji zajedništva vjere u Isusu Kristu. Nisam vam ja mjerilo niti vaše kolege, Isus je taj koji je mjerilo i tebi i meni. Drži se Njegova puta i neka Njegova istina kroz vas svijetli. Gradite zajedništvo u ime Isusa Krista. Zapamtite i kako nema ljubavi bez žrtve, služba olt-

ara označava čovjeka žrtve zato želim ovdje pozvati i vašu rodbinu, vaše župne zajednice da ih pratite jer oni vas trebaju. Nitko od nas ne može sam računati na svoju snagu, mi smo glinene posude koje nose dragocijeno blago. Pozivam vas da ih pratite, moleći i žrtvujući se za njih. Želim poručiti i braći misnicima, primimo ovu mladu braću u zajednicu. Nemojmo ih zatrovati i ogorčiti nego ih ohrabrimo da radosno svjedoče i naviještaju. Pozivam

vas dragi bogoslovi i sjemeništarci da pogledate na vaše životne puteve, otkrijte što znači opredijeliti se za Isusa Krista. Povjerujte Isusu, On nije nikoga prevario. U ovom Došašću idimo u susret Gospodinu, iz tog susreta Crkva živi. Ono iz čega Petar ispovijeda živimo svi, živi Crkva. Ispovijedajmo tu vjeru svaki dan, posebno u trenucima kada smo spremniji oduševljenije se opredijeliti za Krista. Amen.

Venerabili Fratri Nostro
VINCENTIO S.R.E. Cardinali PULJIĆ
 Archiepiscopo Metropolitae Vrhbosnensi

Insignis quidem illa pietas, qua erga sanctum Blasium martyrem Ecclesia Ragusina tenetur, haud sane sinit ullam maiorem eius praeterire celebrationem publicamve commemorationem, cuius passio XVII saecula iam adnumerat. Quin immo additur anniversaria memoria sescentesima illius legis Ragusinae qua servorum mercatura vetabatur, cum vilioris praetii quidam homines haberentur.

Admodum ideo aequum est et convenit ut eventus hic congruenter commemoretur et merito extollatur. Celebratio enim haec facultatem dat non modo hunc caelitem patronum commemorandi et hanc legem meditandi, verum proba proposita confirmandi, quo homines qui nunc sunt ad potiora trahantur et personarum dignitas studiosius colatur.

Ipsa igitur miserenti favente Domino, proximi mensis Februarii die III, bina haec recoletur memoria, frequenti adstantium civium corona, cum huius loci revocabuntur superiora pietatis testimonia et humanitatis.

Quocirca cum Venerabilis Frater Matthaeus Uzinić, Episcopus Ragusinus, rogavisset ut Purpuratum Patrem mitteremus, huic postulationi obsecundandum iudicavimus, quo ritus ille elatius et luculentius explicaretur. Ad te ideo, Venerabilis Frater Noster, cogitationem convertimus, te putantes hoc officium praeclare acturum. Itaque permagna moti affectione, te **Missum Extraordinarium Nostrum** renuntiamus et constituimus ad celebrationem tum martyrii sancti Blasii, tum aversatae servitutis, die III proximi mensis Februarii Ragusii agendam.

Universis igitur participibus fidelibusque inibi cunctis voluntatem Nostram benignam ostendes, ac pariter cohortationem ad pristinam illam pietatem repetendam tenendamque, necnon ad hominum dignitatem iure meritoque colendam. Omnibus Nostro nomine auctoritateque Benedictionem Apostolicam impertias volumus, quae sit animorum renovationis signum et futurum in tempus supernarum gratiarum documentum, dum pro Nostro ministerio Petrino efficaciter gerendo preces amabiliter petimus.

Ex Aedibus Vaticanis, die XXX mensis Decembris, anno MMXV, Iubilaeo Misericordiae, Pontificatus Nostri tertio.

Franciscus

DUBROVAČKA BISKUPIJA – DIOECESIS RAGUSINA

Prot. br. B-8/2016.

Dubrovnik, 13. siječnja 2016.

Uzoriti gospodine, dragi kardinale Vinko,

zahvaljujem Vam na Vašem pismu Br. 5-1801/2015- od 29. prosinca 2015. kojim ste potvrdili svoj dolazak u Dubrovnik koji je sada i puno značajniji jer nam dolazite u službi posebnog papinog izaslanika. Zahvaljujem papi Franji što je baš Vas imenovao svoji posebnim izaslanikom, kao što i Vama zahvaljujem što ste tu časnu službu rado i s ljubavlju prihvatili.

Cjelokupni program Feste sv. Vlaha izgleda ovako:

2. veljače 2016., Kandelora (blagdan Svijećnice):

- Otvaranje Feste sv. Vlaha ispred Zborne crkve sv. Vlaha, 15:30 sati
- Svečana molitva Večernje, Katedrala, 17:30 sati, sudjeluje i propovijeda nadbiskup Chicaga mons. Blase Joseph Cupich;
- Koncert katedralnog zbora, Katedrala;
- Svečana večera.

3. veljače 2016., Svetkovina sv. Vlaha:

- Svečano euharistijsko slavlje, Katedrala, 10:00 sati;
- Procesija, nakon svečanog euharistijskog slavlja;
- Svečani ručak;
- Pozdrav barjaktara Katedrali, biskupima i festanjulima, ispred Katedrale, 15:30 sati.

Kao posebni izaslanik pape Franje biti ćete smješteni u biskupskom domu u Dubrovniku u Gospinom Polju (Liechesteinov put 12). Bilo bi najbolje da dođete 2. veljače do 12:30 sati, kako bismo nakon zajedničkog ručka mogli dogovoriti posljednje detalje.

Uzoriti gospodin

Vinko kard. Puljić, vrhbosanski nadbiskup i metropolit

Kaptol 7

BiH-71000 Sarajevo

HR – 20001 DUBROVNIK, Poljana Paska Miličevića 4, pp. 85

tel: 020 / 32 49 11 • fax: 020 / 32 49 12 • www.dubrovacka-biskupija.hr • biskupija@du.t-com.hr

Predviđamo, naravno ako se Vi s tim slažete, da Vaša misija započne na Pilama, zapadni ulaz u Grad, gdje ću Vas osobno svečano dočekati u pratnji dvojice Vaših pratitelja i dvojice festanjula. Nakon kratkog programa s izrazima dobrodošlice, krenuli bismo u svečanoj procesiji prema crkvi sv. Vlaha u kojoj ćemo se pripremiti za svečano otvaranje jubilarne Feste. Kao biskup domaćin ću otvoriti Festu čitajući Laus, pozdraviti goste, a onda i Vas kao posebnog papinog izaslanika, te Vam dati riječ za uvodni govor. Slijede uobičajeni pozdravi i čestitke za Festu koje će čitati rektor crkve sv. Vlaha, a nakon toga i blagoslov darova te puštanje golubica. Obično to čini biskup domaćin, ali u ovoj važnoj prigodi smatramo da bi bilo prikladnije da to učinite Vi kao papin izaslanik.

Predvodili biste svečanu prvu večernju svetkovine sv. Vlaha, ali ne biste trebali ništa posebno govoriti, jer će nam nakon kratkog čitanja, kako vidite i iz programa, svoje razmišljanje uputiti nadbiskup Chicaga mons. Blase Joseph Cupich. Napominjemo da će tijekom te večernje, neposredno prije hvalospjeva Veliča, u službu biti uvedeni i novi kanonici. Na kraju večernje, a prije završnog svečanog blagoslova, zahvalio bih nadbiskupu Cupichu i čestitao novim kanonicima.

Ostajemo svi zajedno na prigodnom koncertu, a zatim ćemo, jer je i Grad, koji slavi svoj dan, proglasio Godinu sv. Vlaha, mi biskupi i novoimenovani kanonici biti na večeri koju organizira Grad. Ostali gosti i pratnja će biti na svečanoj večeri u hotelu u kojemu će biti smješteni. Vi biste se na početku pomoli i uputili nekoliko riječi čestitke Gradu i Biskupiji.

Na svetkovinu sv. Vlaha predvodite svečano misno slavlje i preko njega propovijedate. Molili bismo Vas da izaberete između ovih čitanja i da nas obavijestite o tome što ste izabrali: PRVO ČITANJE: Sir 51, 1-8 ili Mudr 3, 1-9 ili 2 Mak 7, 1-2. 9-14; DRUGO ČITANJE: Rim 8, 31b-39 ili Heb 10, 32-36 ili 1 Iv 5, 1-5; EVANĐELJE: Mt 10, 28-33 ili Iv 12, 24-26 ili Lk 9, 23-26.

Poslije svečane svete mise slijedi uobičajena procesija u kojoj sudjelujete na način na koji je to uobičajeno, noseći jednim dijelom put moći sv. Vlaha, ali i izmjenjujući se, kako je to uobičajeno, s drugim prisutnim nad/biskupima.

Slijedi svečani ručak tijekom kojega ćemo od Vas ponovo očekivati nekoliko riječi, a nakon ručka pozdrav barjaktara na kojem biste trebali sudjelovati, ali ne biste trebali ništa govoriti.

Vaše poslanje mislimo završiti svečanim izlaskom iz Grada i pozdravom na Pilama. Nakon što se od Vas oprostimo otići ćemo zajedno u biskupski dom, gdje ćete se moći okrijepiti i odmoriti sve do Vašeg odlaska iz Dubrovnika.

S nadom da sam Vam dostatno dobro približio glavne točke Vašeg poslanja, a koristeći priliku da Vam i ovim putem čestitam Vaš značajni jubilej, 25. obljetnicu biskupstva koju ovih dana slavite, srdačno Vas u Gospodinu pozdravljam!

S poštovanjem u Kristu odani

Mate Uzinić

Mate Uzinić, biskup

HR – 20001 DUBROVNIK, Poljana Paski Milčevića 4, pp. 85

tel: 020 / 32 49 11 • fax: 020 / 32 49 12 • www.dubrovacka-biskupija.hr • biskupija@du.t-com.hr

Propovijed Vinka kardinala Puljića u Dubrovniku

Dubrovnik – sv. Vlaho – 03. veljače 2016.

U listopadu prošle godine primio sam ljubavno pismo od mjesnog biskupa mons. Mate Uzinića, gdje mi najavljuje da Dubrovačka biskupija proslavlja 1044 put Festu sv. Vlaha, te tom prigodom slavi dva jubileja. Kako sam dobio tu informaciju i poziv na vrijeme, zabilježio sam taj termin u svoj kalendar, ali tada nisam ni slutio da će mi papa Franjo pokloniti svoje povjerenja da u njegovo ime predvodim ovu Festu i uputim Vam pastirsku riječ. Svetom Ocu zahvaljujem na povjerenju, te Vam prenosim papin pozdrav i blagoslov u ovoj Godini milosrđa, dok slavimo ova dva Jubileja.

Dolazim iz grada Sarajeva gdje vodim mjesnu crkvu. Rado gledam na povijest svoje biskupije u kojoj nalazim da je jedan od biskupa u Bosanskoj biskupiji (Vrhbosni) zvani Radogost zaređen za biskupa u nadbiskupiji dubrovačkoj od dubrovačkog nadbiskupa Bernarda (1185-1193). Kako novi bosanski biskup nije znao latinski jezik obavio je zakletvu pred svojim metropolitom na slavenskom jeziku piše povijest. Stare i povijesne su veze. Kulin ban se zalagao da papa Bosansku biskupiju pripoji dubrovačkoj nadbiskupiji/metropoliji. U biti arhivska baština o Bosanskoj biskupiji koja govori o nama najvećim dijelom je sačuvana ovdje u Dubrovniku.

Prvi Jubilej koji slavimo u Dubrovniku je 1700-ta obljetnica mučeničke smrti Parca, zaštitnika grada dubrovnika i dubrovačke biskupije. Davne 972 godine Dubrovnik je doživio čudesnu intervenciju sv. Vlaha, te se Dubrovnik identificirao sa sv. Vlahom već 1044. godine. Čak je to UNESCO prepoznao i upisao u popis zaštićene svjetske nematerijalne kulturne baštine.

Sveti Vlaho potječe iz Sebaste u Armeniji, gdje je kao laik vjernik bio liječnik, ali vrlo rano i jasno se opredijelio za Krista. Kao liječnik u čovjeku je gledao cijelo biće i duh i dušu i tijelo. To su brzo vjernici prepoznali te su mu poklonili povjerenje da bude njihov biskup, član apostolskog zbora. Kao biskup hrabro je naviještao i svjedočio vjeru. Za tu vjeru podnio je strašne muke te su mu 316 odrubili glavu. Tu svečevu glavu kao dragocjenu relikviju su donijeli u Dubrovnik 1026. godine.

Svako vrijeme ima svoje breme. Mi smo zadiv-

ljeni kako je kršćanstvo cvjetalo unatoč krvavom progonstvu i tolikim mučenicima. Vjernike nije ova mučenička smrt sv. Vlaha obezglavila, nego ih je u vjeri utvrdila. Vrijedi samo ono za što se život daje. A za što se umire to ne odumire.

„Duše su pravednika u božjoj ruci“. Kroz kušnje čovjek dokazuje za koje se vrijednosti opredjeljuje i za koje živi. To su mučenici pokazali i dokazali. Iskušao ih je Gospodin kao „zlato u taljiku“ te ih je primio kao „žrtvu paljenicu“ (knjiga Mudrosti – prvo čitanje). U tim kušnjama valja uvijek imati na umu što kaže sv. Pavao Rimljanima: Ako je Bog za nas tko će protiv nas?“ „U svemu pobjeđujemo u onome koji nas uzljubi“. A Isus nas hrabri u Evanđelju po Mateju: „Tko god se prizna mojim pred ljudima, priznat ću se i ja njegovim pred Ocem, koji je na nebesima“.

Nije slučajno papa Franjo upozorio, na molitveni dan za mir, kako je ravnodušnost opasnost za izgradnju mira. Možemo nazvati ravnodušnost/indiferentnost novim bezboštvom. Čovjek koji nema vrijednosti za koje i po kojima živi, isprazno i beznadno živi. Najveća vrijednost je vjera u Boga koja izgrađuje uvjerenje iz kojga i po kojem se živi. Samo tako možemo ozdravljati ovo bolesno ozračje i sumornu javnost.

Dubrovnik i dubrovčani časte sv. Vlahu koji je položio život u vjeri za vjeru, to znači da je u vašu povijest utkana ta stvarnost da se ima za što živjeti, žrtvovati i umirati. Ovo slavlje u svakom osobno treba jačati ono uvjerenje koje se živi, svjedoči i po kojem se žrtvuje za prave vrijednosti.

Danas smo svjedoci kako se sve želi upotrijebiti. Tako i Boga se upotrebljava za osobne ciljeve, svece se upotrebljava za osobne interese. Uvreda je to onome što slavimo i što vjerom nazivamo. Tako smo zbunjeni kada vidimo da netko u ime Boga zlo i zločin čini. Strašna je to blasfemija. Dok to osuđujemo ne smijemo i sami upasti u istu pogrešku umjesto da živimo opredjeljenje i životne stavove.

Drugi jubilej kojeg slavite je velika obljetnica 600 godina dubrovačkog zakona o zabrani trgovine robljem u Dubrovačkoj republici. Bio je to hrabar pothvat dubrovačkih parlamentar-

aca, nadahnutih kršćanskim stavovima početkom XV. stoljeća gdje su izrazili da je trgovina s robljem: „sramota, opaka, nečovječna i protiv svake ljudskosti“.

Dubrovačka je Republika među prvim državama u Europi i na svijetu zabranila kupoprodaju robova. Taj zakon je na ponos našem, hrvatskom narodu, jer je pinorski zagazio u uljudbu naše hrvatske povijesne baštine, početak pravne jednakosti i ljudske ravnopravnosti. (Engleska je ukinula 391 godinu kasnije, Amerika 450 god. itd) Zasluge za inicijativu tog zakona pripisuju tadašnjem nadbiskupu Antunu iz Rietija, franjevcu i profesoru teologije koji upravlja Dubrovačkom Crkvom od 1409-1440. Ne mislim ulaziti dublje u povijesne podatke, jer su bogati.

Ovakav pristup suradnje zakonodavnog tijela i Crkve koja proglašava načela vjere i morala, sigurno stvara istinski rad na općem dobru za čovjeka. Valjalo bi ponovo unijeti u te strukture vrijednosti čovjeka kao Božje stvorenje, a ne roba za manipulaciju interesa stranke ili pojedinaca.

Važno je ovo slaviti, a i prisvijestiti da je svaki čovjek stvorenje Božje, stvoren na sliku Božju, te ne može postati roba i roblje.

U ovom vremenu ovo je postalo opet aktualno. Nametnulo se u javnosti kriterij zarade i potrošnje, te više čovjek nije u onom vrednovanju unatoč proglašenih ljudskih prava i građanskih sloboda.

Da bi čovjek postigao što više i imao za trošiti što više, nisu mu ograde dostojanstvo čovjeka, njegova prava i moralne vrijednosti. Zato imamo ponovo trgovinu ljudi, o čemu se ne govori previše: počevši od zloupotrebe i trgovine žena, trgovina djece, ucjene migranata koji bježe iz nemilih ratnih zbivanja, zloupotreba maloljetnika u vojsci, na području terorizma i samoubojica, zločinačke trgovine s organima od ljudi. Ne mislim nabrajati sva mučna stanja trgovine s ljudima.

Trebamo spomenuti i nove ovisnosti i moderno robovanje čovjeka. Umjesto da mu stvari postaju sredstvo i služe mu da se ostvari kao čovjek, on postaje moderni rob ili ovisnik tih stvari: alkohola, droge, tehnike i elektronike, kocke. Ta ovisnost često vodi u kriminal, nasilništva, pljačke i unosi nesigurnost u društvo.

Možda smo spremni optužiti društvo, a zabravljamo da se trn oštiri iz malena. Zar nije slučaj već u obitelji gdje se toj djeci daje sve da se zabave, a onda ih učimo uživati a ne živjeti. Kada ta djeca odrastu ona se ne umiju nositi sa

izazovima života nego bježe u ova područja ovisnosti. Potrebno je djecu odgajati za Boga, jer ako ih ne odgojimo za Boga, u starosti Božje stvari ne možemo od njih očekivati o čemu svjedoče brojni zaboravljeni roditelji na našim prostorima, jer djeca ne drže do Božje zapovjedi.

Nije čudno kada je javno ozračje takovo da majka ako ode na porodiljno vrlo često dobiva otkaz ili razmještaj da sama dadne otkaz. Na žalost, neke majke se opredijele ubiti nerođeno dijete u strahu da će izgubiti posao. Govorimo o ljudskim pravima a zakonom ih gazimo jer ubijamo nerođenu djecu, onda lijemo krokodilske suze kako starimo i tko će starima zaraditi mirovinu. Kako shvatiti o ubojstvima koja se događaju kroz zamrzavanje embrija, o tome se stidljivo u javnosti govori.

Potrebno je da shvatimo važnost i vrijednost obiteljskog gnijezda, koje mora socijalni zakon zaštititi i pomoći da djeca imaju roditelje jer srce odgaja, a ne elektronika i predmeti kojim ćemo zabaviti dijete itd.

Zašto se društvo urušava, te sve više beznađa koje se nadvija i u osobni i javni život? Kada god je Bog istjeran iz života onda je čovjek ugrožen.

Zato nam je važno istinski u ovoj godini milosrđa da se čovjek vrati onome koji nas stvori i koji nas istinski ljubi, koji nas istinski oslobađa da možemo živjeti svoje dostojanstvo i svoju slobodu.

To je divni dar Boga koji nas ljubi, darujući nam slobodu, koja nužno se ostvaruje po odgovornosti. Prava sloboda je uvijek opredijeliti se za dobro.

„O lijepa, o draga
O slatka slobodo,
dar u kom sva blaga
višnji nam Bog je d’o.

.....

U jedinstvu, u ljubavi
Neka draži dan izlazi
Ovdi našim skladnim glasi’
Sloboda se draga slavi! (I. Gundulić)

Čovjek iz ljubavi za ljubav je stvoren, tu ljubav u slobodi ostvaruje, za prave vrijednosti živi. Kroz ovaj zemaljski život se ostvaruje kroz vjerodostojan život vjere i s Bogom surađuje, da jednom zakorači u vječni zagrljaj Božanske ljubavi u vječnosti.

Amen!

Propovijed kardinala Puljića u Katedrali na Pepelnicu i Stepinčevo 2016.

Sarajevo, 10. veljače 2016.

Dragi brate u biskupstvu, braćo misnici, braćo i sestre u katedrali, kao i vi koji ste pokraj prijemnika Radio Marije Bosne i Hercegovine. Na početku mise sam rekao: Evo započim korizma, vrijeme pripreme za Uskrs. To je istinsko vrijeme obnove u vjeri i u krsnom zavjetu, savezu. Jasno, u zornoj molitvi smo čuli na koji način se to zbiva: kroz molitvu, pokoru i činjenje dobrih djela. Posebno u ovoj godini Božanskog milosrđa, svetoj godini, pozvani smo postati dionici tog dara.

Evo, korizma je četrdeset dana. Čuli smo u prvom čitanju: kroz te dane prilika je da doživimo tu Božju nježnost, kako kaže prvo čitanje, o kojem papa tako često rado govori; ali, čuli smo i svetog Oca: Ovo je vrijeme milosno i valja istinski živjeti to vrijeme. Pomalo se ovako pitamo: Tih četrdeset dana, kako je to nastalo? Ima svoju biblijsku tipologiju.

Četrdeset dana je trajao potop koji je potopio zlo. Zapravo to je simbolika korizme koja nas poziva da pobijedimo zlo. Četrdeset dana Mojsije je boravio na brdu Sinaj. To piše u *Knjizi Izlaska* da mu je Bog dao Deset zapovjedi Božjih. Ovih četrdeset dana valja nam biti blizu Boga i usvojiti te zapovjedi Božje. Također četrdeset godina su Izraelci lutali pustinjom.

Naš život na svoj način je često puta lutanje. Ali prevažno je prepustiti se da nas ruka Božja vodi. Dobro se sjećamo iz Biblije kako je Ilija, nakon što se nahranio, četrdeset dana hodio prema brdu Horebu. I mi blagujemo Riječ Božju i Tijelo Kristovo da naše životno putovanje bude s ciljem. Također četrdeset dana je vrijeme u kome se Niniva trebala obratiti. Eto, to je poruka nama. I mi se trebamo obratiti.

A onda, posebno čitajući evanđelje, vidimo da je četrdeset dana Isus proveo u pustinji i postio. Na taj spomen i mi želimo proći kroz ovu pustinju borbe protiv zla. Sva tri su evanđelista to opisali. Ali simpatično je da i četrdeset dana nakon uskrsnuća Isus je uzašao na nebo, što je simbolika i našega uzdignuća.

Za korizmu papa Franjo šalje svoju poruku u ovoj svetoj godini milosrđa. Kaže: *Milosrđe*, citiram pod naslovom, *milosrđe mi je milo a ne*

žrtva. Posebno naglašava u toj svojoj poruci važnost tjelesnih i duhovnih djela milosrđa. Evo, korizma je pogodno vrijeme za obraćenje. To obraćenje označava ovo pepeljanje. Prihvaćam svoju krhkost svoju smrtnost i izražavajući spremnost obraćenja prihvaćam to pepeljanje koje me podsjeća na moju krhkost.

Danas slavimo i dan smrti blaženog Alojzija Stepinca. U njemu želimo pronaći taj primjer Božanskog Milosrđa. Neka bude samo spomenuto nekoliko podataka iz njegovog života. Rodio se u Krašiću 8. svibnja 1898. godine kao peto od osmero djece. U jesen 1926. odlučio je poći za svećenika. Odlazi u Rim, studira, i u Rimu biva zaređen za svećenika 26. listopada 1930. godine. I te godine slavi svoju prvu mladu misu u Gospinoj crkvi Santa Marija Maggiore, Marija velika.

Završava studiji 1935. i vraća se u svoju nadbiskupiju zagrebačku gdje odmah dobiva prvu dužnost, upravo karitativnu djelatnost djela milosrđa. A onda, zanimljivo, papa Pio XI vrlo brzo ima povjerenje u njega, te 28. svibnja 1934. godine imenuje ga nadbiskupom koadjutorom, s pravom naslijeđa. Kad nadbiskup Bauer umre ima ga pravo naslijediti.

I to se dogodilo upravo 1937. godine, kad je Bauer umro, on je preuzeo vodstvo biskupije. Upravo u ona najteža vremena pred II svjetski rat. Tijekom II svjetskog rata i poraća, ono što iz njegovog života posebno želim naglasiti, u ovoj svetoj godini, ovoj korizmi, jest njegova neustrašiva borba za Božja prava, za ljudsko dostojanstvo. I to je posebno u svojim propovijedima isticao, i dugo bi bilo kad bi sve to citirao. Ali 22. rujna 1945. poziva biskupe na Biskupsku Konferenciju i sastavljaju tu čuvenu pastirsku poslanicu u kojem brani Božja prava, prava Crkve, slobodu savjesti vjernika i svakog čovjeka. Nisu to mogli vlastodršci komunistički podnijeti. Zato su ga 18. rujna 1946. uhitili i odmah montirali proces 30. rujna. Počinje taj montirani proces i onaj čuveni govor 3. listopada 1946. gdje zapravo nije bila obrana nego optužnica. Mi kao studenti krijući smo to prepisivali i posebno s ljubavlju čitali

tu veličanstvenu njegovu riječ na suđenju.

Jedanaesti listopada 1946. osuđen je na 16. godina zatvora i prisilnog rada, a poslije toga pet godina gubitka svih građanskih prava i već je 19. listopada prebačen u Lepoglavu gdje je trebao služiti kaznu. Pod pritiskom međunarodne zajednice 5. prosinca 1951. godine pustili su ga u kućni pritvor u Krašiću. To su posebni događaji njegovog života u Krašiću. O tome vjerujem da ćete se mnogi i sami zainteresirati i čitati. Posebno župnika Vranekovića koji je pisao dnevnik o boravku kardinala Stepinca u župskoj kući u Krašiću.

Dvanaesti siječnja 1953. godine ću dobro zapamtiti jer sam tada bio upravo u osnovnoj školi kad ga je papa imenovao u kardinalski zbor. Tad smo mi djeca slušali strašne stvari od učitelja na kardinala Stepinca i znam da sam tada plaćući došao kući nakon tih priča. Ali Božja pobjeđuje. *Causa* je početa za vrijeme komunizma, ali nije se uspjela dovršiti.

Dolaskom demokracije krenula je *causa* javno i završila je tako da smo mogli doživjeti radost proglašenja blaženim 3. listopada 1998. godine. Isti dan kad je on onaj čuveni obrambeni govor držao na sudnici, isti dan je proglašen blaženim. Ja sam bio u Mariji Bistrici pokraj svetog pape Ivana Pavla II kad je to izričao i nisam mogao suzdržati suze jer sam se sjetio svojih đaćkih dana, i kad sam bio student bogoslovije pa smo jednoga isusovca patera Matu Jovića, za vrijeme duhovnih vježbi pitali, što on misli o kardinalu Stepincu? On nas je pogledao značajno – nije znao da li ga pitamo provokatorski ili mladenački znatiželjno. Onda nas je značajno pogledao i rekao: *E, djeco moja. Vi ste mladi. I vi ćete njega doživjeti na oltaru. Ja sam starac. Ja ću umrijeti.* I tad sam se sjetio tih paterovih riječi. Bio sam sav potresen. Doživio sam uzdignuće kardinala Stepinca na čast oltara blaženim.

To je bio čovjek dosljedan ljubavi prema Bogu, prema Crkvi, prema svakom čovjeku, a posebno prema svome narodu u svakoj situaciji. To je herojska krepost. Ne samo da je sveto živio, nego je i sveto umro. Nije dosta sveto živjeti, treba i sveto umrijeti. Čovjek je to savjesti i ustrajan u propovijedanju istine, svidjelo se to kome i ne svidjelo. Nisu ga voljeli ni partizani ni ustaše. Pavelić ga posebno nije volio, posebno Srpska pravoslavna Crkva ga nije voljela jer je on volio svoj hrvatski narod i to je smetalo njima. I danas im smeta.

Međutim, on nam je ostavio divan primjer molitve. Bio je to čovjek koji je volio kunicu i u njegovom životopisu ima zgoda kad ga je majka nakon krštenja stavila u kolijevku. Tad mu je stavila na prsa svoju kunicu i cijeli život je upravo živio i hranio dušu moleći kunicu. A posebno je volio hodočastiti Gospi, posebno Bistričkoj Majci Božjoj. U jednom svome govoru, koji mi je posebno bio drag u ovim teškim ratnim danima, kada je citirao Sveto Pismo: *Nevolja rađa postojanošću, postojanost prepuštenošću, a prepuštenost nadom.* Bio je to čovjek nade i to je njegovo životno geslo: *U tebe se Gospodine uzdam.* Bio je čovjek nade unatoč tog mraka i zato je znao često puta u svojim pismima, koje sam tako s ljubavlju pročitao, napisati: *Oluja će proći, a Bog ostaje. Zato se na njega oslanjajte.* I zato mi je to bilo ohrabrenje u svim kušnjama: *Sve će to proći, a Božja ostaje.* I znate da sam često puta to citirao: *Božja je zadnja.* To je njegovo. Nadahnjivao sam se često puta na tom velikanu duha. I što ga danas više napadaju postaje nam draži jer znamo da je to čovjek Božji, da je svetac. I zato ga danas upravo spominjem.

Upravo počinjući korizmu neka nas svojim zagovorom prati da i mi rastemo u svetosti i u toj krsnoj milosti i istinskoj vjernosti Bogu, Crkvi i svome narodu. Amen.

Propovijed u pravoslavnoj Sabornoj crkvi u Sarajevu na kraju molitvene osmine

25. siječnja 2016. u 18,00

Braćo i sestre u Kristu, poštovani vjernici!

Zahvalan sam Bogu što mogu s ovog svetog mjesta u pravoslavnom hramu uputiti koju poticajnu riječ utjehe i nade, povjerenja, ljubavi i međusobnog razumijevanja u duhu molitvene osmine za jedinstvo kršćana i na temelju izabranog evanđelja za ovu prigodu. Potrebno je odmah na početku otvoriti svoja srca i podsvijestiti, da govoreći i moleći na završnici molitvene osmine za jedinstvo kršćana, uključujemo se u tisućljetnu čežnju kršćanske braće i sestara koji su molili i svesrdno se zalagali za ispunjenje Isusove velikosvećeničke molitve. U našem molitvenom kršćanskom hodu treba se čuvati pojednostavljenja, nedorečenih prijedloga i površnih osjećaja. Taj pažljiv pristup ne znači dopustiti da u nama zavlada pesimizam i nemogućnost ništa promijeniti nego baš naprotiv, zaodjenuti se u kršćanski optimizam u kojemu je s Bogom sve moguće. Ovdje je važno istaknuti dvije činjenice. Prvo, sveobuhvatno kršćanstvo doživjelo je kroz stoljeća nova iskustva i prošlo kroz epohalne promjene. Druga činjenica proizlazi, zapravo iz prve, a to je tendencija unutarnjih lomova u kršćanskim Crkvama, kako u protestantizmu i katoličanstvu tako i u pravoslavlju. Ne mislim ovdje prvenstveno na naše krajeve nego općenito na tu tendenciju u cijelom svijetu. Živimo u svijetu gdje se događaji neminovno, htjeli mi to ili ne htjeli, brzo reflektiraju i na naše prostore. Ne dopustiti da nam nova iskustva i promjene prouzrokuju daljnja raslojavanja i udaljavanja u vlastitim Crkvama moglo bi biti naše prvo zalaganje i molitva. Iskustvo nas uči da zbog naše ljudske slabosti, podvojenosti i grešnosti ne možemo samo svojim snagama sačuvati duhovno jedinstvo i izgrađivati zajedništvo. Moramo se prepustiti Gospodinu da nas odgaja i vodi, da jača našu vjeru, jer On jedini znade pravi put.

Krštenjem smo opečaćeni i primili dar vjere koji živi u svakom kršteniku. Hoće li se taj božanski dar primljen na krštenju razvijati, odg-

ovoran je ne samo pojedinac, nego cijela kršćanska zajednica. Vjera je duboko ukorijenjena u svim ljudima, dar je Božji i zato smo pred Bogom odgovorni jedni za druge. Naša zadaća i odgovor svijetu u kojem živimo jest stalno vraćanje vjeri, njezinoj biti; spoznati što je u njoj doista bitno – ono što nismo mi napravili nego što smo primili od Gospodina – i otvoriti se prema Gospodinu i prema sredini, kako bi nas On mogao dalje voditi. „*On nas proniče i poznaje sve namisli naše*“, kaže psalmista. Kakva je naša nutrina, naše srce, naše misli... To su pitanja na koja smo obvezni odgovoriti kao pojedinci ali i kao zajednica. Božja smo stvorenja i sa svakim od nas Bog ima svoj plan. Svi imamo svoje poslanje. Stoga ne možemo se ne pitati jesmo li upoznali i kako izvršavamo svoje poslanje? Da bismo izvršili svoje poslanje, moramo si odgovoriti na nekoliko važnih pitanja: tko upravlja nama, našim vremenom, našim životom? Tko stvara vrijednosti koje svakodnevno živimo i za koje smo se spremni žrtvovati? U čemu se sastoji bit našeg ljudskog i kršćanskog identiteta? Pjesnik Pablo Neruda zapisao je kako je „*dugo živio, ne svoj život, nego živote drugih. Mislio kako drugi misle, ponašao se kako drugi propisuju, živio kako drugi hoće.*“

Nešto i netko mora oblikovati naš život, nas kao osobe i kao vjernike. Ako u životu mislimo bilo što ozbiljno napraviti, napredovati i sazrijevati, moramo odgovoriti na ta važna pitanja. Ako površno shvaćamo riječ Božju, ako se ne otvorimo poticajima Duha Božjega, ako ne prepoznamo Božje djelovanje u svijetu, kako će nam riječ Božja oblikovati srce i život? Da bi riječ Božja upravljala našim životima potrebno ju je poznavati, vraćati se Bibliji i češće nalaziti vremena, u ovom užurbanom i često dezorijentiranom svijetu, zahvaćenim egoizmom i ohološću koja s Bogom ne računa, te se povući u osamu, u svoju nutrinu, u pustinju kako je to činio i sam božanski Učitelj, moleći u osami po cijele noći. Uvijek je u molitvi i zajedništvu s Ocem nebeskim tražio snagu da ostane vjeran do kraja i da ispuni svoje po-

slanje. Kušnja nije nedostajalo ni u Njegovom životu, niti kod apostola pa nećemo ih ni mi biti pošteđeni.

Odlomak iz Ivanova evanđelja koji smo čuli ima izuzetnu poruku. Pita ga žena, „*kako ti, Židov, tražiš piti od mene Samarijanke? Jer Židovi se ne druže sa Samarijancima*“, te „*uto dođu njegovi učenici pa se začude što razgovara sa ženom. No, nitko ga ne zapita što tražiš? Ili : Što razgovaraš s njom?*“ Da bismo razumjeli čuđenje Samarijanke i njegovih učenika zbog ovog razgovora te da bismo razumjeli poruku evanđelja, njezinu snagu i Isusovu odvažnost, potrebno je malo pojasniti odnose Samarijanaca i Židova. Između Samarije i drugih židovskih pokrajina bilo je duboko nepovjerenje pa i mržnja. Pokrajina Samarija pripadala je nekad židovskom narodu ali je uslijed brojnih osvajanja bila ispražnjena. Pogotovo je iz nje otišao intelektualni i bogati sloj a na njihovo mjesto su došli mnogi stranci, drugi narodi koji su sa sobom donijeli svoju vjeru, običaje i kulturu. Čak su Židovi srušili hram Samaritancima a ovi im uzvratili tako što su jedne noći ušli u hram te razasuli ljudske kosti po njemu kako bi ga onečistili i kako bi na taj način spriječili Židovima slaviti Pashu. Od tada je Samarijancima bio zabranjen pristup hramu. Kad bi se trebalo putovati iz Judeje preko Galileje u Samariju, rijetki bi se usuđivali jer su ih čekale opasne zasljeđe. Radije su plovili rijekom Jordan. Ovaj isječak iz njihove povijesti zorno pokazuje kakvi su im bili odnosi. Još kad se tome pridoda da su se Židovi osjećali superiornijima od Samarijanaca u svakom pogledu i da se Isus obraća nepoznatoj ženi, što u židovstvu nije bilo uobičajeno, u ovom odlomku Samarijanki, onda ćemo zaključiti da Isus uspostavlja potpuno nove odnose i nove vrijednosti.

Traži piti od žene, ulazi s njom u dijalog i na taj način otklanja svaku superiornost. Postojeće odnose nepovjerenja pretvara u međuovisnost. Od osobe s kojom ne bi smio ni razgovarati stvara svoju glasnicu koja je raširila vijest o njemu među Samarijancima. Oni su joj povjerovali govoreći: „*Sada više ne vjerujemo zbog tvoga – ženina kazivanja; ta sami smo čuli i znamo; ovo je uistinu Spasitelj svijeta.*“ Isus pokazuje da mu je svaka osoba, svaki čovjek bez obzira na razlike, važan. S malo poštovanja i blizine Isus otklanja stara neprijateljstva i stvara nove odnose. Svjestan je da se ova žena ni

kad ne bi usudila njemu obratiti jer su bili takvi običaji, zato se On obraća njoj. Dotadašnju židovsku superiornost pretvara u princip ljubavi. A taj princip je, ako osoba ne može doći k Bogu, može Bog k njoj. Zato čovjek postaje važan. Kriterij vjere, dakle, nije samo što ćemo učiniti izravno za Boga nego što ćemo učiniti za čovjeka. Onom ljubavlju kojom Bog nas ljubi od nas traži da i mi ljubimo jedni druge. Njegova ljubav je čista i neuvjetovana, svoj vrhunac doživljava na križu.

Istaknut ću i dio razgovora između Isusa i Samarijanke o mjestu klanjanja i molitve. Samarijanci su imali svoje hramove na brdima u kojima su se klanjali svome Bogu i svojim bogovima a židovi hram u Jeruzalemu u kojem su se klanjali svome Jahvi. Isus odgovara ženi „*dolazi čas – sada je – kad će se istinski klanjatelji klanjati Ocu u duhu i istini jer takve upravo klanjatelje traži Otac. Bog je duh i koji se njemu klanjaju, u duhu i istini treba da se klanjaju. Kaže mu žena: Znam da ima doći Mesija zvani Krist – Pomazanik. Kad on dođe, objavit će nam sve. Kaže joj Isus: Ja sam, ja koji s tobom govorim.*“ Dragi vjernici, novi odnosi i nove vrijednosti koje iščitavamo u susretu Krista i Samarijanke mogu biti paradigma svih naših kršćanskih nastojanja.

Koliko god smo uvjetovani kulturnim i drugim odvojenostima tijekom stoljeća, potrebno je neumorno okretati se i shvaćati u svojoj nutarnjoj duhovnoj blizini. Potrebno je, također, izgrađivati svijest zajedničke odgovornosti za svijet u kojem živimo. Ne možemo i ne smijemo od svijeta i društva u kojem živimo samo očekivati. Ako samo očekujemo, naše nezadovoljstvo i razočaranje mogu se samo uvećavati. A sve češće se čuje: društvo bi trebalo, vjerske zajednice bi trebale, politika bi trebala... Jasno, da ovo što ću reći nikoga ne amnestira od odgovornosti. Ali važno je što bismo mi kao kršćani i drugi vjernici, vjernici uopće, trebali činiti za svijet u kojem živimo? Jesmo li mi pozvani mijenjati obličje ovoga svijeta, činiti ga boljim, plemenitijim, istinoljubivijim, da u njemu bude manje zla, laži, nemoralna, sebičnosti, nepoštenja... Zar nismo mi sol zemlje i svjetlo svijeta? Što znači za nas ljubav koju je Isus pokazao prema Samarijanki? Upravo su vjernici pozvani unositi više mira, radosti i ljubavi u mjesta u kojima žive. Mi vjernici smo pozvani davati društvu i sredini u kojoj živimo sve od sebe, i to onaj ponajbolji dio sebe i

svojih sposobnosti, ne štedeći ni vrijeme ni sredstva. Ta svijest davanja nam ne dostaje. Potrebno ju je ponovno izgrađivati, svjesni da trebamo učiniti još puno koraka u srcu. U izgrađivanju svijesti davanja, ljubav je temelj naših koraka i zajedničkih nastojanja. Svjesni smo da samo svojim snagama malo možemo promijeniti, ali zato ponizna duha od Boga molimo pomoć. Uvjeren sam da možemo, uz Božju pomoć, stvarati zajedničke stavove o bitnim pitanjima života. Možemo, također, međusobno se prihvatiti s velikim unutarnjim poštovanjem - s ljubavlju i zajednički nastupi-

ti pred svijetom kao što je pitanje pravednoga svjetskog uređenja, te odgovoriti na velika pitanja o Bogu, na egzistencijalna pitanja u svjetlu vjere, odgovoriti otkud čovjek dolazi i kamo ide, na što nas često potiče papa u miru Benedikt XVI. Svjesni složenosti vremena u kojem živimo i izazova koji su pred nama te svojih slabosti, dopustimo Božjoj riječi da naiđe na plodno tlo u našim srcima i neka ona oblikuje naše živote, kako bismo jedinstvena duha širili kraljevstvo nebesko na prostorima koje nam je providnost Božja darovala za život. Amen.

Gladna nahraniti, žedna napojiti

Misericordiae vultus/Lice milosrđa

Na Pepelnicu smo započeli naš četrdesodnevni korizmeni hod pripreme za Uskrs. Družba mi je riječ put jer je to put molitve, put posta, put milosrdnih djela. Svojevrsno tropuće, troplet neraskidivo isprepleten i neodvojiv koji me podsjeća na voćno stablo: post poput korijena, molitva poput debla a milosrdna djela poput plodova.

U ovoj izvanrednoj Jubilarnoj godini milosrđa koju je papa Franjo proglasio bulom Misericordiae vultus-Lice milosrđa, kroz ove korizmene petke, razmatramo tjelesna i duhovna djela milosrđa.

Milosrđe nije tek puki sentiment, osjećaj nego konkretan čin, drugim riječima ili riječima Bule, milosrđe ima LICE. Milosrđe nije nešto bezlično i amorfno nego stvarno, realno, opipljivo, konkretno, s licem tj. osobno. Koje lice? Kakvo lice? Čije lice? Hajmo, zajedno, u duhu, stati pred Lice božanskog milosrđa.

Kad stanemo pred lice Božanskog milosrđa, možda, nas iznenade dvije stvari:

- prvo, iznenadit ćemo se tko je u raju i tko nije
- drugo, možda ću reći: „moje ruke su čiste Gospode, nisam ih uprljao zemaljskim glibom, a Gospod odgovori: „Da, tvoje ruke su čiste, ali prazne, gdje su djela milosrđa?“

Kad stanemo pred lice Božanskog milosrđa – što će nas pitati?

Neće nas pitati:

- *Koje je marke tvoje vozilo*
- *Koliko kvadrata ima tvoj stan, apartman, kuća, rezidencija,*
- *Koliko odjela, haljina, cipela imaš*
- *Kolika su tvoja materijalna dobra i koliki ti je bankovni račun*
- *Kolika je tvoja plaća*
- *Koliko puta su bio promaknut, nego jesi li promicao pravednost drugima*
- *Koliko puta nisi prevario ljude, nego koliko puta jesi*
- *Što su tvoji roditelji učinili ili nisu učinili za tebe, nego što si ti za njih učinio*
- *Koliko si prijatelja imao, nego kolikima si ti bio prijatelj*
- *Koliko puta si rekao istinu, nego koliko puta si rekao laž*
- *Neće pitati za boju tvoju kožu, državljanstvo, narodnost, akademski status, ali hoće za „boju tvog srca“ i pripadnost narodu Božjem.*

A što će nas pitati?

Pitanja i test koji nas čeka pred licem Božanskog milosrđa nalazimo u Matejevju evanđelju, i ne reci nisam znao:

‘Kad Sin Čovječji dođe u slavi i sa svim svojim anđelima, sjest će na prijestolje svoje slave...Tada će kralj reći onima koji mu budu zdesna: “Vi, koje je Otac blagoslovio, dođite primiti u baštinu kra-

ljevstvo pripravljeno za vas od postanka svijeta! Jer ste me nahranili kad sam bio gladan, napojili kad sam bio žedan, primili ste me kad sam bio tuđinac i obukli me kad sam bio gol; posjećivali ste me dok sam bio bolestan i u zatvoru.'

Pravednici će ga tada upitati: "Gospodine, kada smo te vidjeli gladna i nahranili, kada smo te vidjeli žedna i napojili te...? A kralj će odgovoriti: "Zaista vam kažem, sve što ste učinili jednomu od moje najmanje braće, meni ste učinili!" (Mt, 25,31)

I drugi evanđeoski tekst

„Tko napoji jednog od ovih malenih samo čašom hladne vode jer je moj učenik, zaista, kažem vam, sigurno mu neće propasti plaća.“ (Mt 10,42)

Gladna nahraniti, žedna napojiti

Stvarnost gladi nam govori da je čovjek ograničeno, nesavršeno i smrtno biće. Bez hrane i pića podložan je smrti. Nema života u sebi. Nahraniti gladnoga i napojiti žednoga znači spasiti život.

Nahraniti gladnoga i napojiti žednoga Isus stavlja na prvo mjesto i kao mjerilo u ispitivanju savjesti i procjeni života na posljednjem sudu, ulaznicu u radost gospodara. Ne dati gladnomu kruha i žednome vode tj. ne dati mu život, znači zatvoriti sebi vrata neba.

Koliki danas umiru od gladi? Kakav odgovor imamo na to? Možemo li išta učiniti? Je li to sramota čovječanstva? Kruha i vode, hrane i pića ima dovoljno. Zemlja može hraniti svu svoju djecu. No, osobno i zajedničko iskustvo nas uče i svjedoče da je ljudsko srce, na žalost, pohlepno, slijepo, sebično i tvrdo. Ili ne vidi dalje od sebe. Iako nam je poznata činjenica kako ljudi nemaju ono osnovno za život, možda u našem susjedstvu ili u svijetu, brzo to zaboravljamo. Isprike i opravdanja su postale vjerne družice i pratilje naših života i savjesti.

Ne samo da se trebamo pitati, nego moramo, kakav je naš odnos prema kruhu i vodi, hrani i puću. „Jesmo li izbirljivi, nezadovoljni? Prigovaramo? Bacamo hranu? Ili smo rastrošni, proždrljivi i neumjereni? Kako blagujemo? Znamo li slaviti s drugima, radovati se, dijeliti? Jer dok blagujemo, ne uzimamo samo hranu. Primamo život od drugih. A možda ima onih s kojima ne bismo htjeli sjesti za stol. Radije postimo. Lakše je i gladovati, nego se odreći sebe.“

Možda na sljedeće činjenice barem malo otkriju stvarno stanje stvari i potaknu na ko-

nkretna djela milosrđa kad je gladi i žeđ u pitanju u današnjem svijetu:

Svake godine više od 150 milijuna ljudi umre od gladi ili da svakih 5 sekundi u svijetu umre dijete od gladi. Ovo nisu brojke, ovo su ljudi s imenom i prezimenom, ovo nije tek puka brojčana statistika, ovo je zrcalo modernog čovječanstva.

Prema podacima UN-a, svaki sedmi čovjek na svijetu ne zna hoće li imati dovoljno hrane da preživi dan. Dok velik dio svjetskog stanovništva gladuje ili se neadekvatno hrani, oko 1,4 milijarde ljudi u svijetu je prekomjerne tjelesne težine (20% ljudi sa Zapada je na dijete zbog pretilosti). Jedna trećina čovječanstva je gladna, druga trećina neuhranjena i tek jedna trećina sita!

I sada čuvam e-mail koji sam davno dobio i sjetim ga se kad počnem mrmljati, prigovarati, gundati, itd., kako samo olako uzimamo stvari i stvarnost zdravo za gotovo, kao nešto što se podrazumijeva, što mora biti:

„ako u vašem frižideru ima hrane, na vama odjeće, nad glavom krov i krevet u koji ćete leći, bogatiji ste od 75% posto stanovnika ovog svijeta.“

Ako imate račun u banci, novac u novčaniku i nešto sitniša u nekoj kutijici, pripadate među 8% najbolje stojećih ljudi na svijetu.“

Ako su vam roditelji još živi a uz to još uvijek u braku, pripadate među uistinu rijetke osobe. Ako možete pročitati ovu poruku (tj. imate pristup internetu) pravi ste sretnik među rijetkima.“

Pravi i istinski stav Isusova učenika bi se mogao izreći riječima sv. Pavla: „na sve i svašta sam navikao: sit biti i gladovati, i obilovati i oskuđevati“ (Fil, 4,12)

Kruh i voda u Svetom Pismu su više od hrane i pića, a slika GOZBE je tako česta u svetim tekstovima Starog i Novog zavjeta. Kruh i voda su simboli života.

Prisjetimo se samo nekih slika Starog zavjeta: Melkisedeka kako donosi pred Abrahama kruh i vino; Abraham kako sprema gozbu za 3 anđela; Izaka i Jakova kad sklapaju savez; Saveza na Sinaju, „Ondje vidješe Boga Izraelova..slobodno su Boga motrili, jeli i pili“ (Izl, 24, 9.11.); Izaije kako navješćuje „gozbu od pretiline.. na kojoj svi sudjeluju čak ako novca i nemaju“ (Iz, 55,1).

Prisjetimo se slika iz Novog zavjeta gdje kruh i voda dobivaju punu znakovitost i značenje s Isusom: Lazara siromaha; gozbe u Kani;

gozbe kod Šimuna farizeja i one grješnice; Isusa kako dijeli stol bez skrupula s grješnicima, carinicima, bludnicima; Isusa kako okuplja svoje učenike oko stola; Posljednje večere; Kraljevstva nebeskog koje se uspoređuje s gozbom.

voda koja je simbol života, čišćenja, osvjetljenja, obnavljanja; od voda potopnih i Noe, preko voda Jordana, do vode koja poteče iz probodenog boka Raspetoga.

Gladnoga nahraniti, žednoga napojiti – što nam je činiti?

Potražimo odgovor u Evanđeljima.

U evanđeljima nalazimo da je Gospod Isus jednom prigodom **nahranio pet tisuća ljudi** pet kruhova i dvije ribe. U Mateju 14,13-21 čitamo: *“Kad to ču Isus, ode odande lađicom prema pustom mjestu, nasamo. Ali to doznade narod te krenu za njim pješke iz gradova. On, kad iziđe iz lađice, vidje silan narod i sažali se nad njim te mu ozdravi bolesnike. Predvečer pristupiše k njemu njegovi učenici te mu rekoše: ‘Mjesto je pusto, a kasno je več; otpusti svijet da ide u sela da kupi hrane!’ Isus im odvrati: ‘Nije potrebno da odlazi, dajte mu vi jesti!’ Oni mu odgovore: ‘Imamo ovdje samo pet kruhova i dvije ribe.’ ‘Donesite ih ovamo!’ reče im. Zatim naredi svijetu da posjeda po travi. Uze pet kruhova i dvije ribe, pogleda u nebo te blagoslovi i razlomi kruhove. Zatim ih dade učenicima, a učenici svijetu. Svi jedoše i nasitiše se. Pokupiše što preteče: punih dvanaest košara ulomaka. A jelo je oko pet tisuća ljudi, osim žena i djece.”*

Jednom drugom prigodom Isus je nahranio **četiri tisuće ljudi** sa sedam kruhova i nešto malo ribica. Čitamo to u Evanđelju po Mateju 15,32-39: *“Tada Isus dozva k sebi učenike svoje i reče im: ‘Žao mi je naroda. Već su tri dana uza me, a nemaju što jesti. Ne mogu ih gladne otpustiti, da ne bi klonuli na putu.’ Učenici mu odvratiše: ‘Odakle bismo u pustinji nabavili toliko kruha da se nasiti toliki narod?’ ‘Koliko imate kruhova?’ zapita ih Isus. ‘Sedam, i nešto malo ribica’, odgovoriše mu. Tada zapovjedi narodu da posjeda po zemlji. Zatim uze onih sedam kruhova i ribice te zahvali (Bogu) i razlomi ih. Potom ih je davao učenicima, a učenici narodu. Svi jedoše i nasitiše se. A od ulomaka što preteče dignu sedam punih košara. Jelo je četiri tisuće ljudi, ne brojeći žene i djecu.”*

Ne tražiti izlike, opravdanja i isprike! Čini mi se da i mi kršćani, na različite načine, pona-

vljamo, kao i apostoli, naše „opravdane“ izlike i opravdanja: *„pusto je, kasno je, nek' sami kupe, imamo samo pet kruhova, odakle da nabavimo toliko hrane...“*, a Isus i danas, i meni i tebi, govori: *Dajte im vi jesti!*

Ni Isus nije izliječio sve gubavce, niti svim slijepima vratio vid, niti sve gladne nasitio, kao da čujemo našu „teološku“ ispričnicu da umirimo svoju savjest. Otvarati vrata bazilika i katedrala u izvanrednoj Jubilarnoj godini milosrđa, a zatvarati vrata srca gladnima jest u redu Bogu! Ni ja ni Ti ne možemo riješiti globalno pitanje gladi i žeđi, ali mogu pomoći onome blizu, a donekle, i onome daleko. Ne ispraznim sažaljenjem niti lažnim milosrđem, nego konkretno, stvarno, realno. Ne možemo i ne smijemo se pomiriti da u sjenama naših života i kuća, samostana i bogomolja ljudi gladuju ili kopaju po kontejnerima za smeće.

Prisjetimo se iz Prve Ivanove poslanice 4, 20: *„Ako kažeš da ljubiš Boga a ne ljubiš bližnjeg svoga, onda si lažac.“* Ili iz Jakovljeve poslanice 2,14: *„Vjera bez djela je mrtva“*, nadodao bih, ne samo mrtva, nego vjera bez djela je laž, licemjere.

Primjer bl. Ivana Merza oduševljava: 10% svoje plaće je odvajao za sirotinju!

Braćo i sestre, tješi me, ali i straši, što znam što ću biti pitan kad stanem pred **Božansko lice milosrđa**. Prisjetimo se, (po)nekad, što nećemo biti pitani, prisjetimo se što hoćemo biti pitani.

„Bio sam gladan i nahranili ste me, bio sam žedan i napojili ste me.“

Uzdam se u Božansko milosrđe. Smiluj nam se, Gospodine. Amen!

POUČNA PRIČA

Majka Tereza je govorila: “Ako ne možeš pomoći cijelom svijetu, pomogni jednom čovjeku.”

Oluja se smirila i lagana kiša počela je natapati pijesak. Dječak je primijetio, kao i mnogi drugi znatiželjnici, da su morski valovi na pješčanu obali izbacili mnogo morskih zvijezda. One su se otimalle smrti koja im je prijetila. Njihovo mnoštvo privuklo je pozornost ljudi koji su se tiskali promatrajući neobičan prizor. Morske zvijezde ležale su nepomično svega nekoliko metara od mora koje im znači život. U tom mnoštvu našao se i dječak koji je promatrao ovu smrtnu borbu zvijezda. Svi su mirno gledali, ali dječak se oteo iz ruku svog oca i otrčao do morskih zvijezda. Sagne se, rukama zgrabi tri zvijezde i otrči do mora. Vрати se i ponovi isto.

– Što radiš, mali? – upita ga neki znatiželjnik.
 – Vraćam morske zvijezde u more, inače će uginuti na pijesku – odgovori dječak, ponavljajući iste radnje.
 – Ali zar ne vidiš da ih ima tisuće i da ih ne možeš sve spasiti? Previše ih ima. To se uvijek događa nakon olujnih valova. Ti ne možeš promijeniti stvari!
 Dječak se osmjehne, zahvati opet nekoliko zvijezda, baci ih u more i odgovori:
 – Za ove sam uspio promijeniti stvari.
 Čovjek je nakratko ostao zatečen, potom se sagne te i sam počne bacati zvijezde u more. Vidjevi

to, dvije djevojke učine isto i sada ih je već bilo četvero koji su zvijezde vraćali u život. Malo nakon toga i ostali znatiželjnici pristupe i sada ih je već bilo pedesetak koji su morske životinje bacali u vodu. Tako su ubrzo bile spašene sve zvijezde.

Eto, za promjenu stvari u svijetu dovoljan je i jedan čovjek, ali koji će imati smjelosti započeti posao.

Katedrala-Sarajevo, 12.02. 2016.
 Mr. sc. vlč. Ivica Mršo

„Siromaha zaodjenuti; stranca udomiti“

Interesantno, u vrijeme kada sam išao na vjeronauk, sve smo morali znati napamet: zapovijedi – i Božje i crkvene, sakramente, blaženstva, glavne grijeha, darove Duha Svetoga, ali djela milosrđa, ni tjelesna ni duhovna, ne. Ne znam ih ni danas. Vjerojatno je razlog bila slika o Bogu onih koji su nas poučavali, a taj Bog je bio zakonodavac, sudac, nimalo nalik na Boga pape Bergoglia, Boga koji ljude miluje milosrdnim praštanjem.

Prošlog tjedna ste razmišljali o prva dva djela milosrđa: nahraniti gladnoga i napojiti žednoga. Danas su pred nama druga dva: odjenuti siromaha i udomiti stranca i teško ih je promatrati odvojeno jer su gladni i žedni ujedno i neodjeveni a najčešće su raseljeni ili izbjeglice. Nikada jedna nevolja ne dolazi sama.

S vama večeras dijelim nevjerojatne činjenice na koje sam naišao pripremajući ovo korizmeno razmišljanje. Oko 800 milijuna ljudi nema dovoljno hrane, a to znači i vode i odjeće i svega onoga što jedan život čini dostojnim čovjeka. U posebno teškom položaju su žene jer u nekim zemljama mogu jesti tek kad se svi muškarci u domaćinstvu najedu. Šokantan je odatak da svaki dan 16.500 djece umire od gladi, većina ima manje od 5 godina – to je više od 6 milijuna godišnje. Dobro ste čuli, 6 milijuna. Dovoljno se hrane proizvede da se nahrani cijeli svijet, ali pogađate što se događa – baca se – najviše Amerikanci, 222 milijuna tona. Najviše gladnih je u Africi – 220 milijuna – broj se uvećava sve češćim prirodnim katastrofama i neprekidnim ratovima. Više ljudi umire od gl-

adi nego od malarije, tuberkuloze i AIDS-a zajedno. Nema lijeka za pothranjenost – osim hrane. Samo 25 centi je dovoljno da se nahrani jedno dijete a za 50 dolara bi imalo hrane cijelu školsku godinu. Glad nije neizlječiva – nepravedno bi bilo ne spomenuti tisuće i tisuće anonimnih koji se trude da pomognu najsiromašnijima, među njima i mnogi katolici.

Evo i nekoliko podataka o strancima ili izbjeglicama, ljudima koji kreću na suvremeni put bez sna, putevima očajnika, kako te puteve opisuje većina medija: Sirija, Turska, grčki otoci, Makedonija, mađarske ograde, Srbija, Hrvatska, slovenačke žice, strah, predrasude, nedobrodošlica u većini europskih država. Postoje iznimke: Njemačka, Rusija, Turska, Libanon. Prošla godina je bila rekordna: 60 milijuna ljudi je bilo prisiljeno napustiti svoje domove. Milijun je pokušao prijeći Sredozemno more i nikada nećemo saznati koliko ih nije uspjelo. Opet su najugroženije žene i djeca, osobito djeca koja često na put kreću bez roditelja. Tisućama se već gubi trag – ovo je vrijeme kao stvoreno za trgovinu ljudima i mnogi zarađuju na nesreći ovih očajnih ljudi. Ovo su činjenice a uzroci su mnogi i svi oni koji bi mogli učiniti nešto više uglavnom krivnju prebacuju jedni na druge.

Što je nama kršćanima činiti? Uvijek možemo učiniti nešto, barem nešto, i vjerujem da to većina čini. U Korizmi malo više nego inače. Moramo se čuvati stava da to nije naš problem ili se pravdati činjenicom da mnogi nisu bili solidarni s nama kada smo mi bili i gladni i smrznuti i primorani napustiti svoje domove. Ne zatvarajmo oči pred

tragedijama ljudi. Najlakše je prebaciti kanal na daljinskom ili prihvatiti medijske podvale o pod-mukloj islamizaciji Europe ili narušavanju stoljetnih europskih i kršćanskih vrijednosti. O čemu mi to zaboga govorimo? Od koga se mi to ograđujemo? Jesu li žice dovoljne da se osjećamo sigurnijima u svojim malim torovima? Da ne kompliciram: ja vjerujem da je Isus pothranjen u milijunima gladnih, i neodjeven, i prognan. Isus izbjeglica, razumije patnje svih raseljenih i izbjeglih, Isus promrznut na obalam Sredozemlja, Isus zaustavljen pred žicom europske farizejštine. Od nas očekuje solidarnost, ili minimum, da im ne zagorčavamo ionako težak život i ne stavljamo sol na nezacijeljene rane.

Ovo večerašnje Evanđelje, koje je dio Isusovog velikog *Govora na gori*, kao da je poručeno za ovo o čemu razmišljamo. Isus postavlja u dubine ljudskoga srca onaj tankočutni osjećaj za razlikovanje između dobra i zla koji nam je svima poznat, pa i onda kada to ne znamo pojasniti.

Jasno je da moramo učiniti više od pukog održavanja zakona i pravila, jasno je da ne smijemo ubiti, ali često zaboravimo da u svom srcu moramo, ako želimo biti Isusovi učenici, biti u miru sa svima, pa i s onima koji nas ne vole ili koji nam ne žele dobro. Znam da se opirete ovoj Isusovoj zapovijedi, znam, i meni para uši, ali nema nam druge nego prihvatiti sve što od nas traži. Ne možemo ga slijediti djelomično ili prihvaćati samo onaj dio njegovih zapovijedi koje nam se čine prihvatljivima i logičnima. Često kod Isusa ne vrijedi naša ljudska logika. Isus je jasan, on čak imenuje one prema kojima bi trebali biti strpljivi i dobri, zove ih sve našom braćom i sestrama.

Naše zajedničko iskustvo je kako često izgubimo strpljenje brže s onima koji su nam bliski i kako je teže oprostiti i tražiti oprostjenje unutar kruga prijatelja ili vlastite obitelji. Pomirenje se rađa u srcima, tamo negdje u našim dubinama se donosi odluka da ćemo učiniti sve što možemo, i više od toga, kako bismo premostili nespo-razume i ponovno nekoga dobili za brata i sestru. U našim srcima se rađa klica oprostjenja i pomirenja. Traži li Bog previše? Nekada nam se čini da zahtijeva više nego što realno možemo. Ali, ne radi se samo o našem srcu, On nam daje novo srce i novi Duh, i kad mi ne možemo, može On u nama i po nama, ali ne protiv naše volje.

Pravednost o kojoj Isus govori je dar. Naša pravednost mora biti veća od pukog prijanjanja uz zakone, pravila, tradiciju. U središtu naše pravednosti morao bi uvijek biti čovjek, da čovjek, i lo-

man i nedorečen, i nesretan i izgubljen. U svim drugim slučajevima svrstavamo se na stranu farizeja i pismoznanaca, a ima li koga s kim se Isus toliko i tako žestoko svađao kao s njima. Nema.

Održavanje Mojsijevog Zakona je omogućavalo uvjete za nužan i miran suživot, ali Isus ide dalje od toga, poziva nas da se upustimo u avanturu ljubavi, ljubavi koja ne isključuje ni neprijatelje. Ne ubij nije dovoljno, jer i Isus je znao da postoje raznovrsni načini ubijanja drugih. Ubili smo ih kad smo ih svojim bijesom natjerali da zašute ili smo ih tretirali s nepoštovanjem nazivajući ih pogrđnim imenima. Oduzeli smo im dio dostojanstva nazivajući ih budalama i nesposobnjakovićima. A to nam je, priznat ćete, toliko već prešlo u naviku da i ne primjećujemo da takav pristup nekoga boli, ponižava i u konačnici ubija. Nemamo pravo drugima oduzimati snove, krasti radost, podrezivati krila.

Nemoj moliti ako u svom srcu nekoga mrziš, kako možeš slaviti sv. Misu ako postoji netko s kim godinama ne razgovaraš i ne dopuštaš ni mogućnost da se oprostjenje ikada dogodi. Ima li katolika u ovoj zemlji Bosni koji odlaze u istu crkvu i nastoje sjesti što dalje jedni od drugih da slučajno ne bi jedni drugima pružili mir – ima itekako ima. Ima li svećenika koji zajedno na oltaru slave sv. Misu a prije i nakon toga ne komuniciraju – ima itekako ima.

O, kako je teško oprostiti ali bez oprostjenja nema uslišanih molitvi – uzalud su nam i krunice i križni putovi i postovi – ne, oprostjenje je uvjet, ljubav prema neprijateljima je uvjet, jer i za one koje mi ne volimo Isus je umro i On ih voli. Gospodine, umnoži nam vjeru.

Papa Benedikt XVI je pisao: ne možemo komunicirati s Bogom ako ne komuniciramo jedni s drugima. Ne možemo se približiti Bogu ako smo daleko jedni od drugih. Nema nam druge nego učiti veliku lekciju oprosta i prihvaćanja.

Današnji Isusov govor je poziv da se usudimo poći korak dalje od hladnog slova zakona dok ponizno priznajemo vlastite nedostatke i molimo milost iskrenog i svakodnevnog obraćenja. Često smo sami sebi najveći neprijatelji, i zbog toga se često prije pomirenja s drugima moramo izmiriti sami sa sobom. Nagodimo se sami sa sobom dok još ima vremena, u protivnom trebat će nam vreće novčića da poplačamo svoje dugove i nagomilane kamate.

Katedrala-Sarajevo, 19. 02. 2016.

Dr. sc. vlč. Tomislav Mlakić

„Bolesna ozdraviti, zatvorenika posjetiti i mrtva pokopati“

Kada je papa Franjo proglašavao Godinu milosrđa i kada je pisao svoju bulu pod naslovom *Lice milosrđa*, govorio je da je Isus Krst lice Očeva milosrđa. Božje milosrđe je doseglo svoj vrhunac u Isusu Kristu, u njemu je ono postalo maksimalno vidljivo.

Isus je naima svojim riječima i djelima te svojim cijelim životom pokazao da je Božje milosrđe bezgranično. Kada je pred Isusom stajao čovjek koji pati, koji je u nevolji, onda je Isus zaboravljao sve zakone i običaje. Nama su potrebni zakoni, ali su ti zakoni tijekom povijesti i sve do danas bili često puta nepravdani i služili su onima koji imaju vlast u državi i društvu. Isus je htio sve one koje smo mi ljudi po svojim zakonima isključili iz svoje zajednice spasiti, tj. uključiti u zajednicu, u zajednički život. To milosrđe osobito je pokazivao prema najtežim bolesnicima, a to su gubavci, koji su morali živjeti odvojeno od ostalih ljudi, koji su sami morali upozoravati ljude na svoju gubi i kojima je bio zabranjen pristup. Takvi su bili zakoni o gubavcima. Isus je oslobađao ljude od njihove bolesti, on ih je ozdravljao, iscijelio. Iscijeliti nekoga znači učiniti ga cijelim, čitavim, zdravim.

Kada govorimo o zatvorenicima, onda prvenstveno mislimo na političke zatvorenike, na one ljude koje su razni politički režimi bacali u zatvor zbog njihove slobode misli i govora. Ti politički režimi su nagovarali i podmićivali sitne i velike kriminalce da u zatvorima zlostavljaju političke zatvorenike. Posjetiti političkog zatvorenika bila je velika hrabrost i veliko djelo milosrđa, jer je svaki posjetitelj bio sumnjiv za režim. To je išlo dotle da su pobornici režima prisiljavali ženu i djecu da se odreknu svoga oca koji se nalazi u zatvoru.

Kada govorimo o tome kako treba mrtvog čovjeka pokopati, onda se treba sjetiti da su vlastodršci ubijali svoje neposlušnike i zabranjivali ljudima da ih pokopaju kako bi tako još više ponizili i obeščastili ubijene ljude. Sjetimo se Sofoklove Antigone koja želi pokopati svoga mrtvog brata, a vlastodržac Kreont joj to zabranjuje. Sjetimo se Josipa iz Arimateje koji je od vlastodršca Pilata zatražio mrtvo tijelo Isusovo, povio ga u platno i položio u novi gr-

ob isklesan u stijeni. Oni koje je rimska vlast objesila na križ nisu imali prava na pokop, bili su izloženi divljim pticama i životinjama. I ono što je preostalo od njih zakopano je kasnije u zemlju. Slavimo Antigonu jer je protiv vlasti branila dostojanstvo čovjeka. Vlastodržac ju je ubio zato što je pokopala svoga brata. Trebamo slaviti Josipa iz Arimateje zbog njegove hrabrosti i njegova djela milosrđa, jer je protiv tadašnje najveće svjetske vlasti branio dostojanstvo čovjeka. On je riskirao svoj život.

Isus je svojim praktičnim ponašanjem pokazao što je vrhunac humanizma. To je izraženo onom rečenicom u Matejevu evanđelju koja glasi: „Što god učinite jednom od ove moje najmanje braće, meni učinite“ (Mt 25,40). Milosrđe pretpostavlja da nas nevolja drugoga čovjeka pogađa. Milosrdan čovjek trpi zajedno s onim koji trpi i veseli se zajedno s onim koji se veseli.

Sada želim istaknuti kako je jedna od temeljnih biblijskih istina o čovjeku postala temelj moderne demokratske države. Danas postoji opće slaganje u političkoj filozofiji i teologiji da je dostojanstvo svakoga čovjeka nepovredivo. To je temelj demokratske države. Demokratska država ima zadaću da sa svoje tri vlasti učinkovito štiti dostojanstvo svakog čovjeka. To da je dostojanstvo svakog čovjeka nepovredivo uzeto je iz Biblije. I to kaže danas jedan od najvećih političkih filozofa u svijetu Jürgen Habermas. U Bibliji čitamo da je Bog stvorio čovjeka na svoju sliku i priliku. Čovjek je, dakle, Božja slika. Time je rečeno da je Bog prisutan svuda, ali je prvenstveno prisutan u svakom čovjeku. Bog je prisutan u svakom čovjeku i bezuvjetno ljubi svakog čovjeka. I to je temelj nepovredivog dostojanstva svakog čovjeka. Dostojanstvo bolesnog čovjeka, zatvorenog čovjeka i mrtvog čovjeka je nepovredivo. To je veliki civilizacijski pomak kojega ni mi sami nismo svjesni.

Katedrala-Sarajevo, 26. 02. 2016.

Dr. sc. fra Mile Babić

Vlč. Gabrijel Jukić primio misionarski križ za odlazak u misije u Zambiju

U crkvi sv. Ante Padovanskog u Žepču u nedjelju, 7. veljače 2016. sin te župe vlč. Gabrijel Jukić primio je misionarski križ za odlazak u misije u Zambiju. Svetu misu predslavio je nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinco Puljić, u koncelebraciji 20-ak svećenika među kojima su bili i generalni vikar Vrhbosanske nadbiskupije mons. Luka Tunjić, žepački župnik vlč. Predrag Stojčević, nacionalni ravnatelj Papinskih misijskih djela u BiH don Ivan Štironja i u Hrvatskoj don Antun Toni Štefan.

Na početku euharistijskog slavlja izraze pozdrava i dobrodošlice uputio je domaćin vlč. Stojčević da bi nakon pročitanih svetopisamskih čitanja don Štironja ukratko predstavio novoga misionara.

U prigodnoj propovijedi kardinal Puljić najprije se osvrnuo na misna čitanja za koja je utvrdio da su povezana s poslanjem, odnosno misijama. „Bog stvarajući ljudski život, ima i plan sa svakim od nas, ali ga želi ostvariti u suradnji s nama. Zato čovjek rastući, zrijući, traži što je Božja volja i nije ju lako otkriti, ali ni ostvariti“, ustvrdio je vrhbosanski nadbiskup te nadodao da je poniznost prva stepenica u životu kako bi čovjek mogao odgovoriti na Božji poziv. „Kada Bog nekoga šalje, on mu daje i milost, ali ga i ne šteti jer sve što se u životu radi, traži žrtvu. Bez žrtve se ne može ništa ostvariti“, kazao je kardinal Puljić. U nastavku svojega obraćanja vjernicima prisjetio se prvih kontakata s vlč. Jukićem napominjući kako mu je on želju za misijama iskazao već po dolasku u bogosloviju, a tu svoju nakanu ponavljao je i pred ređenje kao i nakon godine dana u pastoralu. Završavajući propovijed, kardinal Puljić je vlč. Jukiću kazao kako će ga na njegovu putu pratiti križ, ne samo onaj misionarski, nego i onaj koji se ogleda u kušnjama. „Zato se drži Božje poput Petra. Budeš li se snažno držao Božje, on će blagoslivljati tvoje djelo, naviještanje i svjedočenje,

ali zapamti, ništa toga neće biti bez tvoje žrtve“, kazao je nadbiskup te pozvao vjernike da njega i sve misionare prate molitvom i djelima. „Crkvo vrhbosanska, budi hrabra naviještati i svjedočiti evanđelje“, zaključio je kardinal Puljić.

Poslije propovijedi uslijedio je obred blagoslova misionarskog križa kojeg je kardinal Puljić uručio misionaru Jukiću.

Pred završetak euharistijskog slavlja nazočnima su se obratili don Štironja i vlč. Jukić. Najprije je nacionalni ravnatelj PMD-a čestitao Vrhbosanskoj nadbiskupiji i župi Žepče na novom misijskom zvanju, a misionaru poručio: „Dragi Gabrijele, za koji trenutak primit ćeš vjerovjesnički križ. To je ponajprije Kristov križ, znak našeg otkupljenja i spasenja. No, na njemu ima mjesta i za tebe. S druge strane je potpuno slobodan, to je tvoje mjesto. Zato je ovo i tvoj misionarski križ koji će te podsjećati tko si, odakle dolaziš i kamo ideš, bit će ti trajni poticaj na obraćenje i preobraženje na sliku Kristovu te tako i tvoja legitimacija.“

Zatim se kratko obratio i vlč. Jukić zahvalivši svima koji su ga pratili na njegovu putu i poručivši: „Vidimo se u Africi!“

Prije završnog blagoslova kardinal Puljić darovao je novom misionaru: Bibliju, posudice za nošenje Presvetog i bolesničkog pomazanja, moći bl. Alojzija Stepinca te krunicu koju je njemu osobno darovao papa Franjo.

Vrijedi spomenuti da je euharistijskom slavlju prethodio prigodni program koji su izveli mladi župe Žepče pod ravnanjem s. Samuele Markanović, ali i podatak da je ovo treći misionar iz žepačkog kraja u proteklih pola godina. Prije Gabrijela put misija u Južnu Ameriku zaputili su se vlč. Marko Jukić u Peru i fra Ivica Vrbić u Boliviju.

(kta/d.k.)

Fra Slavko Topić i fra Josip Ikić imenovani misionarima milosrđa

Povodom Svete godine jubileja Božjeg milosrđa (2015-2016), a na prijedlog Uprave Franjevačke provincije Bosne Srebrene, papa Franjo imenovao je fra Slavka Topića i fra Josipa Ikića misionarima milosrđa u Vrhbosanskoj nadbiskupiji.

Fra Slavko i fra Josip su 9. veljače 2016. osobno primili Papin dekret o imenovanju, štolu i određene dokumente te, pored ostalog, sudjelovali na susretu s Papom u Vatikanu, zajedno s oko 730 svećenika. Slijedećeg dana, na Čistu srijedu sudjelovali su i na Svetoj misi koju je predvodio

papa Franjo u bazilici sv. Petra, uz koncelebraciju oko 800 svećenika, biskupa i kardinala.

Zadaća misionara milosrđa jest da propovijedanjem o Bogu Milosrdnom Ocu pozivaju vjernike na obraćenje i pomirenje s Bogom.

Dobili su ovlast da u sakramentu ispovijedi odrješuju pokornike i od onih grijeha koji su pridržani samo Svetoj Stolici. Ta ovlast vrijedi na svim područjima svijeta i traje do konca Godine milosrđa (20. studenog 2016.).

(ktalfia)

Održane duhovne vježbe za svećenike

Duhovne vježbe za svećenike, koje su započele 15. veljače 2016. Zazivom Duha Svetoga i razmatranjem u Vrhbosanskom bogoslovnom sjemeništu, završene su u četvrtak, 18. veljače. Sudjelovalo je oko 40 svećenika najvećim dijelom iz Vrhbosanske nadbiskupije na čelu s nadbiskupom metropolitom vrhbosanskim kardinalom Vinkom Puljićem koji se u tih dana posvetio razmatranju i molitvi.

Voditelj duhovnih vježbi bio je psiholog i teolog pater Mijo Nikić, član Družbe Isusove. Za središnju misao ovih duhovnih vježbi stavio je dio evanđeoskog odlomka sv. Ivana evanđeliste u kojem Isus za sebe kaže: „Ja sam istinski trs, a Otac moj - vinogradar... Tko ostaje u meni i ja u njemu, taj donosi mnogo roda. Uistinu, bez mene ne možete učiniti ništa“. Istaknuo je da je cilj duhovnih vježbi postići slobodu duše i takvu familijarnost s Bogom da bi ga mogli prepoznavati i ljubiti u svim stvarima. Istaknuo je da je u duhovnim vježbama „važnije ono što Bog meni ima reći nego ono što bih ja Njemu želio reći“. Dodao je da je poteškoća u tome što čovjek često ne želi čuti ono što mu Bog želi poručiti jer se boji istine koja boli, ali ta istina u isto vrijeme i liječi čovjeka.

Pater Nikić je nabrojio i peta ciljeva duhovnih vježbi: 1) postići slobodu duše koja se bez rezerve posve daje Bogu, 2) postići raspoložene duše koja ništa ne zadržava za sebe; 3) biti

spreman platiti bilo koju cijenu da nađem i prihvatim volju Božju za svoj život, 4) svladati neuredne sklonosti da mognem prepoznati volju Božju, 5) izaći iz sebe, iz svog malog ograničenog svijeta i ući u Božji svijet ljubavi, mira i radosti. Istaknuo je da bi u duši trebalo imati sljedeća raspoloženja: velikodušnost, poniznost i hrabrost. Potom je govorio o osobi Isusa Krista i kršćanskoj pozvanosti na svetost. Govoreći o svećeničkom životu i djelovanju, posebno je naglasio potrebi svijesti kod svećenika da govori i nastupa u Kristovo ime te da se ostvaruje utoliko ukoliko se stavlja u Kristovu službu. Poseban naglasak posljednjeg dana p. Nikić stavio je na Godinu božanskog milosrđa podsjećajući na poticaje pape Franje upućene svećenicima.

Svakoga dana slavljene su Svete mise koje je predvodio kardinal Puljić, a propovijedao p. Nikić. U jednoj od propovijedi iznio je zgodu iz vlastitoga života kada ga je jedna obitelj pozvala kod sebe na objed. Vidjevši majku kako priređuje stol, njezin si dječak dobi zapitao ju je, tko im dolazi u goste?. U želji da mu približi tko će biti njihov gost, majka je kazala sinu da im na ručak dolazi „Isusov prijatelj“. Kada se p. Nikić pojavio na vratu, dječak se rukovao s njim i zapitao ga: „Jesi li Ti Isusov prijatelj?“. P. Nikić je bio obradovan tako lijepom definicijom i inteligentnim pitanjem, ali

je poslije dugo razmišljao pitajući se: „Jesam li ja uistinu Isusov prijatelj?“. Potaknuo je svećenike da uvijek budu Isusovi prijatelji te da uvijek imaju milosrdno srce i djeluju poput Isusa. Posebno je naglasio potrebu poniznosti i svijesti da bez Isusa ne mogu „učiniti ništa“ ali i da, zajedno sa sv. Pavlom, mogu reći: „Sve mogu u Onome koji me jača“ (Fil 4,13).

Svećenici su tijekom duhovnih vježbi ispitali svoju savjest i pristupili sakramentu pomire-

nja. Svakog dana redovito su zajedno molili Jutarnju, Večernju i Povečerje uz pjevane dijelove te sudjelovali na klanjanju pred Presvetim uz prigodna razmatranja. Domaćinstvo Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa, na čelu s ekonomom vlč. Damirom Ivanovićem, pobrinulo se da se sudionici duhovnih vježbi ugodno osjećaju u zgradi u kojoj su mnogi od njih živjeli nekoliko godina pripremajući se za svećeništvo.

(kta)

Novo vodstvo Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica BiH

Četrnaesta izborna skupština Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica Bosne i Hercegovine (KVRPP BiH) održana je 5. ožujka 2016. u samostanu sestara Služavki Malog Isusa u Gromiljaku (Kiseljak). Skupštinom je predsjedao predsjednik Konferencije fra Lovro Gavran. Na Skupštini su sudjelovali svi provincijalni poglavari i poglavarice sa sjedištem u BiH te osam predstavnika muških i ženskih redovničkih zajednica čiji članovi djeluju u Bosni i Hercegovini, s provincijalnim sjedištem izvan BiH.

Na Skupštini je sudjelovao apostolski nuncij u BiH nadbiskup Luggi Pezzuto, delegat Biskupske konferencije BiH vojni biskup dr. Tomo Vukšić te predsjednik Hrvatske konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica provincijal fra Jure Šarčević, OFMCap.

Nakon uvodnih riječi fra Lovre Gavrana te pozdrava biskupa Vukšića uslijedilo je predavanje na temu „Blago milosrdnima: oni će zadobiti milosrđe“ (Mt 5,7). U svom predavanju biskup Vukšić je kroz pet točaka govorio o Božjem milosrđu te istaknuo „Beskrajno milosrđe Božje postalo je vidljivo u Isusu, Bogočovjeku i našem Spasitelju. Upravo po tomu što je ljudima objavio Milosrđe, Isus je lice božanskoga Milosrđa. U njemu nam je Milosrđe ponuđeno, dano nam je na raspolaganje, strpljivo nas čeka, vidimo ga kao put i način svoga spasa, jer tko vidi Isusa, vidi i Oca nebeskoga (Iv 14,9), Boga koji je bogat milosrđem. Stoga Božje milosrđe čeka naše obraćenje, koje je jedini način puta i pristupa do Božjega Lica Milosr-

đa. Na tom putu uzdizanja sakrament Pomirenja se pretvara u prava vrata Milosrđa s kojih puca pogled na Isusovo Lice. Naše kajanje otključava ta vrata, a Božji oprost ih širom otvara. Zadobit ćemo Božje milosrđe, ako sami budemo milosrdni. Prema Isusovu nauku, milosrdni su blaženi zbog činjenice što su njihova dobra djela na svoj način također „lice milosrđa“ Božjega, što po njihovoj dobroti svijet upoznaje Boga. Oni su lice u kojemu se Boga vidi, govor po kojemu ga se čuje, jer njihovo ponašanje slično ponašanju Boga po tomu što su, u odnosu prema drugima, puni ljubavi, brige, suosjećanja, darežljivosti, sažaljenja, kajanja, otvorenosti, oprosta, blizine, razumijevanja, pomaganja, velikog srca, otvorene duše i raširenih ruku. Milosrđe je put našega spasa. A prema kršćanskom nauku, na stubištu milosrđa, kojim se penjemo do spasa, četrnaest je stepenica. To su sedam duhovnih djela milosrđa, koja smo pozvani vršiti: neodlučna savjetovati, neuka poučiti, nevoljna i žalosna utješiti, grešnog opomenuti, uvredu oprostiti, nepravdu strpljivo podnositi, za žive i mrtve Boga moliti. I sedam tjelesnih djela milosrđa: gladna nahraniti, žedna napojiti, siromašna odjenuti, putnika primiti, bolesnog i utamničenog pohoditi, zarobljenog i prognanog pomagati, mrtva pokopati“, istaknuo je biskup Vukšić.

Apostolski nuncij u BiH mons. Luigi Pezzuto u svom govoru sudionicima Skupštine istaknuo je važnost obnove u pastoralnom životu. „Obnova znači: odricanje od „rutine“, oslonjene na uobičajenu pastoralnu i redovni-

čku praksu. Ona, iako za trenutak omamljuje i utišava savjest, ne proizvodi duboke i trajne plodove, sposobne da zaustave – na primjer – žalosnu i poznatu pojavu iseljavanja mladih. Sveopća Crkva ipak nudi još jedan poticaj obnove naših kršćanskih zajednica i mjesnog Redovničkog Života: radi se o Jubilarnoj Godini Milosrđa koja je otvorena 50 godina nakon završetka Drugog Vatikanskog Ekumenskog Sabora, čiji je cilj bio upravo ova „obnova života Institutâ Savršenstva“. Aludiram na Dekret „Perfectae Caristatis“, koji bi i danas morao biti najmodernija polazna točka formacije mladih kandidatica i kandidata za redovnički život, kao i nadahnuće za trajnu formaciju već zavjetovanih Redovnica i Redovnika.

Tom prigodom Koncilski Oci su nastojali bogato osvijetliti Redovnički Život, koji je u to vrijeme, možda, bio pretjerano sveden na opsluživanje pravila i statuta – jednim svjetlom koje izravnije proistječe iz Evanđelja, kako bi ga predstavili „u skladnoj i životnoj sintezi“ jednog „duhovnog života, intimno sjedinjenog s osobom Isusa Krista“. Stoga, kao što je Posvećeni Život u koncilskoj viziji usredotočen na osobu Isusa Krista, tako je i „Jubilarna Godina prije svega godina Krista, nositelja života i milosti čovječanstvu“. Dakle, možemo reći da, ako je Posvećeni Život prema Koncilu privilegirano mjesto susreta s Kristom, sposobno utisnuti novu i odlučnu dimenziju životu jednog ljudskog bića, Sveta Godina je „povoljan trenutak za susret s jednom Osobom, koja životu daje jedan novi horizont i odlučujuće usmjerenje. A to je susret s uskrslim Isusom Kristom...“. Pitanje je sljedeće: hoćemo li ili nećemo „učiniti da Bog i Krist budu centar našega života“? Ili ćemo „staviti sami u sebe i u svoj varljivi egoizam stožer svakog našeg pokreta“? Hoćemo li ili nećemo „proširiti solidarnu ljubav prema svojoj braći i sestrama“? Ili ćemo „zatvoriti krug svoje socijalne vizije na područje svoga uskog interesa, zazidano u gorki individualni egoizam, nesposoban za istinsku ljubav“? Svi mi možemo biti u opasnosti da „izgubimo“ ili da „smo već izgubili“ osjećaj za grijeh – također i mi, posvećene osobe, a posljedica toga je da provodimo dvostruki život. Vjerujem da Poglavari i Poglavarice moraju bdjeti, kako se taj dvostruki život ne bi događao ni u onima koji su već posvećeni, niti u onima koji se pripremaju za Posvećeni Život. Drugi preduvjet je „ljubav oprosta“, koja mora biti stil

života – ne samo Redovnika i Redovnica, nego i svakoga kršćanina. „Oprostiti znači reći da znate napustiti svaku ozlojeđenost i namjeru kažnjavanja i osvete prema onome tko nas je uvrijedio ili nas oštetio“. Samo Bog zna koliko nam je potrebna ova „ljubav oprosta“, ne samo u društvu u kojem živimo, nego i unutar mjesne Crkve i unutar naših redovničkih zajednica. Oprost je milosrđe: „Budite milosrdni kao što je Otac vaš milosrdan. Ne sudite i nećete biti suđeni. Ne osuđujte i nećete biti osuđeni. Praštajte i oprostit će vam se“ (Lk 6, 36-37)“, istaknuo je nuncij Pezzuto.

Uslijedilo je Euharistijsko slavlje koje je predstavio biskup Vukšić u zajedništvu s Nuncijem, provincijalom Bosne Srebrene fra Lovrom Gavranom, provincijalom Hercegovačke franjevačke provincije fra Miljenkom Štekom, te prezbiterima članovima Konferencije. Svečano Euharistijsko slavlje pratile su svojim sviranjem i pjevanjem sestre Služavke Malog Isusa.

U popodnevnom radu pročelnici povjerenstava koja djeluju pri KVRPP BiH podnijeli su izvješća. Uslijedilo je trogodišnje izvješće o radu i aktivnostima Konferencije koje je izložio predsjednik fra Lovro Gavran.

U izbornom dijelu Skupštine za predsjednika je izabran provincijal Hercegovačke franjevačke provincije Uznesenja BDM dr. fra Miljenko Šteko, a za potpredsjednicu provincijska predstojnica Školskih sestara franjevki Bosansko-hrvatske provincije mr. s. Kata Karadža. U ime zajednica koje nemaju provincijalno sjedište u BiH izabrani su: o. mr. Krešimir Djaković, SCJ, član Hrvatske pokrajine Družbe Isusove i s. Emanuela Škarica, ASC, članica družbe sestara Klanjateljica Krvi Kristove, Regije Zagreb.

Novi predsjednik Konferencije dr. fra Miljenko Šteko rođen je u Mesihovini, općina Tomislavgrad, 1969. godine. Za svećenika je zaređen u Frohnleiten (Austrija) 1996. godine. Studirao u Zagrebu, Bologni i Rimu. Službovao na Humcu, Posušju, Zagrebu i Međugorju. Za provincijala Hercegovačke franjevačke provincije izabran je na zasjedanju Kapitula Provincije u Mostaru, 10. travnja, 2013. godine. U svibnju iste godine izabran je za predsjednika Vijeća franjevačkih zajednica u RH i BiH. Od studenoga 2013. predsjednik Unijom franjevačkih provincijala OFM Europe – UFME.

(kta/kvrpp bih)

Venerabili Fratri Nostro
VINCENTIO S.R.E. CARDINALI PULJIĆ
 Archiepiscopo Metropolitae Vrhbosnensi seu Seraiensi

Hisce Litteris, Venerabilis Frater Noster, tecum libentes cupimus commemorare felicem sane eventum tuae vitae, videlicet vicesimum quintum annum expletum a suscepta episcopali ordinatione, quae fit proximo mense Ianuario in sollemnitate Epiphaniae Domini.

Praeterea cum carissimo clero ac populo ecclesialis communitatis Vrhbosnensis seu Seraiensis in dilecta Bosnia et Herzegovia, cuius nunc es sedulus Pastor, volumus consociare Nostra bene ominantia verba, fraterna simul vota laturi ad illum anniversarium diem recolendum, dum praecipua apostolatus tui momenta una tecum reminiscimur.

Iuvenis ad Dei hominumque servitium te sentiens vocari, Seminarium Maius Diacovense es ingressus, ubi philosophicis ac theologicis peractis curriculum, sacerdotium suscepisti pro dioecesi Banialucensi, operans variis in officiis navitate, scientia et conscientia adhibitis.

Anno quidem MCMXC sanctus Ioannes Paulus II, Decessor Noster piissimae recordationis, respiciens ad tuas debitas dotes rerumque ecclesialium peritiam, te nominavit Archiepiscopum Metropolitam Vrhbosnensem seu Seraiensem et in sollemnitate, quam diximus, te episcopali ordine auxit in Basilica

S. Petri. Tres post annos ad cardinaliciam dignitatem te evexit dato presbyterali Titulo S. Clarae ad Vineam Claram.

In regenda ista antiqua et insigni archidioecesi, quae pro dolor passa est innumera fere mala ob notum tristissimum bellum, Christi, boni Pastoris exempla secutus, antea curam dedisti assiduam ad reparanda damna belli, sollicitus de iterum aedificandis vel reficiendis ecclesiasticis structuris.

Sed maxime operatus es in opere evangelizationis, in confirmandis fidelibus, in inserendis laicis intra vitam Ecclesiae, fovens sedulus cooperationem inter clerum ac populum; ceterum inaugurasti quinque centra scholastica; Institutum Theologicum Seraiense, te annitente, elevatum est ad gradum Facultatis Theologicae Catholicae et praeparasti primam dioecesanam Synodum *“Renovare omnia in Christo”*.

Quapropter in tam iucundo igitur festo Episcopatus tui, te quidem decet, Venerabilis Frater Noster, praedicare bonitatem Altissimi, Qui est virtus, praesidium et salutare nostrum, psalmistae verbis: *“Benedictus Dominus, quoniam exaudivit vocem deprecationis meae; Dominus adiutor meus et protector meus, in ipso speravi cor meum, et adiutus sum”* (Ps 28,8-7).

Christus, Princeps Pastorum, auspice Domina Nostra Ecclesiae Regina ac Matre atque intercedentibus Sanctis istius dilectae Nationis, te, in Sua dilectione conservet omnique spiritali consolatione repleat atque felicem custodiat.

Quorum nuntia et conciliatrix ac fraternae caritatis Nostrae testis, Apostolica sit Benedictio, quam tibi, Venerabilis Frater Noster, et cunctis fidelibus Vrhbosnensibus seu Seraiensibus, de hac alma Urbe Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli libentes impertimur, petentes pro Nobis preces.

Paracliti Spiritus dona vos iugiter roborent ac laetificent, carissimi filii!

Ex Aedibus Vaticanis, die VI mensis Decembris, anno MMXV, Pontificatus Nostri tertio.

Franciscus

Našem Časnom Bratu

Vinku, Svete Rimske Crkve, kardinalu Puljiću

Nadbiskupu i Metropoliti Vrhbosanskom ili Sarajevskom

Časni Naš Brate, radujući se s tobom, ovim pismom želimo se upravo sjetiti sretnog događaja tvog života, tj. dvadeset i pete obljetnice od kako si primio biskupsko ređenje, koje će biti u mjesecu siječnju na svetkovinu Bogojavljenja.

Uz to, s predragim klerom i pukom Vrhbosanske ili Sarajevske zajednice u voljenoj Bosni i Hercegovini, čiji si marljivi pastir, želimo uputiti svoje bratske čestitke, kao i molitve za obilježavanje godišnjice, dok se zajedno s tobom prisjećamo osobitih trenutaka tvog apostolata.

Kao mladić, osjećajući poziv na službu ljudima i Bogu, ušao si u Đakovačku bogosloviju, gdje si, završivši filozofsko-teološki studij, zaređen za svećenika Banjalučke biskupije, te marljivo obavljao različite službe, svjesno i savjesno.

Godine 1990. sv. Ivan Pavao II. Naš predšasnik veoma svete uspomene, vidjevši tvoje zaslužne sposobnosti i iskustvo u crkvenim stvarima, imenovao te je Nadbiskupom i Metropolitanom Vrhbosanskim ili Sarajevskim i, na spomenutu svetkovinu, unaprijedio te u red biskupstva u bazilici sv. Petra. Tri godine kasnije uzdigao te je na kardinalsko dostojanstvo dodijelivši ti za naslov crkvu sv. Klare od vinograda.

Upravljajućitom drevnom i značajnom nadbiskupijom, koja je nažalost pretrpjela bezbrojna zla zbog poznatog i veoma tužnog rata, slijedio si primjer Krista, Dobrog Pastira, te si se marljivo pobrinuo za popravljanje ratnih šteta, da se opet brižno izgrade ili obnove crkvene strukture.

Osobito si se zalagao u djelu evangelizacije,

oko učvršćenja vjernika, u uključenju laika u život Crkve, pomno njegujući suradnju klera i puka. Nadalje, uspostavio si pet školskih centara; Vrhbosanska visoka teološka škola, Tvojim zalaganjem, promaknuta je na stupanj Katoličkog bogoslovnog fakulteta. Uz to si pripremio i prvu biskupijsku sinodu pod geslom: *Sve obnoviti u Kristu*.

Stoga, o tako ugodnom slavlju tvog biskupstva, dolikuje, Časni Naš brate, da propovijedaš dobrotu Svevišnjega, Koji je naša snaga, utvrda i spasenje, riječima psalmiste: *Blagoslovljen Bog što usliša zazivanje moje! Gospodin mi je jakost, on je štiti moj. U njega se srce moje pouzdalo i pomoć mi dođe (Ps 28.6-7)*.

Krist, Prvak pastira, pod zaštitom naše Gospodarice, Kraljice i Majke Crkve, kao i zaštitom Svetaca togaljubljenog naroda, neka te čuva u svojoj ljubavi, neka te ispuni svakom duhovnom utjehom i očuva sretnim.

Glasnik, posrednik i svjedok Naše bratske ljubavi, neka bude apostolski blagoslov, kojeg tebi upućujemo, Časni Naš Brate, kao i svim vjernicima Vrhbosanske ili Sarajevske nadbiskupije, iz ovoga slavnog grada Svetih Apostola Petra i Pavla. Usrdno te molimo da se moliš za nas.

Predragi sinovi, neka vas trajno krijepe i razveseljavaju darovi Duha Tješitelja.

Iz Vatikana, dana 6., mjeseca prosinca 2015., treće godine našega pontifikata.¹

Franjo

¹ Preveo: Drago Župarić

Akademija u povodu 25. obljetnice biskupskog ređenja i ustoličenja kardinala Puljića

U Svećeničkom domu Vrhbosanske nadbiskupije u Sarajevu, 18. siječnja 2016. Nadbiskupski ordinarijat vrhbosanski organizirao je svečanu akademiju u povodu 25. obljetnice biskupskog ređenja i ustoličenja nadbiskupa metropolita vrhbosanskog kardinala Vinka Puljića. Tijekom akademije predstavljena je i nova knjiga propovijedi kardinala Puljića koju je uredio vlč. dr. sc. Dubravko Turalija, profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Sarajevu pod naslovom: *Korita prošlosti i pritoke sadašnjosti*.

Na akademiju su se, osim kardinala Puljića, odazvali apostolski nuncij u BiH mons. Luigi Pezzuto i svi članovi Biskupske konferencije BiH: vojni biskup u BiH mons. Tomo Vukšić, biskup mostarsko-duvanjski i apostolski upravitelj trebinjsko-mrkanski mons. Ratko Perić, biskup banjolučki mons. Franjo Komarica, pomoćni biskup vrhbosanski mons. Pero Sudar i pomoćni biskup banjolučki mons. Marko Semren. Došli su također: nadbiskup metropolit zagrebački kardinal Josip Bozanić, nadbiskup metropolit splitsko-makarski mons. Marin Barišić te biskupi iz Dubrovnika i Skopja mons. Mato Uzinić i mons. Kiro Stojanov kao i đakovačko-osječki nadbiskup u miru mons. Marin Srakić.

Prisutni su bili također najviši predstavnici vlasti u ime hrvatskog naroda na čelu s predsjedateljem Predsjedništva BiH dr. Draganom Čovićem, predsjedateljicom Parlamentarne skupštine BiH gđom Borjanom Krišto i predsjednikom Federacije BiH gosp. Marinkom Čavarom kao i predstavnici diplomacije i raznih drugih struktura. Došli su i brojni svećenici, redovnici i redovnice, među kojima i provincijali i provincijske glavarice, te bogoslovi, kandidatice i drugi uzvanici koji su ispunili dvoranu.

Dobrodošlicu svima u ime organizatora uputio je moderator vlč. dr. Drago Župarić, profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Sarajevu, a u akademiju je uvela članica opernog zbora Narodnog pozorišta u Sarajevu Katarina Kikić otpjevavši skladbu Ave Maria uz pratnju v. d. umjetničkog direktora

Opere Narodnog pozorišta gosp. Daria Vučića. Gđa Katarina je završila školu u Katoličkom školskom centru sv. Pavla u Zenici koji je 25. rujna 1995. osnovala Vrhbosanska nadbiskupija odnosno kardinal Puljić.

Usljedilo je izlaganje biskupa Komarice koji je govorio „o prvom kardinalu od Vrhbosne, drevne katoličke biskupije, u jednako drevnoj zemlji Bosni“ ističući da se „radi o osobnom, osvjedochenom, prijatelju još i ranih mladenačkih dana“. „Kad me netko pitao što me osobito impresionira kod našega kardinala ili koja mu je glavna vrlina, onda sam mogao redovito odgovoriti ovo: ‘Impresionira me golemo dobro što ga Bog čini pomoću ovog našeg suvremenika i subrata, vjernog i vjerodostojnog slugu u Kristovoj Crkvi na području ove naše životne sredine i u ovim vremenima, obilježenima mnogobrojnim i mnogostrukim zbrkama i pomutnjama u brojnim glavama i jednako tako brojnim međuljudskim odnosima. Doživljam ga kako on čini sve radi Boga, da se uzda u Božju moć i pomoć, da je u svojoj dobroti i jednostavnosti blizak svakom čovjeku od najzapuštenijih i najobespravljenijih do najuglednijih i najutjecajnijih““, kazao je biskup Komarica.

Mons. dr. Mato Zovkić, profesor emeritus Univerziteta u Sarajevu, u svom izlaganju govorio je o Nadbiskupiji vrhbosanskoj i Crkvi u BiH u 25 godina službe nadbiskupa Puljića. Na početku je kazao da želi „podsjetiti na neke događaje koje je nadbiskup s ostalim vjernicima i sugrađanima proživio te na institucije koje je vodio ili iznova osnovao. Progovorio je o osnivanju i djelovanju Biskupske konferencije BiH, kojoj je kardinal Puljić bio predsjednik u više mandata, a i sada je njezin predsjednik, te o ratnim ranama katolika u BiH. Ukratko se osvrnuo na djelovanje kardinala Puljića i Crkve u vrijeme prije i tijekom nedavnoga rata te o teškim posljedicama za Crkvu i ljude u BiH kao i o nastojanju Crkve da pomogne ugroženim ljudima u vrijeme rata i zacjeljivanju rana nakon rata. Ukratko se osvrnuo i na tri pohoda dvojice papa Bosni i Hercegovini, od kojih je dva puta kardinal Puljić u Sarajevu bio do-

maćin. Prikazao je u kratkim crtama i rad institucija Vrhbosanske nadbiskupije koje je kardinal Puljić animirao ili osnovao s posebnim osvrtnom na odgojno-obrazovne i medijske institucije te katoličke škole kao i na pripremu Sinode Vrhbosanske nadbiskupije.

Mons. Zovkić se na kraju osvrnuo i na knjigu propovijedi kardinala Puljića. „Dubravko Turalija, nadbiskupov bivši tajnik a sada profesor na KBF-u uredio je za ovu prigodu novi izbor iz kardinalovih propovijedi. Za razliku od većine drugih biskupa i svećenika koji za svečanu zgodu napišu svoju homiliju i čitaju pripravljeno, Vinko Puljić skicira i govori slobodno. Trebalo je sa snimljene vrpce propovijedi skinuti i urediti. Dr. Turalija u rasporedu grada držao se liturgijske godine i različitih zgoda u kojima nadbiskup propovijeda ili drži nagovor bogoslovima i drugima. Analiziravši sadržaj, ovaj mladi svećenik i profesor dao je knjizi duhovit naslov 'Korita prošlosti i pritoke sadašnjosti' te ustanovio da ovaj propovjednik upotrebljava 499 puta riječi bodriti, hrabriti, hrabar, hrabro. To su riječi koje odražavaju u kakvim prilikama živi svoju vjeru i vrši svoje pastirsko poslanje“, kazao je mons. Zovkić.

Na akademiji su nastupila i tri bogoslovska zbora: Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa, Franjevačke teologije i Nadbiskupijskog misijskog međunarodnog sjemeništa Redemptoris Mater u Sarajevu sa sjedištem u Vogošći. Organizatori su na ovaj način željeli istaknuti ljubav kardinala Puljića prema duhovnim zvanjima, kao i stalnu suradnja s bogoslovijama te da je tijekom devet godina bio duhovnik u Nadbiskupskom sjemeništu „Zmajević“ u Zadru.

Prigodom 25. obljetnice biskupskog ređenja, jubilarcu kardinalu Puljiću papa Franjo je uputio prigodnu čestitku koju je pročitao nuncij Pezzuto. „Časni Naš Brate, radujući se s tobom, ovim pismom želimo se upravo sjetiti sretnog događaja tvojega života, tj. dvadeset i pete obljetnice od kako si primio biskupsko ređenje, koje će biti u mjesecu siječnju na svetkovinu Bogojavljenja. Uz to, s predragim klerom i pukom Vrhbosanske ili Sarajevske zajednice u voljenoj Bosni i Hercegovini, čiji si marljivi pastir, želimo uputiti svoje bratske čestitke, kao i molitve za obilježavanje godišnjice, dok se zajedno s tobom prisjećamo osobitih trenutaka tvojega apostolata... Glasnik, posrednik i svjedok Naše bratske ljubavi, neka bude

apostolski blagoslov, kojeg tebi upućujemo, Časni Naš Brate, kao i svim vjernicima Vrhbosanske ili Sarajevske nadbiskupije, iz ovoga slavnog grada Svetih Apostola Petra i Pavla. Usrdno te molimo da se moliš za nas“, stoji, između ostalog u čestitci pape Franje.

Čestitku kardinalu Puljiću u ime svećenika Vrhbosanske nadbiskupije uputio je generalni vikar Vrhbosanske nadbiskupije mons. Luka Tunjić koji je na početku podsjetio da „imenovanje vlč. Vinka Puljića vrhbosanskim nadbiskupom i njegovo pastirsko djelovanje, pratili su veliki zaokreti na ovim i širim prostorima“. Spomenuo je da je rat sa sobom donio „nesagledive posljedice: više od polovice prognanih vjernika naše Nadbiskupije, porušene crkve, kapele, župne kuće, kuće i imanja vjernika te stalnu prijetnju i obespravljenost vjernika koji su ostali na svojim ognjištima“. „Valjalo je jačati duh vjernika i svećenika koji su ostali, boriti se za povratak prognanih, za ravnopravnost naroda i materijalno obnoviti porušene objekte. Duhovna i materijalna obnova su se dopunjale i pratile jedna drugu. Paralelno s ovim nastojanjima, trebalo je osnivati odgojno - obrazovne institucije, centre, urede... koje je komunizam zabranjivao a koje svaka Crkva u demokratskom društvu treba imati“, kazao je vikar Tunjić izražavajući kardinalu Puljiću zahvalnost „za 25 godina nesebičnog služenja i upravljanja ovom časnom Nadbiskupijom“ u „jednom od naježih razdoblja kroz njezinu tegobnu i, stalnim kušnjama, ispunjenu povijest“. Zaželio mu je da „zaogrnut božanskim milosrđem bude odvažan i milosrdan pastir kojemu će Godina milosrđa biti trajna inspiracija za sve sljedeće godine koje mu Božja ljubav dodijeli“.

Mons. Tunjić je kardinalu Puljiću predao prigodni dar u ime vjernika i svećenika Vrhbosanske nadbiskupije: repliku misnice od platna posljednjeg bosanskog kralja Stjepana Tomaševića i mitru. Original te misnice se nalazi u samostanu u Zaostrogu. Misnicu i mitru je uz stručnu suradnju s fra Markom Prpom uradio gosp. Mladen Kakša, poznati dizajner iz Zagreba. Časna s. Laureta, FDC, izradila je mitru po nacrtima i materijalu gosp. Mladena Kakše. Također mu je predao umjetničku sliku, koja predstavlja portret kardinala Puljića, koji je uradio poznati bosansko hercegovački akademski slikar i grafičar, svjetski poznat,

gosp. Safet Zec.

Na kraju akademije, koju je zaključio zbor sestara Služavke malog Isusa uz pratnju maestra Vučića, obratio se kardinal Puljić svojom zahvalnom riječju. Svima je zahvalio za dolazak kao i svima koji su mu uputili čestitke, a osobito papi Franji. Posebnu zahvalu uputio je organizatorima akademije kao i svim izvođačima i izlagačima. Riječi zahvale uputio je i profesoru Turaliji koji je priredio knjigu njegovih propovijedi. „Zahvaljujem za Vaše čestitke. Ja nisam zaslužan za ovo što jesam. Bog mi je to dao. Zapravo želim Bogu zahvaliti prije svega da sam ostao živ, pri pameti i normalan nakon svega što se proživjelo. Zajedno s vama iskre-

no zahvaljujem Bogu za sve milosti, za sve drage suradnike koji su spremni na žrtvu i za mnoge druge. Posebno zahvaljujem dobročiniteljima koji su razumjeli naše potrebe i pritekli su nam u pomoć u obnovi i liječenju ratnih rana. Također posebno zahvaljujem dobrim dušama koje su me pratile molitvom. Ništa ja ne bih mogao napraviti da nije bilo dobrih duša koje su se molile i žrtvovala od kojih za neke znam, a za neke ne znam“, rekao je kardinal Puljić te poželio da ih po ovoj proslavi sve ljubav Božja ujedini te da se svi zajedno bore za dobro naroda, Crkve i svih ljudi u Bosni i Hercegovini.

(kta)

Mons. Mato Zovkić, prelat Sv. Stolice i profesor emeritus Univerziteta u Sarajevu

Nadbiskupija vrhbosanska i Crkva u BiH u 25 godina službe nadbiskupa Vinka Puljića

Radujući se s vjernicima, redovnicama i svćenicima u Vrhbosanskoj nadbiskupiji što možemo podijeliti s nadbiskupom Puljićem zahvalnost Bogu za njegovih 25 godina predvođenja naše nadbiskupije, podsjećam da se prema današnjoj teologiji i crkvenom zakoniku biskup dodjeljuje biskupiji kao mjesnoj Crkvi da je pastirski vodi kao učitelj vjere, liturg i upravitelj (k. 369, 378 i 381), držeći katoličko zajedništvo s drugim biskupima Crkve u vlastitoj državi i sveopćoj Crkvi. Zato se ovdje želimo podsjetiti na neke događaje koje je nadbiskup s ostalim vjernicima i sugrađanima proživio te na institucije koje je vodio ili iznova osnovao. Bio sam generalni vikar ovoga nadbiskupa kada smo 20. siječnja 2001. obilježavali desetu obljetnicu njegove službe. Prigodni referat sam kasnije doradio u opširni članak¹, ali ovdje ću postupiti nešto drugačijim odabirom i rasporedom građe.

Urednik Josip Vajdner objavio je nadbiskupovo razmišljanje nad ovih 25 godina u

intervju-u za *Katolički tjednik* te dodao kratku kronologiju njegova školovanja i pastirskog služenja². Jubilarac je izravno odgovarao na konkretna pitanja a novinar je odgovore uobličio i zatim dostavio na autorizaciju. Na liniji toga razgovora, u ovoj prigodi osjećam potrebu skrenuti pozornost na osnutak i djelovanje Biskupske konferencije u priznatoj novoj državi BiH, zatim na tri pohoda dvojice papa te na institucije Vrhbosanske nadbiskupije koje je nadbiskup Puljić kroz ovo vrijeme animirao ili iznova osnovao.

Biskupska konferencija i ratne rane katolika u BiH

Okrutni oružani sukob koji je bjesnio u BiH od rujna 1991. (sravnjivanje sela Ravno u Istočnoj Hercegovini od strane JNA i srpskih postrojbi) do prosinca 1995. nadbiskup Puljić više puta je nazvao ratom za etnički teritorij nakon raspada Jugoslavije. Nakon što su se

¹ M. Zovkić, „Nadbiskup Puljić i Vrhbosanska nadbiskupija od 1991. do 2001. godine“, *Vrhbosnensia* 2/2005, 253-290.

² Josip Vajdner, „Intervju: Ovih četvrt stoljeća velika je škola u kojoj polažemo ispit naše vjere i vjernosti“, *Katolički tjednik* 2/2016, od 17. siječnja, str. 8-10. „Vinko kard. Puljić – od Banja Luke do Sarajeva“, *Ondje*, str. 11.

građani Slovenije i Hrvatske referendumom izjasnili za osamostaljenje, organizirala je i u BiH demokratski izabrana vlast referendum s pitanjem, žele li građani ostati u tako okrnjenoj Jugoslaviji ili traže samostalnost. Katolički biskupi preporučili su u prigodnom pastirskom pismu vjernicima da izađu na referendum i da dadnu glas za samostalnost zbog lošeg zajedničkog iskustva u bivšoj državi od 1918. do 1991. Iako u općinama s većinom stanovnika Srba lokalna vlast nije dopustila izjašnjavanje 29. 2. i 1. 3. 1992, izašao je dostatan broj glasača koji su dali glas za samostalnost tako da je EU priznala novu državu već 6. travnja, a UN je primile za punopravnu članicu 22. svibnja.

Usljedio je rat s etničkim čišćenjem koji je drastično smanjio broj katolika u župama banjalučke i sarajevske biskupije jer su se našle na području pod kontrolom srpskih oružanih snaga. Daytonskim mirovnim ugovorom stvorena je nova država BiH s dva entiteta i bez sigurnog povratka otjeranih ili silom izmještenih katolika. Prema crkvenim statistikama god. 1991. živjelo je u BiH oko 830.000 katolika a god. 2014. točno 420.294³. Prema popisu stanovništva god. 1991. bilo je 17,2% Hrvata a prema procjeni Tome Vukšića za god. 2014. oko 13%.

Budući da katoličke biskupije u BiH spadaju u Vrhbosansku metropoliju, naši biskupi sastajali su se prema potrebi na razmatranje zajedničkih pitanja i zauzimanje zajedničkih stavova. Papa Ivan Pavao II. u svojim izjavama o konfliktima nakon raspada Jugoslavije uporno je ponavljao kako Bosni i Hercegovini treba omogućiti da postane samostalna država⁴. Zato je Sv. Stolica već 7. travnja 1992. priznala samostalnost BiH a 20. kolovoza iste godine uspostavila diplomatske odnose iako tada zbog rata oko Sarajeva nije odmah mogao doseliti rezidencijalni nuncij. U znak poticanja katolika ove nove države da se uključe u izgradnju pravednog građanskog društva, Sv. Stolica je 8. prosinca 1994. osnovala Biskupsku

konferenciju Bosne i Hercegovine. Kako je vrhbosanski metropolita bio kardinal, biskupi Perić i Komarica te pomoćni biskup Sudar izabrali su ga za prvog svoga predsjednika (tu službu obavljao je od 1995. do 2002. te ponovo od 2005. do 2010.; ponovno izabran 2015. na mandat od pet godina). Od osnutka do preseljenja u novu prostoriju, kupljenu za tu svrhu u lipnju 2004, BK je bila smještena u Nadbiskupskoj rezidenciji u Sarajevu a sve ove godine jedan od vrhbosanskih svećenika vrši službu generalnog tajnika. Za puno djelovanje BK trebalo je prirediti Statut BK i Pravilnike petnaestak različitih vijeća⁵. Odobrenje Sv. Stolice za statut BK BiH potpisao je kardinal Josip Tomko 25. prosinca 1995, ondašnji prefekt Kongregacije za evangelizaciju⁶.

Prema Statutu, članovi ove BK „na zajednički način obavljaju neke pastoralne zadaće u korist vjernika na svojim područjima, ... sukladno okolnostima vremena, mjesta i zajedničkoga hrvatskog jezika“. Na svoje sjednice pozivaju redovno apostolskog nuncija u BiH ali i predstavnike BK susjednih zemalja. S biskupima Republike Hrvatske imaju zajednička Vijeća za liturgiju, katehizaciju te misijsku djelatnost. Zato mi katolici ove uzemlje upotrebljavamo na hrvatskom Bibliju, liturgijske knjige i vjeronaučne udžbenike. Biskupi su na susretu u Sarajevu 3. srpnja 1996. osnovali Katoličku tiskovnu agenciju (KTA) koja je prvih 8 godina djelovala zajedno s generalnim tajništvom BK u rezidenciji vrhbosanskog nadbiskupa. Na prijedlog vrhbosanskog nadbiskupa i uz pristanak ostalih članova BK prvi urednik KTA bio je vrhbosanski svećenik Marijan Brkić, koji je „zanat katoličkog novinara izučio“ radeći neko vrijeme u *Glasi Koncila*. On je to uspješno radio od osnutka 1996. do odlaska na novu dužnost 1998, ali je za pohod pape Ivana Pavla Sarajevu u travnju 1997. izašao prvi tiskani broj Biltena KTA. Zatim je do 2001. KTA vodio vlč. Marko Zubak, a od tada do danas Mons. Ivo Tomašević koji je ujedno generalni tajnik BK. Nadbiskup Puljić cijeni ulogu

³ Usp. Tom Vukšić, *Demografsko stanje i procesi katolika u Bosni i Hercegovini od 1996. do 2014*, KTA (uvid 14. 1. 2016.)

⁴ Usp. Velimir Blažević, *Služenje miru. Ivan Pavao II. i Sveta Stolica za mir u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini (1991-1995)*, Zagreb 1995. Isti: *Papa Ivan Pavao II. istinski prijatelj Bosne i Hercegovine (1991-1996)*, Sarajevo 1997. U jednom od svojih intervenata Papa je uzviknuo: „Fermate la mano del aggressore – Zaustavite ruku agresora!“

⁵ Usp. Biskupska konferencija Bosne i Hercegovine, *Statuti, Uredbe, Pravilnici*, Sarajevo 2007.

⁶ Usp. *Vrhbosna* 1/1996, str. 21.

medija u informiranju javnosti i vođenju vjernika te često ponavlja: „Gdje možemo sami o sebi nešto kazati, učinimo to, a ne da drugi o nama čitaju iz članaka neupućenih ili nedobronamjernih osoba!“ Na toj liniji počeo je još za vrijeme rata u BiH I. Tomašević telefonom diktirati izvješća preko Hrvatske sekcije radio Vatikana o vjerskim i društvenim događajima u BiH a čini to i danas petkom. Tako smo preko KTA te televizijskih i radio vijesti prisutni u općoj Crkvi i opća Crkva među nama. Prema izvještaju I. Tomaševića u godini 2014. Web stranicu KTA posjećena je 421.674 puta od strane 188.674 različitih posjetilaca. U odnosu na 2013. Godinu broj posjetitelja je porastao za 23.674. Od toga iz BiH 192.217, iz Hrvatske 154.737, Njemačke 17.347, Italije 10.244, Austrije 10.129, Srbije 6.275, Makedonije 4.105, SAD 3.395, Švicarske 2.787, Slovenije 2.658, Australije 2.041, Kanade 1.947, Crne Gore 1.821.

U Pastoralnoj konstituciji o Crkvi u suvremenom svijetu (GS 90) Drugi vatikanski sabor predlaže osnutak organizma sveopće Crkve za promicanje napretka, mira i pravde među narodima. Papa Pavao VI. zato je osnovao Komisiju „Justitia et pax – Pravda i mir“ za primjenjivanje crkvenog socijalnog nauka na ljudska prava te promicanje pravde i mira u duhu evanđelja⁷. Ivan Pavao II. reorganizirao ju je god. 1988. prigodom reforme Rimske kurije. Po uzoru na tu središnju komisiju, biskupske konferencije pojedinih zemalja osnivaju svoju komisiju „Pravda i mir“ za praćenje socijalnog stanja na svome područje pa tako je god. 1997. postupila i BK BiH. Dok ju je vodio biskup Sudar (1997.-2011.), uz pomoć partnera iz BK Njemačke, mogao je tiskati na hrvatskom i engleskom godišnji izvještaj te prirediti nekoliko okruglih stolova o aktualnim pitanjima na kojima su nastupali stručnjaci, bez obzira na njihov nacionalni ili religijski identitet⁸. Sada tu komisiju vodi biskup Komarica. U izvješću za godinu 2015, koji se može naći na KTA, po-

svetili su pozornost dvadesetoj obljetnici daytonskog ugovora kojim jest okončan rat, ali nije organizirana funkcionalna i pravedna država⁹. U dokumentu je istaknuto kako raskorak između posebnog i zajedničkog produbljuje kriznu situaciju u državi i predloženo da se donese potpuno novi ustav „koji bi jamčio jednakopravnost sva tri konstitutivna naroda i svih građana BiH na njenom cijelom teritoriju“ (br. 3, str. 10).

U vrijeme komunističke vlasti, Crkve i vjerske zajednice nisu smjele organizirati programe socijalne pomoći, a pred ili ubrzo nakon prvih demokratskih izbora 1990. pojedine biskupije u BiH oživjele su biskupijski Caritas s uobičajenom svrhom organizirano pomagati siromašnim, bolesnim i nemoćnim na vlastitom području. Caritas BK BiH osnovan je u siječnju 1994. te je do lipnja 1998. imao sjedište u Zagrebu zbog ratnih i poratnih teškoća u Sarajevu¹⁰. Prema prikazu Tome Kneževića, svrha Caritasa na razini cijele države je:

- Razviti kapacitete Caritasa u BiH;
- Poboljšavati kvalitete života starih i bolesnih u BiH;
- Poboljšavati kvalitetu obiteljskog života kako bi se afirmirale vrijednosti braka i obitelji uz preventivno djelovanje na socio-patološke pojave;
- Prezentirati Caritas u BiH široj javnosti;
- Osiguravati primjerenu pomoć osobama u kriznoj situaciji;
- Promovirati izgradnju mira na lokalnoj razini zajedno s drugim nevladinim organizacijama.

Vrhbosanski metropolita imenovao je 11. siječnja 1994. banjalučkog svećenika dr. Miljenka Aničića zastupnikom dijecezanskih Caritasa ove metropolije. On je tada imao sjedište u Zagrebu i odatle je koordinirao organiziranje pomoći u ratnoj oskudici i prisilnom izmještanju katoličkih vjernika. Nakon što je BK BiH na zasjedanju u Mostaru 28. siječnja 1995. osnovala zajednički Caritas te odobrila njegov pr-

⁷ *Annuario pontificio 2008*, str. 1901. Svake godine ovaj Papinski godišnjak u rubrici „Note storiche“ donosi povijesni pregled i zadaću rimskih kongregacija, vijeća i komisija.

⁸ Radovi s okruglih stolova objavljeni su u knjizi, *Justitia et pax BK BiH, U službi pravde i mira*, Sarajevo 2011.

⁹ *Izjava komisije „Justitia et pax“ povodom dvadesete obljetnice potpisivanja daytonsko-pariškog sporazuma za BiH (14. 12. 1995.- 4. 2. 20015.)*, 11 stranica formata A-4, KTA (uvid 4. siječnja 20016.).

¹⁰ Za početak i prvih petnaestak godina djelovanja BK BiH usp. Tomo Knežević, *Caritas Vrhbosanske nadbiskupije od početka do trećeg tisućljeća. Nastanak – uspostava – djelovanje*, Sarajevo 2014, 61-78.

vi statut 30. prosinca 1995, za prvog ravnatelja imenovan je dr. M. Aničić na mandat od tri godine. Slijedeće godine pokrenuto je glasilo *Caritas BK BiH* u kojem ravnatelji i drugi djelatnici najavljuju svoje programe i prikazuju aktivnosti. Biskupi su pastirskim pismom od 22. studenog 1996. proglasili treću nedjelju došašća Nedjeljom Caritasa na koju se u svim župama skupljaju prilozi vjernika za djelovanje ove karitativne ustanove. U proljeće 1998. kupljena je u Sarajevu kuća za središnjicu Caritasa BK BiH. Mons. Bosiljko Rajić, vrhbosanski kanonik s dugogodišnjim iskustvom pastoralnog djelovanja u Njemačkoj, vodio je ovaj Caritas od 1998. do 2010. te ponovno od 2013. do 2015. Caritas Hrvatske pokrenuo je god. 2007. godišnju akciju „Tjedan solidarnosti s Crkvom i ljudima u BiH“ koja daje duhovne plodove povezivanja i materijalnu pomoć za prijavljene konkretne projekte. U okviru Caritasa BK BiH s vremenom su osnovani odjeli za pojedine sektore djelovanja: odjel za obiteljsku pomoć polovicom 1998, ured za odnose s javnošću u rujnu 1998, odjel za obnovu i hitnu pomoć 1999, odjel za promicanje karitativne djelatnosti 2000. „a kasnije i drugi odjeli“¹¹.

Naši biskupi ili njihovi delegati sudjeluju na crkvenim susretima izvan zemlje, kao na primjer onima koje priređuje Vijeće katoličkih biskupskih konferencija Europe (CCEE). Bio sam tri puta delegat naše BK na studijskim susretima CCEE o islamu u Europi na kojima smo studirali pastoralna pitanja u vezi s prisutnošću muslimana među kršćanima, kao što je na pr. školovanje imama u Europi za muslimane pojedine europske zemlje. Uz to CCEE i druge katoličke organizacije organiziraju svoje studijske susrete u Sarajevu i pri tome daju priliku našim biskupima ili njihovim delegatima da iznesu svoju viziju proučavanih pitanja. Biskupi ordinariji najviše zbornom predstavljaju katoličku zajednicu svoje zemlje u službenom pohodu Sv. Stolici svakih pet godina (*ad limina apostolorum*) kada podnose izvješće o stanju katolika svaki u svojoj biskupiji, pohode rimske središnje uredne te na kraju dobiju upute od Pape za plodan nastavak svoje pastirske

služe. U zboru biskupa sveopće Crkve predstavljaju nas na sinodi biskupa koju Papa saziva i predvodi. Tako nas BK BiH čini prisutnima u općinstvu svetih ili Crkvi jednoj, svetoj, katoličkoj i apostolskoj.

Biskupske konferencije su odgovor Crkve na prisutnost katolika u pojedinoj državi koji trebaju biti konstruktivni članovi građanskog društva na katolički način.

Tri pohoda dvojice papa Bosni i Hercegovini

U znak uvjerenja da nakon raspada Jugoslavije BiH može biti uređena kao pravedna i prosperitetna država svojih građana i triju naroda, papa Ivan Pavao II. poručio je nadbiskupu Puljiću sredinom ožujka 1994. da želi pohoditi Sarajevo. Nadbiskup je tada bio na putovanju informiranja u SAD i Kanadi. Na povratku je pošao u Rimu prije ulaska u opkoljeno Sarajevo. Trebalo je dobiti pristanak građanskih vlasti u gradu te obećanje srpske vojske oko Sarajevo da neće pucati na dan Papine mise s narodom na stadionu. Iako su nadležni bili obećali te pohod zakazan za 8. rujna, otkazan je dva dana prije svečanosti zbog Karadžićeve izjave da oni to neće dopustiti¹². Papa je ipak iz Castel Gandolfa držao 8. rujna propovijed na hrvatskom koju je bio pripremio za misu u Sarajevu. Svi govori pripremljeni za ovaj namjeravani pohod Sarajevu objavljeni su u *Vrhbosni* 1994, 39-47 te u izdvojenoj knjižici Kršćanske sadašnjosti zajedno s govorima Pape održanim u Zagrebu¹³. Papa je u tim govorima proročki zvaao na opraštanje i molbu za oprostjenje kao put prema izgradnji pomirenja i povjerenja nakon ratnog sukoba.

Novi pohod planiran je za 12. i 13. travnja 1997. te u cijelosti ostvaren. Zoran znak novih odnosa između države i vjerskih zajednica bila je slika Pape veličine 9 x 6 m na balkonu zgrade u glavnoj ulici gdje je nekoć bila slika Tita o državnim praznicima. U katedrali je papa pjevao vespere sa svećenicima, redovnicama, bogoslovima i kandidaticama te nam održao prigodno očinsko slovo. U Vrhbosanskoj bogo-

¹¹ Leonard Valenta, „20. obljetnica Caritasa BiH 3. studenog 2015.“, (referat).

¹² *Vrhbosna* 1994, 124.

¹³ Ivan Pavao II, *Govori u Hrvatskoj 10. i 11. rujna 1994*, (Dokumenti 100), Zagreb 1994, 47-71.

sloviji večerao je s uzvanicima te saslušao pozdravnu riječ našega nadbiskupa. Ujutro 13. travnja pohodio je tri člana predsjedništva BiH, saslušao njihov pozdrav i uzvratio govorom u kojem je istaknuo da BiH može biti jedna država, ako odgovorni nađu put za suživot u međusobnom poštovanju i dijalogu. Na stadionu Koševo predvodio je koncelebriranu euharistiju za oko 70.000 hodočasnika po veoma hladnom vremenu¹⁴. Susreo se odvojeno s vjerskim poglavarima pravoslavaca, muslimana i Židova u našem gradu. Predstavnicima katoličkog Caritasa, muslimanskog Merhameta, pravoslavnog Dobrotvora i židovske Benevolencije dodijelio je „Međunarodnu nagradu za mir Ivan XXIII“ te ih pohvalio što se u skrbi za nemoćne i najslabije nadahnjuju načelom dostojanstva svake osobe i solidarnosti među ljudima. Sveta Stolica ubrzo je objavila knjigu o Papinu pohodu Sarajevu sa slikama u boji te govorima Pape i onih koji su ga službeno pozdravljali, i to na tri svjetska jezika: talijanskom, francuskom i engleskom¹⁵. Osim što je Zoran Filipović izdao ilustriranu knjigu o tome događaju u studenom 1997. sa svim govorima i analitičkim prikazom biskupa Sudara¹⁶, u organizaciji BK BiH te Vrhbosanske i Franjevačke teologije održan je 21. studenog studijski dan o Papinim govorima u Sarajevu sa sedam predavanja. Sve ove radove plus referat dr. Tome Vukšića „Ekumenski i međureligijski aspekti pastoralnoga pohoda pape Ivana Pavla II. Sarajevu“ i prilog biskupa Sudara „I nemoguće je moguće“ Vrhbosanski ordinarijat izdao je u ponovljenom izdanju knjige *Papa u Sarajevu*¹⁷. Biskupi BiH uputili su 26. listopada 1997. Pastirsko pismo „Božja zora već je među nama“ u kojem iz Papinih govora sažimaju misli i preporuke biskupima, svećenicima, osobama posvećenog života te vjernicima laicima¹⁸. Za prvu godišnjicu ovoga događaja uputili su no-

vo pastirsko pismo naglasivši iz Papinih govora temu vjere, radosti i nade te zahvalivši svima koji su došli na susret s papom¹⁹.

Ivan Pavao II. pohodio je drugi puta BiH 22. lipnja 2003. radi proglašenja blaženim Ivana Merza u njegovoj rodnoj Banjaluci. Podsjećam da je za oživljavanje i privođenje uspješnom svišetku kauze za beatifikaciju Ivana Merza najzaslužniji hrvatski isusovac Božidar Nagy. Ivanov otac bio je austrijski službenik u Bosni a majka mađarska Židovka; oboje su živjeli u Bosni austrijskog vremena. Za vrijeme gimnazijskih godina u Banjaluci duhovno je rastao pod vodstvom svoga profesora, praktičnog katolika dr. Ljubomira Marakovića. Završio je studij književnosti u Beču 1920, zatim dvije godine studirao u Parizu, doktorirao francusku književnost u Zagrebu 1923. Te bio profesor francuskog jezika i književnosti u Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji u Zagrebu, gdje se uz to bavio apostolatom mladih u duhu svoga načela: „Žrtva – euharistija – apostolat“. Umro je u Zagrebu od posljedica operacije god. 1928. Iz vjerskih razloga živio je celibatarski kao vjernik laik, ali je poštovao žene i cijenio obitelj. Pater Nagy smatra ga intelektualcem koji je spajao znanost, vjeru i kulturu²⁰. God. 1943. izdao je isusovac Ivan Vrbaneč njegov životopis *Vitez Kristov – dr. Ivan Merz* prigodom petnaeste obljetnice smrti, u vidu priprave za beatifikaciju. Proces za beatifikaciju otvoren je u Zagrebačkoj nadbiskupiji god. 1958. i završen 1986. Kongregacija za kauze svetaca izdala je dekret o valjanosti biskupijskog procesa god. 1992. Tzv. „poziciju“ ili kritični životopis za potrebe procesa izradio je dr. Fabijan Veraja, splitski svećenik na radu u istoj kongregaciji, ali je duša procesa bio postulator Božidar Nagy kroz 26 godina. Komisija devet nadležnih teologa dala je pozitivno mišljenje o kandidatu za blaženika 27. kolovoza 1998, a

¹⁴ Bila je to najduža i najhladnija misa u mom životu, jer smo mi svećenici koncelebranti trebali doći na stadion dva sata prije početka mise, a za vrijeme slavlja padao je snijeg i puhao hladan vjetar.

¹⁵ *Sarajevo. Pope John II in the City that symbolizes our century*, Libreria editrice Vaticana 1997, 203 stranice.

¹⁶ Zoran Filipović, *Sveti Otac Ivan Pavao II. u pastirskom pohodu 12. i 13. travnja 1997. – Sarajevo, Bosna i Hercegovina*, Sarajevo 1997.

¹⁷ Ivo Tomašević-Tomo Vukšić (prir.), *Papa u Sarajevu*, str. 129-285.

¹⁸ Tekst dostupan u *Vrhbosni* 1997, 379-386.

¹⁹ Usp. cjelovit tekst naslovljen „Godišnjica Papina pohoda“, *Vrhbosna* 1998, 230-231.

²⁰ Usp. Božidar Nagy, „Blaženi Ivan Merz od kolijevke do oltara“, u: Velimir Blažević-Ivica Božinović (priredili), *Ljubav sve nadvlada. Ivan Pavao II u Banjoj Luci 2003. 22. lipnja – 2013.*, Banja Luka 2013, 26-39.

dekret o njegovim herojskim krepostima proglašen je 5. srpnja 2002. Nakon što je prihvaćeno kao čudesno ozdravljenje Anice Ercegović po zagovoru Ivana Merza 20. prosinca 2002. bio je dovršen rimski dio postupka.

Kao i za druge Papine pohode, bio je organiziran državno-crkveni odbor za programiranje i mirno odvijanje svečanosti. Izaslanstvo Svete Stolice susrelo se 12. ožujka 2003. s najvišim dužnosnicima Republike Srpske (predsjednik Dragan Čavić, član vlade Dušan Antelj, gradonačelnik Banjaluke Dragoljub Davidović) te je tada odlučeno da će biti svečani doček Pape u zračnoj luci Mahovljani, zatim misa beatifikacije na području franjevačkog samostana Petrićevac i postaja u biskupovu domu u gradu. Osnovano je sedam crkvenih povjerenstava: liturgijsko na čelu s profesorom liturgike Tomom Kneževićem, pastoralno sa župnikom Bosanske Gradiške Kazimirom Višatickim, tehničko-prometno sa župnikom Presnača Zvonkom Brezovskim, tiskovno-promidžbeno s kancelarom Ivicom Božinovićem, protokolarno s direktorom Caritas dr. Miljenkom Aničićem, medicinsko-sanitarno s liječnikom Zdravkom Josipovićem te financijsko s ekonomom Ivicom Božinovićem. Na čelu državnog odbora bio je predsjednik dr. Dragan Čović te deset pododborna od kojih je onaj za sigurnost vodio ministar MZP-a Republike Srpske Zoran Đerić²¹.

Tiskan je vodič pod naslovom *Blaženi čista srca. Liturgijski vodič za euharistijsko slavlje sa Svetim Ocem Ivanom Pavlom II. prigodom proglašenja blaženim Ivana Merza* koji je dijeljen hodočasnici iz BiH, Hrvatske i drugih zemalja. U zračnoj luci Mahovljani Papu je pozdravio Borislav Paravac kao srpski član Predsjedništva BiH. Istaknuo je kako Papu dočekuju „vjerujući narodi, u zemlji koja nakon teških historijskih perioda, obilježenih brojnim žrtvama, danas izgrađuje zajednicu slobodnih i ravnopravnih naroda“. Papa je u uzvratnom govoru zahvalio civilnim vlastima što su omogućili taj njegov pohod, zatim zamolio Međunarodnu zajednicu da

stanovnicima BiH omogući dostizanje potpune sigurnosti u pravdi i slozi, a građane naše zemlje potaknuo da budu „glavni graditelji svoje budućnosti. Vaše istinsko blago čini postojanost vašega karaktera te vaša bogata ljudska, kulturna i vjerska baština po kojoj se prepoznajete. Ne mirite se sa sudbinom! Uistinu, nije lako početi iznova. To traži žrtvu i postojanost, a zahtijeva također vještinu sijanja i strpljivost čekanja. Ali znadete da je ponovni početak ipak moguć. Uzđajte se u Božju pomoć kao i u čovjekovu poduzetnost“²². U pozdravu Papi na početku mise biskup Komarica prikazao je ukratko povijest Banjalučke biskupije, stradanja katolika u nedavnoj ranoj tragediji te izrazio spremnost katolika da „u ovome gradu i u ovoj zemlji budu dragocjena spojnica kršćanskoga Istoka i Zapada, pouzdani voditelji dijaloga između kršćanstva i islama, vjerodostojni graditelji pravedna mira među narodima ove zemlje i ovoga dijela Europe“²³. Papa je u propovijedi, nakon pozdrava predstavnicima državne vlasti i drugih religija, oslovio katolike BiH: „I vama, evo, ljubljene sinovi i kćeri ove Crkve hodočasnice u Bosni i Hercegovini, dolazim raširenih ruku kako bih vas zagrljio i priopćio vam da zauzimate posebno mjesto u papinu srcu. Papa neprestano u molitvi prikazuje Gospodinu patnju, koja još uvijek otežava vaš hod naprijed, te se s vama nada i čeka bolje dane“²⁴. Ivana Merza prikazao je kao vrsna mladića koji je znao povećati svoje prirodno bogatstvo, ali je velik u prijanjanju uz Boga i Krista, zatim što je školu bogoslužja koristio kao vrelo i vrhunac života Crkve, što je apostolski djelovao među mladima. Papa je pozvao mlade da se ne povlače: „Budućnost ovih krajeva ovisi i o vama. Ne tražite drugdje udobniji život, ne bježite od svoje odgovornosti čekajući da vam netko drugi riješi teškoće, nego zlo odlučno priječite snagom dobra. I vi poput blaženog Ivana tražite osobni susret s Kristom, koji rasvjetljuje život ovom svjetlošću. Neka evanđelje bude ono veliko mjerilo koje će ravnati vašim sklonostima i vašim opredjeljenjima“²⁵.

²¹ Podatke preuzimam iz knjige: Anto Orlovac-Ivica Božinović (priredili), *Zemljo Bosno i Hercegovino, Papa te nosi u srcu. Drugi pastoralni pohod Pape Ivana Pavla II. Bosni i Hercegovini Banja Luka, 22. lipnja 2003*, Banja Luka prosinac 2003, 47-58.

²² A. Orlovac-I. Božinović, *Nav. dj.*, 38-43.

²³ *Ondje*, str. 83.

²⁴ *Ondje*, 91.

²⁵ *Ondje*, 92-83.

Prigodom desete obljetnice ovog Papina pohoda izdana je monografija s osvrtima crkvenih pastira, političkih dužnosnika i javnih djelatnika. U njoj je vrlo koristan prilog Božidara Nagyja o životu i beatifikaciji Ivana Merza a zanimljiv reportažni prikaz fra Marijana Karaule o ovom događaju kod kojega je sudjelovalo oko 70.000 „razdraganih hodočasnika“²⁶. Radovan Marčeta, koji je bio koordinator na razini RTV sistema BiH, kaže u svom sjećanju na taj događaj: „I kao čovjeku i kao građaninu Banjaluke, a posebno kao pripadniku ‘sedme sile’, bilo mi je izuzetno važno da taj zadatak uradimo besprijekorno i na ponos svima. Uostalom, nemate u karijeri baš mnogo prilika da izvještavate o posjeti tako značajne ličnosti kao što je bio papa Ivan Pavao II.“²⁷

Papa Franjo zaželio je posjetiti Sarajevo u lipnju 2014. kada su mirotvorne udruge zajedno sa znanstvenim ustanovama i vlastima u BiH, kao i neke svjetske institucije, obilježavale stotu obljetnicu atentata u Sarajevu 28. lipnja 2014. Taj atentat na austrijskog prijestolonasljednika Franza Ferdinanda i njegovu ženu Sofiju je bio povod za početak okrutnog četverogodišnjeg rata s raspadom Ruskog, Njemačkog, Austro-ugarskog i Turskog carstva. Savjetnici su znali da mediji ne bi mogli tada posvetiti dužnu pozornost Papinim porukama iz Sarajeva pa su predložili odgodu. Papa je prigodom nagovora u podne na trgu sv. Petra u Rimu 1. veljače 2015. najavio da kani pohoditi Sarajevo 6. lipnja te prisutne hodočasnike i druge vjernike zamolio neka mole kako bi taj pohod „tim dragim narodima bio ohrabrenje vjernicima katolicima te polučio kvasac dobra i pridonio konsolidaciji bratstva i mira, međuvjerskog dijaloga i prijateljstva“²⁸. Predsjedništvo BiH imenovalo je 3. travnja Organizacijski odbor na čelu s predsjednikom Predsjedništva dr. Draganom Čovićem s još 17 visokih vladinih funkcionera zaduženih za pojedine sektore. Kardinal Puljić imenovao je 23. veljače Crkveni organizacijski odbor za doček Sv.

Oca kojemu je on stao na čelo s 20 članova iz različitih biskupijskih i redovničkih struktura. Prihvaćeno je geslo „Mir vama“. Profesor Miroslav Šetka i Dragan Ivanković, obojica iz Zenice, dizajnirali su Papin nasmiješeni lik s logotipom simbolike križa, golubom i maslinovom grančicom boje zastave BiH uz dodatak tropleta kao znaka hrvatske prisutnosti u ovoj zemlji. Hrvatska pošta Mostar i BiH pošta Sarajevo izdale su prigodne poštanske marke kojima je obilježen Papin pohod. Izaslanstvo Sv. Stolice prihvatilo je prijedlog Sarajeva o mjestima Papinih susreta. Kardinal Puljić i predsjednik Čović pozvali su građane na dostojanstven doček, a sam Papa snimio je video poruku koja je emitirana uoči njegova dolaska. U njoj je kazao: „Dolazim među vas uz Božju pomoć da vjernike katolike utvrdim u vjери, da iskažem potporu ekumenskom i međureligijskom dijalogu te iznad svega da vas ohrabrim za miran suživot u vašoj zemlji“²⁹. Radi sigurnosti, zamoljeni su organizatori hodočašća da unaprijed zatraže ulaznice za misu s Papom i razaslano je 65 566. Vlč. Marko Stanušić organizirao je prigodni zbor sastavljen od 1700 pjevača iz 53 zbora.

U zrakoplovu iz Rima za Sarajevo s Papom je putovalo mnoštvo novinara iz deset država za koje je Papa dao kratku izjavu zahvalivši im na pridruženju. U zračnoj luci Papu su pozdravili predsjednik Čović i nadbiskup Puljić; on se mimo protokola rukovao s mladima obučanim u narodne nošnje. Uz Papu je bio i splitski svećenik mons. Mario Popović koji je pomagao u prevođenju. U pozdravnom govoru u zgradi Predsjedništva dr. Čović je istaknuo da građane BiH ohrabruju njegove poruke mira te zahvalio što ovim posjetom omogućuje da BiH bude „globalni medijski događaj“³⁰. Papa je u svom odgovoru istaknuo da dolazi 18 godina nakon pohoda svetoga Pape Ivana Pavla II. te da mu je drago vidjeti „napretke na kojima trebamo zahvaliti Gospodinu i tolikim ljudima dobre volje... BiH je sa-

²⁶ Članak B. Nagyja prabilježen je u bilješci 20. Marijan Karaula, „Boravak Ivana Pavla II. u Banja Luci“, u: *Ljubav sve nadvlada*, 70-79.,

²⁷ Radovan Marčeta, „Posjeta pape Ivana Pavla Drugog Banjaluci – iskustvo i impresije reportera“, *Ljubav sve nadvlada*, 180-183.

²⁸ Ivo Tomašević-Nevenko Herceg (uredili), *Mir vama. Papa Franjo u Sarajevu 6. VI. 2015.*, Sarajevo studeni 2015, 21.

²⁹ *Ondje* (bilj. 28), 34-35.

³⁰ *Ondje*, 69-70.

stavni dio Europe. Njezini uspjesi i drame potpuno se uklapaju u povijest europskih uspjeha i drama te su u isto vrijeme velika opomena kako bi se uložile sve raspoložive snage da započeti mirovni procesi postanu čvršći i stabilniji. U ovoj Zemlji, mir i sloga među Hrvatima, Srbima i Bošnjacima te poticaji kojima se u posljednje vrijeme njeguje taj sklad, kao i srdačni bratski odnosi između muslimana, Židova, kršćana i drugih vjerskih manjina imaju važnost koja seže daleko izvan granica BiH. Ovime se daje svjedočanstvo cijelome svijetu kako je suradnja među različitim narodima i religijama radi općega dobra itekako moguća; kako pluralizam kultura i tradicija može potaknuti neponovljivo i učinkovito rješavanje problema; kako se čak i najdublje rane mogu izliječiti zajedničkim hodom koji pročišćava sjećanje i daje nadu za budućnost³¹.

Na euharistijskom slavlju na stadionu Koševo papa je automobilom obišao prisutne hodočasnike, pozdravio se s gradonačelnikom Ivom Komšićem te predvodio prigodnu misu „Za mir i pravdu“. U propovijedi se oslonio na misna čitanja o biblijskom poimanju mira kao Božjeg dara i zadatka ljudima te pozvao da postanemo umjetnici mira uz molitvu da nas Duh Kristov „učini istinskim oruđem svojega mira“³². Kardinal Puljić u govoru na svršetku mise zahvalio je svima koji su na ovo slavlje došli i koji su pomogli u organiziranju. Zatim je spomenuo bl. Ivana Merza, blažene Drinske mučenice te izrazio nadu u proglašenje blaženima sjemeništara Petra Barbarića, nadbiskupa Josipa Stadlera i mučenika fra Lovre Milanovića³³. Nuncij Luigi Pezzuto pozdravio je u nuncijaturi, s osobljem nuncijature, Papu i pratnju istaknuvši kako je Apostolska nuncijatura u Sarajevu mala Papina kuća. Bilo je dogovoreno da Papa na susretu u katedrali s osobama duhovnog zvanja sasluša svjedočanstva. Domaći nadbiskup predstavio je najprije te osobe u cijeloj BiH: uz franjevce bosanske i hercegovačke provincije, u zemlji djeluju isusovci, trapisti, salezijanci, karmelić-

ani i dominikanci, ukupno 578 svećenika u 280 župa latinskog obreda i 10 grkokatoličkih. Uz to je nazočno 509 redovnica koje su članice 12 družba. Papa je s velikom pozornošću saslušao svjedočanstva banjalučkog svećenika Zvonke Matijevića, bosanskog franjevca Joze Puškarića i s. Ljubice Šekerija iz Družbe Kćeri Božje ljubavi o njihovim mučenjima u vrijeme rata. U britanskom katoličkom tjedniku *The Tablet* vidio sam kasnije vijest i sliku kako Papa ljubi patničku ruku fra Joze Puškarića. Dirnut tim svjedočanstvima u kojima su dva svećenika i jedna redovnica unatoč pretrpljenoj torturi od strane pravoslavaca i muslimana izrazili spremnost na pomirenje, Papa nije čitao pripremljeni govor nego ga predao nadbiskupu a izravno odgovorio na ono što je čuo. Pozvao je prisutne na činjenje dobra te uskliknuo: „Blago vama kada su pokraj vas ova svjedočanstva; nemojte ih, molim vas, zaboraviti. Neka vaš život raste s ovim sjećanjem... Činite uvijek suprotno od okrutnosti, njegujte nježnost, bratstvo, oprost i nosite križ Isusa Kista. Crkva, sveta majka Crkva, vas takve želi, male svjedoke pred ovim malim svjedocima, male svjedoke križa Kristova!“³⁴.

Ekumenski i međureligijski susret planiran je za Franjevački međunarodni studentski centar u Sarajevu, gdje je ujedno sjedište provincije Bosne Srebrene, uredništvo franjevačkog mjesečnika *Svjetlo riječi* te pučka kuhinja i Kruh sv. Ante. Papu je pozdravio provincijal fra Lovro Gavran. Delegaciju Islamske zajednice predvodio je reis Husein ef. Kavazović s 51 članom, Srpske pravoslavne crkve episkop Grigorije iz Mostara s 54 člana, Židovske zajednice Jakob Finci s 29 članova. Papa je u prijepodu pratio govore kardinala, reisa, episkopa i g. Fincija koji su u skladu s vatikanskom protokolom zamoljeni da svoj tekst unaprijed predaju³⁵. Papa je u svom govoru s poštovanjem spomenuo Međureligijsko vijeće koje djeluje od 1997. godine te istaknuo: „Zbog toga se međureligijski dijalog ne može ograničiti na pojedince, na predstavnike – odgovorne u vj-

³¹ *Ondje*, 72-73.

³² *Ondje*, 105.

³³ *Ondje*, 108-109.

³⁴ *Ondje*, 143-144. Tekst Papina pripremljenog govora objavljen na str. 145-147,

³⁵ *Ondje*, 152-158.

erskim zajednicama, nego bi se trebao širiti što je više moguće na sve vjernike, uključujući različita područja građanskog društva. U tom smislu osobitu pozornost zaslužuju mladi koji su pozvani graditi budućnost ove zemlje. Konačno, uvijek je korisno podsjetiti kako dijalog, da bi bio učinkovit i autentičan, pretpostavlja izgrađen identitet: bez oblikovanog identiteta dijalog je beskoristan i štetan. Ovo govorim misleći na mlade, ali to vrijedi za sve"³⁶.

Na susretu s mladima u Nadbiskupijskom centru za pastoral mladih „Ivana Pavao II“ papa je mlade u kolicima blagoslovio pojedinačno, zatim poslušao himnu mladih „Stopama mira“ i pozdravni govor biskupa Marka Semrena koji je istaknuo da su se mladi obrađujući četiri tematske kateheze spremili za ovaj susret te najavio da će oni „molitvom, pjesmom, plesom i praktičnim ponašanjem posvjedočiti svoju spremnost za mir, zajedništvo i bolju budućnost“³⁷, Uslijedilo je svjedočenje katoličkog studenta Darka Majstorovića, zatim pravoslavne djevojke Nadežde Mojsilović. Mališani iz Srebrenice izveli su pjesmu *Love people*. Na Papin prijedlog voditelj centra dr. Šimo Maršić organizirao je da prisutni mladi postave Papi tri pitanja na koja je on odgovorio te ih pozvao da budu mirotvorci, a svoj unaprijed pripremljeni govor predao biskupu da bude objavljen³⁸. Papin avion napustio je tlo BiH u 20.40. Na konferenciji za tisak u avionu Papa je, između ostaloga, odgovorio na pitanje o Međugorju, a sutradan u podnevnom nagovoru istaknuo kako je bio hodočasnik mira u Sarajevu koje je grad-simbol, zahvalio građanskim vlastima na gostoprimstvu, muslimanima, pravoslavnim, Židovima i drugima što su došli na susrete. Zatim je istaknuo: „Cijenim nastojanja oko suradnje i solidarnosti među tim osobama različitih vjeroispovijesti, potičući ih da nastave raditi na duhovnoj i moralnoj obnovi. Oni rade zajedno kao braća. Neka Gospodin blagoslovi Sarajevo i Bosnu i Hercegovinu!“³⁹.

Institucije Vrhbosanske nadbiskupije koje je nadbiskup Puljić animirao ili osnovao

Za razliku od monarhističke ekleziologije koja je od Tridentinskog do Drugog vatikanskog sabora naglašava vlast pape i biskupa u njihovim biskupijama (*potestas, auctoritas*), sabor u Dekretu o biskupima govori o njihovoj zadaći (*munus, ministerium*). Time smo se mi katolici vratili na novozavjetno poimanje pastirske službe u Crkvi kao služenja po uzoru na Gospodina Isusa⁴⁰. Na toj liniji pastirskog služenja pogledajmo institucije koje je vrhbosanski nadbiskup V. Puljić kroz ovih 25 godina animirao ili osnovao.

Župe su kičma biskupije kao mjesne Crkve jer ih vode župnici kao biskupovi suradnici u službi poučavanja, posvećivanja i upravljanja katoličkih vjernika. Naš nadbiskup preuzeo je 19. siječnja 1991. nadbiskupiju sa 528.000 vjernika u 150 župe. Kad je buknuo rat, kako ističe u svom razgovoru s urednikom *KT* od 17. 1. 2016, odlučio je ostati u opkoljenom Sarajevu, čime je dijelio opasnosti i oskudice s drugim sugrađanima, ali mu je opsada ometala redovno komuniciranje sa župama. Često uz životnu opasnost, izlazio je i ulazio skoro četiri godine u oklopnjaku francuske mirovne jedinice stacionirane u Sarajevu. Zbog etničkog čišćenja broj vjernika u nadbiskupiji bio je god. 1994. smanjen na oko 150.000. Nakon rata nadbiskup je osobno obavio više puta kanonski pohod svih župa te pri tome slavio s vjernicima misu, razgovarao sa župnicima i njihovim suradnicima. Kroz ovo vrijeme osnovao je 11 novih župa (Posavska Mahala – 1991., Grebnice – 1992., Novi Grad Sarajevo – 1996., Bistrica kod Žepča – 1996., Dobrinja u Sarajevu – 1997., Novo Selo Balegovac kod Odžaka – 2001., Novi Travnik župa Presvetog Trojstva – 2003., Orašje – 2006., Kupres – 2010. i Vogošća – 2013.).

³⁶ *Ondje*, 159-160.

³⁷ *Ondje*, 166-167.

³⁸ *Ondje*, 178-179.

³⁹ *Ondje*, 201.

⁴⁰ Literatura o službi biskupa prema Saboru je obilna, Usp. na pr, Mato Zovkić: „Biskupi u Crkvi prema Novom zavjetu i Drugom vatikanskom saboru“, u: Tomo Vukšić (prir.), *U jedinstvu, slobodi i ljubavi. Zbornik u povodu 25. obljetnice biskupske službe mons. dr. Želimira Puljić, zadarskoga nadbiskupa i predsjednika Hrvatske biskupske konferencije*, Zadar 2015, 21-44.

Međutim, imamo 27 župa s brojem vjernika od 2 do 96; od toga 8 u Federaciji (Borovica, Goražde, Korićani, Obri, Olovo, Rastičevo, Rostovo, Solakova Kula) i 19 u Republici Srpskoj (Bijelo Brdo, Bijeljina, Bosanski Brod, Bosanski Šamac, Brusnica, Bukovica, Cer, Gornja Komušina, Gornja Močila-Sijekovac, Kolibe, Koraće, Kulina, Modriča, Novo Selo kraj Bos. Broda, Pale, Srednja Slatina, Veliki Prnjavor-Sočanica, Zvornik, Žeravac). Nadalje, prema podacima koje mi je dostavio kancelar Mladen Kalfić, imamo 18 župa s brojem vjernika od 100 do 200, 12 župa s brojem vjernika od 200 do 300, 9 župa s 300 do 400 vjernika te 7 župa s 400 do 500 vjernika; svega 72 župa s brojem župljana od 2 do 500. Najdrastičniji primjer je derventski dekanat u kojem smo 1991. Imali 14 župa s 48.000 vjernika a sada je u svim tim župama jedva 1200 vjernika koji tamo stalno žive, i to uglavnom starije osobe⁴¹.

Svećeničke kandidate naučio je Vinko Puljić očinski voljeti i strpljivo odgajati za vrijeme devet godišnje službe duhovnika u Zadru. Imenovanje za nadbiskupa zateklo ga je na službi vicerektora u Vrhbosanskom bogoslovnom sjemeništu. Tim svećeničkim iskustvom nastavlja skrbiti za vrhbosanske sjemeništare i bogoslove. U procesu postupnog otvaranja katoličkih škola, zahvaljujući mudrom postupanju biskupa Sudara kao crkvenog pravnika, u proljeće 1998. izmještene su bošnjačke izbjeglice iz trećine sjemenišne gimnazije u Travniku. Dr. Peri Pranjiću povjerili su nadbiskup i pomoćni biskup da taj dio zgrade osposobi za nastavu do jeseni. Tijekom rada otkriven je metalni lijes s tijelom Petra Barbarića koji su komunisti bili sakrili kako bi odvratili uporne hodočasnike iz podruma škole koju su komunisti nacionalizirali god. 1946. Naši su biskupi 23. srpnja 1998. lijes ponovo položili u sjemenišnu crkvu sv. Alojzija te otvorili novo razdoblje štovanja ovog svetog sjemeništara⁴². Te jeseni otvoren je školski centar „Petar Barbarić“ sa osnovnom i srednjom školom te prostorom za smještaj sjemeništara triju biskupija Vrhbosanske metropolije. Od tada

nemamo više potrebe slati svoje sjemeništare u Zadar i druga sjemeništa.

Godine 1992. Uskrs je pao na 19. travnja. Bogoslovi Vrhbosanskog sjemeništa pošli su svojim kućama na proslavu blagdana, ali se nisu mogli vratiti na nastavak školske godine zbog ratnih opasnosti u opkoljenom Sarajevu. Nakon dugog razmišljanja, biskupi su na čelu s metropolitom odlučili da ih smjeste o dominikanski samostan u Bolu na Braču kamo su se okupili početkom studenog. Profesori su stanovali u samostanu i tu se odvijala nastava, a bogoslovi u obližnjem hotelu koji bi i tako ostao bez turista zbog rata u Hrvatskoj. Tu su ostali do studenog 1996. Biskupi su ih redovno pohađali budeći nadu u povratak u Sarajevo. U prosincu 1995. potpisan je mirovni ugovor za BiH te se slijedećeg proljeća moglo pristupiti obnovi zgrade Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa kojoj su u ratu granate oštetile krov i vanjske zidove, ali je sve vrijeme bilo otvoreno za smještaj izbjeglica i djelovanje Napretka. Nadbiskup je brigu oko obnove povjerio pomoćnom biskupu koji je sa skupinom građevinara iskoristio priliku za dogradnju novih prostorija na bogoslovskom ili zapadnom krilu kao i na profesorskom ili istočnom krilu. Veliki dobrotvor u ovom pothvatu bio je Renovabis iz Njemačke. Kako je tri godine ranije, na traženje muslimanskog, pravoslavnog i katoličkog vjerskog poglavara Predsjedništvo BiH dopustilo uvođenje u škole konfesionalnog vjeronauka i prije nego se doneo novi zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica, nadbiskup Puljić odlučio je kandidate za katoličke vjeroučitelje pripuštati na studij na Vrhbosanskoj teologiji. Tako su s bogoslovima počeli sjedati u iste studentske klupe mladići i djevojke iz katoličkih obitelji, koje su župnici preporučali kao prikladne za vjeroučitelje i vjeroučiteljice. To traje do danas.

Jedna od nadbiskupovih vizija bilo je uzdizanje Vrhbosanske i Franjevačke teologije u Sarajevu na rang teološkog fakulteta. Iz Kongregacije za katolički odgoj u Rimu poručeno mu je neka poradi na ujedinjavanju tih dvaju

⁴¹ Za cjelovit pregled razaranja crkvenih građevina u Vrhbosansko nadbiskupiji, usp. Ante Beljo (ur.) *Raspeta Crkva u Bosni i Hercegovini. Uništavanje katoličkih sakralnih objekata u Bosni i Hercegovini (1991.-1996.)* Zagreb 1997. Građa s područja trinaest vrhbosanskih dekanata objavljena na str. 209-335, ukupni podatci o oštećenim i srušenim građevinama na str. 356.

⁴² Usp. *Vrhbosna* 1998, 565-569.

učilišta pa će proces biti brži i uspješniji. Održali smo dva vijećanja profesora u nadbiskupskom ordinarijatu, ali većina tadašnjih franjevačkih profesora nisu bili za ujedinjenje učilišta (odgojni zavodi ostali bi i dalje zasebni radi duhovnosti franjevačkih i biskupijskih kandidata). Uslijedio je poziv Kongregacije za evangelizaciju nadbiskupu vrhbosanskom i provincijalu fra Milji Džolanu na razgovor o tome i drugim pitanjima u Rimu. Pratio sam nadbiskupa i dobro se sjećam kako je provincijal izjavio da njihovi profesori nisu zainteresirani za fuziju i dao pristanak da nadležni pristupe podizanju na rang fakulteta Vrhbosanske teologije. Trebalo je u vezi s time načiniti novi statut Teologije s odvojenim vodstvom fakulteta i Bogoslovnog sjemeništa. Lavovski dio administrativnog posla odradio je ondašnji rektor dr. Marko Josipović i dokumente preveo na talijanski. Nadbiskup je prvi puta uputio zamolbu Kongregaciji za katolički odgoj 15. svibnja 2004, a kako se Rim nije žurio s odgovorom, ponovio je molbu 20. rujna 2008. – dakako uz pristanak drugih biskupa BiH te pozitivno mišljenje Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu i Hrvatske BK. Kongregacija je odgovorila 21. rujna 2009. dekretom podizanja Vrhbosanske visoke teološke škole na rang Katoličkog bogoslovnog fakulteta te imenovanjem nadbiskupa Puljića za velikog kancelara toga fakulteta. Prošle godine naš fakultet, zajedno s Fakultetom islamski nauka, primljen je u pravni sastav Univerziteta u Sarajevu. Profesori su još god. 1986. pokrenuli niz knjiga „Studia vrhbosnensia“, a 1997. časopis „Vrhbosnensia“ koji izlazi dva puta godišnje. Zahvaljujući Marku Josipoviću, koji je uspio pronaći dobrotvore za financiranje časopisa i knjiga, nakon povratka u Sarajevo prošireno je tiskanje knjiga koje pišu ili prevode naši profesori. Sada tu djelatnost vodi novi dekan dr. sc. Darko Tomašević.

Za vrijeme svećeničkog djelovanja u Zadru V. Puljić upoznao je neokatekumenski pokret a kao nadbiskup omogućio je da neki biskupijski svećenici uspostave dodir s tim pokretom te ga počnu presađivati u svoje župe. Ocjenivši da bi njihova duhovnost mogla pozitivno djelovati u nadbiskupiji, osnovao je 28.

listopada 2011. Misijsko međunarodno sjemenište *Redemptoris Mater* te ga smjestio u novosagrađenu župnu kuću u Vogošći kraj Sarajeva. Podsjećam da neokatekumenski pokret vodi 105 takvih međunarodnih bogoslovnih sjemeništa koja formiraju prezbitere za novu evangelizaciju. Na zamolbu osnivača pokreta Kika Argúella ime im je dao papa Ivan Pavao II. prema svojoj enciklici o Majci Isusovoj koja se iz tjelesne majke presložila u učenicu i suradnicu svoga Sina. Svi bogoslovi takvog sjemeništa dolaze iz zajednice Neokatekumenskog puta gdje se i rodio njihov duhovni poziv. Ulaskom u bogosloviju, za koju su izvučeni ždrijebom, bogoslovi nastavljaju živjeti Neokatekumenski put u vlastitim zajednicama kao vrstu poslijekrskog katekumenata. Također i nakon ređenja nastavljaju ovu kršćansku inicijaciju kao trajnu formaciju k odrasloj vjeri zajedno s braćom iz zajednice. Sjemenište *Redemptoris Mater* u Sarajevu trenutno broji 14 bogoslova iz 6 država: SAD, Kolumbije, Brazila, Španjolske, Italije i Hrvatske. Prošle godine zaređen je za Vrhbosansku nadbiskupiju prvi kandidat iz ovog sjemeništa vlč. Jošt Mezeg koji je rodom iz brojne obitelji u Sloveniji, a sada je zajedno s don Davorom Topićem, vrhbosanskim svećenikom, raspoređen na prezbiterско služjenje u Makedoniji. – Inače nadbiskup Puljić redovno pohađa dječjačko i dva bogoslovna sjemeništa svoje nadbiskupije, drži povremeno kandidatima nagovore a preko ljeta organizira s njihovim poglavarima koloniju na kojoj se u toku velikih praznika tjedan dana druže i duhovno obnavljaju.

3. *Svećenici inkardinirani* u nadbiskupiju kao i oni koji kao bosanski franjevci i drugi redovnici u njoj djeluju su ordinarijevi suradnici u duhovnom vođenju katolika ove multireligijske i multietničke zemlje. Od 1991. nadbiskup Puljić zaredio je 97 biskupijskih i 129 franjevaca, svega 226 svećenika⁴³. Od biskupijskih šestorica su napustili poziv. Umrli su 73 svećenika kojima redovno nadbiskup vodi liturgiju žalovanja od mise u crkvi gdje su služili do ukopa na župnom groblju ili u svećeničkoj grobnici u Sarajevu. U znak poštovanja prema obitelji u kojoj su svećenici odrasli nadbiskup redovno vodi sprovod i preminulim roditelji-

⁴³ Vodi svoju statistiku koju je očitovao u *Katoličkom tjedniku* 2/2016, str. 9

ma svećenika. Nadbiskup organizira dva puta godišnje duhovne vježbe za biskupijske svećenike: prvi puta sredinom veljače u Vrhbosanskoj bogosloviji u Sarajevu, drugi puta u Travničkom sjemeništu ljeti. Još od Stadlerova vremena postojao je institut tzv. svećeničkog sabora, to jest susreta svih biskupijskih svećenika na raspravljanje o važnim pastoralnim pitanjima. Ovaj nadbiskup na godišnji sabor u uskršnom tjednu poziva sve svećenike koji u nadbiskupiji djeluju, a biskupijske svećenike na odvojeni susret također jednom godišnje.

Ovaj nadbiskup naslijedio je od svojih pređasnika praksu da pojedine mlade svećenike ordinarij šalje na specijalizirani studij u Rim i druge zemlje, u vidu profesorske službe na Bogosloviji i drugih specijalnih služba u nadbiskupiji. Novo je što je on kod dobrotvora ishodio stipendiju za studij četvorice naših svećenika u SAD koji su uspješno završili studij i sada plodno djeluju u svojoj nadbiskupiji. Na biskupa ordinarija spada i zbrinjavanje svećenika u njihovoj bolesti i starosti. U vrijeme nadbiskupa Čekade i Jozinovića dograđen je u Bogoslovnom sjemeništu u Sarajevu dio od dvanaest stančića za nemoćne svećenika, ali je pokazalo da to uz galamu bogoslova nije dobro za umirovljenike. Zato se ovaj nadbiskup pobrinuo za podizanje solidnog Svećeničkog doma u nekadašnjem dvorištu Bogoslovije, uz otkupljivanje susjedne zgrade radi proširenja potkućnice. Učinio je veliko djelo što je, uz pomoć stranih dobrotvora i pozajmicu od banke HBOR u Hrvatskoj dao podići Svećenički dom blizu, ali odvojeno od Bogoslovnog sjemeništa. Uz brižno praćenje od strane građevinskog odbora kojemu je predsjedao naš svećenik Fabijan Stanušić, profesor Arhitektonskog fakulteta u Sarajevu Nikola Maslaj načinio je projekt višenamjenske zgrade s tri cjeline: garaže u podrumu, prizemlju i na 1. katu, poslovni prostor na 2. katu i stambeni dio na 3. i 4. katu. Zgrada je dugačka 46 m, široka 24 m, ima 6000 m² prostora za korištenje. Umirovljenički stanovi obuhvaćaju po oko 50 m² te su vrlo funkcionalno uređeni: svaki ima veliki balkon s kliznim staklenim vratima, zatim

malu kuhinju, radnu sobu, spavaću sobu i kupaoonicu. Gradnja je počela 28. listopada 2008. i dovršena 13. prosinca 2010. Umirovljenici su uselili 2. svibnja 2011. Nadbiskup je izvršno postupio što je vlč. Fabijana Stanušića postavio za prvog upravitelja doma, zato što je umirovljenike pratio još dok su bili u sastavu Bogoslovnog sjemeništa, a ovdje može održavati novu zgradu i pozivati majstore za pojedine vrste radova i na vrijeme otklanjati uočene nedostatke.

4. *Katolički tjednik i Medijski centar Vrhbosanske nadbiskupije* - Katolički tjednik pokrenuo je nadbiskup Ivan Šarić god. 1922. Kao vjersko glasilo nadbiskupije namijenjeno vjernicima i svećenicima. Izlazio je do svibnja 1945. kada je komunistička vlast zabranila sve vjerske listove. Nadbiskup Puljić predlagao je svojim suradnicima da se u demokratskoj BiH oživi taj tjednik, ali dugo nije mogao naći svećenika koji bi prihvatio službu urednika. Končno je to prihvatio dr. Ivo Balukčić u studenom 2002. Godine. Ostao na toj zadaći do kraja listopada 2006⁴⁴. Želja pokretača i urednika je povezivati katoličke vjernike u nadbiskupiji i one koji su zbog rata morali odseliti informirajući ih o vjerski važnim događajima i temama u BiH, hrvatskom narodu i Katoličkoj crkvi općenito. Sadašnji urednik Josip Vajdner preuzeo je tu dužnost 1. listopada 2007. te je uz rad završio studij novinarstva u Sarajevu i uz to magistrirao.

Vodeći računa o zakonskim propisima za poslovanje s vjerskim časopisima i knjigama, nadbiskup je 12. listopada 2006. osnovao Medijski centar vrhbosanske nadbiskupije sa zadatkom da izdaje *KT* i druge tiskane tekstove. Taj centar vodi svećenik Miroslav Čavar koordinirajući rad šestero zaposlenih na puno radno vrijeme i dvoje na pola radnog vremena⁴⁵. Od 2008. godine ovaj centar tiska *Directorij za euharistijska slavlja i liturgiju časova za Godinu Gospodnju* za biskupije vrhbosansku, banjolučku, kotorsku. Sastavlja ga profesor liturgijskog pastoralna Tomo Knežević. Druge knjige priređene i tiskane na inicijativu nadbiskupa Puljića:

⁴⁴ Usp. magistarski rad, priređen i obranjen za Fakultetu političkih nauka u Sarajevu u sastavku kojega je i odsjek novinarstva, Josip Vajdner, *Komunikacija Katoličke crkve u BiH s (eksternom i internom) javnošću putem lista Katolički tjednik*, Sarajevo, lipanj 2013, 175 stranica; mentor prof. dr. Šemso Tucaković.

- Franjo Marić (ur.), *Gdje su oni stali mi nastavljamo. Pokojni svećenici Vrhbosanske nadbiskupije od 1982. do 2012.*, drugo dopunjeno izdanje, Sarajevo 2013.

- Franjo Marić (ur.), *Vrhbosanska nadbiskupija početkom trećeg tisućljeća*, Sarajevo 2004.

- Franjo Marić (ur.), *Šematizam Vrhbosanske nadbiskupije za 2015. godinu*, Sarajevo 2015.

5. *Katoličke škole u BiH* – Još dok je Sarajevo bilo pod kišom snajpera i topova s okolnih brda i dok se nije znalo kakva će država biti BiH, nadbiskup Puljić pokrenuo je inicijativu o katoličkim školama i povjerio je na vođenje biskupu Sudaru. U bivšoj zgradi Zavoda sv. Josipa, koju su od 1884. do 1945. vodile sestre Kćeri Božje ljubavi kao centar za osnovnu djevojčica i dječaka te srednju školu za djevojke, a komunistička vlast nakon nacionalizacije koristila za osnovnu školu „Silvije Strahimir Kranjčević“ nadbiskup Puljić je 19. studenog 1994. otvorio Katolički školski centar „Sv. Josip“. Biskup Sudar najavio je da će u 1700 kvadratnih metara obnovljenog dijela zgrade biti smještene tri škole: Osnovna, Opća ili realna gimnazija i Srednja medicinska. Prvi ravnatelj bio je kanonik dr. Pero Pranjić. Obrazovno-odgojni plan i program nije ropska kopija državnih škola niti hrvatskih nacionalnih škola. To je samostalni, katolički i doista europski program jer je nakana bila i ostala voditi „Škole za Europu“. Pri tome je biskup Sudar sa svojim Pedagoškim vijećem vodio računa da svjedožbe iz ovih škola budu priznate drugdje u državi te da svršeni srednjoškolci mogu studirati na univerzitetima u zemlji i inozemstvu. S vremenom su nicali takvi centri u Tuzli, Zenici, Travniku, Konjicu, Žepču, Banjaluci. Danas ih pohađa oko 5000 đaka te na njima djeluje oko 400 učitelja, nastavnika i profesora.

6. *Biskupijska sinoda* – je projekt u toku koji uz nadbiskupa animira prof. dr. Mario Berna-

dić. Odvija se pod geslom „Sve obnoviti u Kristu“. Dosada su izašla četiri broja Biltena a na Studijskom dan KBF-a Sarajevo 2015. generalni tajnik iznio je pregled dosadašnjeg rada⁴⁶.

Zaključak

Dubravko Turalija, nadbiskupov bivši tajnik a sada profesor na KBF-u uredio je za ovu prigodu novi izbor iz kardinalovih propovijedi (Prvi svezak izdali smo god. 2005. pod naslovom *Ne trnite svjetlo*). Za razliku od većine drugih biskupa i svećenika koji za svečanu zgodu napišu svoju homiliju i čitaju pripravljeno, Vinko Puljić skicira i govori slobodno. Trebalo je sa snimljene vrpce propovijedi skinuti i urediti. Dr. Turalija u rasporedu građe držao se liturgijske godine i različitih zgoda u kojima nadbiskup propovijeda ili drži nagovor bogoslovima i drugima. Analiziravši sadržaj, ovaj mladi svećenik i profesor dao je knjizi duhovit naslov *Korita prošlosti i pritoke sadašnjosti* te ustanovio da ovaj propovjednik upotrebljava 499 puta riječi *bodriti, hrabriti, hrabar, hrabro*. To su riječi koje odražavaju u kakvim prilikama živi svoju vjeru i vrši svoje pastirsko poslanje.

Sasvim na kraju jedna šaljiva zгода iz Đakova gdje je Vinko Puljić završio zadnja dva razreda srednje škole i pet godišnji studij teologije. Imali smo za profesora dr. Iliju Živkovića kojega smo upamtili po mudrim izrekama na hrvatskom, latinskom, a ponekad i na grčkom. Jednom nam je ispričao kako je jedan slavonski svećenik, u želji da dokaže svome prijatelju za imendan da još nije zaboravio grčki koji su zajedno grurali u srednjoj školi, poslao telegramsku čestitku na grčkom, ali napisanu latinskim slovima: „*Eis polla ete* - Na mnoga ljeta!“ Činovnik na seoskoj pošti mislio je da je to pogreška pa je ispravio u „*Ispalite!*“ Oče nadbiskupe, *Na mnoga ljeta!*

⁴⁵ Usp. Miroslav Čavar, *Medijski centar vrhbosanske nadbiskupije* (izvješće od 2. prosinca 2015.)

⁴⁶ Dr. Mario Bernadić. „Sinodalnost u životnom kontekstu mjesne Crkve: dosadašnja iskustva prve sinode Vrhbosanske nadbiskupije. Izlaganje na Studijskom danu KBF Sarajevo, 13. studenog 2015“, 11 stranica. Tekst će biti objavljen zajedno s drugim referatima u časopisu *Vrhbosnensia*.

Govor biskupa Komarice na svečanoj akademiji povodom 25. obljetnica biskupskog ređenja i ustoličenja kardinala Puljića

AD MULTOS ANNOS, SANOS ET SANCTOS

Uz srebrni biskupski jubilej Vinka kardinala Puljića, Vrhbosanskoga nadbiskupa i metropolita (Sarajevo, 18. siječnja 2016. – na godišnjicu ustoličenja)

„Sve smatram gubitkom, jer spoznaja Krista Isusa, moga Gospodina, sve nadilazi. Radi Njega sve pregorih i sve smatram blatom da Krista dobijem i budem u Njemu.“ (Fil 3, 8-9)

„Naviještanje Evanđelja ljudima našega vremena, koji su puni nade, a u isto vrijeme pritisnuti strahom i tjeskobom, nesumnjivo je služenje kršanskoj zajednici ali i svim ljudima.“ (Pavao VI. EN1)

Dragi prijatelju i naš kardinale Vinko, srebrni Jubilarče,

uzoriti gospodine kardinale Josipe Bozaniću, zagrebački nadbiskupe i metropolito,

Vaša Ekscelencijo, mons. Luigi Pezzuto, apostolski nuncije,

draga braćo u biskupskoj službi

i u Kristovom ministerijalnom svećeništvu,

drage sestre redovnice,

dragi bogoslovi,

poštovani dični uzvanici,

braćo i sestre u Kristu,

Govoriti o prvom kardinalu od Vrhbosne, drevne katoličke biskupije, u jednako drevnoj zemlji Bosni i k tomu u jedinstvenom slučaju da se radi o osobnom, osvjedočenom, prijatelju još i ranih mladenačkih dana i jest i nije tako lako.

1. O aktualnom prvom čovjeku Katoličke Crkve u našoj domovini i državi i ujedno jednom od neposrednih suradnika suvremenih nasljednikā apostola Petra, ima već ne mali broj različitih objavljenih prikaza i to s mnogo različitih zrenika; ima bezbroj napisa, reportaža, komentara i intervjuā, uključujući i publicirane knjige, kao i dokumentarne filmove o njemu.

O našem srebrnom Jubilarcu se tijekom protekle dvije decenije također pisalo i u brojnim javnim medijima diljem europskih i izvan europskih zemalja. Nije pretjerano ustvrditi da je

malo koji državljanin ove zemlje pronio po tolikim krajevima svijeta glas o našoj zemlji – i to ne samo o katolicima u njoj, kao što je to učinio naš dragi i od tolikih znanih i neznanih uvažavani, a od mnogih i voljeni kardinal Vinko, sadašnji vrhbosanski nadbiskup i metropolit.

Božja Providnost mu je evo omogućila da u ovih 135 godina od ponovne uspostave redovne hijerarhije u Bosni i Hercegovini, on bude tek drugi od sedam vrhbosanskih nadbiskupa, koji, nakon sluge Božjega Josipa Stadlera, – prvog nadbiskupa – proslavlja u središtu svoje nadbiskupije srebrni jubilej svoje biskupske službe.

I evo, mene je zapala osobita čast, da ovom jedinstvenom svečanom prigodom održim „Prigodno Slovo“.

2. Kad me netko pitao što me osobito impresionira kod našega kardinala ili koja mu je glavna vrlina, onda sam mogao redovito odgovoriti ovo: *„Impresionira me golemo dobro što ga Bog čini pomoću ovog našeg suvremenika i subrata, vjernog i vjerodostojnog sluge u Kristovoj Crkvi na području ove naše životne sredine i u ovim vremenima, obilježenima mnogobrojnim i mnogostrukim zbrkama i pomutnjama u brojnim glavama i jednako tako brojnim međuljudskim odnosima. Doživljavam ga kako on čini sve radi Boga, da se uzda u Božju moć i pomoć, da je u svojoj dobroti i jednostavnosti blizak svakom čovjeku od najzapuštenijih i najobespravljenijih do najuglednijih i najutjecajnijih.“*

Zato vjerujem da neću pogriješiti kako i naš dragi Jubilarac nije i neće biti ni večeras protiv govorenja (i pisanja) da se o njemu i njegovu izuzetno velikom i svestranom djelovanju tijekom izuzetno dramatičnih 25 godina njegove biskupske službe, jer je – vjerujem, uvjerenja da se to ne čini radi njega nego radi Boga.

3. Narodna mudrost veli: „*Jabuka ne pada daleko od stabla*“. Da bi se dobio što kompletniji uvid i uvod u život jednog čovjeka, korisno je, barem kratko, pogledati u njegove korijene, na panj i deblo od kojega je dotični izniknuo kao mladica, koja će se razviti do zamjetnih dimenzija i kvalitete svojih plodova.

Iako se u redovitom ranom razvoju mladice ne može razabrati prava veličina i bogatstvo koju ona u sebi sadrži i krije, to se ipak s velikom sigurnošću može zaključiti, da zdrava korjenika rađa zdravu mladicu. I sam Isus je to ustvrdio rekavši: „*Svako dobro stablo rađa dobrim plodovima*“ (Mt 7, 17).

„*Betleheme, zemljo Judina, ti nipošto nisi najmanji među Judinim gradovima, jer će iz tebe izići vođa koji će biti pastir naroda moga – Izraela!*“ (Mt 2, 6)

Te sam riječi citirao, kada sam, s neskrivenom radošću, javno pozdravljao našeg sadašnjeg Jubilarca, u Vječnom Gradu prije 25 godina, neposredno nakon njegova biskupskog ređenja, koje mu je podijelio – sada sveti – papa Ivan Pavao II.

I sada ih ponavljam, aludirajući na rodni grad našeg dičnog Jubilarca! Banja Luko, nisi ni ti poznata u zemlji i u svijetu samo po tragedijama koje su se u tebi dogodile – od razornog zemljotresa prije pola stoljeća, do ničim opravdanog, nasilnog iskorjenjivanja tvojih starosjedilaca i sugrađana – katolika i mnogih drugih – prije četvrt stoljeća! Poznata si i po jednom svome sinu, jednom od najdičnijih među svima onima koji su te izgrađivali i zadužili svojom ljubavlju i požrtvovnošću. To je naš i tvoj kardinal Vinko Puljić, sin tvoga drevnog katoličkog naselja Priječani, iz kojega su tvoji nedostojni upravitelji prije četvrt stoljeća, bez ikakva povoda i razloga, protjerali sve njegove starosjedioce, a kardinalovo radno ognjište učinili praznim i ugaslim!

Banja Luko, morala bi znati narodnu mudrost da „*nezahvalnost boli*.“ Čime ćeš zahvaliti svojim najzdravijim i najplodnijim mladica, svojim ponajboljim sinovima, među kojima su i pripadnici Katoličke Crkve na čelu s najdičnijim njezinim živućim članom, kardinalom, nadbiskupom metropolitom Vinkom Puljićem, današnjim srebrnim Jubilarcem?

Vrijeme je, Banja Luko, rodni grade kardinalov i moj, da skinješ sa sebe sramotnu ljagu, koja nikako ne priliči tvome licu! Učini to! Ti to možeš, ako hoćeš! Mnogi će ti pomoći, a

zasigurno i naš Jubilarac i ja osobno!

4. Prije nego što nastavim sa svojim glasnim razmišljanjem pred svima vama, neka mi bude dopušteno da se to daljnje moje razmišljanje događa u obliku moga neposrednog obraćanja samom Jubilarcu, kao mome dugogodišnjem, istinskom i vjernom prijatelju i bratu po krsnoj milosti i Kristovoj ministerijalnoj svećeničkoj službi.

Dragi moj prijatelju Vinko, srebrni Jubilarče na drevnoj stolici pastira Bosanske, odnosno Vrhbosanske mjesne Crkve,

Poznato nam je obojici dobro da se prijateljstvo u Božjoj objavljenoj Istini o Bogu i čovjeku visoko cijenilo još u spisima Staroga Zavjeta. Tamo se prijatelja uspoređivalo s vlastitim životom (Pnz 13, 7); za prijatelje se zauzimalo pred Gospodinom (Job 42,10); onaj koji vodi svoje prijatelje naziva se pravednikom (Izr 12, 26). Također se ističe kako: „*Prijatelj ljubi u svako vrijeme, a u nevolji i bratom postaje*“ (Izr 17, 17). Tvrdi se kako je: „*Vjerman prijatelj pouzdana zaštita i tko ga je stekao našao je blago. Jer pravom prijatelju nema cijene niti se može izmjeriti njegova vjernost*“ (Sir 6, 14-15).

Utjelovljeni Sin Božji je svojim ponašanjem i djelovanjem od svojih kritičkih nastrojnih sugrađana čak podrugljivo prozvan „*prijateljem carinika i grešnika*“ (Lk 7, 34), a on je sam čak i svoga fatalnog izdajicu u dramatičnoj Getsemanskoj noći oslovio riječju: „*Prijatelju*“ (Mt 26, 50).

U svojim javnim nastupima često je isticao prijateljstvo i prijatelja kao osobito dragocjeno blago u međuljudskim odnosima. I sam je imao brojne prijatelje; neke – kao Lazara – je i poimence tako nazivao (Iv 11, 11). A svojim izabranicima, apostolima izričito je pojasnio da su oni njegovi prijatelji ako učine ono što im on zapovijeda (Iv 15, 14).

I narodna mudrost i životno iskustvo nas poučavaju o vrijednosti pravog prijateljstva i pravog prijatelja. Poznate su nam mudre tvrdnje:

„*Tko živi bez prijatelja, taj živi samo upola.*“

„*Blago onome tko ima prijatelja. Teško onome koji ga treba.*“

„*Dobre prijatelje se ne nalazi na ulici.*“

„*Tko želi naći dobrog prijatelja, taj mora zapaliti svijeću i u sred bijela dana.*“

„*U nesreći se upozna pravog prijatelja.*“

„*A vjernost prijatelja se ispituje u oluji života.*“

Osobno smatram osobitim Božjim darom što me je On, još prije skoro 55 godina, vodeći me mojom životnom stazom doveo do tebe i tako započeo ostvarivati svoju nakanu s nama dvojicom u našem iskrenom i neprekinutom prijateljstvu. Bilo je to kod onog prvog našeg susreta u dvorištu pred tvojom rodnom kućom u Priječanima, u domu tvoga, od svih veoma poštovanog, izuzetno hrabrog, pobožnog, životvornog, oca Ivana, kojemu je Bog dao u kršćanskom braku čak 21 dijete i tvoje plemenite odane i pobožne pomajke Ane, majke sedmero tvojih sestara i braće. Svoju bogobojaznu majku Kajju, koja je donijela na svijet čak 13-ero vas drage joj djece, jedva si i zapamtio, jer ju je Bog k sebi pozvao, kad si ti bio u najranijim godinama života. Kao kandidati za dječjačko sjemenište naše biskupije, bili smo doduše u našem biskupskom Ordinarijatu čuli jedan za drugoga, ali se međusobno nismo poznavali, iako smo pripadali tada još uvijek istoj, doduše vrlo prostranoj petričevačkoj župi: Ti u onom dijelu kojeg su duhovno vodili velezaslužni oci trapisti, a ja u drugom dijelu župe kod otaca franjevaca. Već tada se potvrdila istina koje doduše tada nismo bili svjesni (barem ja ne), kako se „srodne duše nađu i na kopnu i na moru“, kako to veli narodna mudrost. Tu istim pojašnjavaju i one druge dvije poznate narodne izreke da „sve ovisi o Božjem blagoslovu“, jer „Očev blagoslov gradi djeci dom“. Zahvaljujući našim zemaljskim očevima i majkama nas smo obojica još u svojoj mladosti upoznali ljubav i dobrotu nebeskog Oca.

U tadašnjim „olovnim vremenima“ bezbožničkog državnog uređenja, kada je službenim duhovnim pastirima bila zabranjena svaka vjeronaučna obuka i djece i odraslih, glavni učitelji u kršćanskoj vjeri i kršćanskom odgoju bili su roditelji – i svojim riječima i svojim primjerima kršćanskoga života.

Božji je osobiti dar nama obojici što smo imali roditelje koji su bili sušta suprotnost narodnoj izreci da „pametno može govoriti svatko, ali ne i bolje činiti“. Oni su nama i pametno zborili i pred nama pravo i dobro činili. A „tko dobro i pravo čini taj se ne stidi nikoga niti bježi od svijetla“, tj. od pogleda drugih. Obje naše obitelji su uživale među susjedima i znancima dobro ime, a „dobro ime je bogata baština“, kako veli narod.

Praćeni Božjim blagoslovom, koji nam se obojici očitovao i u djelima nesebične materij-

alne pomoći ljudi plemenita srca, što svećenika i redovnika u tvome slučaju, što vjernika laika, čak i nekatolika, u mome slučaju, mi smo zajedno, jedne rujanske noći, davne 1961., noćnim putničkim vlakom krenuli iz svoga zavijača u za nas tada nepoznati širok svijet, među ljude nepoznate iz raznih krajeva tadašnje države. Putovali smo prema novom danu, novoj etapi našeg zajedničkog životnog puta, na svojevrstnu tržnicu životnih ponuda i kupnji. A narod veli da i „onaj koji putuje volovskim kolima stigne na pijacu“. S nama su tada zajedno putovali i naši brižni očevi. Obojica su se zvali Ivan, a putovao je još jedan, treći otac, također imenom Ivan, zajedno sa svojim sinom, našim vršnjakom Antom Orlovcem, također našim dugogodišnjim prijateljem i životnim suputnikom na našem hodočašću s Crkvom tijekom proteklih burnih desetljeća. Bio je tada, s nama u istom vlaku i još jedan naš vršnjak Marko Lukenda, mlađi brat tada već „Licejca“ u Đakovu Filipa, koji će za Krista i njegovo Evanđelje kao revni i vjerodostojni svećenik ne samo gorjeti i trpjeti, nego i doslovce izgorjeti uslijed paklenog ludila zavedenih njegovih i naših sugrađana.

Narodna mudrost veli: „Ako je jedan mudar, dvojica su sretni“. U našem slučaju se našao ne samo figurativno jedan, nego više mudrih: od naših plemenitih roditelja, pa tadašnjega našeg biskupa i glavnog skrbnika, do naših savjesnih iskusnih i plemenitih odgojitelja i profesora oo. isusovaca na zagrebačkoj Šalati, do naših školskih kolega. Bilo je, dakako, i mnogih drugih naših dobročinitelja, od naše braće, sestara, rodbine i drugih.

Bili smo svakodnevno poučavani životnoj mudrosti kako „bez sjetve nema žetve“, „a nema ni ruža bez trnja“. Tumačili su nam naši pretpostavljeni kako „dobrom konju ne treba kandžija“ i pojašnjavali da „konja i magarca ne treba zajedno uprezati“ te da je „dobar glas zlata vrijedan“. Poticali smo bili da učimo i na – latinskom, drevnom jeziku Crkve, mudre istine brojnih prošlih generacija da „što god činimo, činimo razborito i mislimo na završetak“; „Tko ne napreduje taj nazaduje“; „Što te ne uništi to te ojača“; i „reci s kim se družiš pa će se znati tko si“. A i ona zlata vrijedna iz nezaboravnih gimnazijskih dana, najprije u Zagrebu pa onda u Đakovu, usjekla nam se dobro u pamet: „S čime se tko bavi, to ostaje i u njemu i vidi se na njemu“.

Razmišljajući o tim dragocjenim sretnim danima našeg zajedničkog stasanja za život koji se otvarao pred nama, uvijek s novom i zanimljivom stranicom svojih ponuda, nije nam bilo teško shvatiti i prihvatiti zlatno pravilo tadašnjeg odgoja (a zašto ne bi bilo pravilo i u sadašnjem odgoju mladih generacija?): „*Drži se reda i red će držati tebe*“.

I intelektualna izobrazba i duhovna formacija i tjelesne vježbe u tadašnjem našem svakodnevlju, osposobljavale su nas kao dragocjena rosa božjega vodstva i pedagogije za zadatke i poslove koje je sam Bog namijenio za nas, u našoj domovinskoj Crkvi. Naučili smo bili zlatnu životnu mudrost koja nam je koristila tijekom svih kasnijih godina: „*Ti čini svoje, a Bog će svoje sigurno učiniti*“, jer „*Vrijednima i odvažnima pomaže Bog*“. „*A tko u životu ima pouzdana suputnika ima i učitelja*.“

Narodna mudrost veli ovako: „*Ostani na traćnicama pa ćeš sigurno voziti*“. „*Svatko je kovač svoje sreće, uz pretpostavku da mu sudbina ne uskrati čekić i nakovanj*.“ „*Pravi karakter rijetko nastaje na poravnatim stazama*.“ I „*na mucu se poznaju junaci*.“ A „*nijedan hrast ne pada od prvoga udara*“; pa ni „*Rim nije izgrađen u jednom danu*.“ „*Bez sjetve nema ni žetve*.“ „*Postojanost dovodi do cilja, ona nadvladava sve*.“ Sve to, i mnogo toga sličnoga, koliko se sjećam, Ti si marljivo upijao u sebe, a to Te je učinilo mudrim i dragocjenim odgojiteljem mnogih mladih karakternih Tvojih učenika.

5. Tijekom dugih godina našeg zajedničkog istinskog prijateljavanja, koje nisu umanjile godine našeg odvojenog studiranja na različitim učilištima, niti kasnije različitog djelovanja u različitim biskupijama, mogli smo se obojica osvjedočiti kako je istinita narodna mudrost koja veli: „*U čemu se nalaze tvoji talenti, u tome leže i tvoje zadatke*“. I „*komu Bog povjerava službu, tome daje i potreban razbor*.“ A: „*dobar nakovanj se ne plaši čekića*“. „*Tko se ne usudi, taj ne jaše ni konja ni magarca*“. „*Tko njivu uzgaja i njega njeguje njiva*.“ Na vlastitoj koži mogli smo iskusiti da „*godine poučavaju više nego knjige*“ i uvjeriti se da „*tko sije dobrotu, taj žanje ljubav*“, a „*tko želi putovati toga neće zadržati ni najgore vrijeme*“ i „*ako ne znaš put do mora, slijedi tok rijeke koja će te dovesti do njega*“.

Još u godinama svoje savjesne pripreme za svećeništvo, dobro si sebi prisvojio dragocjenu narodnu mudrost: „*tko želi moliti, taj napra-*

vi kapelu u svome srcu“, jer „*molitvu obavlja ne mjesto nego srce*“. Također si upoznao jednu činjenicu kako „*nijedan kraj nije tako neznatan i beznačajan da se u njemu ne bi mogla roditi istinska ljudska veličina*“. Davno je narod rekao, oslanjajući se zacijelo i na poznate Isusove riječi iz Evandjelja da se „*drvo prepoznaje po svojim plodovima*“ odnosno da se „*na plodovima primjećuje što se očekuje od drveta*“.

Plodovi tvoga radosnog, revnog, neumornog, strpljivog i poniznog služenja Bogu i bližnjemu kroz prva dva desetljeća tvoje svećeničke službe, bili su uočeni, kako u „*gradu*“ tako i u „*svijetu*“. Ti su Te Tvoji dobri plodovi preporučili kao sposobnoga za izuzetno tešku i odgovornu crkvenu (i ne samo crkvenu) službu u ovu drevnu i mjesnu Vrhbosansku Crkvu, u središte naše crkvene pokrajine.

6. Dogodilo se to prije četvrt stoljeća. U duhu one narodne mudrosti „*svatko nosi svoj prtljag*“ i da je „*svaki početak težak*“ i ti si vrlo brzo osjetio da nova služba i nova „*čast*“ donosi i teret i „*što je veći tvoj položaj, to je veći na tebe pritisak*“, tvoje okoline – i crkvene i društvene. Brzo si osjetio da je doista istina što kaže narod da je „*kraljevska kruna, trnova kruna*“, a da je „*u ulozi voditelja i upravitelja više gorčine nego slasti i više poteškoća nego časti*“.

Postao si sve svjesniji da „*tko hoda bos, toga ne mogu žuljati cipele*“ i da „*mnogi potoci čine potok*“, a da „*s četiri oka svijet izgleda mnogo jasnije, nego kad ga se gleda sa dva oka*“. Već si od prije bio znao za onu narodnu izreku da „*jedan dobar predradnik više vrijedi nego deset radnika*“ i također da „*dobar vojskovođa je tako dobar kao i polovica njegove vojske*“.

Brzo si također uočio da Ti, kako veli narodna mudrost, valja „*orati s onom zapregom koja se ima*“; isto tako da „*zajednički podijeljena muka pritišće tek upola*“.

Iako te dotadašnje životno iskustvo već bilo naučilo da „*ako se želiš obraniti od poplave mutnih rijeka, trebaš se potruditi najprije zatvoriti njihove izvore*“, i ti si se u tome od samog početka svoje biskupske službe trudio, nisi nažalost mogao spriječiti pogubno provrela brojna vrela podzemnih voda tijekom nametnutog rata, koja su prouzročila uništavajući povodanj, koji je nemilosrdno rušio sve pred sobom. U takvom dramatičnom stanju smrtonosnog ratnog ludila na području ne samo cijele Tebi povjerene Vrhbosanske Crkve, nego i cijele metr-

opolije, već prvih godina Tvoje biskupske službe doživio si bolnu istinu kako „*svi znaju dobar savjet, samo ne onaj koji ga treba*“, kako veli narodna mudrost. Jer taj „*onaj*“ si bio nerijetko upravo Ti.

Neslućene brojne i raznovrsne prepreke fizičke, psihičke, duševne pa i duhovne naravi, iznenada su se našle na Tvome putu Predvodnika! Doživio si ne jednom istinitost narodne mudrosti: „*što je više brdo, to je dublja dolina*“, tj. što je veća prepreka, to je manja mogućnost da ju se prebrodi, ali također i istinitost jedne druge mudre izreke da „*plemenitost u nesreći pokazuje svoj karakter i svoju vrlinu*“. Obistinila se i u tvome slučaju mudra narodna izreka da „*izvor izvire ne radi vode, nego radi jaganjaca koji vodu trebaju*“. Jedan snažan izvor Jobovske strpljivosti, Abrahamove vjere i odlučnosti velikog biblijskog osloboditelja Mojsija, provreo je – Božjim darom – tako snažno iz tvoje nutrine da nije mogao ostati nezapažen – ne samo ovdje, u središtu Tvoje voljene nadbiskupije, nego i diljem katoličkog i nekatoličkog svijeta. U duhu drevne izreke da „*svaka ptica svojim glasom pjeva*“ prepoznali su mnogi – i prijatelji i neprijatelji – tvoj jasan i odlučan glas u obranu Božje časti i Božjih zakona, a to je značilo i u obranu Istine o čovjekovu dostojanstvu i obranu i promoviranje pravde za svakog čovjeka i za svaki narod.

A Ti si smjerno i pobožno ponavljao riječi psalmiste: „*Evo Bog mi pomaže, Gospodin krijepi život moj*“ (Ps 54, 6); i one Izajije proroka: „*Gospod Bog daje mi jezik vješt da znam riječju krijepiti umorne*“ (Iz 50, 4); a također i riječima sv. Pavla, apostola: „*Sve mogu u Onome koji mi daje snagu*“ (Fil 4, 13).

7. Narod veli da se „*zvuk i malog zvona čuje*“, a „*što je zvono veće i na višem stoji, to je njegov zvuk jači i jasniji*“. I u Tvome se slučaju obistinila svetopisamska tvrdnja da „*Bog svoje baštine neće napustiti*“ (Ps 94, 14) i da je „*na Božjim putovima i Njegova pomoć i blagoslov*“ (Izr 10, 9.22). Obistinila se i ona narodna riječ „*ako Bog hoće onda ozeleni i drška od metle*“ i da „*Bog dopušta i da tonemo, ali ne i da se utopimo*“.

A obistinila se na Tvome primjeru i ona druga narodna izreka da „*u šumi ima više jelki, nego cedrova*“, jer upravo Tvojoj osobi su mnogi prepoznali cedar i gledali su u Tebi genija u bogoljublju i čovjekoljublju. „*A prvo i zadnje što se zahtijeva od jednog genija jest ljubav prema ist-*

ini“ (Goethe). U svome odlučnom zalaganju za Istinu doživio si također istinitost narodne mudrosti da „*tko istinu zbori, taj ne nalazi skloništa*“.

U tom dramatičnom vremenu i bolnim iskustvom zacijelo ti je poznata bila također narodna uzrečica kako „*srećom trebati upravljati, a nesreću znati nadvladati*“, a i one druge: „*Bolje je nepravdu trpjeti, nego nepravdu činiti*“ i „*gdje dužnost traži da se govori, tu je šutnja zločin*“. Ti si se nastojao u njihovu duhu i ponašati!

Godine životnog iskustva koje „*podučavaju više nego knjige*“ već su Te bile naučile narodnu mudrost da „*u Rimu nije dobro prepirati se s papom*“ i da je „*pametnoga lako posavjetovati*“. Kako Ti je često, tijekom ratnih strahota bilo od koristi to Tvoje životno iskustvo!

Bio si zajedno s brojnim svojim vjernim suradnicima i suradnicama, kao i još brojnijim članovima svoje biskupije i svoga grada kroz nekoliko godina okružen svakodnevnim ratnim nemirom prouzročeni sotonskom mržnjom i zlobom te željom za osvetom. Znao si pri tome dobro da onaj koji istinski – kako veli narod – „*želi imati mir, mora ga nositi u sebi*“. A „*ako pravda propadne, onda nije vrijedno da ljudi žive na zemlji*“ (I. Kant) i da će „*nepravdno osvojeno odnijeti đavao*“; „*da đavlu moraš otkazati svratište kod sebe ako Bog treba tebi svratiti*“. A „*tko sije kukolj, taj ne može žeti žito*“.

Također si se – ne samo jednom – osvjedočio da „*kad je nevolja najveća, onda je Božja pomoć najbliža*“. Božjom snagom u sebi odlučno si bio stao na stranu opraštanja, ugledajući se u svoga Božanskog Učitelja, koji je s Križa oprostio svojim ubojicama (Lk 23, 34). A znao si i za onu narodnu mudrost da je „*opraštanje najbolja osveta*“. Svaka druga vrsta osvete „*učini od male pravde, veliku nepravdu*“, veli narod. A uvijek je – također i u kršćanskom duhu – „*bolje izgladiti, izravnati, nego suditi i osuditi*“. Narod veli „*tko želi postići što je moguće, mora zahtijevati nemoguće*“. Pri tome naravski ne treba zaboraviti ni jednu drugu provjerenu činjenicu da je „*bolje imati visoka načela kojih se drži, nego još veća za koja se ne mari*“. „*Ako nešto mora biti, onda to nastoj sam najprije uraditi*“. Naš narod običava kazati: „*Kako župnik, tako i njegova župna zajednica*“. I isto tako mudro veli: „*Život ako nije častan, nikakav je život*“. U tadašnjem vremenu mraka i oluja trebalo je pokazati pravi karakter i istinsku odvažnost. A to si ti ko-

nkretno činio! Narod veli: „Čovjekovo lice prepoznaješ na svjetlu, njegov pak karakter u mraku.“ I „kod dobrog vremena svatko može biti kormilar.“

Ratni metež i užas svakodnevnice egzistencijalne ugroženosti, bio je Tvoj svakodnevni goraki kruh, kojeg si bio prisiljen, ali osobno i voljan jesti, zajedno sa svojim najbližima, tijekom prvih pet godina svoje nadbiskupske službe.

8. A onda si, zajedno sa svima oko sebe, morao ući u novu fazu života i rada u kojoj ste svi morali primijeniti mučno, ali istinsko načelo ljudskoga iskustva: „Živjeti se mora kako se može, a ne kako se hoće“. Ti si se i dalje po svojoj službi nalazio na najistaknutijem mjestu, ne samo unutar crkvenih struktura i događanja nego i ne rijetko – silom prilika – i u javnom društvenom životu. Narod veli: „Kolika svijetla zahvaljuju svome svijećnjaku što ih se vidi“. Ti si – Božjom snagom u sebi – dopustio da se svijetlo Tvoje vjere i Tvoga vjerodostojnoga kršćanskoga življenja uoči sa svih strana. Znao si tvrdnju apostola Jakova: „Vjera, ako nema djela, mrtva je“ (Jak 2, 17), a i onu iz naroda: „Vjera bez djela je njiva bez usjeva.“ Imao si što ponuditi svome životnom ambijentu, jer je u tvome srcu gorjelo svijetlo „i vjere i nade i ljubavi“ onoga blaga za kojega si se svjesno uz majčinski zagovor presvete Bogorodice, bio opredijelio kod svoga biskupskoga ređenja, na početku svoga dugoročnog pastirskog hodočašća. „A nijedno putovanje nije dugo i nemoguće ako ga pokreće ljubav“. „Tko sije ljubav, žanje radost“.

Imao si tada, također, pred očima i iskustvo mnogih svetaca, o kojima si tako često u svome plodnom svećeničkom, a onda i svome biskupskom radu govorio da „tko ide u susret Bogu, ne udaljava se od ljudi, već im radije postaje istinski blizak“ (Benedikt XVI.). A ti si u svojoj poznatoj jednostavnosti života i izvršnoj sposobnosti komuniciranja s ljudima, ljude nalazio ne samo u crkvi i oko crkve, nego i posvuda tamo gdje su se oni nalazili. A nije ti bila nepoznata uzrečica, koju si – kao mladi svećenik u svom rodnom gradu – davno naučio: „Na tržnici se upozna ljude bolje nego u crkvi“.

S pravom si očekivao da će dan, koji je uslijedio nakon preduge mrkle ratne noći, pune zebnje i studeni, donijeti svu željkovanu ljepotu sjaj i toplinu, ali nažalost nije bilo tako! Ne rijetko si morao, sa svojim bližnjima, doživjeti, na vlastitoj koži, istinitost svetopisamske riječi „ništa novo pod suncem“ (Prop 1, 9), kao i naro-

dne mudrosti, koja zna za mogućnost izvođenja „starih komedija s novim lakrdijašima“. Nisu to bile samo komedije, koje su se odigravale u repertoaru poraća; daleko je više bilo bezočne primjene zakona jačega i bezočnijega. Laž se ustoličila i sve više učvrstila na stolici istine, nepravda na fotelji pravde, nepoštenje na tronu poštenja i čestitosti. Obistinila se, tijekom proteklih 20 poratnih godina, narodna mudrost: „Kakva kosa, takav i otkos“; I „Iz prazne se slame ne vrše žito“. Na vlastitoj sikoži i Ti sam dobro iskusio da je istinita i ona riječ: „Što je titula bez sredstava“; I „u praznoj šupi nema ni miševa“.

Ipak, „činjenice zbore više nego riječi“, kako veli narod. Teološko praiskustvo materijalnih i duhovnih razvalina, postalo je i Tvoje svakidašnje iskustvo, koje je na poseban način oblikovalo Tvoj život i služenje Crkvi i društvu tijekom poratna dva desetljeća. Tvoja Te živa vjera vodila ka Tvojim neuništivoj nadi. A ona je – pogledom na uskrslog Krista – bila upozorena na lomove i patnje našeg suvremenika, našeg sugrađanina i našeg suvremenog društva i Crkve u njemu i otvorila znalacki, trezveno i odgovorno nove perspektive za – između ostalog – i veće uključivanje i naših vjernika laika u aktualno poslanje naše domovinske Crkve.

9. S velikim pouzdanjem u Boga, Ti si započeo svekoliku – duhovnu i materijalnu – obnovu, ratom prepolovljene i teško satrvene, svoje nadbiskupije, znajući da ne gradiš na pijesku jer si sve radio pod Božjim okom, koje „nikad ne spava“. Ali, poučen svojim životnim iskustvom, koje je „najbolji učitelj“, trudio si se „ne započinjati previsoko pjevati pjesmu, da bi ju mogao ispjevati do kraja“. I uspio Ti je taj trud, zahvaljujući Božjoj ljubavi, koja Te je kriječila i koja se očitovala i u mnogostrukoj pomoći, koju si dobivao kako od brojnih svojih vjernih suradnika i suradnica, tako i od drugih svojih bližnjih, te od svojih brojnih prijatelja izbliza i iz daleka. Na tvoju ljubav prema Bogu i prema ljudima, često Ti je bilo uzvrćeno ljubavlju jer „ljubav se plaća ljubavlju“, kako veli narodna mudrost.

Pokazao si se uistinu pravim stručnjakom jer si htio „znati, moći i htjeti“. I u tome si se svakim danom vježbao, jer si znao narodnu izreku da za „učiti nitko nije star“. Tu narodnu mudrost si izvršno potvrdio. Kao životni predvodnik mnogima, i sam si se najprije dao od Duha Svetoga voditi, a „tko se da voditi, taj ne

luta – veli narod. Nastojao si hraniti svoje srce Božjom nepropadljivom hranom, kako bi je mogao dijeliti tolikim drugima oko sebe, gladnima i kruha, a još više i Božjega Duha! Uspjelo ti je tako često doći do ljudskih srdaca i unijeti u njih žuđeni mir, jer si im prilazio sa svojom uređenom skromnošću, s otvorenim srcem i velikom uviđavnošću. „A što je više uviđavnosti, to je više i obzira“ – veli narodna mudrost, kao što kaže da „ni jedna odjeća ne odijeva ljepše od poniznosti“

Ti si znalački, neumorno „bilo zgodno ili nezgodno vrijeme“ (2Tim 4,2) nastojao propovijedati Kristovo Evanđelje. Ali si isto tako, i to neustrašivo, znao dizati svoj glas protiv laži i nepravde, u zaštitu obespravljenih, slabih, siromašnih i nezaštićenih, koji su gurnuti pod noge osionih, bezobzirnih i bogatih. Jer, - koliko Te poznajem – nikada, u svom dugom svećeničkom životu i biskupskom plodnom djelovanju, nisi htio biti samo čisti teoretičar; nije Ti bilo teško spustiti se u nizine svakodnevnog života tzv. običnih ljudi. Nisi se strašio tih ljudi, kao što nisi bio bez dostatne kuraže i razboritosti pred onima, koji su obnašali visoke dužnosti i pokazivali moć i utjecaj – pa ni onda kada si morao doživjeti njihovo neprihvatanje i protivljenje.

10. Pri svemu onome, što ti je uspjelo ostvariti od brojnih pastoralnih, karitativnih, graditeljskih i drugih crkvenih, ekumenskih i dijaloških planova i potreba unutar Crkve i našeg društva, unutar naše domovine, ali i izvan nje, tijekom 20 proteklih godina, Ti si u isto vrijeme na vlastitoj koži morao doživjeti i svoja osobna ljudska ograničenja i nesavršenosti, ali i ožiljke prepreka i ograničenja od strane svoje životne okoline. Narod veli: „Svatko najbolje zna gdje ga žulja cipela.“ „Na zemlji nema živućeg čovjeka, na kojem se ne bi moglo naći neki nedostatak.“ Također: „I veliki ljudi griješe“. A kao kršćani znademo: „Griješiti je ljudski čin, a opraštati je Božji čin“. Narodna mudrost pak veli: „Gdje ima žaba, tu se nađe i roda“; „Gdje ima uspjeha, tu se nađe i zavisti“. Zato preporučuje: „O svojoj sreći i uspjehu govori tiho, kako zavidnik ne bi čuo.“ Jer: „Zavist je suputnica slave i uspjeha“. I: „zavist najbolje poznaje tvoje prednosti“. A: „Zavist šteti čovjeku, kao rđa čovjeku“. „Ako rane i zarastu, ipak ostaju ožiljci“. U ovom kontekstu su se – u kojem se „zibale“ i duge, naporne godine Tvoga poratnog angažmana – Tebi je zas-

igurno – ne jedanput – došla na pamet i ona narodna izreka: „Baš je briga sjajnog mjeseca, što na njega laju psi“! Također i one: „Samo prazan klas stoji uspravno, dok se puni klas savija ka zemlji“. „Lijepo lice ima mnogo sudaca“, ali je „mirna savjest najugodnije uzglavlje“. A „tko ne želi (ispravno) vidjeti, tome ne pomažu naočale“ – veli također narodna mudrost.

11. Dragi moj iskreni prijatelju, dragi naš srebrni Jubilarče, kardinale Vinko,

Božja je Providnost nama dvojici dodijelila iznimnu sreću našeg dugogodišnjeg zajedničkog putovanja – hodočašćenja – i to stopama našeg Božanskog vođe i Učitelja. A narodna mudrost kaže da „sreća ništa ne daruje, ona smo pozajmljuje“ Što je pozajmljeno dužnost je vratiti. I naša međusobna vjernost, u istinskom međusobnom prijateljevanju i pomaganju u obnašanju dobivene zadaće u Kristovoj Crkvi, potiče nas da ne zaboravimo i u buduće narodnu mudrost, kako je „vjernost rijedak gost, kojeg se treba čvrsto držati, ako ga se ima“.

I za nas dvojicu vrijedi izreka kako „još nije večer svih (naših) dana“ i da se zato „ne treba svalčiti prije nego što se pođe spavati“.

I u ovoj svečanoj prigodi tvoga srebrnog biskupskog jubileja zahvaljujem Ti od srca što si – osim tolikim drugima – omogućio da u Tvoje plemenitom, kršćanskom i svećeničkom srcu ima mjesta i za mene!

Kao istinski Kristov učenik i apostol, Ti nisi nikada prekidao prijateljstvo i vjernost, pa ni onda kada nisi sve razumio što ja ili drugi činimo, niti onda kad si doživio da ni sâm nisi bio ispravno shvaćen. Ti si i te poteškoće i prepreke, pretvarao u međusobno povezivanje i zajedništvo! Konfrontacije i nesloga žalostile su Te. Znao si dobro da narodna mudrost ima pravo kad opominje: „Ako se pastiri međusobno svađaju, vuk pobjeđuje“.

Kao višestruko birani predsjednik naše BK, izuzetno si zaslužan za njezino dosadašnje plodno funkcioniranje za područje naše zemlje i njeno prezentiranje u crkvenim institucijama Europe i svijeta.

Dijelio si i „radost i nadu i žalost i tjeskobu“ s nama, iz Tvojih sufraganskih biskupija, osobito se zauzimajući za osiguranje održivog povratka brojnih prognanih katolika iz Tvoje rodne biskupije Banjolučke, te za nesmetano od-

gaganje i obrazovanje kandidata za ministerijalno svećenstvo u ovdašnjoj Bogosloviji i u travičkom sjemeništu.

Za sve dobro što si učinio od srca Ti hvala i neka Te Gospodin obilno za to nagradi!

12. Kao Kristov vjerodostojni sljedbenik, pokazao si bezbroj puta da nisi na kraju, ni onda kad si bio na kraju svojih snaga, mogućnosti i ostvarenja. Jer, Ti se uvijek iznova povjeravaš Onome, koji je jači i moćniji, tj. Gospodinu, koji nas je sve otkupio, ne svojim uspjehom, nego svojom poslušnošću svome Ocu – sve do Križa.

Iz razumljive tjelesne pa i duševne iscrpljenosti i klonulosti, ponovno će se pojaviti aktivno strpljenje i ljubav prema Istini, prema Bogu i bližnjemu! Siguran sam da će i budući Tvoji predvodnički koraci biti usmjereni, ne prema nekom mjestu na zemljopisnoj karti, nego kao i do sada – prema Kristu, jedinom Spasitelju čovjeka i čovječanstva kojega si svojim bližnjima, tijekom cijelog svoga svećeničkog i biskupskog služenja, neumorno u pamet doziavao i pokazivao, kao visoko uzdignuti putokaz svoga vlastitoga, ali i njihova života.

Narodna mudrost, koju ti osobno toliko cijeniš i koju voliš često citirati, poručuje: „*Dobro započeti je dobro, dobro završiti je bolje.*“ Mnogi smo – i od nazočnih ovdje – bili svjedoci da si Ti dobro započeo prije 25 godina svoju odgovornu biskupsku službu. Vjerujem da Ti svi mi, i toliki drugi, iskreno želimo da još bolje završiš obavljanje velike uzvišene ali izuzetno teške i odgovorne zadaće u Kristovoj Crkvi, osobito na području svoje ranjene, ali ne i slomljene nadbiskupije, kao i na području cijele naše domovine i u cijelom našem hrvatskom narodu.

Zato Ti od srca kličem – također i u ime svih članova Tvoje rodne biskupije – i molim za Tebe od Gospodina:

AD MULTOS ANNOS, SANOS ET SANCTOS!

Tvoj odani i zahvalni prijatelj i brat u Kristu,

*Franjo Komarica,
biskup banjolučki*

Čestitka mons. Luke Tunjića o 25. obljetnici biskupskog ređenja i ustoličenja kardinala Vinka Puljića

Uzoriti gospodine kardinale Vinko, poštovana rodbino i prijatelji našeg slavljenika!

Pridružujem se pozdravima i izrazima dobrodošlice koje je uputio prof. dr. vlč. Drago Župarić, voditelj ovog programa.

Obljetnice nas, kao po nekom unutarnjem nagonu, upućuju na početke i sam tijek vremena koje obuhvaćaju. Govoreći o obljetnicama, pa izričući i čestitku, stoji se pred problemom da se ne ode u čistu povijest i gole činjenice, a da pri tom istina ostane netaknuta. Da ne upadnem u tu zamku, pokušat ću napraviti spoj tih dviju mogućnosti, prizivajući u pomoć sjećanje, iskustvo, objektivne okolnosti, a sve zajedno, prožeti dobrim željama.

Imenovanje vlč. Vinka Puljića vrhbosanskim nadbiskupom i njegovo pastirsko djelova-

nje, pratili su veliki zaokreti na ovim i širim prostorima. To je raspad bivše države i jugokomunističkog sustava te početak rata, prvo u Sloveniji pa u Hrvatskoj, zatim u Bosni i Hercegovini. Koliko god je na početku imao svoje snove i pastoralne programe, koje će kao vrhbosanski nadbiskup provoditi, spomenuti događaji su bitno uvjetovali i usmjerili njegovo biskupsko djelovanje. Prateći rat u Hrvatskoj, očekivao je sa strepnjom, nemoćan da što promijeni, kad će početi i u Bosni i Hercegovini. Nažalost, nije trebalo dugo čekati njegov početak, ali je zato trajao neočekivano dugo, pune četiri godine. Donio je sa sobom nesagledive posljedice: više od polovice prognanih vjernika naše Nadbiskupije, porušene crkve, kapele, župne kuće, kuće i imanja vjernika te stalnu

prijetnju i obespravljenost vjernika koji su ostali na svojim ognjištima.

Valjalo je jačati duh vjernika i svećenika koji su ostali, boriti se za povratak prognanih, za ravnopravnost naroda i materijalno obnoviti porušene objekte. Duhovna i materijalna obnova su se dopunjale i pratile jedna drugu. Paralelno s ovim nastojanjima, trebalo je osnivati odgojno - obrazovne institucije, centre, urede... koje je komunizam zabranjivao a koje svaka Crkva u demokratskom društvu treba imati.

U posebnosti bosanskohercegovačke zbilje, u kojoj su podjele nadahnuće za postojanje, trebalo je u isto vrijeme raditi na više područja obnove i života crkve. Nadbiskup je sa svojim suradnicima, svećenicima i vjernim pukom, učinio onoliko koliko je u datim uvjetima bilo moguće. Usuđujem se ustvrditi, da je bilo sredstava koliko hrabrosti i volje ulaziti u projekte, da bi se vjerojatno uradilo i puno više. Nakon dosta uloženog truda u obnovu i nakon što su osnovane potrebne institucije, Nadbiskup je započeo sa Sinodom Vrhbosanske nadbiskupije pod geslom „Sve obnoviti u Kristu“. To je, zapravo, program njegovih i naših budućih pastoralnih nastojanja. Obnove koje su krenule od svršetka rata sada traže nove obnove izazvane upravo ratnim posljedicama i promjenama koje su se dogodile. Traži se u novonastalim uvjetima jači zamah u pastoralnom djelovanju, koji ima za cilj obnoviti ranjeni i posustali duh, učvrstiti vjeru i ostati na pradedovskim ognjištima hranjeni novozavjetnom manom Krista Gospodina.

Ovo kratko predstavljanje nije imalo za cilj prikazati sve što je u ovih 25 godina učinjeno, o tome je kao što smo čuli govorio mons. Zov-

kić, nego ukazati na teško vrijeme u kojem je Nadbiskup vodio našu Nadbiskupiju i koje je, ustvari, diktiralo kad i kako će se određene stvari raditi. Kao što možemo vidjeti, bez obzira na teške okolnosti i slabe materijalne mogućnosti, urađeno je iznad očekivanja te je stvoren dobar okvir koji nudi još puno prostora da se geslo Sinode provodi i živi.

Ova prigoda je, uzoriti gospodine Kardinale, zahvaliti Vam za 25 godina nesebičnog služenja i upravljanja ovom časnom Nadbiskupijom. Providnost je htjela da to bude jedno od naježih razdoblja kroz njezinu tegobnu i, stalnim kušnjama, ispunjenu povijest. Samo Vi znadete Vaše unutarnje borbe, trpljenja, strepnje... Bez obzira na to unutarnje stanje, Vašu blizinu i raspoloživost naviještati Riječ Božju, osjetio je svaki kutak naše Nadbiskupije. Zbog toga i zbog svega što ste kroz ovih 25 godina kao naš Nadbiskup učinili najiskrenije Vam zahvaljujemo. Upravo zbog Vaše požrtvornosti i nesebičnosti, naše poštovanje i zahvalnost, još su veći. Zahvaljujući, želim Vam čestitati srebreni jubilej biskupstva i upravljanja našom Nadbiskupijom. U ovoj čestitici su sadržane naše iskrene želje i molitve da Vas prati Božji blagoslov, kako bismo Po Mariji u vjeri, nadi i ljubavi, obnavljajući sebe, bili kadri obnoviti sve u Kristu. Neka Vas prati zagovor BDM čije ste ime stavili u svoj biskupski grb i zagovor sv. Vinka, đakona Vašeg nebeskog zaštitnika. Želim Vam da zaogrnuti božanskim milosrđem budete odvažni i milosrdni pastir kojemu će Godina milosrđa biti trajna inspiracija za sve sljedeće godine koje Vam Božja ljubav dodijeli.

Svečano Euharistijsko slavlje u povodu 25. obljetnice biskupskog ređenja i ustoličenja kardinala Puljića

Svečano Euharistijsko slavlje u katedrali Srca Isusova, 18. siječnja 2016., u povodu 25. obljetnice svoga biskupskog ređenja i ustoličenja za nadbiskupa metropolita vrhbosanskog predvodio je kardinal Vinko Puljić u zajedništvu

s apostolskim nuncijem u BiH mons. Luigijem Pezzutom, nadbiskupom metropolitom zagrebačkim kardinalom Josipom Bozanićem, svim članovima Biskupske konferencije BiH te nadbiskupom-metropolitom splitsko-makarsko-

im mons. Marinom Barišićem, nadbiskupom metropolitom beogradskim mons. Stanislavom Hočevarem te biskupima iz Dubrovnika, Skopja i Đakova mons. Matom Uzinićem, mons. Kirom Stojanovim i mons. Marinom Srakićem. Koncelebriralo je oko 80 svećenika među kojima su bili isusovački i salezijanski provincijal te franjevački provincijal fra Lovro Gavran. Na Misi su sudjelovali najviši predstavnici vlasti u ime hrvatskog naroda na čelu s predsjedateljem Predsjedništva BiH dr. Draganom Čovićem, predsjedateljicom Parlamentarne skupštine BiH gđom Borjanom Krišto i predsjednikom Federacije BiH gosp. Marinkom Čavarom kao i predstavnici diplomacije i drugih struktura. Na Misi su bile i brojne časne sestre predvođene provincijalnim glavavicama i poglavaricama zajednica te bogoslovi Vrhbosanskog bogoslovnog sjemeništa i Međunarodnog misijskog sjemeništa „Redemptoris Mater“ iz prigradskog naselja Vogošća.

Svetu misu izravno je prenosio prvi kanal državne televizije BHT1 i Radio Marija. Liturgijsko pjevanje animirao je Bogoslovski zbor „Stjepan Hadrović“ pod ravnanjem vlč. Marka Stanušića, a ceremonije je vodio mons. Tomo Knežević.

Kardinal Puljić je na sebi nosio repliku misnice od platna posljednjeg bosanskog kralja Stjepana Tomaševića i mitru koje su mu darovali vrhbosanski svećenici. Original misnice nalazi se u samostanu u Zaostrogu. Misnicu i mitru je uz stručnu suradnju s fra Markom Prpom uradio gosp. Mladen Kakša, poznati dizajner iz Zagreba. Časna s. Laureta, FDC, izradila je mitru po nacrtima i materijalu gosp. Mladena Kakše.

Prije početka Mise pozdrav svim nazočnima uputio je rektor katedrale mons. Ante Meštrović podsjetivši da su se okupili na Svetu misu u povodu 25. obljetnice biskupskog ređenja, koje se dogodilo 6. siječnja 1991. na Bogojavljenje u Rimu, i ustoličenja nadbiskupa vrhbosanskog kardinala Vinka Puljića, koje je bilo u sarajevskoj katedrali Srca Isusova 19. siječnja 1991. Između ostalog, pozdravio je i „bližu rodbinu kardinala Puljića, prijatelje i sve vjernike u prvostolnici kao i sve ljude dobre volje koji nas prate putem medija kao i medijske djelatnike“. „25 godina je lijepo vremensko razdoblje općenito u životu, pa tako i u životu časne Vrhbosanske nadbiskupije koja egzistira od 5. srpnja

1881. godine, kada je uspostavljena ponovna redovna crkvena vlast u BiH, a ova drevna Nadbiskupija svoje korijene vuče od sredine 11. stoljeća“, kazao je mons. Meštrović te uputio kardinalu Puljiću iskrenu čestitku.

U prigodnoj propovijedi kardinal Bozanić je istaknuo da ovo slavlje i čestitke nazočnih nad/biskupa, provincijala i provincijalki, svećenika, redovnika i redovnica, bogoslova i sjemeništara, redovničkih kandidata i vjernika, koje je, kako je istaknuo, s kardinalom Puljićem „Gospodin povezo susretom, molitvom, prijateljstvom i pozivom“, obuhvaćaju i sve ljude do kojih je dopirala Božja prisutnost po njegovoj riječi, molitvama, pogledima, koracima, osjećajima i po njegovoj ljudskosti. „Upravo u toj širini i povezanosti odjeknula je živa Božja riječ današnjega Misnog slavlja koja nas prosvjetljuje, unosi nadu i jača na zemaljskome putu; ona ista Riječ po kojoj je stvoren svijet i po kojoj je svaki čovjek pozvan u život; ona ista Riječ kojom je zahvaćen život i biskupska služba kardinala Vinka“, kazao je kardinal Bozanić. Podsjetio je da od Abela do Novoga saveza Bog izabire „nezatno kako bi učinio velika djela“. Podsjetio je dalje da je ova katedra sluge Božjeg Josipa Stadlera znak pastirske službe i riječi koju je nadbiskup Puljić upućivao i svjedočio i tijekom ratom zahvaćenoga Sarajeva. „Prihvatio je životnu ugroženost i boravak sa svojim narodom, boravak s patnjama svakoga čovjeka. To je vrijednost koju može do kraja izmjeriti samo Bog i koja sjaji vječnom ljepotom uvijek“, ustvrdio je kardinal Bozanić koji je dodao da je to prepoznao i Sveti Otac Ivan Pavao II., kada ga je ubrojio u kardinalski zbor, „pojačavajući znakovitost izabranja, jer je tada sarajevski nadbiskup, s četrdeset i devet godina, bio najmlađi kardinal“. Na kraju se kardinal Bozanić osvrnuo na riječi pape Franje izgovorene u sarajevskoj prvostolnici, 6. lipnja 2015., prema kojima „služiti Kristovom stadi znači ostvarivati pastoral nade, pazeći na ovce koje su u stadi, ali znati i izići iz njega u potragu za onima koji traže Radosnu vijest“, te pojasnio da je taj pastoral nade i sućuti u Bosni i Hercegovini trajno prisutan po osobi kardinala Vinka Puljića.

Na kraju Mise riječi zahvale uputio je kardinal Puljić ističući da je „ova Sveta misa bila zahvala Bogu za ovih 25. godina biskupstva“ kojim su ga pratile brojne milosti i preko njega

se ostvarivale u mjesnoj Crkvi vrhbosanskoj. „Uz zahvalu Bogu, kao i zagovoru nebeske Majke i naših zaštitnika, želim se i ljudima zahvaliti“, rekao je kardinal Puljić. „Kao što papa Franjo ima običaj na kraju reći: molite za mene, to isto izričem iskreno moleći, pratite me svojom molitvom da do kraja bude vjeran

i odan Kristu Crkvi i svom narodu, kao i svim ljudima dobre volje u ovoj zemlji“, kazao je na kraju kardinal Puljić.

Nakon Mise zajedničko druženje nastavljeno je u Svećeničkom domu Vrhbosanske nadbiskupije.

(kta)

Kardinal Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački
Homilija prigodom 25. obljetnice biskupske službe
Kardinala Vinka Puljića, nadbiskupa metropolita vrhbosanskog
Sarajevo, Katedrala Presvetog Srca Isusova, 19. siječnja 2016. godine.
Liturgijska čitanja: 1 Sam 16, 1-13a; 2 Tim 4, 1-5; Mk 2, 23-28

Dragi subrate, kardinale Vinko!

1. Danas, 19. siječnja 2016. godine, na 25. obljetnicu Tvoga ustoličenja za šestog nadbiskupa metropolita vrhbosanskog, Gospodin nas je pohodio milošću te nas snagom ljubavi Duha Svetoga okupio u Sarajevu, u ovoj prvostolnici, posvećenoj Presvetomu Srcu Isusovu. U njegovoj ljubavi živi i naša zahvalnost za dvadeset i pet godina Tvoje biskupske službe, tako bremenite i tako dragocjene. U ovoj Svetoj godini Izvanrednog jubileja milosrđa, čestitajući Tebi srebrni biskupski jubilej, dajemo milosrdnom Bogu hvalu za očitovanja njegove blizine po Tvome životu.

Draga braćo i sestre, radujem se što kao zagrebački nadbiskup mogu ovdje imati udjela u slavlju Crkve sa subraćom nadbiskupima i biskupima; s ocima provincijalima i časnim majkama provincijalkama; s braćom svećenicima, redovnicima i redovnicama, bogoslovima i sjemeništarcima; redovničkim kandidatima i kandidaticama; sa svakim vjernikom i vjernicom s kojima te, uzoriti Vrhbosanski nadbiskupe, Gospodin povezo susretom, molitvom, prijateljstvom i pozivom.

U istoj zahvalnosti znamo da ovo slavlje i naše čestitke, dragi Kardinale, obuhvaćaju i sve ljude do kojih je, i izvan Crkve, dopirala Božja prisutnost po Tvojim riječima, molitvama, pogledima, koracima, osjećajima; po Tvojim ljudskosti.

Upravo u toj širini i povezanosti odjeknula je živa Božja riječ današnjega misnog slavlja

koja nas prosvjetljuje, unosi nadu i jača na zemaljskome putu; ona ista Riječ po kojoj je stvoren svijet i po kojoj je svaki čovjek pozvan u život; ona ista Riječ kojom je zahvaćen život i biskupska služba kardinala Vinka.

2. Dragi vjernici, razmatrajući otajstvo Božjega poziva trebamo se kloniti posvemašnjeg oslanjanja na zemaljske kriterije. Svaki Božji poziv ostaje Božjim: neočekivanim, iznenađujućim, preobražajnim i zadivljujućim. Baš onako kako govori Knjiga Mudrosti: »Plašljive su misli smrtnika i nestalne su naše namisli... Mi jedva nagađamo što je na zemlji i s mukom spoznajemo i ono što je u našim rukama: a što je na nebu, tko će istražiti? Tko bi doznao tvoju volju da ti nisi dao mudrosti i da s visine nisi poslao Duha svoga svetoga« (*Mudr 9, 14.16-17*).

Snagom tog Duha Bog poziva proroke kojima objavljuje i s pomoću kojih ostvaruje svoje naume, ali ih ne oslobađa teškoća, dvojba i zahtjevnosti usklađivanja vlastitih misli i pogleda s Božjim planovima. To se dogodilo Samuelu, poslanom u Betlehem, da posveti onoga koga je Gospodin izabrao za kralja.

Izabrani narod u to je vrijeme živio teške trenutke pod prijetnjom Filistejaca. Pritisnut sa svih strana moćnim neprijateljem, iščekivao je vrijednoga čovjeka za vođu naroda, računajući na Božju pomoć. Ipak, da bi vidjeli Božjim očima, trebalo im je više od ljudskoga načina gledanja i razmišljanja.

3. Izabravši mladoga Davida, koga ljudi nisu uzimali u obzir, Bog poziva čovjeka da bude otvoren Bogu i da ima pouzdanja u Boga.

Od prvih stranica Biblije Bog objavljuje da izabire u svojoj slobodi, te da su u središtu toga izabranja oni koji nisu prvi ljudski izbor, koji naizgled ne znače puno, ali u srcu prihvaćaju Božju volju i znaju da nije važna njihova, nego Božja snaga.

Koliko se puta moglo vidjeti, od Abela pa do Novoga saveza, kako Bog izabire neznatno, da bi učinio velika djela. Poučava nas da nitko ne smije pasti u zamku uznositosti, oholosti, samodostatnosti. Svaki čovjek treba darove u svome životu prepoznati kao Božje darove. Ništa od onoga što je nekomu dano, što mu je povjereno, od znanja do utjecaja i moći, ne smije biti zatvoreno i čuvano daleko od Boga, jer takav pristup uvijek vodi u udaljanje od Boga.

I naš Gospodin Isus Krist pokazuje da su mu dragi skromni i ponizni ljudi, pristupa malenima i susreće grješnike koji traže Boga. U svoje kraljevstvo poziva one koje je društvo isključilo i s kojima nije računalo; daje vrijednost gurnutima na rub, prepuštenima bijedi i očaju. Tako Bog onima koje su ljudi u svojoj sebičnosti otpisali vraća dostojanstvo i povjereva dar da budu njegovi navjestitelji i znak njegove prisutnosti.

Braćo i sestre, razlog takvom postupanju nalazimo u središnjem izrijeku današnjega prvog čitanja: »Bog ne gleda kao što gleda čovjek: čovjek gleda na oči, a Gospodin gleda što je u srcu« (1 Sam 16, 7). Vanjština lako može zavirati. Čuli smo da je i prorok Samuel oklijevao, našao se u kušnji i gotovo podlegao pod utjecajem privida i površnosti. Ta poruka govori da nas i u Crkvi uvijek treba voditi Božji pogled i njegova volja, prihvaćena s poniznošću.

4. Braćo i sestre, danas, s odmakom od dvadeset i pet godina, smijemo reći da se pri imenovanju mladoga svećenika Vinka Puljića vrhbosanskim nadbiskupom ponovno dogodila znakovitost Božjega poziva i izabranja. Nije nedostajalo iznenađenja i drukčijih očekivanja. Ipak, u svemu je važno ne previdjeti srce tada pozvanoga u biskupsku službu. Usudujem se reći da je upravo to srce bilo najviše iznenađeno.

Poput Blažene Djevice Marije, svećenik Vinko nosio je svijest o svojoj neznatnosti pred zahtjevnom službom. Njegova prožetost Marijinom pobožnošću, nutarnje prihvaćanje Božjega plana i ljubav prema Crkvi stopili su se u

njegovo biskupsko geslo: *Po Mariji u vjeri, nadi i ljubavi*. Bio je to prijeloman događaj ne samo u životu određenog pojedinca, nego se to dogodilo upravo na prijelomu epoha na ovim prostorima.

Dragi kardinale Vinko, i molitve i znoj prije tvoje konačne odluke prihvaćanja, krajem 1990. godine, kao da su gledali dalje od jednog ređenja, od površnih naznaka o imenovanju te sažimali u sebi desetljeća budućnosti. Tvoja su pitanja proizlazila prije svega iz pomisli na organizaciju Nadbiskupije, na širinu potreba mjesne Crkve, na nastojanja što ih je donosilo novo vrijeme demokracije nakon urušavanja komunističkog režima, ali se već i nazirala boja krvi koja je uskoro pokazala stvarne razmjere trpljenja povjerene Ti Crkve u Bosni i Hercegovini.

Poput proroku Samuelu, Bog je dao svetomu papi Ivanu Pavlu II. da Tebe izabere i imenuje za biskupa. Vjerojatno ni sam nije slutio što će sve obuhvatiti život čovjeka na čiju je glavu, 6. siječnja 1991. godine, u bazilici svetoga Petra u Rimu, na svetkovinu Bogojavljenja, položio svoje zarediteljske ruke. Jer prijetnja se već rodila; zlo je krenulo u pohode, a mržnja u srcima sve jače plamsala.

5. Dragi Vinko, ovdje smo danas na obljetnicu Tvoga ustoličenja na ovu metropolitansku nadbiskupsku katedru. Ova obljetnica govori o prisutnosti dijecezanskog biskupa, o trajnosti i vjernosti pastira, o ljubavi Boga koji okuplja svoj narod, poučava ga i vodi prema vrelu života i hrani na oltaru Gospodnjemu.

Ova je katedra po Tvojim službi ostala trajno živa kao simbol Kristova jasnog i strpljivog nauka, kao glas istine u vremenima koja je sveti Pavao navijestio Timoteju: »Doći će vrijeme kad ljudi neće podnositi zdrava nauka nego će sebi po vlastitim požudama nagomilavati učitelje kako im godi ušima; od istine će uho odvracati, a bajkama se priklanjanje« (2Tim 4, 3-4).

Braćo i sestre, ova katedra sluge Božjeg Josipa Stadlera znak je pastirske službe i riječi što ih je u zgodno i nezgodno vrijeme upućivao nadbiskup Vinko. I kada je postojala prijetnja da ne bude na njoj prisutan, da se udalji iz ratnim strahotama zahvaćenoga Sarajeva, on je ostao tu. Prihvatio je životnu ugroženost i boravak sa svojim narodom, boravak s patnjama svakoga čovjeka. To je vrijednost koju može do kraja izmjeriti samo Bog i koja sjaji vječ-

nom ljepotom. Istodobno je to i najrječitiji primjer svakome koji se bori s mišlju da napusti svoju zemlju i zavičaj, a poticaj onima koji razmišljaju o povratku na svoja ognjišta. I ne radi se tu samo o osobnoj odgovornosti i hrabrosti, nego ponajprije o utjelovljenju Kristove blizine, o utjesi i snazi koju je nadbiskup Vinko naučio od Kristova križa.

To je prepoznao i Sveti Otac Ivan Pavao II., kada je nadbiskupa Vinka ubrojio u kardinalski zbor, pojačavajući znakovitost izabranja, jer je tada sarajevski nadbiskup, s četrdeset i devet godina, bio najmlađi kardinal. Dobro znamo koliko je to u ratnoj 1994. godini bio jasan znak za Crkvu i svijet, pri čemu se u Nadbiskupovoj službi, ocrtavala sva dramatičnost jedne zemlje u težnji za mirom i slobodom. Što se sve događalo u njegovu srcu i što je sve nosio u duši kao pastir ove napaćene Crkve, ostaje sačuvano u Božjemu zagrljaju. No, tragovi te blizine ostaju vidljivi, jer se odražavaju u odnosu prema povjerenim mu katoličkim vjernicima i njegovom hrvatskom narodu u Bosni i Hercegovini, prema pripadnicima drugih vjeroispovijesti i svim ljudima ove zemlje, prema domovini i prema vrijednostima.

6. Dragi vjernici, ovih dvadeset i pet godina svjedočili smo da su najveće patnje u društvu prouzrokovane onda kada je zanemaren čovjek, kada je pogaženo ljudsko dostojanstvo koje je čovjeku darovao Bog; kada ljudi svojim kriterijima, propisima i zakonima iskrivljuju ono što je bitno u ljudskom životu.

U današnjem Evanđelju pred nas je stavljen odnos prema danu Gospodnjem. On je sažetak ne samo našeg odnosa prema Bogu, nego i prema čovjeku i svemu stvorenomu. On je u izabranome narodu značio slobodu od robovanja, spomen na stvaranje svijeta, na našu stvorenost i na upućenost na Boga svega što postoji.

Dan Gospodnji sveti je dan, ne zato što drugi dani ne bi bili sveti, što bi bili udaljeni od Boga i njegove ljubavi, nego zato jer je to poseban dan spomena, zahvaljivanja, molitve, radosti i nade, otvorenosti prema drugim ljudima i svemu stvorenome. To jest »Božji dan« i kao takav je ponajprije dan za čovjeka, za njegovo dobro. To je za kršćane dan koji odražava brigu za siromašne i za sve koji ovise o drugima. On nije puko ustezanje od posla i nema apsolutnu vrijednost. Zato Isus kaže: »Subota je stvorena radi čovjeka, a ne čovjek radi subote«.

Braćo i sestre, ako se pregazi povezanost čovjeka i Boga; ako se ljudsko dostojanstvo dovede u ovisnost o ljudskim odlukama, zakonima i propisima, društvo se vodi u nepravdu, u porobljavanje, u nemir i sukobe. Jer, ljudskim se interesima lako može prekriti i sakriti najvažnije. Donošenjem mnoštva odredaba, koje ne idu za dobrom, nego imaju druge ciljeve, ili dovode do nečinjenja, do neprovođenja nužnoga, ili uvode u zbrku koja pogoduje ostvarivanju nečijih sebičnih interesa.

Tako se i u političkome životu, pod krinkom demokratskih procesa, navodnih poštivanja pravila i procedure, lako može stvoriti okolnosti koje idu na štetu čovjeka, na štetu najslabijih. Zato je važno da osobito religije budu promicateljice vrijednosti čovjeka, svakoga života, počevši od nerođenih.

Koliko se samo puta uzdizao glas kardinala Vinka, da bi upozorio na zanemarivanje čovjeka, na obespravljivanje naroda, na nepravde, na ponižavanje ljudskoga dostojanstva.

7. Nama kršćanima u središtu je otajstvo Božje ljubavi i milosrđa koje nam se objavilo i darovalo u Isusu Kristu. On je došao radi spasenja i sreće svih ljudi. Zbog toga se vraćamo na Bogojavljenje 1991. godine, kada je u Rimu zaređen nadbiskup Vinko. To je svetkovina očitovanja Boga svemu svijetu; to je svetkovina poklonstva Božjoj mudrosti koja progovara u poniznosti; to je susretište raznih spoznaja i ljudskih darova; to je polazište odbacivanja svakog nasilja.

Kada sve to promotrimo, ostajemo zapanjeni kako se kroz život kardinala Vinka provlačilo puno više niti od onih koje može zapisati nečiji životopis. Mislimo na Nadbiskupovu pastirsku ljubav i brigu za svećenike, za osobe posvećenog života, rad za duhovna zvanja. Kardinalu je pripalo u zadatak da, zajedno sa subraćom u episkopatu, ustroji novouspostavljenu Biskupsku konferenciju Bosne i Hercegovine, čiji je predsjednik bio u više mandata. Uz sve križeve smijemo reći da uvijek u susretu s Kardinalom sjaji kršćanska nada.

Papa Franjo je u ovu prvostolnicu, 6. lipnja 2015. godine, donio pitanje: »Što bi značilo za jednog svećenika i za jednu Bogu posvećenu osobu, danas, u Bosni i Hercegovini, služiti Kristovom stadu?« I odgovorio: »Držim da bi prije svega značilo ostvarivati *pastoral nade*, pazeći na ovce koje su u stadu, ali znati i izići

iz njega u potragu za onima koji traže Radosnu vijest, a ne znaju je sami naći ili ponovno otkriti put koji vodi k Isusu; susretati ljude ondje gdje žive, pa čak i onaj dio stada koji živi izvan njegovih granica, daleko; prihvaćati one koji možda još ne poznaju Krista Isusa; brinuti se o odgoju katolika u vjeri i kršćanskom životu; ohrabrivati vjernike laike da budu promicatelji evangelizacijske misije Crkve».

Na tragu Svete godine milosrđa tada nas je potaknuo: »U najtežim trenucima molimo Gospodina da nam dade srce koje se znade ganuti, da nam dade sposobnost suosjećanja. Ne

postoji bolje svjedočanstvo od onoga da budeмо blizu onima koji su u duhovnoj ili materijalnoj potrebi«. Taj *pastoral nade i sućuti* u Bosni i Hercegovini trajno je prisutan po osobi kardinala Vinka Puljića.

Dragi subrate Vinko, Bogu zahvaljujemo za Tebe, a Tebi zahvaljujemo za Boga koga uprisutnjuješ među nama po vjeri, nadi i ljubavi, po zagovoru Presvete Bogorodice Marije i blaženoga Alojzija Stepinca. Neka te Gospodin čuva u svome milosrdnome Srcu i vodi te snagom Sveta Duha.

Amen.

Zahvala na svršetku svete Mise 19. siječnja 2016. u Katedrali

Ova sveta Misa je bila zahvala Bogu za ovih 25. godina biskupstva. Brojne su milosti koje su me pratile i preko mene ostvarivale se u ovoj mjesnoj Crkvi.

Uz zahvalu Bogu, kao i zagovoru nebeske Majke i naših zaštitnika, želi se i ljudima zahvaliti. Na početku Mise su moji suradnici uputili vam pozdrav a ja se želim zahvaliti.

1. Vama uzoriti kardinale Bozaniću zahvaljujem na Vašem dolasku i održanoj besjedi pod ovom svetom Misom. Ujedno zahvaljujem na cjelokupnoj suradnji i bratskom zajedništvu do sada.

2. Vama apostolski Nuncije nadbiskupe Luigi Pezzuto na Vašoj prisutnosti i svekolikoj potpori katoličkoj crkvi u BiH.

3. Vama iskren hvala oci nadbiskupi i biskupi koji ste svojom prisutnošću iskazali solidarnost i bratsko zajedništvo ne samo sa mnom u ovom srebrenom biskupskom slavlju, nego izraz blizine s Crkvom na ovim prostorima.

4. Vama oci provincijali i provincijalke a preko vas svim redovnicima i redovnicama na izraženom zajedništvu i potpori

5. Vama hvala braćo svećenici, počevši od mojih suradnika u institucijama do svih pastoralnih djelatnika na terenu. Vi ste mi bili posebna potpora u vođenju ove mjesne Crkve. Uz vas odmah uključujem i sva duhovna zvanja

koja su budućnost ove mjesne crkve. Posebna hvala vama svećenici gosti koji ste u ime svojih zajednica izrazili blizinu i solidarnost.

6. Vama draga braćo i sestre laici, živa crkvo u kojoj i za koju sam služio. Posebno ste mi bili često i utjeha i ohrabrenje kroz ova burna vremena. Hvala na svakoj molitvi i žrtvi kojom ste me pratili.

7. Vama medijski djelatnici, bilo elektronski bilo tiskovine, koji ćete u javnost prenijeti ne samo ovaj događaj i o mojoj osobi nego o životu Crkve na ovim prostorima.

8. Posebno hvala svima vama koji ste sudjelovali u organizaciji ove proslave i zahvale: od kućen čeljadi na čelu s generalnim vikarom, do bogoslova, sjemeništara, pjevača, dobročinitelja i svih koji ste na taj način izrazili svoju solidarnost i blizinu. Hvala na znakovitom daru, koji će ostati lijep spomen iz povijesti i danas u našoj katedrali.

9. Svima koji su pismeno ili usmeni izrazili svoje čestitke za ovaj jubilej od srca zahvaljujem, jer u tim čestitkama čitam vašu spremnost potpore i zajedništva u hrabrom hodu naprijed.

10. kao što papa Franjo ima običaj na kraju reći: molite za mene, to isto izričem iskreno moleći, pratite me svojom molitvom da do kraja bude vjeran i odan Kristu Crkvi i svom narodu, kao i svim ljudima dobre volje u ovoj zemlji.

Govor biskupa Tome Vukšića, potpredsjednika BK BiH na proslavi 25. obljetnice biskupske službe kardinala Vinka Puljića

Uzoriti gospodine kardinale Vinko!

U ime svih nas ovdje okupljenih: kardinala Josipa, apostolskoga nuncija, svih nadbiskupa i biskupa, svećenika, redovnika, redovnica, bogoslova, vjernika laika i svih ostalih gostiju, najsrdačnije i bratski, u ime svih njih i u svoje ime, želim Vam čestitati dvadesetpetu obljetnicu vjernosti u biskupskoj službi na čelu Vrhbosanske nadbiskupije. Najiskrenije se radujemo s Vama, zajedno s Vama zahvaljujemo Gospodinu za sve, i molimo da dragi Bog obilno blagoslovi kako biste mogli nastaviti svoje plodno služenje Božjoj stvari u radosnom svjedočenju i naviještanju evanđeoske nade.

Razmišljajući o poslanju i službi biskupa, te o međusobnoj suodgovornosti svih u Crkvi, sveti Augustin, koji je bio biskup 35 godina, za dvije obljetnice svoga biskupskog ređenja napisao je i zasebne govore. Iz drugoga od tih govora, koji je nastao vjerojatno u povodu 25. godišnjice toga velikog biskupa, čini se prikladnim, u ovoj prigodi svečanog obilježavanja jednakoga biskupskog jubileja, navesti neke misli kao podsjetnik o poslanju i obvezama biskupa i svih članova Crkve, te ih izreći kao našu zajedničku želju i čestitku biskupu i kardinalu Vinku.

Sveti Augustin, koji je Božjem milosrđu ostavljao prošlost, stalno je zazivao Božju ljubav u sadašnjosti i providnost u budućnosti. Stoga je ovako govorio o biskupskoj službi i uzajamnoj odgovornosti svih članova Crkve za sadašnjost i budućnost (Sermo CCCXL; PL 38,1482-1484):

„(...) Otkako je na moja pleća stavljen ovaj teret – za koji se polaže strog račun – briga za moje dostojanstvo me potiče; ništa manje vrlo me uznemirava razmišljanje o ovoj teškoj obvezi, kada me na nju podsjeti dan obljetnice, koja mi ju stavlja pred oči, tako da ono, što sam jednom primio, nosim kao da se danas trebam pojaviti da ga primim. Ali od čega se u ovoj službi strahuje toliko, ako ne od toga da nam ono, što je opasno u našem dostojanstvu, postane draže od onoga što koristi vašemu sp-

asenju? Neka mi, stoga, od pomoći budu vaše molitve tako da se udostoji sa mnom nositi moj teret onaj, koji ne odbija nositi mene samoga. Kad ovo molite, također za sebe molite. Ovaj naime moj teret, o kojemu sada govorim, što je drugo negoli vi? Molite za mene zaista, kao što ja molim, da ne budete teški. Naime Gospodin Isus ne bi rekao da je breme lako (usp. Mt 11,30), kada ga ne bi nosio on zajedno s nositeljem. No pomozite mi i vi da bismo, prema apostolskoj zapovijedi, uzajamno nosili svoje terete i tako ispunili zakon Kristov (usp. Gal 6,2). (...) I dok strahujem od onoga što sam za vas, dotle me tješi ono što sam s vama. Za vas sam naime biskup, s vama sam kršćanin. Prvo je naziv primljene službe, a drugo je ime milosti; prvo je izvor opasnosti, a drugo izvor spasenja. (...) Ako se dakle više radujem što sam s vama izbavljen, negoli što sam vama pretpostavljen, onda, kao što je Gospodin zapovjedio, bit ću uspješniji vaš sluga, (...). Stoga, braćo moja, 'kao suradnici opominjemo vas da ne primite uzalud milosti Božje' (2 Kor 6,1). Učinite da naše služenje bude plodno. (...) Neuredne treba opominjati, malodušne sokoliti, slabe podržavati (usp. 1 Sol 5,14), suprotstaviti se protivnicima, izbjegavati napasnike, neuke poučavati, nemarne poticati, svadljive zaustaviti, ohole suzbijati, zavađene pomirivati, potrebite pomagati, zarobljene osloboditi, dobrima odobravati, loše podnositi, sve ljubiti. U toj tolikoj, i mnogostrukoj i raznovrsnoj aktivnosti pomozite nam i molitvom i poslušom, tako da nas obradujete, ne toliko u tomu što vam predsjedamo, koliko u tomu da vam koristimo.

(...) Kao što naime priliči da mi budemo savjesno brižni moleći Božje milosrđe za vaše spasenje, tako treba da i vi za nas upućujete Bogu molitve. (...) Kao što mi trebamo s velikim strahom i upornošću razmišljati, na koji način možemo bez krivnje ispuniti svoje pontifikalno služenje, tako i vi trebate nastojati da budete ponizno poslušni prema svemu što vam je naređeno. Molimo dakle isto tako, predragi, da moje biskupstvo bude korisno i

meni i vama. Meni će koristiti ako budem govorio stvari koje treba činiti, a vama ako budete vršili ono što čujete. Ako budemo mi za vas, a vi za nas, neprekidno molili sa savršenim osjećajem ljubavi, s Božjom pomoću sr-etno ćemo doći u vječno blaženstvo. (...)“

Dragi Vinko! U skladu s ovim mislima, a po zagovoru svetoga biskupa Augustina i svetoga Vinka, đakona i mučenika, Vašega nebeskoga zaštitnika, čiji ćemo spomendan proslav-

iti za koji dan, te po molitvama i predanoj suradnji svih svećenika i vjernika Vrhbosanske nadbiskupije, neka Vas dragi Bog uzdrži u dobru zdravlju, kako biste mogli i dalje radosno naviještati, predano služiti i milost posredovati. Sve to na radost Nebesa i na korist Crkve Božje, kako u onomu što ste za nas tako u onomu što ste s nama!

Zdravi i veseli bili!

KARDINALOVA PROSLAVA

MONS. JAVIER ECHEVARRÍA

Vescovo tit. di Gilibia
Prelato dell'Opus Dei

Roma, 2 gennaio 2016

Eminenza Reverendissima,

nell'imminenza della Solennità dell'Epifania desidero assicurarLe le mie preghiere e il mio affetto per il 25° anniversario della Sua consacrazione episcopale.

Ho molto presente questa ricorrenza perché in quella stessa data ricevette la pienezza del sacerdozio, assieme a V.E., anche il mio venerato predecessore alla guida dell'Opus Dei, il Beato Álvaro del Portillo.

Ricorderò, pertanto, le Sue intenzioni in modo speciale nella celebrazione della Santa Messa, certo di unirmi al ringraziamento di V.E. per il dono prezioso che Le è stato conferito. E chiederò alla Madre di Dio di farLe sentire sempre la sua materna intercessione nel cammino di dedizione al Signore.

RinnovandoLe le più cordiali felicitazioni per le feste del Santo Natale, confido nel Suo ricordo nell'orazione per me e per i fedeli della Prelatura dell'Opus Dei, confermandomi

dell'Eminenza Vostra Rev.ma
dev.mo in Domino

+ *Javier Echevarría*

A Sua Eminenza Rev.ma il Sig.
Card. Vinko Puljic
Arcivescovo di Vrhbosna
SARAJEVO

HRVATSKA KONFERENCIJA VIŠIH REDOVNIČKIH
POGLAVARA I POGLAVARICA

Prilaz Gjure Deželića 75 • HR - 10 000 Zagreb
Tel.: +385 (0) 3764-281 • Faks: 3764-280 • www.redovnistvo.hr • konferencija@redovnistvo.hr

Uzoriti gospodin
Kardinal Vinko Puljić
Nadbiskup Vrhbosanski
SARAJEVO

Uzoriti gospodine Kardinale
dragi Vinko!

Budući da mi nije moguće nazočiti proslavi Vašeg jubileja 25. obljetnice biskupskog ređenja (od 19 -23. siječnja imamo godišnju sjednicu uprave Provincije i mjesnih poglavara), ovime Vam, u ime Hrvatske Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica i svoje osobno, od srca upućujem iskrene i srdačne čestitke za Vaš jubilej.

Kao Vrhbosanski nadbiskup Vi ste, uzoriti gospodine Kardinale, bili na prvoj crti i na braniku slobode svih kojima je ona bila strašno ugrožena osobito za vrijeme posljednjeg rata i agresije na Sarajevo i Bosnu i Hercegovinu.

Vi ste i danas, kao pastir Crkve koja je u Bosni i Hercegovini, na braniku slobode svih katolika vjernika, ali i svih drugih ljudi čija je sloboda i dostojanstvo ugroženo.

Hvala Vam na tom svjedočanstvu i primjeru pravog pastira svoga stada. Neka Vas prati zagovor hrvatskih svetaca, redovnika i redovnica, u svem Vašem nastojanju za dobro cijele Crkve i svih ljudi u Bosni i Hercegovini.

Uz izraze osobitog poštovanja i odanosti!

Blagdan sv. Berarda i drugova franjevačkih mučenika
Zagreb, 16. siječnja 2016

Predsjednik HKVRPP-

Gjuro Šačić
a

POŽEŠKI BISKUP – EPISCOPUS POSEGANUS

Broj: 8/2016. Prez.

Požega, 5. siječnja 2016.

Predmet: *Čestitka prigodom 25. obljetnice biskupskog ređenja*

**Uzoriti gospodin
Kardinal Vinko Puljić
Kaptol 7
BiH-71000 SARAJEVO**

Uzoriti gospodine Kardinale!

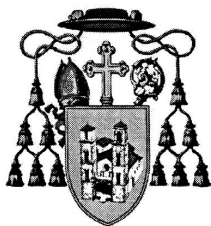
Prigodom 25. obljetnice Vašega biskupskog ređenja i uvođenja u službu vrhbosanskog nadbiskupa i metropolita primite moju bratsku čestitku. Želio bih se pridružiti mnogim čestitarima te zahvaliti Bogu za Vaše biskupsko služenje Vrhbosanskoj Crkvi u teškim ratnim i poratnim godinama, za podnesene žrtve, za liječenje rana u Božjem narodu, promicanje praštanja i pomirenja, suživota s drugim kršćanskim i religijskim zajednicama, za svjedočenje vjernosti Bogu, Crkvi i čovjeku.

Skrušeno molim da Vam Bog podari snagu u daljnjem nošenju križa koji Vam je povjeren, udijeli utjehu i radost u sjedinjenosti s Isusovim patnjama i njegovom ljubavlju koja je pobijedila zlo i smrt te ostanete ustrajnim nositeljem Božjih nada u sredini gdje je ona na uzroku. Neka Bog zagovorom Isusove Majke blagoslovi sva Vaša plemenita nastojanja oko vodstva povjerenog Vam stada kojem je potrebna Vaša očinska riječ i ohrabrenje.

Uz izraze posebnog poštovanja i bratske odanosti, srdačno Vas u Gospodinu pozdravljam.

✠ Antun Škvorčević
požeški biskup

HR-34 000 POŽEGA, Trg Sv. Trojstva 18, Tel. +385 34 29 03 05, Fax +385 34 29 03 33

Biskupski Ordinarijat – Kotor Ordinariatus Episcopalis – Cathari

Trg Sv. Tripuna 336, 85330 Kotor
Tel.: +382 32 322 315
Fax: +382 32 322 175
E-mail: kotorskabiskupija@t-com.me

Br. Prot. 010/16

Kotor, 15. 01. 2016.

Uzoriti Gospodin
VINKO Kard. PULJIĆ
Nadbiskup Vrhbosanski
Kaptol 7
BiH – 71000 SARAJEVO

Uzoriti gospodine kardinale,

čestitam Vam 25. obljetnicu biskupskog ređenja i ustoličenja nadbiskupa metropolita Vrhbosanskog. Tim povodom svijetlo dana ugledat će i knjiga Vaših propovijedi, što je nesumnjivo veliki doprinos u duhovnom životu Vaše nadbiskupije, vjernog puka Bosne i Hercegovine i svih nas.

Dok Vam od srca čestitam ovu obljetnicu, ispričavam se poradi moga nedolaska, na koji pristajem samo poradi osobne spriječenosti, dajem svoje obećanje zajedništva u duhu s Vama i svim uzvanicima.

Uzoriti kardinale, uz već izrečene čestitke, primite i moju najsrdačniju čestitku povodom Vašeg imendana.

Srdačno i u Kristu Vas pozdravljam,

+ *Ilja Janjić*

† ILIJA Janjić
biskup kotorski

VARAŽDINSKI BISKUP

EPISCOPUS VARASDINENSIS

Varaždin, 11. siječnja 2016.

Uzoriti
Vinko kard. Puljić
 Nadbiskup vrhbosanski
 Kaptol 7
 BiH-71000 SARAJEVO

Uzoriti gospodine kardinale,
 dragi brate u biskupstvu!

Od srca čestitam srebrni jubilej biskupske službe i predvođenja velike i za nas Hrvate važne i značajne Vrhbosanske nadbiskupije. U duhu i molitvi bili smo s Vama kroz sve ovo vrijeme, a posebno u teškim trenucima ratnog stradanja. Radovali smo se pohodu pape Franje Sarajevu i zajedno s njim molili da hrabro vršite službu apostolskog nasljednika u ovim nimalo lakim vremenima, ne samo u Bosni i Hercegovini, nego i u cijelom svijetu.

Želim Vam dobro zdravlje i svako dobro od Gospodina u ime klera i vjerničkog naroda Varaždinske biskupije. Neka Vas prati zagovor zaštitnika naše biskupije sv. Marka Križevčanina i bl. Alojzija Stepinca.

Još jednom čestitam uz iskreni i srdačni pozdrav u Gospodinu,

+ Josip Mrzljak
 ✠ Josip Mrzljak
 varaždinski biskup

Biskup banjolučki *Episcopus banialucensis*

Njegova Eminencija
Vinko kard. Puljić
nadbiskup-metropolit
vrhbosanski
Sarajevo

Banja Luka, 6.1.2016

Dragi brate u biskupskoj službi,
kardinale Vinko, Srebrni jubilarče,

„Hvalite Gospodina, prizivajte mu ime,
navješćujete među narodima djela njegova!“

(Ps 105, 1)

Danas je četvrtina stoljeća od kako Vas je osobno Kristov Namjesnik na zemlji – sveti papa Ivan Pavao II zaredio za nasljednika Kristovih apostola, kojima je sam Spasitelj povjerio raznošenje svojega Evanđelja i vođenje njegovih vjernika, te odredio da budu stupovi i temelji njegove istine.

Taj veliki teret je isti Krist Gospodin stavio na Vaša ramena, ali je zacijelo govorio i Vašem plemenitom i vjernom srcu iste ili slične riječi kao nekoć „anđelu Crkve u Smirni:“Nemoj se bojati muka što te čekaju ...“ (Otl 2, 10).

Gospodin je dao zadaću ali i potrebitu pomoć da se ta odgovorna zadaća savjesno izvršava, „bilo da je zgodno ili nezgodno“ (2Tim 4, 2).

Na samom početku nošenja teškog apostolskog bremena vjerujem da ste svojim blagim nastupom i urođenim nasmiješenim izrazom lica oduševili mnoge i pridobili za sebe mnoga vjernička (i druga plemenita) srca. Ali tijekom svakodnevlja u apostolskoj službi, morala je doći do izražaja istina da se kršćanska vjera i Božja zapovijed moraju naviještati nerazdvojeno i neuskraćeno, pa i uz rizike da od prvotnih podupiratelja i simpatizera dobijete kritičare, pa i osporavatelje.

./.

BiH—78000 Banja Luka, Kralja Petra I. 80 * Tel./fax (+387 51) 324 871, 314 878
E-mail: tajnbisk@inecco.net, www.biskupija-banjaluka.org

Biskup banjolučki *Episcopus banialucensis*

-2-

Hvala Bogu da ste Vi još iz svoga divnog obiteljskog ozračja, pa onda kasnije i kroz bogoslovski i svećenički život stekli čvrsto uvjerenje da Crkva nije utemeljena na ljudskoj snazi, moći i mudrosti, nego na Kristu.

Sva Crkva, pa tako i nasljednik apostola služi Kristu i upućuje na Njega. Zato je i Vama Krist dao divne darove dobrote, blagosti, pobožnosti, jednostavnosti, čovjekoljublja i ustrajnosti kako bi kroz Vaš cjelokupni život i djelovanje došao On sam do izražaja.

Zajedno s Vama zahvaljujem dobrom Bogu što Vas je ne samo obdario tolikim svojim povjerenjem nego i tolikim milostima, te ste mogli tijekom proteklih 25 godina – unatoč trajno nesklonim vremenima – učiniti iz svoje žive i djelotvorne vjere doista čudesna djela, tako dragocjena za Kristovu Crkvu u našoj Domovini i našem narodu.

Vama ovom prigodom i osobno od srca zahvaljujem za bezbrojna bratska i prijateljska djela ljubavi i solidarnosti, koja su meni bila izraz Božje dobrote i skrbi.

Gospodin nas je obojicu međusobno povezo svojom ljubavlju. Kako da mu obojica puna srca ne kličemo zajedno sa psalmistom: „ Slavimo te, Bože, slavimo i zazivamo ime Tvoje, pripovijedamo čudesna djela Tvoja“ (Ps 75, 2).

Dok preporučujem Božjoj Providnosti i Dobroti Vaš sadašnji i budući život i djelovanje, upućujem Vam – također i u ime ostale braće i sestara u Ordinarijatu i Vašoj rodnoj biskupiji – najsrdačnije, bratske pozdrave!

Odani Vam u Gospodinu Vaš brat i prijatelj

+ Franjo Komarica
 ✠ Franjo Komarica
 biskup banjolučki

Šibenik, 18. siječnja 2016.

Uzoriti kardinale Vinko!

Nisam u mogućnosti tjelesno sudjelovati u spomenu i slavlju Vašeg srebrnog jubileja biskupstva, ali ću u duhu, u zahvali i molitvi biti s Vama.

Čestitam Vam što ste s Božjom pomoću „po Mariji u vjeri, nadi i ljubavi“ ustrajali u služanju Bogu, Crkvi narodu svih 25 godina , koje su bile ispunjene dosita dramatičnim događajima za koje ne bi dostajalo ni mnogo više, gotovo cijelo stoljeće.

Zahvaljujem Bogu za Vas, jer ste kao dobar pastir bili uza svoje stado, vjernike, svećenike, redovnike i sve ljude dobre volje. Što ste ih branili, čuvali, hranili ih hranom Božje Riječi, neustrašivo i ne uzmičući pred nikim i ničim, pa ni uz cijenu vlastita života. Bog Vas je izabrao za velike i presudne događaje i Vi ste to izabranje i poslanje izvršili na zadivljujući i svjedočki način.

Neka vas Bog poživi i neka Vam da snage za sve događaje i izazove, sadašnje i buduće.

Pozdrav u Gospodinu,

+ Ante, biskup šibenski

FROM : FAŽANA

FAX NO. : 521097

17 Jan. 2016 9:12 P1

Mons. IVAN MILOVANBISKUP POREČKI I PULSKI
EPISCOPUS PARENTINUS ET POLENSISHR - 52440 POREČ, Dobrilina 3
Tel. (052) 432-064, Fax (052) 451-785

Fažana, 16. siječnja 2016.

Uzoriti gospodin

Vinko kard. Puljić, nadbiskup

BiH – 71000 Sarajevo, Kaptol 7

Uzoriti gospodine kardinale,

Prigodom Vašeg velikog jubileja – 25. obljetnice biskupskog ređenja i ustoličenja za nadbiskupa metropolita vrhbosanskog – upućujem Vam svoje najsrdačnije čestitke!

Zajedno s Vama zahvaljujem Gospodinu za sve darove kojima Vas je obdario i pratio kao i za Njegovu stalnu pomoć u teškim iskušenjima kroz koja ste – zajedno s Vašim svećenicima, redovnicima i Božjim narodom – morali proći. Neka je Bogu slava i hvala za sve!

Neka Vas, dragi svečaru, u Vašem vjernom služenju Gospodin i nadalje prati svojom snagom i utjehom!

Ivan Milovan

biskup porečki i pulski u m.

KARDINALOVA PROSLAVA

BISKUP POREČKI I PULSKI
EPISCOPUS PARENTINUS ET POLENSIS

Poreč, 15. siječnja 2016.

Uzoriti gospodine kard. Vinko!

Zahvaljujem na Vašoj pozivnici prigodom 25. obljetnice biskupskoga ređenja i ustoličenja kao vrhbosanskoga nadbiskupa i metropolita.

Želim Vam izraziti najljepše čestitke i želje u svoje osobno ime i u ime cijele Porečke i pulske biskupije prigodom 25. obljetnice biskupstva i vođenja drevne Vrhbosanske nadbiskupije i metropolije, te zahvaliti na trudu i mukama koje ste uložili vođenje Nadbiskupije.

Također Vam i ovom prigodom želim čestitati i Vaš imendan i neka Vam žrtva i zasluge sv. Vinka, Vašeg nebeskog zaštitna, koje je stekao svojim svjedočanstvom od Boga izmole obilne milosti u Vašoj službi, životu i zdravlju, i u životu cijele Nadbiskupije kojoj stojte na čelu.

Žao mi je što neću moći doći na proslavu Vašega slavlja zbog unaprijed preuzetih obveza.

Uz najiskrenije čestitke najsrdačnije Vas pozdravlja

Dražen Kutleša

Uzoriti gospodin
VINKO kard. PULJIĆ
Vrhbosanski nadbiskup
Sarajevo

Račkoga 32 – Križevci - Hrvatska – tel. 098 208-117 e-pošta: novi-svijet@kc.t-com.hr; www.fokolar.hr

Split, 12. siječnja 2015.

**Uzoriti gospodin
Kard. Vinko Puljić
Nadbiskup vrhbosanski**

Uzoriti oče Nadbiskupe!

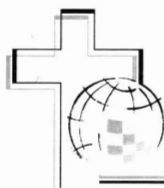
Prije svega primite naše srdačne čestitke u prigodi 25 obljetnice Vašeg biskupskog ređenja! Kako smo bili na našim duhovnim vježbama u Rimu, molili smo za Vas i Vaše nakane, te osobito za Crkvu koja Vam je povjerena!

Hvala za Vaš odgovor od 4. siječnja gdje nam potvrđujete da 1. veljače možete primiti malu delegaciju Djela Marijina. Ako Vam odgovara, mogli bismo Vas posjetiti u 16,00. Obzirom da ćemo putovati iz Splita, bit ćemo slobodni telefonski obavijestiti Vašeg tajnika ukoliko bi došlo do kakvih zakašnjenja, vezanih uz atmosferske prilike ili drugo.

Radujemo se susretu i srdačno Vas pozdravljamo u Gospodinu!

U ime Chiare Cuneo - Miklavža Hribara,
odgovornih za zonu:

Brigita Eterović, fokolar Split
Kontakt e-mail: pokretfokolarasplit@gmail.com

KONFERENCIJA VIŠIH REDOVNIČKIH POGLAVARA I POGLAVARICA BIH

Kaptol 32, 71000 Sarajevo • Bosna i Hercegovina • Telefon: ++387 33 259 005 • Fax: ++387 33 259 006 • e-mail: kvrppbih@bih.net.ba

Sarajevo, 19. siječnja 2016.

Uzoriti gospodin
VINKO Kard. PULJIĆ,
nadbiskup i metropolit vrhbosanski
 Kaptol 7
 BiH – 71000 SARAJEVO

UZORITI GOSPODINE, KARDINALE VINKO!

*U povodu Vašeg srebrnog biskupskog jubileja
 upućujemo Vam najsrdačnije čestitke,
 te želimo i molimo da Vas Gospodin i dalje podupire svojom milosti
 i daruje Vam obilje snage u pastirskom služenju,
 kako biste mogli mudro i hrabro
 upravljati Vrhbosanskom nadbiskupijom
 na slavu Božju i na dobrobit njegovog naroda.*

*Trojedinom Bogu zahvaljujemo za Vaše 25- godišnje biskupsko služenje
 i od srca Vam čestitamo!*

*U ime Konferencije viših redovničkih poglavara i poglavarica
 Bosne i Hercegovine –*

Fra Lovro Gavran

*Fra Lovro Gavran, OFM
 predsjednik Konferencije*

FROM :

FAX NO. :

Jan. 18 2016 05:24PM P1

Gradonačelnik
Hercegovačko-neretvanska županija Hercegovačko-neretvanski kanton
Federacija Bosne i Hercegovine
Bosna i Hercegovina

Mostar, 18. siječnja 2016. god.

**Nadbiskupijski ordinarijat vrhbosanski Sarajevo
n/r nadbiskup vrhbosanski
kardinal Vinko Puljić**

Uzoriti kardinale Puljiću,

primio sam poziv u povodu svečanog obilježavanja 25-te obljetnice Vašeg biskupskog ređenja i ustoličenja za nadbiskupa metropolita vrhbosanskog, na čemu ovim putem zahvaljujem i upućujem tim povodom najiskrenije čestitke kako u ime Gradske uprave Mostara tako i moje osobno.

Želim Vam također puno zdravlja, Božjeg blagoslova te uspjeha u obavljanju tako odgovorne dužnosti, posebice u ovim vremenima koje prolazi cijeli vjerni katolički puk u Bosni i Hercegovini, s Vama na čelu.

S osobitim izraza poštovanja!

p.o. **Gradonačelnik
Ljubo Bešlić**

dostaviti:

- naslovu
- pismohrani

Hrvatskih branitelja bb; 88000 Mostar; Centrala/Phone: 036/44 74 02; Fax: 036/44 74 45; E-mail: gradonacelnik@mostar.ba

KARDINALOVA PROSLAVA

**БИСКУП СКОПСКИ - EPISCOPUS SCOPIENSIS
АПОСТОЛСКИ ЕГЗАРХ - EXARCUS APOSTOLICUS**

Br. 09-07/2016

Skopje, 18. siječnja 2016.

**Uzoriti gospodin
Vinko kardinal Puljić
nadbiskup metropolit vrhbosanski**
Kaptol 7
BiH – 71 000 Sarajevo

Vaša Uzoritosti,

Prigodom 25. obljetnice Vašeg biskupskog ređenja i ustoličenja za nadbiskupa metropolita vrhbosanskog primite moje iskrene čestitke, popraćene molitvom da Vas Milosrdni Gospodin prati na Vašem putu služenja Crkvi.

Vaše svjedočenje i služenje, kroz protekle godine Vaše biskupske i kardinalske službe, je plod susreta i hoda s Bogom, neka i za druge bude ohrabrujuće i poticaj u otvorenosti Božjoj ljubavi i milosrđu. U poslanju i svjedočenju Isusa Krista, neka Vas prati zagovor Blažene Djevice Marije – majka Božje milosti.

Izričem ove riječi čestitke i u ime prezbiterija skopske biskupije i apostolskog egzarhata, osoba posvećenog života i vjernika, s izrazima poštovanja i bratske ljubavi prema Vama, te zahvalnosti za ljubav koju imate prema Crkvi u Makedoniji kao naš metropolita.

Dok Vam izričem ove riječi čestitke srdačno Vas u Milosrdnom Gospodinu bratski pozdravljam!

+ Kiro Stojanov
skopski biskup
i apostolski egzarh

MONS. DR. IVICA PETANJAK, OFM^{Cap}
biskup krčki - episcopus veglensis

Biskupa Antuna Mahnića 18, HR-51500 KRK, pp 68
Tel: 051/221-018; Fax: 051/221-483
e-mail: tajnik@biskupijakrk.hr

Broj: P – 3/2016.
Krk, 13. siječnja 2016.

Uzoriti gospodin
VINKO KARD. PULJIĆ
nadbiskup i metropolita vrhbosanski
Kaptol 7
BIH – 71 000 SARAJEVO

Uzoriti nadbiskupe Vinko!

Dvadeset i pet godina svećeništva, puno je godina. Kad se još sjetimo da ste postali nadbiskup na početku nedavnog rata koji je zahvatio velika područja bivše države, pa tako i Bosnu i Hercegovinu, kao i grad Sarajevo, u kojem ste zajedno s preostalim narodom solidarno dijelili sve nedaće i strahote ratnih stradanja i razaranja, dvadeset i pet godina biskupstva kao da udvostručuje godine svećeništva.

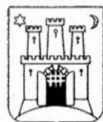
Svoj visoki jubilej 25. obljetnice biskupskog ređenja i ustoličenja slavite u jubilarnoj Godini milosrđa Gospodnjeg. Gospodin vam je udijelio milost da, - unatoč toga što su još mnoge rane svježije i što još puno toga treba ispraviti i napraviti -, nakon mnogih patnja, možete ovaj svoj osobni jubilej proslaviti u krugu svojih svećenika, redovnika i redovnica, te vjernog Božjeg puka svoje nadbiskupije.

Neka Vam Gospodin i nadalje bude blizu i svojim Duhom nadahnjuje Vaše misli i djela kako bi ste donosili mudre i razborite odluke, a Božje milosrđe i blagoslov neka Vam budu stalni pratitelji. To Vam od srca želim kao i u ime svih svećenika, redovnika i redovnica krčke biskupije.

Ivica Petanjak

Fra Ivica Petanjak
biskup krčki

Grad Zagreb
Gradonačelnik

***Uzoriti gospodin
Kardinal Vinko Puljić***

U Zagrebu, 21. siječnja 2016.

Uzoriti gospodine kardinale Puljiću, dragi prijatelju Vinko!

Radosna srca Vam čestitam 25. obljetnicu biskupskoga ređenja i ustoličenja za kardinala.

Svjedoci smo Vašega trajnoga zauzimanja za prava i opstanak Hrvata u Bosni i Hercegovini i Vašega „govora u zgodno i nezgodno vrijeme“ svjetskim moćnicima, ne bi li što bolje razumjeli u kojoj se bezizlaznoj situaciji nalaze Hrvati u današnjoj Bosni i Hercegovini.

Vaša obljetnica znakovito pada u „Godini milosrđa“.

Želimo Vam snagu i blizinu Milosrdnoga Oca da i dalje budete „glas vapijućega u pustinji“ jer ste prepoznati kao čovjek Bogoljublja, čovjekoljublja i domoljublja; kao neustrašivi predvodnik svoga maloga, ali hrabroga stada.

Dragi prijatelju, iskrene čestitke još jednom Vam upućujem, Zagreb je Vaš drugi dom i kod nas Vas uvijek čekaju otvorena vrata.

Radosna srca Vas očekujemo!

Vaš Milan Bandić

Trg Stjepana Radića 1; Telefon: 01 610 10 01, Fax: 01 610 14 00

Franjevačka klasična gimnazija
 Classicum gymnasium franciscanum
 Visoko

Bosne Srebrene 4 ♦ BiH-71300 Visoko
 Tel. 032 738 723 ♦ www.fkg.edu.ba ♦ fkj.visoko@gmail.com

KARDINALOVA PROSLAVA

Br. 20/16.

Visoko, 20. siječnja 2016.

Uzoriti Vinko kard. Puljić, nadbiskup vrhbosanski
Kaptol 7
71000 Sarajevo

Uzoriti,

u povodu Vašega srebrnog jubileja, molimo Vas da primite izraze našeg osobitoga poštovanja i zahvalnosti za trud koji ulažete u obavljanje svoje pastirske službe.

Neka Vam je sretan i blagoslovljen imendan!

Uz iskrene želje za dobro zdravlje, pozdravljaju Vas učenici, odgojitelji i profesori Franjevačke klasične gimnazije u Visokom.

Mir i dobro!

fra Zvonko Miličić
 fra Zvonko Miličić, ravnatelj

22/01 2016 13:54 FAX

SEGRETARIA DI STATO

001/001

SEGRETARIA DI STATO

PRIMA SEZIONE - AFFARI GENERALI

Dal Vaticano, 11 gennaio 2016

Signor Cardinale,

mi onoro di farLe pervenire i seguenti messaggi augurali:

(1) Nella fausta ricorrenza del suo onomastico, mi unisco alla sua letizia e Le rivolgo fervidi voti augurali, invocando l'intercessione del Santo Patrono e, mentre Le chiedo di pregare a sostegno del mio ministero petrino, Le imparto di cuore la Benedizione Apostolica, estensibile a quanti sono affidati alle sue cure pastorali e alle persone a Lei care.

FRANCISCUS PP

(2) Nella lieta ricorrenza del suo onomastico, gradisca Em.mo Signor Cardinale, i miei cordiali auguri, con l'assicurazione del mio particolare ricordo al santo Altare.

Cardinale PIETRO PAROLIN
Segretario di Stato di Sua Santità

Aggiungo i miei personali auguri per la felice circostanza e mi valgo dell'occasione per confermarmi con sensi di profonda venerazione.

dell'Eminenza Vostra Rev.ma
dev.mo

* Angelo BECCIU
Sostituto

A Sua Eminenza Rev.ma
il Sig. Card. VINKO PULJIĆ
Arcivescovo di Vrhbosna
Kaptol 7,

BiH-71000 **SARAJEVO** Bosna i Hercegovina

+ Fra Andrija Živković

Franjevačka provincija Bosna Srebrena ostala je bez još jednog svećenika. Nakon kraće bolesti u 79. godini života, 27. godini redovništva, te 40. godini svećeništva, u franjevačkom samostanu u Tolisi preminuo je fra Andrija Živković, član franjevačke provincije Bosne Srebrene. Fra Andrija je rođen 23. lipnja 1936. godine u Kostrču, župa Tolisa, kao dvanaesto najmlađe dijete u obitelji oca Ilije i majke Janje. Od 1989. godine pastoralno je djelovao u župi Tolisa gdje je obavljao službu župnog vikara sve do svoje smrti 17. prosinca 2015. godine.

Svetu misu zadušnicu i opijelo za pokojnog fra Andriju u samostanskoj i župnoj crkvi Uznesenja BDM U Tolisi predvodio je uzoriti kardinal Vinko Puljić nadbiskup metropolit vrhbosanski, te izrazio iskrenu kršćansku sućut cijeloj Provinciji, samostanskoj zajednici u Tolisi, te bližoj i daljnjoj rodbini. Fra Andrija je pošao u susret Gospodinu, a u središtu njegova života bio je Isus Krist. Rado sam prihvatio da dođem i zajedno s vama molim za njegovu dušu. Ujedno da mu kažem hvala za njegovo svećeničko i redovničko služenje, ali i za ljubav koju je imao prema Isusu Kristu, prema crkvi i prema svetinjama, kazao je među ostalim kardinal Vinko Puljić.

U ime franjevačke provincije Bosne Srebrene od pokojnika se oprostio provincijal fra Lovro Gavran istaknuvši da je pokojni fra Andrija kao malo dijete u sebi osjetio Božji poziv i shvatio da za spasenje nisu dostatne samo molitve i žrtve, paljenice i okajnice. Fra Andrija je znao da je potrebno osobno stati pred lice Božje, predat mu svoj vlastiti život i kazati, „Evo dolazim Bože vršiti volju tvoju“. Zbog siromaštva je nakon 13 godina teškog fizičkog rada krenuo u sjemenište kako bi kao svećenik mogao cijeli

svoj život posvetiti vršenju volje Božje kao i poučavanju drugih ljudi da to isto čine u svojem životu, kazao je fra Lovro Gavran.

Od subrata fra Andrije Živkovića u ime župske zajednice oprostio se gvardijan franjevačkog samostana Tolisa fra Marijan Živković, te istaknuo da je Fra Andrija bio svećenik kojem je na prvom mjestu uvijek bila vjera i moral i čvrsto je stajao iza toga. Nakon svete mise ukopni obred obavljen je na groblju Karaula u Donjoj Mahali gdje je fra Andrija Živković sahranjen u prisutnosti velikog broja vjernika i 40-tak braće svećenika iz susjednih župa.

Fra Andrija rođen je 23. 6. 1936. u Kostrču, župa Tolisa. Roditelji su mu bili pokojni Ilija i Janja r. Baotić. Osnovnu školu završio je u Tolisi. Srednju školu završio je kod salezijanaca, najprije u Križevcima (od 1944. – 1946.), a zatim u Rijeci (od 1946. – 1948.). Filozofsko-teološki fakultet završio je u Zagrebu od 1968. – 1975. godine. Franjevački habit je obukao 14. 7. 1970. godine u Visokom; prve jednostavne zavjete položio je 13. 7. 1971. godine u Kraljevoj Sutjesci. Fra Andrija je 1973. godine bio otpušten iz Reda, te ponovno primljen u Red 1987. godine. U međuvremenu fra Andrija je bio zaređen za dijecezanskog svećenika 6. 4. 1975. godine u Sarajevu. Svećane redovničke zavjete položio je u Tuzli 15. 11. 1988. godine. U Franjevačkoj provinciji Bosni Srebrenoj fra Andrija je obavljao sljedeće službe: od 10. 12. 1987. – 21. 7. 1989. župni vikar u Tuzli; od 1. 8. 1989. pa do dana svoje smrti obavljao je službu župnog vikara u Tolisi, gdje je bio i član samostanskog bratstva.

Pokoj vječni daruj mu, Gospodine! Počivao u miru Božjem! Amen

+ Vlč. Anto Ćosić

U nedjelju, 10. siječnja 2016. na mjesnom groblju Priština u župi Bežlja kraj Teslića sahranjen je vrhbosanski svećenik vlč. Anto Ćosić koji je obavljao službu župnika župe Bežlja te u župnoj kući spomenute župe iznenada preminuo u jutarnjim satima, 8. siječnja 2016. u 33. godini svećeništva i 60. godini života.

Misu zadušnicu ispred grobljanske kapelice predvodio je nadbiskup metropolit vrhbosanski kardinal Vinko Puljić uz koncelebraciju oko 60 svećenika među kojima je bio i fr. Anto Gavrić, provincijal Hrvatske dominikanske provincije, rodom iz ove župe. Na sahranu svećenika Ante došli su brojni vjernici usorskog i žepačkog kraja među kojima i veći broj redovnica raznih kongregacija.

Izraze sućuti najbližima uputio je usorski dekan preč. Marko Hrskanović koji je pozdravio kardinala Puljića i sve nazočne. Liturgijsko pjevanje animirao je župni zbor iz Žepča.

U prigodnoj propovijedi kardinal Puljić je zahvalio Bogu na darovanom lijepom vremenu kao i nazočnim svećenicima jer su unatoč nedjeljnim obvezama pristigli kako bi prikazali Svetu misu za pokojnog vlč. Antu te ih je tom prilikom i pozdravio. Pozdravio je i nazočne đakone, bogoslove, redovnice kao i sve koji su došli iz župa u kojima je vlč. Anto skrbio iz: Gorančana, Žepča, Komušine i Bežlje. Osvrćući se na pročitano evanđelje, istaknuo je da prorok Izaija naviješta nadu te da je „u trenucima sprovoda jako važno naviještati nadu koja ohrabruje da smrt nije zadnje u životu – postoji još drugi život, onaj poslije smrti“. Kazavši da je to za nas predstavlja tajnu, ali da nam vjera tu tajnu tumači – „Krist je uskrsnuo i nama je ostavio nadu u uskrsnuće. Dapače, On je i sam obećao – ‘Tko mene blaguje, živjeti će uvijek’“, kazao je kardinal Puljić koji je, osvrćući se na blagdan Krštenja Gospodinova, kazao da će upravo sakrament krštenja biti prvi znak po kojem ćemo biti raspoznati po zakoračivanju u vječnost. „Upravo kao što je Bog Otac govorio za Isusa u rijeci Jordanu ‘Ti si moj sin ljubljeni’, mi smo sva ljubljena djeca u Isusu Kristu po krštenju jer smo ucijepljeni u Krista, jer smo postali članovi Crkve. Krist – glava, mi – Njegovo tijelo“, riječi su kardinala Puljića koji je nazočne potaknuo

da vrjednuju Božji dar dostojanstva koje imamo po krštenju i svijest da smo voljena bića. Govoreći o pokojnom vlč. Anti, kazao je da će Bogu biti prepoznatljiv i po krizmi, a na osobit način, po sakramentu svetog reda „po kojem je postao Kristov svećenik, služitelj“. „I ovih svojih 50 godina života, koliko je proživio, evo, svoje svećeničke službe je obavljao slaveći Misu, sakramente dijelio, propovijedao evanđelje – životno se borio, kao i svi mi na ovoj zemlji – i upravo, to će mu biti prepoznatljivo kod Oca Nebeskoga“, kazao je kardinal Puljić koji je kao nadbiskup zahvalio Bogu na daru duhovnog zvanja i svećeničkom životu vlč. Ante. „Nitko od nas ne može zaslužiti nebo – to je dar milosrđa Božjega. Samo je važna naša raspoloživost prihvatiti taj dar. Ujedno mu zahvaljujem za sve ono služenje u našoj Vrhbosanskoj nadbiskupiji po svim župama“, rekao je kardinal Puljić koji je nazočnima protumačio dio pokojnikove oporuke, koju je nazvao istinski svećeničkom i kršćanskom, a u kojoj prvo moli oprostjenje od svijetu, a potom i svima oprašta. „To je, zapravo, u godini Milosrđa, jako važno shvatiti, da mi ne možemo pred Boga doći a da ne oprostimo i da ne molimo oprostjenje“, ustvrdio je kardinal Puljić koji je upozorio na izazove u godini Milosrđa u vidu tvrdokornosti, oholosti, sebičnosti... Na kraju je naglasio da je željom da bude ukopan u rodnoj župi vlč. Anto pokazao važnost vrjednovanja svoje prošlosti, te je izrazio nadu da će to biti primjer, poticaj i poziv drugima da znaju vrjednovati svoje korijene i grobove svojih predaka.

Na kraju Mise generalni vikar Vrhbosanske nadbiskupije mons. Luka Tunjić upoznao je nazočne da, prema želji pokojnoga svećenika Ante, neće biti oprostajnih govora nego će on samo pročitati njegovu kratku biografiju. Na kraju je izrazio sućut svim najbližima.

Anto Ćosić rodio se 16. siječnja 1956. u obitelji Stipe i Janje r. Ćosić u mjestu Gornjoj Vručici, župa Bežlja. Četverogodišnju osnovnu školu završio je u Studencima, peti i šesti razred u Slatini, a sedmi i osmi razred u Zadru. Gimnaziju je završio u Zagrebu, a studij teologije u Sarajevu gdje je i zaređen za svećenika 29. lipnja 1982. Nakon ređenja i mlade mise u

Bežlji 8. kolovoza 1982. prva svećenička služba kao župni vikar bila mu je u Travniku u kojem ostaje do jeseni 1985. godine kada je premješten za župnog vikara u Žepče. Upraviteljem župe Morančani imenovan je 20. travnja 1988. U Morančanima je proveo ratno vrijeme i bio upravitelj župe punih devet godina. Župnikom u Žepču imenovan je 25. ožujka 1997., a već sljedeće godine imenovan je i dekanom Žepačkog dekanata. Za to vrijeme bio je i upravitelj Dječjeg vrtića „Don Bosco“ u Žepču te član Svećeničkog vijeća Vrhbosanske nadbiskupije. U Žepču je 2000. godine izgradio velebnu crkvu sa dva zvonika. Dekretom od 12. li-

pnja 2008. razriješen je službe dekana Žepačkog dekanata i službe župnika u Žepču te imenovan upraviteljem župe u Gornjoj Komušini, župnikom u Komušini i čuvarom svetišta Gospe Kondžilske u Komušini. Na brdu Kondžilo vodio je izgradnju kompleksa svetišta Gospe Komušanske. Dekretom od 8. srpnja 2015. razriješen je spomenutih službi i imenovan župnikom rodne župe Bežlja. Umro je iznenađeno u župnoj kući u jutarnjim satima 8. siječnja 2016. u 60. godini života.

(kta)

Statistički podaci župa po dekanatima za 2015. godinu - Vrhbosanska nadbiskupija

R. br.	Župa	Broj vjernika	Domać.	K r š t e n i					Prvopri- česnici	Krizma	Crkveno vjenčani						U m r l i				
				do 1 god.	od 1 do 7 god.	iznad 7 god.	Ukupn o	izmeđ u			dvoje izmeđ u	katolika i nekatolik	zribova katolika i nekršćen oga	Ukupno vjenčan ih	provid eni sv.	Sakra menti	neprovid eni zbog nagle smrti	neprovid eni zbog neznanja avajnika	Ukupn o		
Kreševski dekanat																					
1	Banbrdo	1.954	678	12	0	0	12	0	28	10	0	0	10	13	7	6	26				
2	Brestovsko	1.663	571	15	0	0	15	13	52	9	0	0	9	26	5	0	31				
3	Busovača	6.587	2.367	55	0	0	55	78	107	45	0	0	45	63	4	11	78				
4	Deževica	138	81	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	2	2	5				
5	Fojnica	3.040	1.121	24	0	1	25	40	83	13	0	0	13	39	8	8	55				
6	Gromiljak	2.185	707	12	2	2	16	24	60	16	0	0	16	26	10	0	36				
7	Kiseljak	5.570	1.910	51	2	0	53	64	155	26	0	0	26	24	7	27	58				
8	Kreševo	3.573	1.298	31	0	0	31	36	82	15	1	1	17	43	8	3	54				
9	Visoko	290	125	3	0	0	3	0	3	1	0	0	1	1	3	4	8				
	Ukupno:	25.000	8.858	205	4	3	212	255	570	135	1	1	137	236	54	61	351				
II. Ramski dekanat																					
1	Doljani	228	87	2	0	0	2	0	6	0	0	0	0	9	0	0	9				
2	Gračac	1.000	290	13	0	0	13	8	33	5	0	0	5	14	3	1	18				
3	Obrš	31	19	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	6	3	0	9				
4	Prozor	3.875	948	50	0	0	50	65	131	12	0	0	12	28	2	4	34				
5	Rama - Ščit	2.430	588	23	0	0	23	24	0	20	0	0	20	48	2	1	51				
6	Rumboci	1.354	342	17	0	0	17	12	36	13	0	0	13	9	10	0	19				
7	Solak. Kula	20	7	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0				
8	Uzdol	350	120	6	0	0	6	6	12	2	0	0	2	8	0	0	8				
9	Podhum-Žitače	102	58	2	0	0	2	0	0	1	0	0	1	6	0	1	7				
	Ukupno:	9.390	2.459	114	0	0	114	115	218	54	0	0	54	128	20	7	155				
III. Sarajevski dekanat																					
1	Čemerno	145	83	1	0	0	1	1	0	1	0	0	1	6	0	5	11				
2	Goražde	7	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
3	Pale	81	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2				
4	Briješće	259	105	0	0	0	0	1	5	0	0	0	0	3	1	3	7				
5	Dobrinja	644	302	5	0	0	5	4	1	1	0	0	1	6	7	6	19				
6	Grbavica	480	220	0	0	2	2	1	1	0	0	0	0	4	1	3	8				
7	Marijin Dvor	1.300	900	12	10	7	29	6	14	7	3	3	13	17	3	11	31				
8	Novi Grad	1.921	860	3	1	0	4	7	10	0	0	0	0	11	11	13	35				
9	Novo Sarajevo	2.900	1.200	6	0	3	9	8	29	1	0	1	2	30	26	28	84				
10	Katedrala	1.393	872	7	6	3	16	2	9	2	0	1	3	11	4	30	45				
11	Stup	2.460	971	15	4	0	19	16	36	6	0	1	7	16	0	26	42				
12	Tarčin	103	48	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	5	1	2	8				
13	Vogošća	207	105	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	3	6				
	Ukupno:	11.900	5.686	49	21	15	85	47	105	18	3	6	27	112	54	132	298				
IV. Sutješki dekanat																					
1	Borovica	58	38	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	1	1	8				
2	Breza	273	145	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	10	2	5	17				
3	Haljinići	77	33	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1				
4	Ilijaš	195	98	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	3	10				
5	Jelaške	127	91	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	3	0	0	3				
6	Kakanj	940	450	5	1	2	8	8	16	3	0	0	3	18	7	7	32				
7	Kraljeva Sutj.	1.320	610	9	0	0	9	8	0	12	0	0	12	47	10	0	57				
8	Olovo	19	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0				
9	Vareš	1.836	902	10	3	0	13	9	0	3	0	0	3	32	7	33	72				
10	Vijaka	215	115	0	0	0	0	2	0	1	0	0	1	11	3	0	14				
11	Vukanovići	170	59	1	0	0	1	0	3	2	0	0	2	2	3	1	6				
	Ukupno:	5.230	2.553	29	4	2	35	27	19	22	0	0	22	137	33	50	220				

V. Bugojanski dekanat																				
1	Bistrica/Uskop	784	256	5	0	0	5	7	0	1	0	0	1	13	6	0	19			
2	Bugojno	2.770	1.170	24	1	2	27	26	43	17	1	1	19	40	18	22	80			
3	Dobretići	269	119	8	2	0	10	3	9	5	0	0	5	6	1	4	11			
4	Glavice	280	97	2	0	0	2	3	0	3	0	0	3	1	2	0	3			
5	G. Vakuf-Uskop	3.880	1.229	35	0	0	35	37	125	30	0	0	30	53	5	3	61			
6	Kandija	507	193	5	0	0	5	4	12	4	0	0	4	7	1	4	12			
7	Kupres	2.222	672	15	0	0	15	19	50	14	0	1	15	8	5	0	13			
8	Otinovci-Kupres	151	45	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11	2	0	13			
9	Podmilačje	2.386	755	22	1	0	23	28	70	28	0	0	28	27	2	11	40			
10	Rastičevo	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	1	0	4			
11	Skopalj. Grač.	698	232	6	1	0	7	10	27	6	0	0	6	19	1	2	22			
12	Suho Polje	366	113	7	0	0	7	5	21	8	0	0	8	10	3	1	14			
	Ukupno:	14.314	4.882	129	5	2	136	142	357	116	1	2	119	198	47	47	292			
VI. Travnički dekanat:																				
1	Brajkovići	365	157	8	0	1	9	3	11	12	0	0	12	5	10	4	19			
2	Bučići	1.488	472	18	0	0	18	9	0	11	0	0	11	17	1	0	18			
3	Dolac	2.194	900	15	1	0	16	25	0	6	0	0	6	17	1	14	32			
4	Guča Gora	760	278	3	0	0	3	14	0	6	0	1	7	14	2	9	25			
5	Korićani	5	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	5			
6	Nova Bila	4.213	1.389	51	1	0	52	63	0	15	1	0	16	24	13	9	46			
7	Novi Travnik-P.	3.010	1.005	34	0	0	34	34	0	11	1	0	12	12	12	0	24			
8	Novi Travnik-U.	1.823	638	11	2	1	14	25	0	7	1	0	8	15	0	6	21			
9	Ovčarevo	1.784	657	17	1	0	18	25	0	9	0	0	9	31	5	4	40			
10	Pećine	130	57	2	1	0	3	1	0	0	0	0	0	2	3	1	6			
11	Podkraj	406	149	6	0	0	6	1	0	2	0	0	2	9	3	0	12			
12	Rankovići	1.629	512	17	0	0	17	17	0	11	0	0	11	16	2	0	18			
13	Rostovo	37	15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	1	7			
14	Travnik	1.448	652	7	0	0	7	8	0	4	0	0	4	25	8	6	39			
15	Turbe	329	133	1	0	0	1	2	0	0	0	0	0	3	2	0	5			
16	Vitez	12.010	4.065	122	2	3	127	137	192	69	2	1	72	75	10	22	107			
	Ukupno:	31.631	11.082	312	8	5	325	364	203	163	5	2	170	273	75	76	424			
VII. Žepački dekanat																				
1	Bistrica k. Ž.	730	270	7	0	0	7	0	0	2	0	0	2	2	1	8	11			
2	Globarica	470	163	3	0	0	3	5	14	0	0	0	0	7	0	0	7			
3	Lovnica	404	124	4	0	0	4	3	8	4	0	0	4	4	0	2	6			
4	Lug-Brankov.	1.538	434	10	0	0	10	16	60	15	0	0	15	5	4	3	12			
5	Maglaj	495	195	6	0	0	6	8	0	1	0	0	1	1	4	2	7			
6	Novi Šeher	3.225	1.003	41	2	0	43	35	0	27	0	0	27	37	19	1	57			
7	Osova	2.679	803	27	0	0	27	25	0	14	3	0	17	15	5	10	30			
8	Radunice	296	102	1	0	0	1	2	0	1	0	0	1	8	1	0	9			
9	Zavidovići	1.180	517	5	0	0	5	5	11	6	0	1	7	10	12	11	33			
10	ZE-Crkvica	1.802	800	7	6	1	14	4	2	6	0	0	6	25	2	20	47			
11	ZE-Čajdraš	427	187	3	0	0	3	0	0	1	0	0	1	10	5	0	15			
12	ZE-Klopče	330	160	0	0	0	0	0	4	1	0	0	1	4	4	0	8			
13	ZE-Sv. Ilija	1.810	909	5	2	1	8	5	15	2	1	1	4	40	16	18	74			
14	ZE-Sv. Josip	1.893	879	12	1	3	16	12	14	8	0	3	11	35	0	25	60			
15	Žepče	4.656	1.494	53	1	1	55	67	51	22	0	0	22	19	0	12	31			
	Ukupno:	21.935	8.040	184	12	6	202	187	179	110	4	5	119	222	73	112	407			
VIII. Derventski dekanat																				
1	Bijelo Brdo	46	21	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2	5	0	0	5	RS		
2	Bos. Brod	55	40	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	6	1	13	RS		
3	Brusnica	24	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	4	RS		
4	Bukovica	4	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	RS		
5	Cer	64	44	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	6	1	2	9	RS		
6	Derventa	224	138	0	1	0	1	0	0	1	0	0	1	21	0	13	34	RS		
7	Foča k. Derv.	162	85	0	0	2	2	1	0	1	0	0	1	19	0	1	20	RS		
8	GM-Sijekovac	14	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	RS		
9	Kolibe	15	8	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	6	0	0	6	RS		
10	Korače	62	40	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	10	4	0	14	RS		
11	Kulina	8	3	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	RS		
12	Novo Selo-Pre.	98	52	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	5	3	5	13	RS		
13	Plehan	104	64	1	0	1	2	0	0	0	0	0	0	3	1	0	4	RS		
14	Sočanica	7	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	RS		
15	Žeravac	103	49	1	0	0	1	0	0	0	1	0	1	4	1	0	5	RS		
	Ukupno:	990	573	10	1	3	14	1	0	5	1	0	6	92	16	23	131			

IX.	Tuzlanski dekanat																		
1	Breške	1.275	564	8	0	0	8	8	0	4	1	0	5	17	8	10	35		
2	Dragunja	710	402	7	3	0	10	4	0	3	0	0	3	13	1	3	17		
3	Driječa	255	126	2	0	0	2	0	0	1	0	0	1	6	0	3	9		
4	Husino	962	440	3	3	0	6	8	0	3	0	0	3	5	9	9	23		
5	Lukavac	1.170	583	3	1	0	4	2	0	3	0	0	3	13	2	21	36		
6	Morančani	1.225	517	7	1	0	8	0	0	5	0	0	5	6	10	9	25		
7	Par Selo	821	365	6	1	0	7	3	0	7	0	0	7	9	6	5	20		
8	Šikara	1.410	640	8	0	0	8	8	0	4	1	0	5	24	21	0	45		
9	Tuzla	3.820	1.628	20	7	1	28	23	0	12	2	3	17	24	5	80	109		
10	Zvornik	68	25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1		RS
11	Živinice	1.610	647	4	0	0	4	0	0	5	0	0	5	7	3	29	39		
	Ukupno:	13.326	5.937	68	16	1	85	56	0	47	4	3	54	124	65	170	359		
X.	Usorski dekanat																		
1	Bežija	136	87	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	7	0	1	8		RS
2	Doboj	490	230	3	1	1	5	3	3	5	0	0	5	13	5	3	21		RS
3	G. Komušina	20	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		RS
4	Jelah	870	304	5	0	0	5	6	13	2	1	1	4	9	3	3	15		
5	Komušina	146	139	2	0	0	2	0	0	4	1	0	5	7	1	1	9		RS
6	Sivša	2.511	811	17	1	0	18	8	61	13	1	0	14	12	23	2	37		
7	Teslić	710	258	0	2	2	4	5	0	0	0	1	1	11	6	12	29		RS
8	Ularice	462	179	10	0	0	10	3	12	5	0	0	5	3	2	5	10		
9	Žabljak	969	318	4	0	0	4	7	18	2	0	0	2	10	4	5	19		
	Ukupno:	6.314	2.339	42	4	3	49	32	107	32	3	2	37	72	44	32	148		
XI.	Brčanski dekanat																		
1	Bijeljina	65	40	1	0	0	1	0	0	0	0	1	1	1	0	5	6		RS
2	Boče	682	381	7	0	0	7	9	0	6	0	0	6	25	4	0	29		
3	Brčko	852	357	5	2	0	7	2	5	2	0	0	2	9	3	20	32		
4	Dubrave	2.895	1.041	18	5	0	23	16	0	13	1	0	14	44	17	0	61		
5	Gorice	191	118	4	0	0	4	0	0	0	0	0	0	7	7	3	17		RS
6	Krepšić	100	74	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2	2	1	0	3		
7	Poljaci	386	178	1	0	0	1	5	0	1	1	0	2	9	2	1	12		
8	Špionica	1.190	450	9	0	0	9	11	0	2	0	0	2	21	4	4	29		
9	Ulice	710	315	13	0	0	13	1	0	9	0	0	9	29	2	0	31		
10	Zovik	1.127	460	11	1	0	12	11	0	8	0	1	9	20	5	0	25		
	Ukupno:	8.198	3.414	71	8	0	79	55	5	43	2	2	47	167	45	33	245		
XII.	Doborski dekanat																		
1	Čardak	121	66	4	0	0	4	0	0	1	0	0	1	7	0	0	7		RS
2	D. Tramošnica	170	95	1	0	0	1	0	0	1	0	0	1	8	4	0	12		RS
3	Garevac	157	87	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	12	7	0	19		RS
4	G. Dubica	1.460	550	5	0	0	5	15	0	8	0	0	8	22	4	1	27		
5	G. Tramoš.	225	135	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	5	5	0	10		RS
6	Gradačac	225	93	1	0	0	1	3	4	1	0	0	1	3	8	0	11		
7	Modriča	51	34	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	4	0	3	7		RS
8	N.Selo-Baleg.	1.520	402	8	0	0	8	6	0	7	0	0	7	15	3	5	23		
9	Odžak	1.586	488	14	0	0	14	17	0	4	0	0	4	3	2	8	13		
10	Pečnik	104	63	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	3	3	4	10		RS
11	Pos. Mahala	420	146	4	0	1	5	5	0	3	0	0	3	13	4	0	17		
12	Potočani	1.130	430	4	4	1	9	5	0	5	0	1	6	17	9	8	34		
13	S. Slatina	41	24	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2	1	2	0	3		RS
14	Svilaj	882	375	8	2	2	12	8	0	1	0	0	1	24	7	8	39		
15	Turić	480	140	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	3	1	2	6		RS
	Ukupno:	8.572	3.128	50	7	4	61	60	4	35	0	2	37	140	59	39	238		
XIII.	Šamački dekanat																		
1	Bos. Šamac	64	49	1	0	0	1	0	0	0	1	0	1	1	2	1	4		RS
2	Domaljevac	3.627	965	22	5	2	29	19	23	13	0	0	13	34	2	5	41		
3	Grebnice	820	281	5	0	0	5	10	0	8	0	0	8	13	7	5	25		
4	Kopanice	293	117	3	0	0	3	4	0	3	0	0	3	3	0	2	5		
5	O.L. Bok	2.476	921	18	0	0	18	0	0	15	1	0	16	34	12	13	59		
6	Orašje	1.322	457	12	2	1	15	20	22	4	0	0	4	1	5	0	6		
7	Prud	500	280	6	0	0	6	0	0	1	0	0	1	3	2	3	8		
8	Tišina	238	145	4	0	0	4	0	0	1	0	0	1	9	5	0	14		RS
9	Tolisa	8.216	2.849	79	1	1	81	77	104	60	0	0	60	110	9	8	127		
10	Vidovice	832	336	7	0	0	7	11	24	6	0	0	6	14	3	1	18		
	Ukupno:	18.388	6.400	157	8	4	169	141	173	111	2	0	113	222	47	38	307		

Statistika po dekanatima 2015. godine

DODATAK

R. br.	Dekanat	Broj vjernika	Domać.	K r š t e n i				Prvopri- česnici	Krizma	Crkveno vjenčani				U m r l i			
				do 1 god.	od 1 do 7 god.	iznad 7 god.	Ukupno			između dvoje katolika	između katolika i kršt. nekatolika	između katolika i nekrštenoga	Ukupno vjenčanih	proviđeni sv. Sakramentima	neproviđeni zbog nagle smrti	neproviđeni zbog nezvanja svećenika	Ukupno
1	Kreševski	25.000	8.858	205	4	3	212	255	570	135	1	1	137	236	54	61	351
2	Ramski	9.390	2.459	114	0	0	114	115	218	54	0	0	54	128	20	7	155
3	Sarajevski	11.900	5.686	49	21	15	85	47	105	18	3	6	27	112	54	132	298
4	Sutješki	5.230	2.553	29	4	2	35	27	19	22	0	0	22	137	33	50	220
5	Bugojanski	14.314	4.882	129	5	2	136	142	357	116	1	2	119	198	47	47	292
6	Travnički	31.631	11.082	312	8	5	325	364	203	163	5	2	170	273	75	76	424
7	Žepački	21.935	8.040	184	12	6	202	187	179	110	4	5	119	222	73	112	407
8	Derventski	990	573	10	1	3	14	1	0	5	1	0	6	92	16	23	131
9	Tuzlanski	13.326	5.937	68	16	1	85	56	0	47	4	3	54	124	65	170	359
10	Usorski	6.314	2.339	42	4	3	49	32	107	32	3	2	37	72	44	32	148
11	Brčanski	8.198	3.414	71	8	0	79	55	5	43	2	2	47	167	45	33	245
12	Doborski	8.572	3.128	50	7	4	61	60	4	35	0	2	37	140	59	39	238
13	Šamački	18.388	6.400	157	8	4	169	141	173	111	2	0	113	222	47	38	307
	U k u p n o:	175.188	65.351	1.420	98	48	1.566	1.482	1.940	891	26	25	942	2.123	632	820	3.575

